Strategija zaštite okoliša Brčko distrikta Bosne i Hercegovine 2022. – 2032.

Kolovoz 2022. godine

Sadržaj

1. UVOD 1

2. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE 2

3. STRATEŠKA PLATFORMA 7

3.1. Analiza situacije 7

3.1.1. Upravljanje vodama 7

3.1.2. Upravljanje otpadom 17

3.1.3. Biodiverzitet i zaštita prirode 24

3.1.4. Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija 30

3.1.5. Kemijska sigurnost i buka 40

3.1.6. Održivo upravljanje resursima 46

3.1.7. Upravljanje okolišem 52

3.2. Strateško fokusiranje 58

3.3. Vizija 58

3.4. Strateški ciljevi 59

4. PRIORITETI 63

4.1.1. Prioriteti za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama 66

4.1.2. Prioriteti za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom 69

4.1.3. Prioriteti za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode 71

4.1.4. Prioriteti za strateški cilj 4 – Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija 74

4.1.5. Prioriteti za strateški cilj 5 – Kemijska sigurnost i buka 77

4.1.6. Prioriteti za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima 80

4.1.7. Prioriteti za strateški cilj 7 – Upravljanje okolišem 83

5. OPIS MJERA 88

5.1.1. Mjere za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama 88

5.1.2. Mjere za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom 92

5.1.3. Mjere za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode 95

5.1.4. Mjere za strateški cilj 4 – Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija 99

5.1.5. Mjere za strateški cilj 5 – Kemijska sigurnost i buka 103

5.1.6. Mjere za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima 108

5.1.7. Mjere za strateški cilj 7 – Upravljanje životnom sredinom 113

6. INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR 120

7. USKLAĐENOST STRATEGIJE S DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA 122

8. OKVIR ZA IMPLEMENTACIJU, MONITORING, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU STRATEGIJE 132

8.1. Praćenje i izvještavanje 132

8.2. Vrednovanje 133

9. ANEKSI 134

9.1. Aneks 1. Detaljan pregled mjera po strateškim ciljevima 134

9.1.1. Mjere za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama 134

9.1.2. Mjere za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom 152

9.1.3. Mjere za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode 168

9.1.4. Mjere za strateški cilj 4 – Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija 186

9.1.5. Mjere za strateški cilj 5 – Kemijska sigurnost i buka 203

9.1.6. Mjere za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima 222

9.1.7. Mjere za strateški cilj 7 – Upravljanje okolišem 242

9.2. Aneks 2. Sažeti pregled strateškog dokumenta 277

9.2.1. Upravljanje vodama 277

9.2.2. Upravljanje otpadom 289

9.2.3. Biodiverzitet i zaštita prirode 300

9.2.4. Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija 311

9.2.5. Kemijska sigurnost i buka 323

9.2.6. Održivo upravljanje resursima 340

9.2.7. Upravljanje okolišem 356

9.3. Aneks 3: Indikativni financijski okvir 376

Akronimi i pokrate

AEWA	Sporazum o očuvanju afričko-euroazijskih migratornih ptica (eng. *African-Eurasian Migratory Waterbird Agreement)*
AFAs	Područja za daljnju procjenu (eng. *Area for Further Assessment*)
APID	Akcijski planovi provedbe vodnih direktiva
BiH	Bosna i Hercegovina
BPR	Biocidni proizvod
Brčko distrikt BiH	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
BREF	Dokumenti o najboljim raspoloživim tehnikama (eng. *Best available techniques reference documents*)
CLP	Razvrstavanje, označavanje i pakiranje kemikalija
CUO	Centar za upravljanje otpadom
DEI BiH	Direkcija/Uprava za europske integracije Bosne i Hercegovine
DOP	Dokument okvirnog proračuna
DSIP	Plan za provedbu direktive (eng. *Directive Specific Implementation Plan*)
EAS BiH	Strategija aproksimacije propisa pravne stečevine EU u području zaštite okoliša Bosne i Hercegovine
EE	Električni i elektronički otpad
ECHA	Europska agencija za kemikalije
EIONET	Europska mreža za informiranje i osmatranje okoliša (eng. *European Environment Information and Observation Network*)
EU	Europska unija
EUROSTAT	Statistički ured Europske unije
Federacija BiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FHMZ	Federalni hidrometeorološki zavod
GHG	Staklenički plinovi (eng. *Greenhouse gases*)
GMO	Genetski modificirani organizmi
IED	Direktiva o industrijskim emisijama (eng. *Industrial Emissions Directive*)
JP	Javno poduzeće
MBT	Mehaničko-biološki tretman
MCP	Ministarstvo civilnih poslova
MVTEO/MSTEO	Ministarstvo vanjske/spoljne trgovine i ekonomskih odnosa
NBSAP	Strategija i akcijski plan za zaštitu biološke raznolikosti (eng. *National Biodiversity Strategies and Action Plans*)
NRT/BAT	Najbolje raspoložive tehnike (eng. *best techniques available*)
NVO	Nevladina organizacija
ODV	Okvirna direktiva o vodama
OIE	Obnovljivi izvori energije
PCB	Poliklorirani bifenili (eng. *Polychlorinated biphenyls*)
PMF Sarajevo	Prirodno-matematički fakultet Sarajevo
POPs	Postojane organske zagađujuće materije (eng. *Persistent Organic Pollutants)*
PPOV	Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda
PRTR	Registar ispuštanja i prijenosa zagađujućih materija (eng. *Pollutant Release and Transfer Register*)
PUŽS	Procjena utjecaja na okoliš
REACH	Registracija, evaluacija, autorizacija i ograničavanje kemikalija
RS	Radna skupina
SDG	Ciljevi održivog razvoja (eng. *Sustailable development goals*)
SECAP	Akcijski plan održivog upravljanja energijom i prilagodbe klimatskim promjenama
SEI	Štokholmski institut za okoliš
SOOO	Supstance koje oštećuju ozonski omotač
SPUO/SPUŽS	Strateška procjena utjecaja na okoliš/životnu sredinu
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
Strategija	Strategija zaštite okoliša

SZO	Svjetska zdravstvena organizacija
ŠDS	Šumsko-drvni sortimenti
UN	Ujedinjene nacije
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih nacija (eng. *United National Development Programme*)
UNECE	Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Europu (eng. *United Nations Economic Comission for Europe*)
VIS	Vodni informacijski sustav
VT	Vodna tijela

Lista tabela

Tabela 1: Pregled postojećeg institucionalnog okvira za upravljanje vodnim resursima 7
Tabela 2: Slivne površine vodotoka savskog riječnog bazena u Brčko distriktu BiH 10
Tabela 3: Osnovne karakteristike vodotoka Tinje i Brke 11
Tabela 4: Analiza morfološkog sastava otpada u Brčko distriktu BiH 18
Tabela 5: Prikaz obuhvata sustava za odvoz otpada u 2018. godini 20
Tabela 6: Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 1 59
Tabela 7: Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 2 60
Tabela 8: Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 3 60
Tabela 9: Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 4 60
Tabela 10: Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 5 61
Tabela 11: Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 6 61
Tabela 12: Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 7 61
Tabela 13: Prioriteti grupirani po strateškim ciljevima – tematskim područjima okoliša 63
Tabela 14: Prioriteti s pripadajućim indikatorima 67
Tabela 15: Prioriteti s pripadajućim indikatorima 70
Tabela 16: Prioriteti s pripadajućim indikatorima 72
Tabela 17: Prioriteti s pripadajućim indikatorima 75
Tabela 18: Prioriteti s pripadajućim indikatorima 78
Tabela 19: Prioriteti s pripadajućim indikatorima 82
Tabela 20: Prioriteti s pripadajućim indikatorima 84
Tabela 21: Prikaz relevantnih strateških dokumenata za razinu Brčko distrikta BiH 125
Tabela 22: Plan praćenja i izvještavanja Brčko distrikta BiH 132

Lista slika

Slika 1: Hidrografska mreža Brčko distrikta BiH *10*
Slika 2: Ukupni gubitci u sustavu vodoopskrbe *12*
Slika 3: Struktura urbane kanalizacijske mreže *13*
Slika 4: Dijagram odnosa reciklažnog, biorazgradivog i ostalog otpada *20*
Slika 5: Godišnje emisije GHG-a u Bosni i Hercegovini *32*
Slika 6: Udjeli emisija GHG-a po sektorima *33*
Slika 7: Trendovi promjena temperature zraka u BiH, 1961. – 2016. (Sarajevo, Mostar, Banja Luka) *34*
Slika 8: Trendovi promjena padalina u BiH, 1961. – 2016. (Sarajevo, Mostar, Banja Luka) *35*
Slika 9: Očekivane promjene temperature zraka u BiH prema RCP8.5 scenariju *36*
Slika 10: Očekivane promjene padalina u BiH prema RCP8.5 scenariju *36*
Slika 11: Grafički prikaz uvoza i izvoza kemikalija i kemijskih proizvoda u Brčko distriktu BiH za razdoblje od 2017. do 2020. godine izražen u tisućama KM *41*
Slika 12: Raspodjela broja stanovnika za Brčko distrikt BiH (grad Brčko i naseljena mjesta) prema popisu stanovništva iz 2013. godine *44*
Slika 13: Struktura financiranja (u %) Brčko distrikta BiH *121*

1. UVOD

Europsko vijeće je 2003. godine identificiralo Bosnu i Hercegovinu (BiH) kao potencijalnu kandidatkinju za članstvo u Europskoj uniji (u daljnjem tekstu: EU). Pristupni pregovori započeli su u studenome 2005. godine, i od tada je na snagu stupio niz sporazuma između EU i BiH. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), koji služi kao temelj za implementaciju procesa pristupanja, stupio je na snagu 1. lipnja 2015. godine. Prema SSP-u, pridruživanje se trebalo postupno i u potpunosti realizirati tijekom prijelaznog razdoblja od šest godina. Osim toga, BiH je potpisnica niza međunarodnih sporazuma o zaštiti okoliša. Težnja ka članstvu u EU glavni je pokretač unaprjeđenja i finalizacije strateškog i pravnog okvira zaštite okoliša u zemlji.

Iz tog razloga je, nastojeći dalje uskladiti pravni i institucionalni okvir zemlje s pravnom stečevinom EU u području okoliša, BiH pokrenula proces izrade **Strategije zaštite okoliša** (u daljnjem tekstu: Strategija). No, osim obveza koje proizlaze iz usklađivanja s pravnom stečevinom EU, nužnost kreiranja Strategije proizlazi i iz potrebe za unutarnjim reguliranjem pitanja u području zaštite okoliša. Obveza izrade Strategije zaštite okoliša za Brčko distrikt BiH propisana je člankom 44. Zakona o zaštiti životne sredine/okoliša („Sl. glasnik Brčko distrikta“, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09). Uvažavajući istovjetne obveze u području zaštite okoliša na drugim razinama vlasti u BiH, relevantni organi vlasti na razini BiH, Federacije BiH (FBiH), Republike Srpske (RS) i Brčko distrikta BiH (BD BiH) podnijeli su zahtjev Ambasadi Švedske za potporu u razvoju sveobuhvatne strategije zaštite životne sredine BiH. Švedska ambasada je odobrila zahtjev, te je započeo proces izrade Strategije u okviru projekta BiH ESAP 2030+.

Priprema Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH povjerena je Štokholmskom institutu za okoliš (SEI), na temelju sporazuma potpisanog sa Švedskom ambasadom u BiH. Dokument je razvijen za razdoblje 2022. – 2032. godine, a uključuje sveobuhvatne strateške ciljeve zaštite okoliša i planove konkretnih akcija za postizanje tih ciljeva. Osim toga, dokument je ključan za pružanje potpore relevantnim institucijama u stvaranju uvjeta koji vode ka održivosti u narednom desetljeću, kao i poboljšanju zdravlja i dobrobiti građana. Nadalje, **predmetna Strategija je sastavni dio Strategije okoliša/životne sredine BiH 2022. – 2032**.

Sadržaj Strategije obuhvaća šire područje zaštite okoliša, koje je u skladu sa sedam tematskih područja pravne stečevine EU i navedenim skupom strateških aktivnosti, te uključuje: **upravljanje vodama**; **upravljanje otpadom**; **biodiverzitet i zaštitu prirode**; **zraka vazduha, klimatske promjene i energiju**; **kemijsku sigurnost i buku**; **održivo upravljanje resursima** (uključujući poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo i rudarske aktivnosti); i **upravljanje okolišem** (kao horizontalnu politiku).

Prilikom izrade Strategije, poštovana su osnovna načela rada koja su kreirana u skladu s entitetskim zakonima i dokumentima koji se odnose na zaštitu okoliša. Osim toga, uključena je i dodatna komponenta koja se odnosi na međupovezanost okoliša i pitanja ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i siromaštva. Strategija identificira ključne prioritete djelovanja, usmjeravajući domaća i međunarodna ulaganja ka specifičnim mjerama za poboljšanje stanja okoliša, omogućujući harmoniziranu provedbu pravne stečevine EU o okolišu i podržavajući koherentnije i djelotvornije upravljanje sektorom okoliša u Brčko distriktu BiH. Također, predstavlja jedan od strateških dokumenata koji se uzimaju u obzir prilikom izrade operativnih planova rada odgovornih organa uprave, te dokumenta okvirnog proračuna (DOP) i godišnjeg proračuna.

2. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE

Metodologija izrade Strategije je zbog svoje sveobuhvatnosti uključivala mnogobrojne korake, interesne skupine, informacije i podatke. Prije svega, ovaj dokument je izrađen na temelju analize relevantnih dokumenata, zakona i propisa, ali i mnogobrojnih aktivnosti poduzetih u sklopu izrade dokumenta. Tijekom realizacije ovih aktivnosti primijenjen je participativni metodološki pristup, te kreiranje elemenata Strategije po vertikalnom principu u cilju uvažavanja svih uključenih interesnih skupina. Tijekom izrade Strategije korištene su različite tehnike prikupljanja i obrade podataka, uz osiguravanje transparentnosti u svim fazama izrade i usvajanja ključnih elemenata Strategije. Ključni zakoni i propisi na temelju kojih je Strategija pripremljena jesu Zakon o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH („Sl. glasnik Brčko distrikta“, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09), Zakon o planiranju, projektovanju i razvoju Brčko distrikta BiH („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 12/19, 23/19, 34/19, 24/20 i 03/21) i Pravilnik o sadržaju i metodologiji izrade, sustavu praćenja i nadzora provedbe strateških i implementacijskih dokumenata („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 46/20).

Sadržaj Strategije je u skladu s odredbama Aneksa 1 prethodno navedenog Pravilnika. Kroz ovo, ali i druga poglavlja, podrobnije će biti pojašnjen sam proces izrade, te aktivnosti koje su doprinijele izradi dokumenta.

Proces izrade Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH

Strategija je jedinstven dokument koji uključuje strateške ciljeve s mjerama za njihovo ostvarivanje. Osim što predstavlja ključni element za potporu nadležnim institucijama pri utvrđivanju prioritetnih aktivnosti i usmjeravanju domaćih/međunarodnih investicija i lakše usuglašavanje pravne stečevine EU, očekuje se da će predmetni dokument doprinijeti jačanju kapaciteta organizacija i institucija, te jačanju svijesti o okolišu.

Proces izrade Strategije obuhvatio je sljedeće aktivnosti:

- definranje i usuglašavanje sveobuhvatnih strateških ciljeva i ključnih principa koji će biti uključeni u Strategiju;
- identificiranje opsega rada radnih skupina koje će izraditi mjere koje uključuju sedam tematskih područja;
- uspostavljanje 7 radnih skupina za razinu Brčko distrikta BiH kako bi se osigurao participativni proces;
- uspostavljanje Upravljačke skupine za razinu Brčko distrikta BiH;
- izrada komunikacijske strategije i uspostavljanje komunikacijskih kanala s interesnim stranama i širom javnosti;
- održavanje 6 ciklusa sastanaka radnih skupina za razinu Brčko distrikta BiH (ukupno 12 sastanaka);
- održavanje 6 ciklusa sastanaka Upravljačke skupine za razinu Brčko distrikta BiH;
- identificiranje ključnih izazova i polaznog stanja, određivanje prioriteta, očekivanih ishoda za svako tematsko područje, u skladu s njihovim nadležnostima, kao i mjere s očekivanim rezultatima, te nadležne institucije i vrijeme realizacije;

- uključivanje pitanja ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i siromaštva u mjere, te rad na jačanju kapaciteta interesnih strana i povećanju razine svijesti šire javnosti o ovim pitanjima;
- aktivnosti jačanja kapaciteta interesnih strana, primarno članova radnih skupina;
- rješavanje pitanja međupovezanosti između tematskih područja;
- prioritizacija mjera;
- javna rasprava;
- financijska evaluacija mjera;
- priprema konačne verzije Strategije.

Ključna načela i strateški ciljevi

Kako bi se pružile dodatne smjernice za buduće odluke u zaštiti okoliša, tijekom izrade Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH korišten je skup **ključnih načela**[1]. Kada je riječ o razini Brčko distrikta BiH, to uključuje načela sadržana u entitetskim zakonima o okolišu, dok su dva dodatna načela (*) predložena u cilju daljnjeg usklađivanja s principima Strategije održivog razvoja EU i Agende 2030 (inkluzivnost, ne izostavljajući nikoga). Vodeća načela Strategije su sljedeća:

- načelo održivog razvoja;
- načelo opreza i prevencije – mjere predostrožnosti i prevencije u slučajevima kada postoje (znanstveni) dokazi o opasnosti po okoliš ili zdravlje ljudi, ali su oni neizvjesni i mogu imati znatne utjecaje na okoliš;
- načelo zamjene – svaka aktivnost koja može imati štetne utjecaje na okoliš treba biti zamijenjena drugom aktivnošću koja predstavlja značajno manji rizik;
- načelo integralnog pristupa – sprječavanje ili svođenje na najmanju moguću mjeru rizika štete po okoliš u cijelosti;
- načelo suradnje i podjele odgovornosti – suradnja i zajedničko djelovanje svih interesnih strana u cilju zaštite okoliša;
- načelo sudjelovanja javnosti i pristup informacijama – sudjelovanje svih zainteresiranih građana, svaki pojedinac i organizacija moraju imati adekvatan pristup informacijama o okolišu;
- načelo „zagađivač plaća“ – zagađivač plaća troškove nadzora i prevencije od zagađenja;
- načelo promocije i zaštite osnovnih prava* – kroz perspektivu ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i siromaštva;
- načelo unutarnje i međugeneracijske jednakosti*.

Pored ključnih načela, razvijen je i skup **strateških ciljeva** koji je osigurao platformu za suradnju i dao široki pravac za kreatore i nositelje izrade dokumenta. Strateški ciljevi ove strategije su kako slijedi:

- zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti;
- smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala;
- očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti;
- ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka;
- očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve;

[1] Ključna načela su primijenjena u Strategiji i za ostale razine vlasti u BiH.

- održivo upravljanje prirodnim resursima;
- unaprjeđenje upravljanja okolišem.

Participativni proces izrade Strategije

U okviru procesa izrade Strategije uspostavljeno je po sedam radnih skupina za svako pojedinačno tematsko područje za razinu Brčko distrikta BiH, te formirana upravljačka struktura za izradu ove strategije koju je činio Upravljački odbor za razinu Brčko distrikta BiH. Osim toga, šira javnost, uključujući i organizacije civilnog društva, imala je mogućnost da bude uključena u proces izrade Strategije i kroz organizirane javne rasprave, uz punu potporu švedskih institucija.

Upravljački odbor – Brčko distrikt BiH

Članovi Upravljačkog odbora Brčko distrikta BiH bili su službeno imenovani službenici nadležnih odjela Vlade Brčko distrikta BiH, kao i predstavnici NVO sektora/EKO BiH mreže (formirana mreža nevladinih organizacija u BiH koje djeluju u okviru zaštite okoliša). Ovaj je odbor razmatrao prijedloge i mišljenja članova radnih skupina, donosio odluke o aktivnostima i rezultatima iz vlastite nadležnosti, te zajednički usuglašavao stavove o otvorenim pitanjima koja su proizišla kao neodgovorena iz diskusije radnih skupina.

Članovi Upravljačkog odbora za razinu Brčko distrikta BiH bili su predstavnici:

- Odjela za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove;
- Odjela za raseljene osobe, izbjeglice i stambena pitanja;
- Pododjela za izdavanje lokacijskih uvjeta i zaštitu okoline;
- Odjela za komunalne poslove;
- Odjela za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu;
- Odjela za zdravstvo i ostale usluge;
- Ureda gradonačelnika – Inspektorat;
- Uprave za EU integracije BiH (promatrači);
- Agencije za statistiku BiH (promatrači);
- EKO BiH mreže (predstavnici nevladinog sektora).

Radne skupine

Radne skupine podijeljene su u sedam tematskih područja:

- RS1: Upravljanje vodama
- RS2: Upravljanje otpadom
- RS3: Biodiverzitet i zaštita prirode
- RS4: Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija
- RS5: Kemijska sigurnost i buka
- RS6: Održivo upravljanje resursima
- RS7: Upravljanje okolišem.

U procesu izrade Strategije sudjelovalo je 48 članova radnih skupina koje čine predstavnici institucija, znanstveno-istraživačkih institucija i fakulteta, javnih i privatnih poduzeća, te civilnog sektora.

Redovitim održavanjem sastanaka radnih skupina, osigurala se razmjena informacija i podataka, ali i mišljenja o izazovima i načinima njihovog prerastanja kroz zajednički rad na mjerama. Radne skupine su koncipirale i odredile strateške ciljeve, prioritete, mjere i očekivane rezultate.

Okolnosti uzete u obzir prilikom izrade Strategije

Transpozicija pravne stečevine EU u području zaštite okoliša

Zbog važnosti i uloge koju transpozicija pravne stečevine EU ima u pravilnom pristupu izrade strategija, osim što Strategiju zaštite okoliša čine sedam tematskih cjelina, čine ju i horizontalna pitanja (kao što su Procjena utjecaja na okoliš, Strateška procjena okoliša, odgovornost, pristup informacijama, izvršenje i sl.). Pri izradi Strategije se također oslanjalo na analizu i preporuke Strategije aproksimacije propisa pravne stečevine EU u području zaštite okoliša BiH (u daljnjem tekstu: EAS BiH) (MVTEO BiH, 2017), uzimajući u obzir najnovije stanje pravne stečevine EU u području okoliša, posebice u dijelu koji omogućuje javnosti veći utjecaj na odluke državnih organa, transparentnost i odgovornost. Korištenjem i uvažavanjem **trenutačno važećih/prethodnih strateških dokumenata** i **poštivanjem zakonskih odredbi** iz područja okoliša prilikom izrade Strategije, vođeno je računa o njenoj budućoj provodivosti. Osim toga, **poštivanjem podjele nadležnosti** u području zaštite okoliša po institucijama na svim razinama vlasti BiH, omogućena je razmjena mišljenja, zajedničko planiranje aktivnosti i stvaranje uvjeta za koordinirano sprovođenje strategije u najvećoj mogućoj mjeri.

Jačanje kapaciteta interesnih strana

Uz navedene aktivnosti, tijekom razvijanja Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH aktivno se i paralelno radilo na planu razvoja kapaciteta za potporu implementaciji dokumenta. Ove aktivnosti sprovedene su kako bi se šira javnost i interesne skupine upoznale s različitim modelima unaprjeđenja rada, najbolje prakse i iskustva drugih zemalja. Naučene lekcije o usklađivanju i provedbe zakonodavstva EU, prednostima uspostavljanja ekoloških mreža za okoliš, prednostima javnog sudjelovanja i izazovima s kojima su se druge zemlje suočavale predstavljene su kroz niz platformi za izgradnju kapaciteta, pri kojima su sudjelovali stručnjaci iz mnogobrojnih zemalja iz sedam područja upravljanja životnom sredinom, istovjetnim radnim skupinama koje su formirane u procesu izrade Strategije. Cilj radionica bilo je razvijanje dodatnih kapaciteta članova radnih skupina, ali i svih zainteresiranih strana, a u cilju unaprjeđenja kvalitete izrade Strategije.

Perspektiva ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i siromaštva

Integracija perspektive ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i siromaštva je odgovor na UN 2030 Agendu kojom se ističe važnost uvažavanja svih društvenih jedinica i omogućavanja jednakih prilika za sve. Ove perspektive integrirane su u sklopu rada radnih skupina, a kasnije i kroz aktivnosti jačanja kapaciteta i rezultate projekta. Integracija ovih perspektiva predstavlja način na koji se bolje može razumjeti situacija na terenu i ljudska međupovezanost s okolišem i njenim problemima, kao i način otvaranja dijaloga o potencijalima njihovog rješavanja.

U Strategiji se stoga posebna pozornost obraćala na izdvojene skupine stanovništva koje su najviše ugrožene problemima nedostatka ravnopravnosti spolova (pri čemu muškarci, žene i djeca nemaju jednaka prava i mogućnosti), ograničene društvene jednakosti (koja uključuje nepravedne ishode za

osobe iz različitih društvenih skupina), te problem višedimenzionalnog siromaštva (zbog nedostatka sredstava, nedostatka zastupljenosti u procesima planiranja i donošenja odluka i ljudske sigurnosti).

U proces razvijanja Strategije bile su uključene interesne skupine i relevantne institucije, kroz redovitu komunikaciju, razmjenu informacija i održavanje događaja kao što su digitalne radionice (tzv. *webinari*) i okrugli stolovi.

Pandemija COVID-19

Početak projekta obilježila je i pojava pandemije COVID-19 koja je primorala sve sudionike u izradi da se prilagode tzv. digitalnom načinu rada koji je podrazumijevao okupljanje članova radnih skupina i Upravljačkog odbora putem *online* platformi. Ipak, proces se nesmetano nastavio nakon što je uspostavljen novi način rada, uz manje iznimke održavanja fizičkih sastanaka kada je to bilo moguće (u slučaju Upravljačkog odbora zbog manjeg broja članova koji je u potpunosti bio prilagođen poštivanju propisanih epidemioloških mjera).

3. STRATEŠKA PLATFORMA

3.1. Analiza situacije

3.1.1. Upravljanje vodama

Polazno stanje u području upravljanja vodama na području Brčko distrikta BiH analizirano je kroz sljedeća tematska područja: a) institucionalni i pravni okvir upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH, b) hidrografija i raspoloživi vodni resursi u Brčko distriktu BiH, c) sektor vodnih usluga, d) kvaliteta i kvantiteta površinskih i podzemnih voda pod rizikom, e) obrana od ekstremnih hidroloških pojava, f) financiranje sektora voda. Na temelju analize polaznog stanja, identificirani su i odgovarajući ključni izazovi.

Institucionalni i pravni okvir upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH

Sektor voda predstavlja ključnu komponentu kako socijalnog, tako i ekonomskog, ali i ekološkog razvoja koji su međusobno ovisni, iz čega proizlazi neophodnost integralnog upravljanja vodama koje uključuje zaštitu voda, korištenje voda i zaštitu od voda. Budući da se voda koristi ne samo za ljudsku uporabu, u procesima proizvodnje hrane i električne energije, za navodnjavanje, različite tehnološke procese itd. i da od nje ovisi ekonomski razvoj u cjelini, već uzimajući u obzir i ključnu činjenicu da je neophodna za postojanje života u generalnom smislu, javlja se obveza zaštite njene kvalitete, kao i racionalnog korištenja. U skladu s člankom III, stavak 3a Ustava BiH, upravljanje vodnim resursima je u isključivoj nadležnosti entiteta.

U Brčko distriktu BiH nadležna institucija za upravljanje vodama je Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH. Na državnoj razini, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) nadležno je za koordiniranje djelatnosti entiteta i Brčko distrikta BiH u području upravljanja vodama, te ima odgovornost za međunarodne sporazume i konvencije. Navedene aktivnosti obavlja Odsjek za vodne resurse MVTEO-a uz konzultacije s nadležnim institucijama entiteta i Brčko distrikta BiH. U različitim segmentima upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH sudjeluju i druge relevantne institucije iz Brčko distrikta BiH čiji je pregled predstavljen u ***tabeli 1***.

Tabela 1: *Pregled postojećeg institucionalnog okvira za upravljanje vodnim resursima*

Institucija/sektor/odjeljenje	Nadležnosti
Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta (BD) BiH	Upravljanje vodama u Brčko distriktu BiH je u nadležnosti Odjela za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH – Pododjela za šumarstvo i vodoprivredu. Nadležnosti ovog pododjela, između ostalog, uključuju: • Izradu potrebnih studija i tehničkih dokumenata koji se odnose na upravljanje vodama; • Nadzor aktivnosti vezanih za vodni režim, korištenje vode, zaštitu voda, hidromelioraciju i zaštitu od poplava; • Obavljanje aktivnosti upravljanja, održavanja, planiranja, praćenja i prikupljanja vodnih naknada; • Pripremu akcijskih planova i planova upravljanja vodnim područjem; • Pripremu planova obrane od poplava. U okviru ovog odjela formiran je Odsjek za vodoprivredu u čijoj je nadležnosti pripremanje strategija i razvojnih politika upravljanja vodama.

Institucija/sektor/odjeljenje	Nadležnosti
Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH	Nadležan za izdavanje lokacijskih uvjeta, ekoloških dozvola i dozvola za uvoz i izvoz opasnog i neopasnog otpada, kao i izvoda i drugih akata iz nadležnosti Odjela. U okviru ovog odjela formiran je Pododjel za izdavanje lokacijskih uvjeta i zaštitu okoliša.
Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH	Nadležnosti ovog odjela propisane su člankom 25. Zakona o javnoj upravi Brčko distrikta BiH („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 36/09, 60/10, 37/14, 13/16 i 14/19). Sukladno zakonu, ovaj odjel je, između ostalog, nadležan za prevenciju i zaštitu zdravlja stanovništva, rad zdravstvenih ustanova Brčko distrikta BiH, zdravstvenu ispravnost vode, hrane itd.
Odjel za komunalne poslove	Nadležnosti ovog odjela propisane su člankom 24. Zakona o javnoj upravi Brčko distrikta BiH („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 36/09, 60/10, 37/14, 13/16 i 14/19). Sukladno zakonu, ovaj odjel je, između ostalog, nadležan za razvoj politike, strategije i pravnog okvira za upravljanje opskrbom električnom energijom, vodom i plinom, kao i za za upravljanje zbrinjavanjem čvrstog otpada i otpadnih voda.
Inspektorat Brčko distrikta BiH	Samostalno obavlja zadatke predviđene zakonodavstvom Brčko distrikta BiH. U okviru inspektorata formirana su tri odsjeka od kojih su relevantni: **Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline** unutar kojeg djeluju vodoprivredna inspekcija i inspekcija zaštite okoliša. *Vodoprivredna inspekcija* nadležna je za inspekcijski nadzor nad provedbom zakona i propisa koji se odnose na: korištenje i upravljanje vodama i vodoprivrednim objektima; zaštitu od štetnih djelovanja voda; vodoprivredne radove, objekte i postrojenja koji mogu prouzrokovati kvalitativne i kvantitativne promjene u prirodnom i umjetno uvjetovanom režimu voda; vodoprivredne dozvole; opskrba vodom, zaštita od erozija i uređenje bujica; hidromelioracije; održavanje riječnih korita i vodnog zemljišta; prikupljanje sredstava vodnog doprinosa i financiranje vodoprivrednih objekata. *Inspekcija zaštite okoliša* je, između ostalog, nadležna za inspekcijski nadzor nad provođenjem zakona i propisa koji se odnose na: zaštitu okoliša zbog zaštite zemljišta, voda, zraka, biosfere i osiguravanje održivosti ekosustava i zaštitu voda od zagađivanja zbog održivog korištenja voda, biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa koja ovise o vodama. *Općinska komunalna inspekcija* djeluje unutar **Odsjeka inspekcije djelatnosti**, a nadležna je, između ostalog, za inspekcijski nadzor nad provođenjem zakona i propisa koji se odnose na: vodoopskrbu; javnu i priključnu kanalizaciju; odvođenje atmosferskih voda s javne površine; prikupljanje, transport i tretman čvrstog komunalnog otpada.
JP „Komunalno Brčko“ d.o.o.	Javno komunalno poduzeće odgovorno je za širok raspon općinskih usluga koje uključuju proizvodnju i distribuciju vode, prikupljanje i odvodnju otpadnih voda, distribuciju, opskrbu i trgovinu električnom energijom, kao i prikupljanje, transport i deponiranje otpada i održavanje higijene javnih površina.

Među brojnim izazovima koji su vezani za upravljanje vodama na području Brčko distrikta BiH posebno se ističe neadekvatan pravni i institucionalni okvir koji je prije svega posljedica nepostojanja usvojenog Zakona o vodama Brčko distrikta BiH usklađenog s EU legislativom. Osnovni uzrok zbog kojeg nisu doneseni adekvatni strateški i planski dokumenti je nepostojanje odgovarajućeg zakonodavnog okvira kojim bi donošenje ovih dokumenata bilo obvezujeće. Unaprjeđenje sustavnog i strateškog planiranja upravljanja vodama predstavlja neophodnu podlogu za rješavanje svih drugih ključnih problema s kojima se sektor voda u Brčko distriktu BiH susreće. Brčko distrikt BiH nema izrađene značajne dokumente poput strategija, studija ili elaborata koji sustavno analiziraju stanje vodoopskrbe i upravljanja otpadnim vodama Brčko distrikta BiH za dulje plansko vremensko razdoblje, a koji su neophodni za pravilno i sustavno razvijanje i kanalizacijske infrastrukture od koje ovisi daljnji razvoj u Brčko distriktu BiH („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 11/21, 2020).

Izrada novih zakonskih i pratećih podzakonskih akata neophodna je i zbog usuglašavanja s legislativom Europske unije i ispunjenja međunarodnih obveza BiH. Prema Strategiji aproksimacije propisa pravnoj stečevini EU u području zaštite okoliša Brčko distrikta BiH – EAS Brčko distrikta BiH

(MVTEO BiH, 2017) koja je izrađena 2017. godine, transponiranje EU direktiva u zakonodavstvo Brčko distrikta BiH rađeno je nasumično i u vrlo ograničenoj mjeri. Transpozicija relevantnih EU direktiva iz područja vodnih resursa u pravni sustav Brčko distrikta BiH je trenutačno u ranoj fazi. U skladu s EAS-om Brčko distrikta BiH potrebno je izraditi i usvojiti od strane nadležnih institucija akcijske planove za njihovu provedbu (APID-e).

Najvažniji pravni akt koji uređuje sektor voda u Brčko distriktu BiH je zapravo Zakon o vodama Republike Srpske iz 1998. godine („Sl. glasnik Republike Srpske“, broj 10/98, 1998), koji će u Brčko distriktu biti na snazi do usvajanja Zakona o vodama Brčko distrikta BiH. Najveći problem u ovom kontekstu predstavlja činjenica da je Zakon o vodama usvojen 1998. godine, što znači prije transpozicije Okvirne direktive o vodama (ODV) i ostalih relevantnih EU direktiva. Samim tim je prenošenje propisa EU u pravni sustav Brčko distrikta BiH u ranoj fazi. Vlada Brčko distrikta BiH usvojila je 03. 08. 2016. godine Nacrt zakona o vodama i uputila ga u skupštinsku proceduru, ali njegovo usvajanje još uvijek nije realizirano. Od usvajanja 2004. godine na snazi je i cjelokupan set zakona u području zaštite okoliša Brčko distrikta BiH koji obuhvaća i Zakon o zaštiti životne sredine („Sl. glasnik Brčko distrikta“, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09) i Zakon o zaštiti voda („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 25/04, 1/05 i 19/07), čije odredbe predstavljaju okvir za djelovanje u vodnom sektoru. Postojeća Strategija zaštite okoliša Brčko distrikta (2016. – 2026.) ne sadrži Strategiju upravljanja vodama. Usvojen je Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (prvi ciklus)[2], čija je svrha, u skladu s Okvirnom direktivom o vodama EU, postizanje najmanje dobrog stanja svih vodnih tijela, odnosno dobrog ekološkog potencijala, i očuvanje vrlo dobrog i dobrog stanja vodnih tijela tamo gdje je ono već prisutno, kao i sprječavanje njihove derogacije. Prema ODV-u, Planovi upravljanja vodama ažuriraju se svakih šest godina, ali aktivnosti vezane za izradu drugog ciklusa Plana nisu pokrenute jer ne postoji zakonska obveza dok se ne usvoji novi Zakon o vodama Brčko distrikta BiH.

U suvremenom informacijskom društvu, strateško i sustavno planiranje upravljanja vodama je nezamislivo bez postojanja razvijenog adekvatnog informacijskog sustava. Brčko distrikt BiH nema razvijen vlastiti informacijski sustav voda.

Da bi se uspjelo odgovoriti na kompleksne i zahtjevne izazove koji stoje pred Odjelom za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH, neophodno je izvršiti jačanje kapaciteta stručnih kadrova, kako u smislu povećanja njihove brojnosti, tako i u smislu njihove edukacije, usavršavanja i tehničke opremljenosti, što zahtijeva dodatna financijska ulaganja. U nadležnim institucijama karakterističan je nedovoljan broj zaposlenih u odnosu na opseg posla, kao i izražen problem odliva kompetentnih radnika. Podkapacitiranost u smislu ljudskih resursa će naročito doći do izražaja nakon usvajanja zakonske regulative i izrade strateških i planskih dokumenata, tj. kada oni uđu u fazu implementacije. Pored jačanja kapaciteta, njihova implementacija će zahtijevati i osiguravanje znatnih financijskih sredstava.

U skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH („Sl. glasnik Brčko distrikta“, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09), organi uprave su dužni zajedno s udrugama za zaštitu okoliša i stručnim organizacijama jačati svijest građana u vezi pitanja koja se tiču okoliša, pa samim tim i zaštite voda. Izmijenjena i usvojena zakonska regulativa kojom bi bili osigurani mehanizmi obveznog javnog uvida i pravovremenog sudjelovanja javnosti prilikom izdavanja vodnih akata, kao i provedba dodatnih

[2] („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 35/17)

aktivnosti na podizanju svijesti i jačanju kapaciteta građana za uključivanje u procese donošenja odluka bi svakako imale pozitivan utjecaj ne samo na zaštitu voda, već i na zaštitu okoliša u cjelini.

Hidrografija i raspoloživi vodni resursi u Brčko distriktu BiH

U hidrografskom smislu, površinske vode Brčko distrikta BiH pripadaju riječnom bazenu Crnog mora, pri čemu je bazni recipijent rijeka Sava. Od ukupne površine riječnog bazena rijeke Save na području BiH, na teritoriju Brčko distrikta nalazi se 1,3 % (487 km^2). Na teritoriju Brčko distrikta BiH nalaze se i dvije veće pritoke rijeke Save: Tinja i Brka, kao i niz manjih rječica (Lukavac, Crni Lukavac, Rašljanska rijeka, Zovičica, Lomnica, Crna rijeka, Guderevica, Tinjica i Stepačka rijeka), kanala i drugih vodotoka čija se izvorišta uglavnom nalaze na području planine Majevice[3].

Slika 1: *Hidrografska mreža Brčko distrikta BiH*
Izvor: Plan upravljanja slivom rijeke Save za sliv rijeke Save u Brčko distriktu BiH

Prema Zakonu o zaštiti voda („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 25/04, 1/05 i 19/07) na teritoriju Brčko distrikta BiH uspostavljena su tri glavna podsliva: neposredni sliv rijeke Save u Brčko distriktu BiH, podsliv rijeke Tinje i podsliv rijeke Brke, koji sadrže ukupno 24 vodotoka. Osnovne karakteristike podslivova dane su u ***tabeli 2***.

Tabela 2: *Slivne površine vodotoka savskog riječnog bazena u Brčko distriktu BiH*

Riječni sliv	Površina u km^2	Broj vodotoka čija je slivna površina veća od 4000 km^2	Broj vodotoka čija je slivna površina između 100 i 1000 km^2	Broj vodotoka čija je slivna površina između 10 i 100 km^2	Ukupan broj vodotoka
Neposredni sliv Save	140,30	1	1	5	7
Podsliv Tinje	157,84	0	3	6	9
Podsliv Brke	188,83	0	1	7	8
Ukupni sliv rijeke Save	486,97	1	5	18	24

Izvor: Plan upravljanja slivom rijeke Save za sliv rijeke Save u Brčko distriktu BiH

[3] *Plan upravljanja slivom rijeke Save za sliv rijeke Save u Brčko distriktu BiH* (2016. – 2021.)

Cijelom dužinom svog toka kroz Brčko distrikt BiH, koji iznosi 33 km, rijeka Sava predstavlja granicu između BiH i Hrvatske. Prema unutarnjim administrativnim granicama u BiH, Brčko distrikt BiH graniči s više općina Republike Srpske i s dva od deset kantona Federacije BiH. Pritom tokovi vodotoka Crni Lukavac i Lukavac predstavljaju jednim svojim dijelom međuentitetsku granicu s Republikom Srpskom, a rijeka Tinja međuentitetsku granicu i s Republikom Srpskom i s Federacijom BiH. Zbog ovakvog položaja ukazuje se potreba koordinacije u pogledu monitoringa kvalitete površinskih i podzemnih voda i kontroliranja rizika s Republikom Srpskom i Federacijom BiH, ali i sa susjednom Hrvatskom.

Rijeka Brka prolazi kroz samu urbanu zonu grada, dok rijeka Tinja odvaja područje Trebave od majevičkog područja. Osnovne karakteristike ovih vodotoka predstavljene su u ***tabeli 3***.

Tabela 3: *Osnovne karakteristike vodotoka Tinje i Brke*

Vodotok	Površina sliva (km^2)	Dužina vodotoka (km)	Srednji godišnji proticaj (m^3/s)
Tinja	163	69	1,25
Brka	110	30	2,28

Izvor: Strategija razvoja Brčko distrikta BiH 2021. – 2027. („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 11/21)

Što se tiče podzemnih voda, na teritoriju Brčko distrikta BiH nalazi se vodeni akvifer površine 305,5 km^2 koji pokriva 62,8 % ukupne površine Brčko distrikta BiH (486,3 km^2).

Sektor vodnih usluga

Što se tiče korištenja vodnih resursa u sektoru vodnih usluga, Brčko distrikt BiH raspolaže dovoljnom količinom vode za opskrbu stanovništva i gospodarstva i ne iskorištava u potpunosti sve raspoložive kapacitete. Ovaj sektor karakterizira nezadovoljavajući stupanj pokrivenosti stanovništva vodnim uslugama, kao i njegova upitna financijska održivost. Za pružanje vodnih usluga zaduženo je JP „Komunalno Brčko". Radna jedinica navedenog poduzeća „Vodovod i kanalizacija" zadužena je za proizvodnju i distribuciju vode, upravljanje i održavanje glavnog transportnog i ostalih cjevovoda u gradskom i pojedinim lokalnim vodovodnim sustavima, te za održavanje kanalizacijske mreže i organiziranje rada na prikupljanju i transportu otpadnih voda (Skupština Brčko distrikta BiH, 2019)[4]. Ukupna dužina gradske vodovodne mreže iznosi oko 220 km (bez lokalnih vodovodnih mreža), dok je dužina kanalizacijske mreže 179 km. Vodovodnim sustavom pokriveno je oko 70 % stanovništva Brčko distrikta BiH. Najveća količina vode za vodoopskrbu dobiva se iz tvornice vode koja zahvaća vodu rijeke Save. Dio vode koja se koristi za vodoopskrbu urbane zone Brčko distrikta BiH dobva se iz 13 bunara smještenih u prigradskom naselju Plazulje koji se nalaze na dubini od 30 do 40 metara. Tvornica vode ima kapacitet od 330 l/s, a trenutačno radi sa svega jednom trećinom svog kapaciteta u skladu s potražnjom. U tijeku je izrada transportnog cjevovoda Plazulje – Potočari dužine 14 km, po čijem završetku će se riješiti problem vodoopskrbe u predgrađu, a proizvodnja vode će se povećati na 50 % radnog kapaciteta tvornice. Za razliku od uže gradske zone, ruralne dijelove Brčko distrikta BiH karakterizira nedovoljna pokrivenost stanovništva javnim vodovodnim sustavima, kao i nemogućnost njihove integracije u jedan centralizirani sustav. Manja se ruralna naselja opskrbljuju vodom iz bunara čija kvaliteta zbog visokog sadržaja mangana i željeza ne zadovoljava uvjete propisane Pravilnikom o zdravstvenoj ispravnosti vode namijenjene za ljudsku potrošnju. Malim

[4] *Godišnje izvješće o poslovanju JP „Komunalno Brčko" d.o.o. Brčko distrikta BiH za 2018. godinu*

lokalnim vodovodima upravljaju mjesne zajednice koje ne ulažu adekvatno u njihovo održavanje, zbog čega je i zdravstvena sigurnost vode upitna. Na obroncima Majevice postoje istraženi izvori pitke vode visoke kvalitete čiji kapacitet iznosi od 185 do 200 litara u sekundi, ali se sa sigurnošću ne može potvrditi kontinuiranost njihovih kapaciteta. Niti za jedan od ovih izvora nije utvrđena zona sanitarne zaštite („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 11/21). Kontrolu ispravnosti vode za piće u Brčko distriktu BiH provodi Institut za javno zdravstvo Brčko distrikta BiH u skladu sa zahtjevima i standardima kvalitete vode za piće.

Značajna razlika koja se javlja između zahvaćene i isporučene količne vode ukazuje na visoke gubitke u postojećem sustavu vodoopskrbe koji imaju trend rasta, što je u najvećoj mjeri rezultat dotrajalosti distributivne mreže, ali i nezakonite potrošnje. Jedan od izazova je smanjiti visok postotak ukupnih gubitaka u sustavu koji iznose i preko 50 %, što je znatno više u odnosu na većinu zemalja EU. Smanjenje udjela neprihodovane vode predstavlja značajnu rezervu vode za opskrbu naselja.

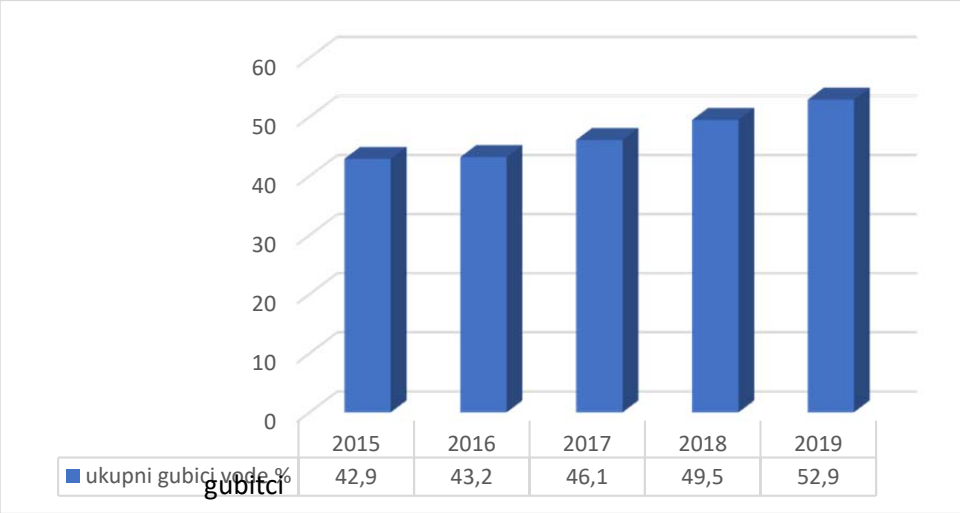

Slika 2: *Ukupni gubtci u sustavu vodoopskrbe*
Izvor: (JP Komunalno Brčko d.o.o. 2020)

Značajan problem u Brčko distriktu BiH predstavlja odvodnja komunalnih otpadnih voda, koji je naročito izražen u samom centru grada, naročito u razdoblju kada je nizak vodostaj rijeke Brke. Pojedina naselja u Brčko distriktu BiH imaju samo djelomično izgrađene kanalizacijske sustave mješovitog tipa koji su povezani samo s dijelovima tih naselja. Problem predstavljaju i nesistematična izgradnja bez adekvatne planske dokumentacije, kao i činjenica da postojeći kanalizacijski odvodi nisu odvojeni od odvoda oborinskih voda. Postotak populacije Brčko distrikta BiH koja je povezana na kanalizacijski sustav iznosi svega oko 47 %, i to je uglavnom stanovništvo koje naseljava urbanu regiju. Ostatak stanovništva ispušta otpadne vode u septičke jame ili izravno u vodotoke. Procijenjeno je da ukupna količina otpadnih voda iz kućanstava koja se ispušta u kanalizacijske sustave na teritoriju Brčko distrikta BiH godišnje iznosi 3558 mil. m^3.

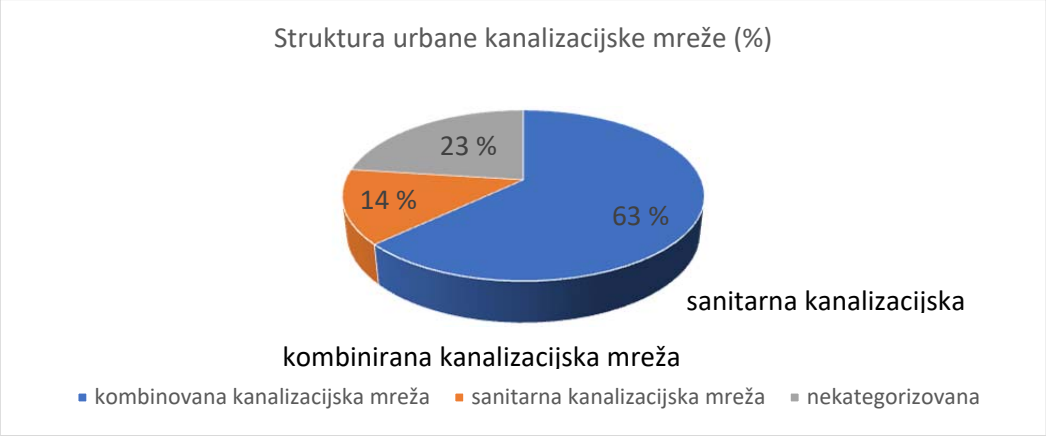

Slika 3: *Struktura urbane kanalizacijske mreže*
Izvor: Općinski projekt Brčko distrikta BiH, Studija izvodljivosti, EBRD, 2017.

Kolektori otpadnih voda na teritoriju Brčko distrikta BiH ne postoje, kao ni postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV). Komunalna otpadna voda uglavnom se izravno izlijeva u vodotoke ili se provodi u septičke jame. Nakon eventualne izgradnje PPOV-a, potrebno je osigurati i adekvatan tretman otpadnog mulja koji nastaje u ovim postrojenjima.

Kvaliteta i kvantiteta površinskih i podzemnih voda pod rizikom

Strateško planiranje je neophodno i kako bi se smanjili pritisci na kvalitetu površinskih i podzemnih voda, odnosno kako bi se osiguralo postizanje i održavanje njihovog dobrog statusa. Korištenje vode za opskrbu stanovništva, industrije i gospodarstva, procjedne vode iz deponija i difuznih izvora, hidromorfološke promjene izazvane izgradnjom objekata za zaštitu od poplava, kao i nedostatak centralnog postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda mogu dovesti do ozbiljnog narušavanja kvalitete kako površinskih, tako i podzemnih voda.

Otvoreni vodotoci su ugroženi prvenstveno neprečišćenim komunalnim vodama i otpadom koji se nekotrolirano odlaže u korita, kao i ispuštanjem industrijskih otpadnih voda (Vlada Brčko distrikta BiH, 2020). Dok komunalne otpadne vode uglavnom dovode do opterećenja organskim materijama, industrijske otpadne vode mogu sadržavati različite toksične materije, kao što su teški metali, fenoli, cijanidi, ulja, nutrijenti, baze i kiseline, čije unošenje u vodene ekosustave dovodi do narušavanja biodiverziteta.

Industrijski zagađivači uglavom su smješteni izvan urbanog područja Brčko distrikta BiH i većina ih ima vlastite izvore opskrbe vodom, naročito u slučajevima kada se u procesu proizvodnje ne koristi voda za piće. Neka industrijska postrojenja imaju vlastita postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda[5]. Maksimalna dopuštena koncentracija opasnih i štetnih materija u otpadnim vodama propisana je Pravilnikom o uvjetima ispuštanja otpadnih voda u površinske vode. Odjeljenje za komunalne poslove nema egzaktne podatke o prečišćavanju i obradi vode u industriji. Procjenjuje se da ukupna količina otpadnih voda iz gospodarstva i industrije koja se ispušta u kanalizacijske sustave na teritoriju Brčko distrikta BiH iznosi 292 000 m^3 godišnje („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 11/21, 2020).

[5] *Plan upravljanja slivom rijeke Save za sliv rijeke Save u Brčko distriktu BiH* (2016. – 2021.)

Pored industrije, značajan zagađivač vodotoka generalno predstavljaju procjedne vode deponija. Međutim, gradska deponija Brčko distrikta BiH smještena je u urbanom regionu u blizini rijeke Save na gusto naslaganim slojevima gline, zbog čega je količina procjednih voda mala i ne vrši značajan pritisak na površinske i podzemne vode. Pored centralne, postoji i dvadesetak nelegalnih deponija.

Poljoprivredna proizvodnja u svijetu predstavlja jedan najznačajnijih pritisaka kako na kvalitetu, tako i na kvantitetu voda. U Brčko distriktu BiH postoji meliracijski sustav u dužini od 52 km koji služi samo za odvodnju vode, dok organiziran sustav navodnjavanja ne postoji. Na teritoriju Brčko distrikta BiH postoji nekoliko individualnih ribnjaka, ali niti jedan od njih nije registriran.

Eksploatacija riječnog sedimenta vrši se cijelom dužinom toka Save u Brčko distriktu BiH. Međutim, komercijalna uporaba pijeska često dovodi do nekontrolirane eksploatacije, što dovodi do proširivanja i produbljivanja korita, nanošenja štete biocenozama i uništavanja poljoprivrednog zemljišta.

Na području Brčko distrikta BiH ne postoje, niti je planirana izgradnja hidrocentrala.

Jedan od osnovih izazova upravljanja vodama jeste da se kroz smanjenje ispuštanja zagađujućih materija, smanjenje količine neprihodovane vode, smanjenje potrošnje vode u industriji postupnim prelaskom na tehnologije s recirkulacijom i kroz uvođenje NRT tehnologija (NRT – najbolje raspoložive tehnike; eng. *best available techniques* – BAT), sačuva i unaprijedi kvaliteta i kvantiteta površinskih i podzemnih voda, a da se pritom osiguraju dovoljne količine vode za opskrbu stanovništva i nesmetano funkcioniranje gospodarstva. Da bi se postiglo racionalno i učinkovito korištenje dostupnih vodnih resursa, neophodna je adekvatna horizontalna međusektorska suradnja.

Jedan od prioriteta u svrhu ispunjenja ciljeva okoliša je provođenje monitoringa površinskih i podzemnih voda. Monitoring se na području Brčko distrikta BiH provodi na svega 16,7 % vodnih tijela površinskih voda. Praćenje kvalitete površinskih voda vrši se kontinuirano s dva mjerenja godišnje za tri vodotoka: na rijekama Tinji, Brki i Savi („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 11/21, 2020). Jedan se uzorak uzima i na potoku Blizna koji protječe kroz urbani dio grada i ulijeva se u rijeku Savu. Prikupljaju se podatci o količini vode, tj. prati se vodostaj, kao i hidrometrijsko mjerenje protoka, fizičko-kemijske karakteristike vode, sadržaj teških metala, kao i mikrobiološki i saprobiološki parametri kvalitete vode. Budući da Brčko distrikt BiH nema usvojen Zakon o vodama, procjena kvalitete vode vodotoka vrši se u skladu s Uredbom o klasifikaciji voda i kategorizaciji vodotoka Republike Srpske („Sl. glasnik Republike Srpske“, br. 42/01). Frekvencija provedbe monitoringa je ispod propisane, što značajno smanjuje pozudanost dobivene ocjene statusa površinskih voda. Pored nezadovoljavajuće frekvencije, pouzdanost dobivene ocjene statusa je ograničena i nedovoljnim brojem parametara koji se pritom određuju, budući da se neki od obveznih elemenata kvalitete koji se koriste za ocjenu statusa površinskih voda još uvijek ne ispituju. Pritom su i granične vrijednosti kemijskih i bioloških elemenata kvalitete koji se koriste za ocjenu statusa jednake za sve tipove voda.

Monitoring podzemnih voda ne provodi se niti s kvalitativnog, niti s kvantitativnog aspekta.

U cilju ostvarivanja dobrog statusa voda neophodan je i adekvatan inspekcijski nadzor koji će osigurati sprovođenje postojećih i budućih zakonskih regulativa. Neophodno je unaprijediti tehničku opremljenost vodoprivredne inspekcije i osigurati transparentnost u radu.

Obrana od ekstremnih hidroloških pojava

Obrana od poplava i prilagodba klimatskim promjenama predstavljaju značajan izazov za Brčko distrikt BiH. Postojeći sustavi za zaštitu od voda u prethodnom razdoblju pokazali su se kao nedovoljno učinkoviti. Naročit problem predstavljaju padaline velikog intenziteta koje zahtijevaju postojanje složenog sustava za odvodnju voda. Vodotoci koji nemaju uređena korita uslijed obilnih padalina prelijevaju i plave okolno zemljište, pri čemu dolazi i do zagađivanja bunara koji se koriste za vodoopskrbu.

Do usvajanja Zakona o vodama Brčko distrikta BiH, na teritoriju Brčko distrikta BiH ne postoje zakoni koji se odnose na obranu od ekstremnih hidroloških događaja. Zaštita od poplava se u Brčko distriktu BiH provodi na temelju Glavnog operativnog plana za obranu od poplava koji se usvaja svake godine od strane Vlade Brčko distrikta BiH. Za njegovo izvršavanje odgovorni su Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Stožer za zaštitu i spašavanje Brčko distrikta BiH, Odjel za javnu sigurnost i JP „Putevi Brčko".

Nakon katastrofalnih poplava 2014. godine, izvršena je sanacija postojeće i izgradnja nove infrastrukture u svrhu obrane od poplava. U okviru Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (prvi ciklus), planirana je izgradnja objekata za zaštitu od poplava na dionicama vodotoka u gradskim područjima koja su gusto naseljena, te u industrijskim zonama. Glavni zaštitni vodoprivredni objekti za obranu od poplava su savski nasip i nasip uz rijeke Tinju i Lomnicu, kanali Tinja – Tolisa i Lukavac – Brka, kao i regulirana korita rijeka Brke i Tinje. U svrhu obrane od unutarnjih voda, u prijeratnom razdoblju izgrađena je kanalska mreža koja je danas u lošem stanju i nije u potpunosti funkcionalna („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 11/21).

U 2020. godini završen je projekt regulacije rijeke Brke – 1. faza, projekt regulacije potoka Blizne – 1. faza je u završnoj fazi, uspostavljen je hidrološki prognozni model rijeke Tinje, a završena je i rekonstrukcija savskog obrambenog nasipa. Izrađene su Mape opasnosti od poplava i mape poplavnog rizika, dok je Plan upravljanja poplavnim rizikom u BiH, čiji je završetak planiran 2022. godine, u procesu izrade.

Iako je jedan dio projekata u svrhu obrane od poplava već realiziran ili se nalazi u fazi implementacije, infrastruktura za zaštitu od poplava zahtijeva daljnja unaprjeđenja. U svrhu ranog prognoziranja poplavnih valova, uspostavljanja hidroloških modela, ali i za planiranje izgradnje objekata, neophodno je kontinuirano praćenje pomoću mreže hidroloških stanica. Postojeća mreža meteoroloških i hidroloških mjernih stanica je nedovoljna i neophodno ju je unaprijediti.

Financiranje sektora voda

Osnovnu prepreku za rješavanje brojnih izazova s kojima se sektor voda susreće predstavlja nedostatak financijskih sredstava. U 2020. godini je za Pododjel za šumarstvo i vodoprivredu iz proračuna Brčko distrikta BiH izdvojeno 1,33 milijuna KM, pri čemu je uočljiva tendencija smanjenja izdvajanja sredstava koja se izdvajaju za rekonstrukciju i investicijsko održavanje (Vlada Brčko distrikta BiH, 2020). Povrat troškova vodnih usluga je neadekvatan zbog nerealne cijene vode, znatne količine neobračunate vode, niskog postotka naplate isporučene vode (65 %), kao i zbog postojećeg sustava prikupljanja vodnih naknada. Naime, u Brčko distriktu BiH se prikupljaju samo dvije posebne vodne naknade: naknada za eksploataciju materijala iz vodotoka i naknada koja se plaća pri registraciji motornih vozila, pri čemu se one uplaćuju u Trezor na jedinstveni račun Brčko distrikta BiH.

U svrhu povećanja financijske održivosti vodovodnog poduzeća, od 2018. godine se u Brčko distriktu BiH naplaćuje vodna naknada u iznosu od 2,50 km koja je jedinstvena za sve korisnike.

Lokalni izvori financiranja su nedovoljni za uspostavljanje financijske održivosti pružanja vodnih usluga, zbog čega je vrlo značajno u što skorijem razdoblju uspostaviti osiguravanje principa „korisnik plaća i zagađivač plaća“. Brčko distrikt BiH ne posjeduje katastar zagađivača koji je neophodan ne samo zbog očuvanja kvalitete voda, već i u svrhu održivog financiranja sektora voda. Među najtežim izazovima s kojima se suočava financiranje voda je postupno uspostavljanje ekonomske cijene vode i komunalnih usluga koja će obuhvatiti sve troškove proste reprodukcije, uključujući i zaštitu samih izvorišta. Pri tome se svakako mora voditi računa o socijalno ugroženim kategorijama stanovništva poštujući principe osiguravanja društvene i socijalne jednakosti i poštujući pravo svakog čovjeka na vodu.

Nedostatak financijskih sredstava iz lokalnih izvora moguće je kompenzirati i povlačenjem sredstava iz međunarodnih fondova. U tu svrhu je neophodno povećati kapacitete stručnih kadrova za ekonomsko i financijsko planiranje i programiranje povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova. Ulaganje u izgradnju ovih kapaciteta omogućilo bi znatno učinkovitije iskorištavanje dostupnih EU grantova koji su izrazito visoki i čijim neadekvatnim aktiviranjem Brčko distrikt BiH može ostati uskraćen za znatna financijska sredstva.

3.1.2. Upravljanje otpadom

Brčko distrikt BiH suočava se s problemom adekvatnog upravljanja otpadom, koji se mora sustavno rješavati. U cilju identifikacije mogućnosti za unaprjeđenje postojećeg sustava upravljanja otpadom u ovom poglavlju naizmjenično je dan pregled postojećeg stanja i ključnih izazova u području upravljanja otpadom u Brčko distriktu BiH.

Budući da je zaštita okoliša, odnosno upravljanje otpadom u okviru zaštite okoliša, u nadležnosti dva entiteta i Brčko distrikta BiH (Odjel za komunalne poslove je nadležan za strateški i pravni okvir upravljanja otpadom), entitetske vlade i Vlada Brčko distrikta BiH (Odjel za komunalne poslove) odgovorne su za izradu i usvajanje vlastitih propisa, politika i strategija. Još 2004. godine pokrenut je proces harmonizacije zakonskog okvira s onim u EU kroz izradu Zakona o upravljanju otpadom, koji je u godinama iza toga nadograđivan dopunama osnovnog zakona i izradom podzakonskih akata, te strateških dokumenata koji su prenijeli ključne EU principe i zahtjeve u području upravljanja otpadom. No, i pored toga nije postignuta harmonizacija s propisima EU, pri čemu su identificirani propisi koji su djelomično preuzeti, poput Okvirne direktive o otpadu, kao i oni koji nisu nikako preuzeti, poput Direktive o odlagalištima ili direktiva koje se tiču posebnih kategorija otpada. Najveći izazov za Brčko distrikt BiH u ovom trenutku je uskladiti propise i politike iz područja upravljanja otpadom s obvezama koje proistječu iz pravne stečevine Europske unije. Veliki broj podzakonskih akata kojima bi se trebalo regulirati upravljanje posebnim kategorijama otpada, među kojima su otpadna vozila, otpadne baterije i akumulatori, otpadna ulja, otpadne gume, PCB/PCT, otpad od električnih i elektroničkih proizvoda, te ambalažni otpad nisu još doneseni. Njih je potrebno izraditi i donijeti u skladu s pravnom stečevinom EU, kako bi se direktive za posebne kategorije otpada potpuno transponirale.

Kako bi sam proces strateškog planiranja bio pouzdaniji i konkretniji, potrebni su cjeloviti i pouzdani podatci o otpadu čiji nedostatak se trenutačno osjeti. Svi strateški dokumenti u sektoru rađeni su na temelju procjena količine i sastava otpada, što nerijetko donesene odluke čine nerealnima, a investicije neodrživima. Trenutačno ne postoji obveza za komunalno poduzeće da vrši redovite analize količine i sastava prikupljenog komunalnog otpada. Nedostatak kvalitetnih i pouzdanih statističkih podataka otežava i sam proces izvještavanja prema državnoj agenciji za statistiku. Prema Zakonu o upravljanju otpadom Brčko distrikta BiH, subjekti koji imaju dozvolu za upravljanje otpadom dužni su voditi evidenciju podataka o otpadu preuzetom na tretman ili proizvedenom otpadu, te dostavljati jednom godišnje izvješća ovlaštenom organu za zaštitu okoliša. Navedena izvješća trebaju sadržavati vrstu i sastav otpada u skladu s Katalogom otpada i njegovim sadržajem, količinu otpada, podrijetlo ili izvor otpada. Važno je naglasiti da je 2019. godine prvi put jednom subjektu izdana dozvola za upravljanje otpadom.

Neophodno je što prije uspostaviti informacijski sustav za upravljanje otpadom u okviru Odjela za komunalne poslove kako bi se u budućnosti imali točni i pouzdani podatci o otpadu u Brčko distriktu BiH.

U Brčko distriktu BiH ne postoje financijski mehanizmi koji podržavaju tranziciju ka kružnoj ekonomiji. Postojeći financijski mehanizmi ne smatraju se dovoljnima da utječu na minimiziranje stvaranja otpada, reciklažu i smanjenje odlaganja otpada na deponiju, koje je trenutačno najjeftinija opcija. Vlada Brčko distrikta BiH potpisala je Okvirni sporazum s regionalnom deponijom u Zvorniku za deponiranje otpada iz Brčko distrikta BiH. Očekuje se da će se zbog skupog transporta i u cilju

smanjenja troškova deponiranja u Brčko distriktu BiH početi primjenjivati mjere za smanjenje količina sakupljenog otpada, kao i za njegovu minimizaciju. Cijene usluge sakupljanja otpada su preniske da bi mogle pokriti stvarne troškove. Prihod od drugih usluga koristi se za kompenziranje gubitaka u području sakupljanja otpada iz kućanstava (Ionkova *et al.*, 2018b). Stoga postoji potreba za revizijom postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i financijskih instrumenta i mehanizma koji će utjecati na smanjenje količine i povećanje stupnja iskorištenosti svih kategorija otpada.

Za usluge upravljanja otpadom u Brčko distriktu BiH odgovorno je JP „Komunalno Brčko“ d.o.o., koje je istovremeno odgovorno i za opskrbu električnom energijom, proizvodnju i distribuciju vode, održavanje javnih površina i čišćenje ulica.

Stope proizvodnje komunalnog otpada po glavi stanovnika u Brčko distriktu BiH zasnivaju se na podatcima iznesenim u Analizi sektora upravljanja čvrtim komunalnim otpadom (Ionkova *et al*., 2018b) (1,05 kg/stanovnik/dan za urbana područja, odnosno 0,55 kg/stanovnik/dan za ruralna područja). Procijenjeno je da 83.516 stanovnika proizvodi oko 25.073 tona otpada godišnje. Procjenjuje se da se iz kućanstava prikupi oko 20.000 t otpada godišnje, a iz industrije oko 800 t.

Za potrebe procjene trenutačnog sastava čvrstog komunalnog otpada, izvršena je analiza morfološkog sastava otpada u Brčko distriktu BiH u 2021. godini (Odjel za komunalne poslove Vlade Brčko distrikta BiH, 2021). Rezultati analize sumarno su prikazani u ***tabeli 4***.

Tabela 4: *Analiza morfološkog sastava otpada u Brčko distriktu BiH*

Vrsta otpada		Šifra otpada	Ukupno, %
Organski otpad	Biorazgradivi otpad iz kuhinja/kantina OR1 01	20 01 08	**11.21 %**
	Biorazgradivi otpad iz bašti/parkova OR1 02	02 01 07 20 02 01	**11.52 %**
	Ostali biorazgradivi otpad OR1 03	02 01 02 20 03 04 20 03 06	**3.27 %**
Drvo	Netretirano drvo W2 01	03 01 01 03 01 99 03 03 01 15 01 03 17 02 01 20 01 38	**8.86 %**
	Tretirano drvo W2 02		
Papir i karton	Papir	20 01 01	**7.22 %**
		15 01 01	
	Karton	15 01 01	**4.32 %**
		20 01 01	
Plastika	Plastične vrećice	16 01 19	**3.63 %**
		20 01 39	
	PET	15 01 02	**2.12 %**
	Gusta plastika – ostala ambalaža PL4 04 Gusta plastika – nije ambalaža PL4 05	15 01 06	**2.61 %**
		17 02 03	

Vrsta otpada		Šifra otpada	Ukupno, %
Staklo	Ambalažna staklena posuda – prozirna G5 01	15 01 07 17 02 02 20 01 02	**5.85 %**
	Ambalažna staklena posuda – smeđa G5 02		
	Ambalažna staklena posuda – ostalo G5 03		
	Razno staklo koje nije ambalaža G5 04		
Tekstil	Odjeća T6 01	04 02 09 20 01 10 20 01 11	**9.28 %**
	Neodjevni tekstil T6 02		
Metali	Ambalaža koja sadrži željezo i razni željezni M7 01 Ambalaža koja ne sadrži željezo i razni neželjezni M7 02	15 01 04 16 01 18 17 04 07 20 01 40 15 01 06	**1.73 %**
Opasni otpad	Baterije/akumulatori H8 01	08 01 11* 08 04 09* 15 01 10* 15 01 11* 15 02 02* 16 01 07* 16 06 01* 16 06 02*	**0.23 %**
	Razni opasni otpad H8 02		
Složeni proizvodni	Složena/kompozitna ambalaža C9 01 – B	15 01 05	**0.48 %**
	Složeni/kompozitni otpad koji nije ambalaža C9 02	17 02 03	**4.46 %**
	Miješani električni i elektronički otpad C9 03	20 01 36	**1.75 %**
Inertni	Zemlja i kamenje IN10 01	17 01 07 20 02 02	**3.97 %**
	Razni inertni IN10 02		
Ostale kateg.	Pelene	18 01 04	**2.21 %**
	Biološki/bolnički otpad	18 01 01 18 01 09 20 01 31* 20 01 32	**0.10 %**
Miješani prosijani ostatci	Svi ostatci otpada koji prođu kroz posljednje sito od 20 mm	20 01 41 20 03 99	**15.19 %**
			100 %

Prema rezultatima provedene analize, može se primijetiti da najveći postotni udio predstavljaju komponente biorazgradivog otpada i miješanog prosijanog ostatka, dok se najmanji dio odnosi na opasni, medicinski i složeni/kompozitni ambalažni otpad. U ukupnoj količini analiziranog otpada komponenta „organski biorazgradivi otpad“ uzima udio od 26,0 %. S obzirom na to da se ovaj podatak odnosi na jesensko-zimsko sezonsko razdoblje kada je slabija vegetacija, tako da se u proljetno-ljetnom sezonskom razdoblju mogu očekivati čak i veći udjeli ove vrste otpada.

Na ***slici 4*** prikazan je odnos reciklažnog, organskog i ostalog otpada. Sa slike je vidljivo da je udio komponenti koje posjeduju tržišnu vrijednost oko 43 %. Ovo je vrlo važno za daljnji razvoj reciklaže i ekonomsku opravdanost izgradnje postrojenja za sortiranje otpada.

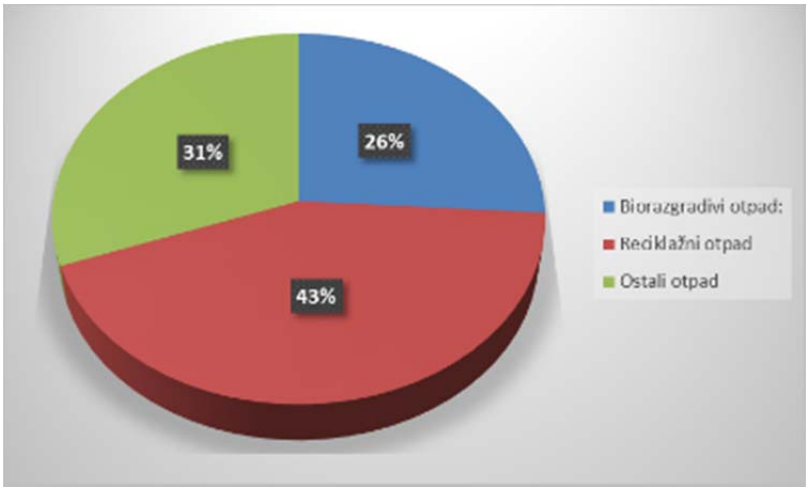

Slika 4: *Dijagram odnosa reciklažnog, biorazgradivog i ostalog otpada*

U okviru JP „Komunalno Brčko“, d.o.o. posluje radna jedinica „Čistoća“ koja se bavi prikupljanjem, transportom i odlaganjem otpada. Također, „Čistoća“ se bavi i čišćenjem ulica, uklanjanjem snijega i održavanjem zelenih površina. Za svoje poslovanje JP „Komunalno Brčko“ izravno odgovara Skupštini Brčko distrikta BiH.

Sustav odvoza otpada iz kućanstava uključuje kontejnere od 1.100 l i kamionske kontejnere od 5 do 7 m^3. Isti tip kontejnera koristi se i za komercijalne i industrijske klijente. Otpad iz kućanstava odvozi se dva puta tjedno u urbanim dijelovima i jednom tjedno u ruralnim dijelovima. Odvoz otpada vrši se 6 dana tjedno ili 300 dana godišnje. Nema odvajanja na mjestu nastanka. U ***tabeli 5*** prikazan je obuhvat prikupljanja otpada na području Brčko distrikta BiH za 2018. godinu, koji je relevantan i za 2021. godinu.

Tabela 5: *Prikaz obuhvata sustava za odvoz otpada u 2018. godini (Ionkova et al., 2018b)*

2018. godina		
Urbana područja	**Ruralna područja**	**Prosjek**
100 %	90 %	95 %

Prikupljeni otpad s područja Brčko distrikta BiH se od veljače 2022. godine odvozi na regionalnu deponiju u Zvornik. Principi kružne ekonomije još uvijek nisu uvedeni u strateški okvir upravljanja otpadom u Brčko distriktu BiH. Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu nije donesen, tako da nije ni propisan način plaćanja naknade za zbrinjavanje ambalažnog otpada.

Strategija upravljanja otpadom je dio Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH za razdoblje 2016. – 2026. godine (Vlada Brčko distrikta BiH *et al.*, 2016). Strategiju je pripremio Odjel za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove Vlade Brčko distrikta BiH. Strategija vrši evaluaciju sadašnjeg stanja upravljanja otpadom, navodi dugoročne ciljeve upravljanja otpadom i osigurava uvjete za racionalno i održivo upravljanje otpadom. Strategija je usvojena 2017. godine.

Strategija sadrži uglavnom analizu i procjenu sadašnjeg sustava upravljanja otpadom i njegovih nedostataka (zakonski, operativni, financijski, svijest javnosti). Nema informacija o brojčanim ciljevima obuhvata prikupljanja otpada, odvajanja i recikliranja. Međutim, navedeno je 7 ciljeva za unaprjeđenje stanja.

Ti ciljevi uključuju:

- usklađivanje zakona i podzakonskih akata s propisima EU i međunarodnim konvencijama (donošenje novog Zakona o upravljanju otpadom i odgovarajućih podzakonskih akata u skladu s direktivama EU i međunarodnim konvencijama);
- institucionalno jačanje upravljačke strukture u Brčko distriktu BiH u cilju unaprjeđenja i približavanja upravljanja otpadom najboljim praksama EU (stvaranje učinkovitog poduzeća za upravljanje otpadom i uspostavljanje baze podataka o otpadu i učinkovitije izvještavanje);
- uspostavljanje sustava integriranog upravljanja otpadom (promocija praksi čišće proizvodnje i smanjenja stvaranja otpada, uspostavljanje sustava odvojenog prikupljanja otpada i recikliranja otpada, utvrđivanje lokacije i fazna izgradnja centra za upravljanje otpadom sa svim potrebnim postrojenjima za integrirano upravljanje otpadom, određivanje financijskog modela integriranog upravljanja otpadom, kao i prevencija stvaranja nezakonitih odlagališta kroz provedbu inspekcijskog nadzora i suradnju sa stanovništvom);
- uspostavljanje sustava upravljanja industrijskim otpadom (definiranje zakonskog okvira za upravljanje opasnim i neopasnim otpadom, donošenje propisa i tehničkih smjernica za donošenje obveznog plana upravljanja otpadom i poticanje donositelja odluka za izradu kvalitetnih planova u što skorijem roku, uz prevenciju i smanjenje stvaranja industrijskog otpada korištenjem instrumenta ekološke dozvole i projektiranjem i izgradnjom centra za integrirano upravljanje otpadom, kao i primjenu predtretmana građevinskog otpada);
- uspostavljanje sustava upravljanja otpadom iz medicinskih institucija, priprema tehničkih smjernica za upravljanje medicinskim i veterinarskim otpadom, kao i opasnog otpada, uspostavljanje informacijskog sustava za medicinski, farmaceutski, veterinarski i opasni otpad, uz vođenje evidencije o vrsti i količinama otpada, odvajanju otpada i tretmanu opasnog, zaraznog i drugog otpada iz medicinskih i veterinarskih institucija, razmatrajući mogućnost izgradnje postrojenja za termalni tretman medicinskog i veterinarskog otpada, kao i opasnog otpada;
- uspostavljanje sustava upravljanja poljoprivrednim i šumskim otpadom (donošenje podzakonskih akata koji navode posebne zahtjeve za pojedine vrste poljoprivrednog otpada i otpada koji se može koristiti u poljoprivrednoj proizvodnji, donošenje smjernica za upravljanje poljoprivrednim i šumskim otpadom, uspostavljanje registra otpada stvorenog na svim poljoprivrednim i šumskim gospodarstvima, donošenje tehničkih smjernica za tretman životinjskih leševa i otpada životinjskog podrijetla, promocija ovih i alternativnih tehnologija korištenja poljoprivrednih i šumarskih nusproizvoda kao sirovina u drugim proizvodnim sektorima);
- postupno unaprjeđenje i postupno zatvaranje postojećeg odlagališta u Brčko distriktu BiH (izrada studije za postupno unaprjeđenje i postupno zatvaranje postojećih odlagališta).

Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH započeo je aktivnosti na unaprjeđenju trenutačnog načina upravljanja otpadom. Potpisan je okvirni sporazum za deponiranje otpada na regionalnu deponiju Zvornik, nabavljene su dvije prikolice za prijevoz otpada, završeni su radovi na izgradnji

privremene transfer-stanice kapaciteta cca. 20.000 t/godišnje. U veljači 2022. godine počeo je transport otpada iz Brčko distrikta BiH na deponiranje na regionalnu deponiju u Zvorniku. U tijeku je izrada projekta Centra za upravljanje otpadom (CUO) na lokaciji Kladje i izrada projekta za zatvaranje, sanaciju i rekultivaciju deponije u Brčko distriktu BiH. Idejnim rješenjem planirano je da CUO sadrži sortirnicu, kompostanu, MBT-postrojenje. Također, CUO bi sadržavao i prostor za postrojenja za obradu muljeva, građevinskog otpada i elektroničkog otpada.

Paralelno s aktivnostima na izgradnji CUO-a, provode se i aktivnosti na uvođenju odvojenog sakupljanja otpada. U Brčko distriktu BiH osnovana je komisija koja treba predložiti 30 – 40 lokacija za reciklažne otoke za odvojeno sakupljanje otpada.

Sektor upravljanja komunalnim otpadom zahtijeva reformu (Ionkova *et al.*, 2018b). Vlada Brčko distrikta BiH još nije izradila plan upravljanja otpadom. U skladu s usvojenom Strategijom upravljanja otpadom, potrebno je donijeti plan upravljanja otpadom. Po Zakonu o upravljanju otpadom, plan upravljanja otpadom treba sadržavati:

- Program odvoza čvrstog otpada iz kućanstava;
- Strateški plan korištenja komponenti komunalnog otpada;
- Program smanjenja postotka biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu;
- Program podizanja svijesti javnosti o upravljanju otpadom, itd.

Ovaj plan upravljanja otpadom treba služiti kao temelj za uspostavljanje integralnog sustava upravljanja otpadom.

Glavni prihodi za prikupljanje, prijevoz i odlaganje otpada koje ostvaruje JP „Komunalno Brčko“ su cijene koje plaćaju kućanstva. Kućanstva plaćaju mjesečno fiksnu cijenu od 5,64 KM bez PDV-a, odnosno 6,6 KM s PDV-om (oko 79 KM godišnje sa PDV-om). Trenutačni prosječni rashodi kućanstava iznose približno 1.772 KM/mjesec. Može se zaključiti da cijena koju plaćaju kućanstva za upravljanje otpadom iznosi 0,4 % rashoda, dok je međunarodna norma 1 – 1,5 %, što je slučaj u većini zemalja EU. Prosječna stopa naplate povećana je u razdoblju od 2013. do 2016. godine sa 65 % na 99 %, kada je JP „Komunalno Brčko“ postalo sakupljač tarifa. Cijene nisu povećane već godinama i prema informacijama iz JP „Komunalno Brčko“, cijene su preniske za pokrivanje stvarnih troškova.

Cijene usluga za komunalni otpad od komercijalnog i industrijskog sektora računaju se po m² i po djelatnosti. Cijene se kreću od 13,2 KM/m² za kioske do 0,35 KM/m² za proračunske institucije. Komercijalnom i industrijskom sektoru usluge se mogu naplaćivati i po kontejneru, a cijena za kontejner od 5 do 7 m³ kreće se od 61,10 KM do 89 KM bez PDV-a, u ovisnosti od udaljenosti.

Osim kreiranja zakonskih pretpostavki za održivo upravljanje komunalnim otpadom na razini Brčko distrikta BiH, potrebno je značajno unaprijediti postojeći sustav jačanjem komunalnog poduzeća. Uočen je i problem plaćanja poreza na dodanu vrijednost (PDV) koji je u suprotnosti sa zahtjevima Direktive 2006/112/EZ o PDV-u koji, između ostalog, nalaže ukidanje ili uvođenje niže stope PDV-a za komunalne usluge. Ovakva inicijativa mora se sprovesti na državnoj razini, a njena realizacija mogla bi značajno ojačati poziciju komunalnog poduzeća.

U Brčko distriktu BiH principi kružne ekonomije još uvijek nisu uvedeni u strateški okvir upravljanja otpadom. Sustav upravljanja posebnim kategorijama otpada, koji predstavlja jedan od temelja prelaska sa linearne na cirkularnu ekonomiju, nije uspostavljen. Ne postoje postrojenja za obradu i

zbrinjavanje posebnih kategorija otpada, uključujući otpadni mulj, životinjski otpad, medicinski otpad, opasni otpad. S obzirom na vrlo malo tržište, implementacija POPR-šema, kao što su uspostavljene u Federaciji BiH i Republici Srpskoj za ove tokove otpada bila bi teško i skupo rješenje. Novim Zakonom o upravljanju otpadom čiju izradu je pokrenuo Odjel za komunalne poslove, usvojene su smjernice od strane Vlade BD BiH za upravljanje ambalažnim otpadom i EE otpadom, te plasman i korištenje plastičnih vrećica.

Ne postoji inventar lokacija sa zaostalim opasnim kemikalijama koje se više ne koriste zbog starosti ili zbog zabrane korištenja. Ranijim studijama (NIP, 2015) ustanovljene su neke lokacije, međutim, taj popis nije konačan i trenutačno nije poznat krajnji status. Osim toga, naglasak je bio na POPs kemikalijama.

Ne postoji inventar kontaminiranih područja i zastarjele opreme koja sadrži opasne kemikalije. Ne postoji inventar građevina koje sadrže azbest. Ovo su neki od izazova za upravljanje industrijskim otpadom.

Nedovoljno je razvijena svijest javnosti o organiziranom upravljanju otpadom, kao i nedovoljno sprovođenje kampanja koje imaju za cilj promociju razdvajanja otpada na mjestu nastanka, prevenciju stvaranja otpada. Građani uglavnom nisu informirani i svjesni što se događa s otpadom nakon što ga odlože u kontejnere. To dijelom dovodi i do toga da stanovništvo nije spremno platiti veću naknadu koja bi omogućila poboljšanje sustava. Također je evidentno da ne postoji razumijevanje veze između lošeg upravljanja otpadom i time prouzrokovane ekološke i ekonomske štete, kako lokalno u Brčko distriktu BiH, tako i na razini entiteta i BiH. Postoji jasna potreba za boljom i usmjerenijom komunikacijom kako sa stanovništvom, tako i s gospodarstvenicima, posebice onima koji su obavezani na bolje upravljanje otpadom bilo kroz okolišnu dozvolu, bilo kroz budući sustav produljene odgovornosti proizvođača. Bez potpore javnosti i gospodarstvenika, te volje za pozitivnim djelovanjem, poboljšanje tehničkih i operativnih kapaciteta neće biti dovoljno za potpuni preokret i prelazak s linerarne na kružnu ekonomiju. Potrebno je kontnuirano provoditi edukaciju građana svih uzrasta, spolova, obrazovnog i profesionalnog profila, zatim edukaciju u obrazovnim institucijama, institucijama sustava i nevladinom sektoru.

3.1.3. Biodiverzitet i zaštita prirode

Specifičan biogeografski položaj Brčko distrikta BiH uvjetovao je i razvoj vrlo bogatog i raznovrsnog živog svijeta, te geomorfoloških cjelina (Studija „Evaluacija prirodnih vrijednosti životne sredine u Brčko distriktu BiH“), (Redžić, 2002).

Specijski diverzitet predstavljen je s oko 1500 vrsta biljaka, oko 150 vrsta algi i cijanobakterija, te oko 200 vrsta makromiceta. U okviru diverziteta faune, svojim bogatstvom ističe se diverzitet riba, insekata i ptica, a veliku važnost kako na močvarnim, tako i na sušnim staništima imaju vodozemci (više od 10 taksona) i gmizavci. Na prijelazu između panonske nizije i brežuljkastog reljefa, u prošlosti je došlo do formiranja pravih refugijuma tercijarne flore, faune i vegetacije, a mnogi su ostali očuvani do danas. Klimatogena vegetacija su šumski ekosustavi, koji su uslijed povoljnih ekoloških prilika vrlo bujni i produktivni. Na prostoru Brčko distrikta BiH razlikuju se sljedeći pejzaži: panonski, pripanonski, ravničarsko-brežuljkasti i brežuljkasto-brdoviti. U okviru ovih pejzaža izdvaja se nekoliko tipova dominantnih ekosustava, a to su: ekosustavi higrofilnih šuma vrba i topola, ekosustavi šuma hrasta lužnjaka i poljskog jasena, ekosustavi hrastovo-grabovih šuma na brežuljkastom terenu, ekosustavi bukovih i bukovo-jelovih šuma na padinama Majevice, ekosustavi tamnih četinarskih šuma u uskom pojasu iznad šuma bukve, ekosustavi sladuna i cera, ekosustavi pripanonskih šuma medunca, bjelograbića i crnog graba, te brojni drugi uže rašireni primarni ekosustavi.

Od ukupnog broja ekoloških zajednica, diverzitet primarnih (različite šumske zajednice) zauzima oko 50 %, a ostalo su sekundarni oblici kao što su livade (oko 20 %). Tercijarnim ekosustavima pripada oko 30 % utvrđenih zajednica.

Na području Brčko distrikta BiH danas se često vide progradacijsko-degradacijski stadiji šumske vegetacije, kao što su šibljaci trnjine, lijeske, krušine, gloga, svibovine, kupine, hmelja. Široko su rasprostranjeni sekundarni – livadski ekosustavi, kao ostatci travne stepske vegetacije ili antopogenizirane umjereno vlažne i nitrificirane livade. Gotovo najveću površinu zauzimaju tercijarni ekosustavi, tj. obradive površine.

Posebnu važnost za značaj biodiverziteta Brčko distrikta BiH ima raznolikost genetičkih resursa, odnosno raznolikost odomaćenih sorti divljih biljaka i pripitomljenih pasmina divljih životinja, koje se koriste u dobivanju hrane, lijekova i materijala, u hortikulturi, ekološkom i genetičkom inženjeringu i biotehnologiji.

Konzervacijski status vrsta nije poznat, a pretpostavlja se da ugrožene, osjetljive ili rijetke vrste postoje kako među biljkama, tako i među gljivama i životinjama. Naročito treba istaknuti ugroženost pećinskih i polupećinskih sisavaca (kao što su slijepi miševi), nastanjenih u Crnim pećinama naselja Bijela, te predstavnika drugih skupina organizama. Crvena lista i Crvena knjiga biljnih i životinjskih vrsta nije uspostavljena i proglašena, pa tako ne postoje ni mjere zaštite za ugrožene vrste.

U Brčko distriktu BiH ne postoje formalno proglašena zaštićena područja u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09, 2009a). Međutim, Strategija zaštite okoliša Brčko distrikta BiH za razdoblje 2016. – 2026. (Vlada Brčko distrikta BiH *et al.*, 2016), izdvaja i navodi 11 područja s prepoznatim visokim prirodnim vrijednostima. To su: Majevica, šuma Šatorović, šuma u Maoči i Rašljanska rijeka, lovište u Međutinjama i Fazanerija, Petkovača, Islamovac – Gornja Skakava – Ražljevo, Zovik i Štrepci, Bjela,

Brezovo polje, Dubrave i Rašljani. Za navedena područja treba provesti formalne procedure proglašenja zaštićenih područja u odgovarajućim kategorijama, što predstavlja jedan od značajnih izazova za Brčko distrikt BiH.

U cilju očuvanja visokih prirodnih vrijednosti i očuvanja izvornih materijalnih, nematerijalnih i regulatornih koristi od prirodno funkcionalnih područja, neophodno je proglasiti zaštićena područja u Brčko distriktu BiH u skladu s odredbama Zakona o zaštiti prirode. S druge strane, u cilju prilagodbe standardima EU u zaštiti prirode, neophodno je uključivanje budućih zaštićenih područja i drugih područja za koja je utvrđeno da ih naseljavaju biljne i životinjske vrste, kao i tipovi staništa navedeni u aneksima ranije spomenutih direktiva, u ekološku mrežu međusobno povezanih područja, čija uspostava treba biti propisana Zakonom o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH.

Realizacijom IPA projekta „Podrška implementaciji Direktiva o pticama i staništima u BiH (2012. – 2015.)“, za područje BiH urađena je analiza distribucije tipova staništa i vrsta navedenih u danim direktivama. Ukupno je evidentirano 70 različitih tipova staništa i 208 vrsta, od kojih su 109 ptice. U okviru projekta je također izrađena baza podataka u standardnim formatima (*United Nations Economic Commission for Europe* – UNECE 2018). Pripremljen je prijedlog plana ekološke mreže Natura 2000 u BiH. Predložena su ukupno 122 područja koja čine ekološku mrežu ukupne površine 956.776,59 ha (Milanović and Golob, 2015), od čega je pet područja na prostoru Brčko distrikta (Vlada Brčko distrikta BiH *et al*., 2016).

U cilju razvoja ekološke mreže Brčko distrikta BiH, neophodno je u narednom razdoblju provesti procedure zaštite planirane Prostornim planom Brčko distrikta BiH, terensku provjeru podataka o rasprostranjenju i stanju vrsta i staništa unesenih u spomenutu bazu podataka za područje Brčko distrikta BiH, te konzultativne procese s lokalnim zajednicama na području buduće ekološke mreže. Suglasnost lokalnih zajednica za uključivanje područja u ekološku mrežu može se postići kroz prethodnu intenzivnu promociju koristi od ekološke mreže.

Analiza postojećeg stanja i izazova

U vezi s činjenicama o stupnju zaštite prirode u Brčko distriktu BiH, tijekom pripreme Akcijskog plana urađena je iscrpna analiza uzroka postojećeg stanja, te se identificirani izazovi mogu grupirati na sljedeći način: (a) stanje pravnog okvira za održivo upravljanje biodiverzitetom i očuvanje prirode, (b) stanje institucionalnog okvira, (c) stanje institucionalnih kapaciteta, d) stanje podataka o biodiverzitetu, e) međusektorska suradnja za očuvanje prirode, f) uloga znanstvenih znanja u donošenju odluka, g) uloga ekološke svijesti u akcijama očuvanja prirode, h) financiranje mjera za dostizanje strateškog cilja u području biodiverziteta i očuvanja prirode.

Stanje pravnog okvira za održivo upravljanje biodiverzitetom i očuvanje prirode

Pravni okvir za biodiverzitet i očuvanje prirode Brčko distrikta BiH čini set okolinskih zakona, te različiti sektorski zakoni u području šumarstva, veterinarstva, lovstva, poljoprivrede, vodoprivrede i drugi. U skladu s prihvaćenim međunarodnim obvezama („Sl. glasnik BiH“, broj 10/08), jedna od nadležnosti Brčko distrikta BiH je prilagodba okolinskog zakonodavstva pravnoj stečevini EU, a prije svega Direktivi o staništima (Direktiva 92/43/EZ), Direktivi o zaštiti divljih vrsta ptica (Direktiva 2009/147/EZ), te uredbama koje reguliraju materiju međunarodnih sporazuma u kojima je EU član. Osnovni propis iz ovoga područja u Brčko distriktu BiH je Zakon o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH („Sl. glasnik Brčko distrikta“, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09), koji se treba temeljiti na odredbama

ratificiranih međunarodnih ugovora u području zaštite biološke raznolikosti i to: Konvenciji o biološkoj raznolikosti, Konvenciji o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka, Konvenciji o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa, Konvenciji o migratornim vrstama divljih životinja, te odredbama spomenutih EU direktiva. Analiza stanja pravnog okvira pokazuje da postojeći zakoni iz seta okolinskih zakona, kao i relevantni sektorski zakoni koji reguliraju zaštitu biodiverziteta/očuvanje prirode u Brčko distriktu BiH nisu usklađeni s pravnom stečevinom EU. U setu okolinskih zakona, Zakon o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH („Sl. glasnik Brčko distrikta", br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09) uređuje sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njenih vrijednosti. Trenutačno, Zakon nije dovoljno usklađen s navedenim međunarodnim ugovorima.

Potpuno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH, kao i usklađivanje drugih propisa s pravnom stečevinom EU predstavlja izuzetno zahtjevan proces, u kojem je bitno razlikovati horizontalni (međusektorski) i vertikalni (koordiniran s drugim administrativnim razinama) smjer usklađivanja propisa. U horizontalnom smjeru, usklađivanje legislative za zaštitu/očuvanje prirode s pravnom stečevinom EU zahtijeva istovremeno usklađivanje propisa u drugim sektorima. U vertikalnom smjeru, usklađivanje propisa Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU u području zaštite/očuvanja prirode zahtijeva:

- razvijene jedinstvene smjernice za usklađivanje i implementaciju međunarodnih sporazuma za biodiverzitet u kojima je BiH zemlja članica;
- razvijenu učinkovitu pravnu podlogu za suradnju u području zaštite/očuvanja prirode s Republikom Srpskom i Federacijom BiH;
- razvijenu učinkovitu pravnu podlogu za razvoj i implementaciju sektorskih propisa za očuvanje/zaštitu prirode u Brčko distriktu BiH.

Pored složenosti procesa usklađivanja, kao osnovnog izazova u uspostavi kvalitetnog pravnog okvira, problem za biodiverzitet Brčko distrikta BiH predstavlja i činjenica da BiH nije zemlja članica u određenim protokolima i sporazumima (Nagoja, AEWA), koji su važni za upravljanje biodiverzitetom. To za posljedicu ima da se ni na razini Brčko distrikta BiH ne mogu donijeti odgovarajući propisi. U cilju prerastanja ovih izazova neophodan je, prije svega, sinkronizirani razvoj pravnog okvira Brčko distrikta BiH s pravnim okvirom na razini BiH, Republike Srpske i Federacije BiH.

Stanje institucionalnog okvira

Institucionalni okvir zaštite biodiverziteta i očuvanja prirode u Brčko distriktu BiH nije dovoljno razvijen. Institucionlni okvir čine Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu (koje obavlja poslove vezane za održivu upotrebu prirode i prirodnih resursa Brčko distrikta BiH), Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH (koje ima upravnu nadležnost za oblast zaštite životne sredine (Vijeće ministara BiH, 2018) i Inspektorat (koji obavlja inspekcijske, upravne, stručne i druge poslove, potičući društvenu disciplinu u izvršavanju zakona i drugih propisa). Generalno, kako ni u cijeloj BiH, tako ni u Brčko distriktu BiH nisu određene nadležne institucije, tj. institucije odgovorne za određivanje i uspostavljanje Područja pod posebnom zaštitom, te uspostavljanje sustava za monitoring biodiverziteta (MVTEO BiH, 2017). Za razliku od drugih komponenti okoliša (zemljište, vode, otpad itd.), priroda nema razvijenu institucionalnu infrastrukturu. Najveći izazov za zaštitu biodiverziteta i očuvanje prirode u Brčko distriktu BiH predstavlja činjenica da ne postoje posebni instiicionalni kapaciteti za obavljanje upravnih i stručnih

poslova u ovom području, kao ni financijska institucija, kakve postoje u entitetima Republici Srpskoj i Federaciji BiH.

Navedeni Odjeli Vlade Brčko distrikta BiH obavljaju upravne, stručne i druge poslove koji se odnose na prirodu, izradu strategije i politike zaštite životne sredine, realizaciju projekata, standarde kvalitete prirode i ekološko praćenje prirode (Vijeće ministara BiH, 2018). U narednom razdoblju, neophodan je daljnji razvoj institucionalnog okvira za zaštitu biodiverziteta i očuvanje prirode, i to kroz uspostavu zasebnog odsjeka. Također je neophodna uspostava fonda kao institucije za osiguravanje tokova financijskih sredstava namijenjenih zaštiti prirode.

Stanje institucionalnih kapaciteta

Institucionalni kapaciteti za zaštitu biodiverziteta i očuvanje prirode, uključujući kapacitete za izvještavanje po zahtjevima pravne stečevine EU i međunarodnih sporazuma, nisu razvijeni na razini Brčko distrikta BiH. Prema EAS-u BiH (MVTEO BiH, 2017), u BiH nisu osigurani kapaciteti nadležnih institucija za adekvatno vršenje poslova planiranja, zaštite i upravljanja područjem, što govori o nedostatku institucionalnih kapaciteta za biodiverzitet u cijeloj vertikalnoj strukturi upravljanja, uključujući Brčko distrikt BiH. Ne postoje tehnički i ljudski institucionalni kapaciteti za zaštitu, praćenje stanja, prikupljanje podataka i izvještavanja po zahtjevima pravne stečevine EU i multilateralnih okolinskih sporazuma vezanih za biodiverzitet. Poseban izazov predstavljaju tehnički, ljudski i financijski kapaciteti za provedbu mjera očuvanja prirode, te provedbu nadzora u posebno prirodno vrijednim dijelovima Brčko distrikta BiH.

Uslijed nedostatka funkcionalnog sustava protoka informacija i podataka s razine entiteta i distrikta, postojeća izvješća BiH ne temelje se u dovoljnoj mjeri na indikatorima. Također, u Brčko distriktu BiH ne postoje dovoljni kapaciteti za učinkovito upravljanje budućom ekološkom mrežom, niti dovoljni kapaciteti za inspekcijski nadzor. Zbog nedostatka kapaciteta za upravljanje, monitoring i nadzor, pozornost u narednom razdoblju treba posvetiti kako neophodnom razvoju institucija, tako i razvoju institucionalne suradnje s ekspertima i nevladinim sektorom.

Podatci o biodiverzitetu

Jedan od osnovnih problema u zaštiti biodiverziteta Brčko distrikta BiH je nepostojanje inventurnih podataka o vrstama biljaka, životinja i gljiva, te podataka o tipovima i rasprostranjenosti staništa (ekosustava). S obzirom na činjenicu da su priprema dokumenata (flora, fauna i fungija Brčko distrikta BiH) i priprema karte staništa Brčko distrikta BiH vrlo krupni znanstveno-stručni zadatci za Brčko distrikt BiH, u narednom razdoblju je neophodno prvo pripremiti adekvatan plan za njihovu realizaciju. Podatci o biološkoj raznolikosti na razini gena, vrsta i ekosustava trebaju biti javno dostupni za korištenje u pripremi relevantnih planova, donošenju odluka, procesu monitoringa i izvještavanju prema različitim domaćim i međunarodnim institucijama i organizacijama, te je potrebno dati punu potporu razvoju informacijskog sustava za zaštitu prirode u Brčko distriktu BiH. Posebice je potrebno istaknuti nedostatak podataka o genetičkom diverzitetu i njihovim srodnicima u divljini, koji se danas nalaze pod različitim stupnjem ugroženosti. Tome u značajnoj mjeri doprinosi nekontrolirani priliv raznih invazivnih vrsta biljaka i životinja, unos GMO-a – genetski modificiranih organizama, kao i nekontroliran unos sjemenskog i rasadničkog materijala.

Kad se govori o postojećim podatcima, neophodno je istaknuti studiju „Evaluacija prirodnih vrijednosti životne sredine u Brčko distriktu“ (Redžić, 2002), kao najkompletniji pregled biodiverziteta Brčko distrikta BiH.

S druge strane, rezultati projekta Natura 2000 u BiH daju detaljne podatke o staništima i vrstama od interesa za Zajednicu, na pet lokaliteta u Brčko distriktu BiH, uključujući ranije identificirane pećine kod Brčkog kao jednog od *Emerald* područja u BiH.

U tom pogledu, nadležni odjel Vlade Brčko distrikta BiH uputio je suglasnost da se u MVTEO-u uspostavi privremeni besplatni hosting, vezan za pilot-aplikaciju projekta Natura 2000 u BiH, kojom bi se omogućilo prikupljanje podataka koji trebaju služiti interesnim stranama.

Međusektorska suradnja

Stanje biološke raznolikosti i prirode u Brčko distriktu BiH uvelike ovisi o djelovanju drugih sektora kao što su šumarstvo, poljoprivreda, vodoprivreda, energetika, industrija, promet, turizam i drugi (MVTEO, 2019). Zaštita prirode često je prepoznata u sektorskim strateškim dokumentima, ali nije dovoljno i ravnomjerno uključena u sektorske programe, kao ni u propise koji reguliraju njihov rad (MVTEO, 2019). Zato predstoji obveza ravnomjene integracije u druge sektorske politike i propise, ističući i poštujući u svim aktivnostima principe ravnopravnosti spolova. Posebno treba istaknuti snažan izravan pritisak klimatskih promjena na stanje prirode, što nameće potrebu međusektorske suradnje u cilju mjera prilagodbe i mjera ublažavanja klimatskih promjena. Važan aspekt međusektorske suradnje predstavlja sustavno osmišljen program ruralnog razvoja i zadržavanja stanovništva u ruralnim područjima, uz očuvanje tradicionalnih praksi i znanja o korištenju biodiverziteta.

Treba istaknuti da pravna stečevina EU potencira zaštitu biodiverziteta upravo kroz djelovanje sektora, što zahtijeva detaljno horizontalno usklađivanje propisa na razini svake administrativne jedinice i njihovu učinkovitu implementaciju. Uzroci slabe integracije biološke raznolikosti su raznoliki, od nedovoljno razvijene ekološke svijesti, slabog poznavanja različitih tipova koristi od očuvane prirode, prevladavanja kratkoročnih interesa nad dugoročnim, slabe informiranosti o posljedicama itd., što vodi degradaciji prirodnih staništa i gubitku biodiverziteta. Priprema uputa za integraciju biodiverziteta u određenu sektorsku politiku može doprinijeti progresu međusektorske suradnje.

Uloga znanstvenih znanja u donošenju odluka

Znanstveni rezultati nisu dovoljno iskorišteni, a ni dostupni donositeljima odluka u smislu njihove lake primjene u praksi (Koncept procjene stanja prirode (PSP), 2020). S tim u vezi, odluke o korištenju prostora i koristi iz prirodnih, poljoprivrednih i urbanih ekosustava često nisu znanstveno bazirane, niti usklađene s trendovima stanja biodiverziteta. U Brčko distriktu BiH postoji potreba za boljim korištenjem domaćih znanstvenih i lokalnih znanja o biološkoj raznolikosti.

Slično dostupnosti podataka o biološkoj raznolikosti, znanja o koristima od prirode su također rasuta i teško dostupna donositeljima odluka. Neophodno je unaprijediti razmjenu informacija između znanstvene zajednice i donositelja odluka, koja podrazumijeva kako korištenje argumentiranih, ali i lako razumljivih znanstvenih informacija, tako i postavljanje društveno relevantnih zadataka pred

znanstvenu zajednicu. Jedan od poželjnih vidova stalne razmjene informacija je redovita godišnja aktivnost okupljanja predstavnika znanstvene zajednice i donositelja odluka.

Uloga ekološke svijesti u akcijama očuvanja prirode

Stanje ekološke svijesti stanovništva Brčko distrikta BiH je u korelaciji s kvalitetom obrazovanja, razinom ulaganja u promotivne aktivnosti, te stupnjem primjene participativnog pristupa u odlučivanju. Razvoj ekološke svijesti pojedinca počinje u sustavu obrazovanja. U vezi s tim, neophodno je stalno podizanje kvalitete obrazovanja i njegovo upotpunjavanje s najnovijim znanjima o stanju prirode u Brčko distriktu BiH. Razvoj ekološke svijesti kroz školski sustav ne treba biti prepušten isključivo entuzijazmu pojedinaca, nego treba biti sustavno potpomognut koordiniranom i ciljanom potporom za usavršavanje nastavnog kadra. U razvoju ekološke svijesti nevladin sektor ima ogroman značaj i nezamjenjivu ulogu. Danas, iako opstaje u uvjetima nesigurnog financiranja, nevladin sektor sve snažnije djeluje i po pitanjima promocije, zaštite i monitoringa biološke raznolikosti u Federaciji BiH. U cilju jačanja aktivizma nevladinog sektora, neophodno je umrežavanje organizacija i planski razvoj aktivnosti.

Uz uvjet okupljanja stručnog kadra u nevladine organizacije u Brčko distriktu BiH, njima se u narednom desetogodišnjem razdoblju trebaju povjeriti zadatci vezani za: (a) monitoring specifičnih skupina organizama i tipova staništa, (b) promociju uspostave ekološke mreže u Brčko distriktu BiH, (c) učinkovit razvoj participatornog pristupa u donošenju odluka koje utječu na stanje prirode, i (d) suradnju s lokalnim stanovništvom.

Usprkos činjenici da biodiverzitet (posebno u zaštićenim područjima) doprinosi egzistenciji i boljem životu ruralnog stanovništva, još uvijek postoji jak otpor prema uspostavljanju novih zaštićenih područja. Ovaj otpor od strane lokalnog stanovništva može se javiti zbog nedostatka svijesti o vrijednostima zaštićenih područja i uslugama ekosustava koje pružaju. Rad nevladinog sektora u cilju jačanja svijesti o potrebi i koristima od zaštite daje veće šanse za kvalitativni iskorak u očuvanju biodiverziteta Brčko distrikta BiH.

Financiranje mjera za dostizanje strateškog cilja

U Brčko distriktu BiH postojeća sredstva nisu dovoljna za zaštitu prirode i očuvanje prirode. Zaštita biološke raznolikosti, koja primjenjuje pravnu stečevinu EU i teži ispunjenju globalnih ciljeva za biodiverzitet zahtijeva snažan razvoj i usklađivanje pravnog i institucionalnog okvira za uspostavu ekoloških mreža, te snažnu primjenu drugih postojećih i još uvijek nepostojećih alata za zaštitu biodiverziteta i održivu uporabu svih koristi od prirode. U Brčko distriktu BiH trenutačno postoje skromni resursi i kapaciteti za razvoj ekoloških mreža, za generiranje i uporabu znanja u donošenju održivih odluka, te za povećanje ekološke svijesti kod svih stanovnika BiH. Dostizanje ovog strateškog cilja podrazumijeva jaku mobilizaciju kako domaćiih, tako i inozemnih fondova, kako bi sadašnja raspoloživa sredstva bila mnogostruko uvećana. Takva mobilizacija sredstava zahtijeva primjenu inovativnih mehanizama, ali i promjenu fiskalnih politika kojima će se bolje odgovoriti na potrebe zaštite prirode i s tim povezane kvalitete življenja u Brčko distriktu BiH.

3.1.4. Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija

Kvaliteta zraka, klimatske promjene i uporaba energije imaju sve veći utjecaj na ljudsko zdravlje i razvoj Brčko distrikta BiH. U ovom poglavlju opisano je polazno stanje, podijeljeno prema sljedećim tematskim cjelinama: a) kvaliteta zraka, b) klimatske promjene – emisije GHG-a i prilagodba klimatskim promjenama, c) energija. Na kraju poglavlja dan je pregled ključnih izazova u navedenim tematskim cjelinama.

Kvalitera zraka

Zagađenost zraka u Brčko distriktu BiH je dosta visoka, naročito tijekom zimskih mjeseci. Najveći uzrok zagađenosti je korištenje ugljena i ogrjevnog drveta u kućnim ložištima i emisije iz prometa, te manjim dijelom zbog rada industrijskih postrojenja.

U Brčko distriktu BiH praćenje kvalitete zraka vrši mobilna stanica koja je postavljena na lokaciji Bescarinska zona – parking prostor JP „Komunalno Brčko“ i započela je s radom 11. 07. 2008. godine. Mobilna stanica opremljena je analizatorima i meteorološkim analizatorima za mjerenje polutanata u zraku (sumporovog dioksida, dušikovih oksida, ugljičnog monoksida i prašine), kao i meteoroloških parametara (temperatura zraka, vlažnost zraka, sunčevo zračenje, pravac i smjer vjetra). Upravljanje mobilnom stanicom vrši Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne odnose u Vladi Brčko distrikta BiH. Rezultati mjerenja u razdoblju od 01. 05. do 31. 05. 2019. godine pokazuju da je izmjerena najviša satna vrijednost dušikovih oksida od 65,95 µg/m^3, dok je prosječna najviša 24-satna vrijednost od 21,47 µg/m^3, što znači da vrijednosti nisu prekoračene u promatranom razdoblju mjerenja. Rezultati mjerenja ozona pokazuju da je izmjerena prosječna najviša satna vrijednost od 56,96 µg/m^3, dok prosječna najviša 8-satna vrijednost iznosi 45,40 µg/m^3, stoga granične vrijednosti nisu prekoračene u promatranom razdoblju mjerenja. Rezultati dostupnih mjerenja lebdećih čestica PM10 pokazuju da je dva puta došlo do prekoračenja 24-satne granične vrijednosti, kada je izmjerena najviša prosječna 24-satna vrijednost od 55,51 µg/m^3. Rezultati mjerenja ugljičnog monoksida pokazuju najvišu prosječnu 8-satnu vrijednost od 510,0 µg/m^3 (Vlada Brčko distrikta BiH, 2019). Podatci o mjerenjima koncentracije sumporovog dioksida nisu dostupni iz razloga što analizator za sumporov dioksid nije bio u funkciji u navedenom razdoblju mjerenja. Podatci o izmjerenim vrijednostima zagađujućih materija u zraku, kao i meteorološki parametri dostupni su javnosti putem ekoportala Vlade Brčko distrikta BiH.

Zakonski okvir u području kvalitete zraka u Brčko distriktu BiH (Zakon o zaštiti zraka Brčko distrikta BiH) („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“ br. 25/04, 1/05, 19/07 i 9/09) ne definira zahtjeve za kvalitetom zraka u zatvorenom prostoru. Ne postoje dostupni podatci o rezultatima mjerenja kvalitete zraka u zatvorenom prostoru. Dakle, ne postoji zakonska osnova za praćenje i mjerenje kvalitete zraka u zatvorenom prostoru. Prema Zakonu o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 20/13 i 01B07/13), poslodavac je dužan osigurati radniku rad na radnom mjestu i u radnoj sredini u kojima su provedene mjere sigurnosti i zaštita zdravlja i odgovoran je za neprimjenjivanje tih mjera.

Na području Brčko distrikta BiH, stanovništvo za grijanje uglavnom koristi čvrsta goriva i električnu energiju. Ne postoji sustav daljinskog grijanja na području Brčko distrikta BiH. Gledano sa stanovišta zaštite okoliša, osnovni izvori grijanja stanovnika na području Brčko distrikta BiH su, u isto vrijeme, najveći antropogeni izvori zagađivanja zraka. Emisija u zrak nastala ovim antropogenim djelovanjem

je visoka i u stalnom porastu, a najveća zagađenost javlja se u sezoni grijanja i vlažnom razdoblju godine u urbanom području Brčko distrikta BiH. Na području Brčko distrikta BiH nije uspostavljen Registar zagađivača zraka.

Najveće emisije polutanata na području Brčko distrikta BiH javljaju se iz sljedećih izvora: Topionice i rafinacije olova „Tesla“, Brčko, „Bimal“, Šećerana, „Žitopromet“, deponija otpada, asfaltne baze, šoping-centri, škole, bolnice, promet, individualna ložišta itd. Gorivo koje se najčešće koristi je fosilno (80 %) i to uglavnom ugljen iz Banovića i Đurđevika s postotkom sumpora (oko 2 %) i Ugljevika (oko 5 %) te lož ulje s 0,2 – 0,5 % sumpora (Vlada Brčko distrikta BiH *et al.,* 2016).

Implementacija Zakona o zaštiti zraka Brčko distrikta BiH, kao i pripadajućih podzakonskih akata je u nadležnosti Odjela za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove (OPPIPP), a nadzor nad njihovom primjenom vrši Inspektorat Brčko distrikta BiH (inspektor za zaštitu okoliša Brčko distrikta BiH). U skladu s Pravilnikom o postupnom isključivanju supstanci koje oštećuju ozonski sloj, OPPIPP je nadležan za sljedeće: organiziranje monitoringa kontroliranih supstanci, sudjelovanje u postavljanju dozvoljenih kvota – davanje preliminarnog mišljenja prije postavljanja kvota, davanje preliminarnog mišljenja prije izdavanja licenci od strane MVTEO-a i izvještavanje Jedinice za ozon BiH o izvozu, uvozu i korištenju kontroliranih supstanci. Za područje energije nadležnost ima JP „Komunalno Brčko“ d.o.o. Primarna zadaća poduzeća u području energije je distribucija električne energije. Poduzeće predstavlja Brčko distrikt BiH pri izradi strateških dokumenata u području energije u BiH.

Klimatske promjene

Emisije GHG-a

Kao članica UNFCCC-a, BiH ima obvezu izvještavati Tajništvo UN-ove konvencije o klimatskim promjenama o emisijama stakleničkih plinova. Kroz izradu prva tri Nacionalna izvješća i dva Dvogodišnja izvješća o emisijama, urađeni su inventari emisija od 1990. godine do 2014. godine. Inventari su urađeni primjenom metodologije IPCC 1996. U tijeku je finalizacija inventara za 2015. i 2016. godinu prema metodologiji IPCC 2006. Imajući to u vidu, informacije o emisijama stakleničkih plinova su znatno pouzdanije u odnosu na razdoblje prije desetak godina, a i domaći kapaciteti za njihovo praćenje su poboljšani. Na taj način, omogućeno je i pouzdanije prognoziranje emisija i s tim u vezi definiranje ciljeva koji proizlaze iz međunarodnih ugovora. ***Slika 5*** prikazuje godišnje emisije GHG-a u BiH iz kojih se može vidjeti i trend emisija od 1990. do 2014. godine. Emisije za 2015. i 2016. godinu preuzete su iz Nacrta inventara za te godine. Emisije koje se emitiraju iz Brčko distrikta BiH su dosta male (Brčko distrikt BiH nema velikih emitera). Ključne emisije GHG-a su iz prometa i individualnih ložišta.

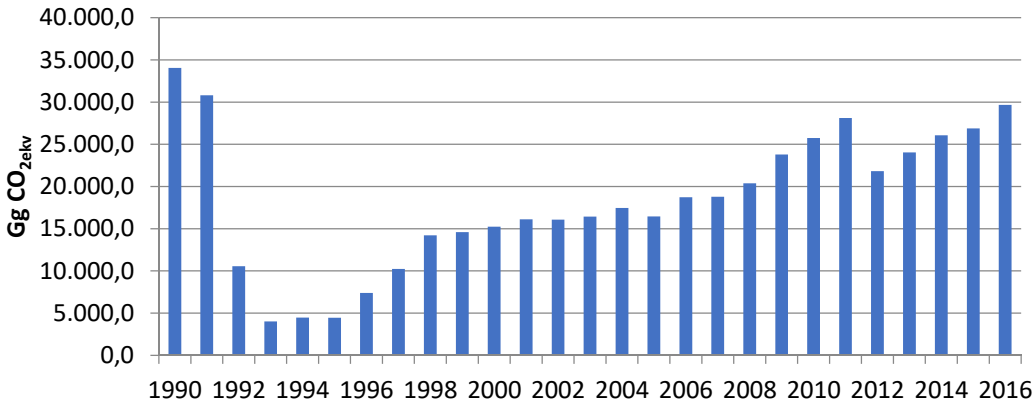

Slika 5: *Godišnje emisije GHG-a u BiH*
Izvor: UNDP BiH, 2020 i Nacrt inventara za 2015. i 2016. godinu

Najveće emisije u BiH bile su 1990. godine i iznosile su 34.040 Gg CO_2ekv. Emisije su značajno smanjene tijekom razdoblja 1992. – 1995., da bi nakon toga počele rasti. U 2001. godini iznosile su manje od polovine u odnosu na 1990. godinu. Nakon toga, prije svega zbog rasta emisije u sektoru energetike, ukupne emisije prešle su 20.000 Gg CO_2ekv (u 2008. godini). Emisije drugih sektora bile su više nego prepolovljene u razdoblju 1990. – 2001. godine, zbog smanjenja više od 80 % u industrijskim emisijama i 50 % u sektoru poljoprivrede. U razdoblju 2007. – 2016. godine primjetna su dva ciklična trenda. Naime, u razdoblju 2007. – 2011., emisije su porasle za skoro 50 %, s 18.788 Gg CO_2ekv na 28.108 Gg CO_2ekv. U 2012. godini emisije su pale za oko 22 % u odnosu na 2011. godinu, a zatim su ponovo u razdoblju do 2016. godine porasle za oko 36 %. Emisije u 2016. godini su iznosile 29.677 Gg CO_2ekv[6], što je za oko 12,8 % manje u odnosu na 1990. godinu. Dakle, može se zaključiti da se bilježi trend rasta ukupnih emisija GHG-a i da je promjena emisija u kratkom razdoblju relativno velika. To se može objasniti relativno velikim udjelom emisija GHG-a iz elektroenergetskog sektora u ukupnim emisijama. Udio pojedinih izvora energije u proizvodnji električne energije mijenja se iz godine u godinu, što se reflektira i na ukupne emisije. U 2016. godini u rad je puštena TE „Stanari“, što je utjecalo na rast proizvodnje električne energije iz termoelektrana na ugljen za oko 19 % u odnosu na 2014. godinu. Navedeni porast rezultirao je povećanjem emisija za oko 2.000 Gg CO_2ekv. Pored elektroenergetike, značajan utjecaj na povećanje ukupnih emisija imao je i transport, pri čemu su emisije porasle za oko 22 % (u 2016. u odnosu na 2014. godinu).

Analizirajući emisije po stanovniku, emisije u 2011. godini dostigle su razine emisija po glavi stanovnika iz 1990. godine (iako su emisije manje, ali se smanjio broj stanovnika), ali su i dalje među najnižim vrijednostima u Europi. U 2016. godini, emisije po glavi stanovnika iznosile su oko 8,4 tona CO_2ekv po glavi stanovnika[7], što je za samo 3,4 % manje od prosjeka država EU u toj godini. Međutim, ako se izvrši usporedba u odnosu na bruto domaći proizvod, emisije u BiH su oko pet puta veće nego u EU. Emisije GHG-a po jedinici BDP-a za BiH iznosile su 1,94 kg CO_2ekv po jednom euru u 2014. godini, dok je prosjek EU iznosio 0,39 kg CO_2ekv po jednom euru. Ovi indikatori ilustriraju ekonomsku i socijalnu situaciju BiH, uhvaćenu u zamku siromaštva, s relativno niskim vrijednostima emisija GHG-a, ali još nižim bruto domaćim proizvodom po glavi stanovnika, što ukazuje na neracionalno korištenje resursa, prije svega, energije.

[6] Inventari za 2015. i 2016. nisu prošli proces verifikacije (do 11. 10. 2021.).
[7] Korišten broj stanovnika iz popisa 2013. godine.

Na dijagramima (***slika 6***) su prikazani udjeli pojedinih sektora u ukupnim emisijama GHG-a u 1990. i 2014. godini. S dijagrama se vidi rast udjela proizvodnje energije u ukupnim emisijama GHG-a sa 61 % (u 1990. godini) na 64 % (u 2014. godini), iako su emisije (u apsolutnom iznosu) u tom sektoru niže u 2014. godini. Značajan je rast udjela transporta, sa 7 % na 12 %. Udio poljoprivrede bilježi značajan pad, dok je udio industrijskih procesa ostao približno isti. Udio fugitivnih emisija iz goriva pao je s 5 %, koliko je iznosio 1990. godine, na 2 % u 2014. godini, što ukazuje na poboljšanje načina manipuliranja gorivima. Važno je istaknuti da se ovdje radi o udjelu u emisijama svih stakleničkih plinova, ne samo u emisijama ugljičnog dioksida. U sektoru proizvodnje energije, oko 90 % emisije dolazi iz elektroenergetskog sektora, tj. iz termoelektrana na ugljen.

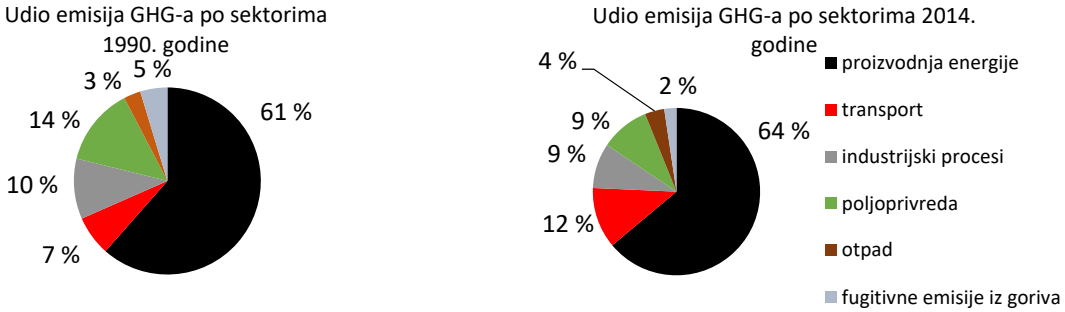

Slika 6: *Udjeli emisija GHG-a po sektorima*
Izvor: UNDP BiH, 2020[8]

Izradom inventara emisija GHG-a podignuta je razina pouzdanosti podataka. Provedena je verifikacija proračuna koja se odnosi na procedure koje je potrebno slijediti tijekom prikupljanja podataka i izrade inventara. Količina emisija iz 1990. godine još uvijek nije dostignuta. Evidentno je da iznosi emisija imaju trend rasta, prije svega zbog povećanja udjela termoelektrana u proizvodnji električne energije (što varira iz godine u godinu u ovisnosti od količine padalina) i rasta emisija iz transporta.

Prema nacrtu inventara za 2015. i 2016. godinu koji se radi prema metodologiji IPCC 2006, bilježi se daljnji trend rasta emisija. U 2016. godini u pogon je ušla jedna nova termoelektrana na ugljen. Uzevši u obzir proizvodnju električne energije u termoelektranama u 2017. i 2018. godini, pouzdano se može reći da su i u tim godinama emisije veće u odnosu na 2014. godinu za skoro 2.000 Gg CO_{2ekv} ili za oko 7 %. Međutim, treba naglasiti da se tu ne radi o trendu emisija zbog relativno kratkog razdoblja već utjecaju promjenjivosti udjela termoelektrana u proizvodnji električne energije, što u prvom redu ovisi o količini padalina u promatranoj godini.

S obzirom na to da ne postoji inventar, emisije GHG-a u Brčko distriktu BiH procijenjene su na temelju broja stanovnika i činjenice da u Brčko distriktu BiH ne postoje veliki pojedinačni izvori emisija GHG-a, kao što su npr. termoelektrane na ugljen. Na taj način procijenjene emisije za 2016. godinu iznose oko 400 Gg CO_2ekv, što je oko 1,3 % ukupne emisije GHG-a BiH u 2016. godini.

Prilagodba klimatskim promjenama

[8] Prema IPCC metodologiji emisije iz energetike i transporta prikazuju se u sektoru energije. Ovdje se daje odvojen prikaz kako bi se prikazali udjeli tih podsektora iz IPCC metodologije u ukupnim emisijama.

Klimatske promjene vrše sve intenzivniji utjecaj na mnogobrojne sektore u BiH (Trbić *et al.*, 2018). Procjene su izvršene na bazi dostupnih podataka, znanstvene i stručne literature, dok su projekcije mogućih utjecaja vršene na bazi klimatskih modela i scenarija predstavljenih u Trećem nacionalnom izvješću BiH o klimatskim promjenama prema Okvirnoj UN-ovoj konvenciji o klimatskim promjenama (UNFCCC). Dosadašnje klimatske promjene u BiH najveći pritisak vrše na poljoprivredu i vodne resurse. Međutim, sve je izraženiji utjecaj na sektor energetike, turizma, javnog zdravlja, šumarstva, stanovanja, te osjetljive biljne i životinjske vrste (Cupać, R., Trbić, G. i Zahirović, E., 2020).

Temperatura zraka znatno je porasla u BiH u posljednjih nekoliko desetljeća (Trbić *et al.*, 2017); (Popov *et al.*, 2017); (Cupać *et al.*, 2020). Povećanje temperatura generalno je bilo najveće tijekom ljeta, dok su u sezoni jesen temperature u većini područja neznatno porasle. Analize trendova srednjih, maksimalnih i minimalnih temperatura zraka pokazuju da je na cijelom teritoriju BiH prisutno zagrijavanje klimatskog sustava. Trendovi godišnje temperature su pozitivni i statistički značajni na cijelom teritoriju BiH (Trbić *et al.*, 2017). Godišnja srednja temperatura zraka najviše je porasla u Banjoj Luci (0,47 °C po desetljeću), dok je najslabiji trend utvrđen u višim predjelima Hercegovine (0,16 °C po desetljeću u Bileći i 0,23 °C po desetljeću na Ivan Sedlu). Ipak, najveća je frekvencija stanica na kojima je porast srednje godišnje temperature bio u rasponu 0,3 – 0,4 °C po desetljeću. Pozitivni trendovi srednje temperature zraka registrirani su na cijelom teritoriju BiH u svim godišnjim sezonama (osim u Bileći u sezoni jesen); najizraženiji i najznačajniji ljeti, dok je u sezoni jesen primijećen samo blagi porast temperature. U sezoni ljeto temperatura je značajno porasla od 0,3 °C po desetljeću na Ivan Sedlu do 0,6 °C po desetljeću u Banjoj Luci, Bijeljini, Prijedoru i Bugojnu. Značajni pozitivni trendovi utvrđeni su i u sezonama zima (0,2 – 0,5 °C po desetljeću) i proljeće (0,2 – 0,4 °C po desetljeću) u većini područja BiH, osim u Bileći i na Bjelašnici (i Ivan Sedlu u sezoni proljeće), gdje je zabilježeni neznatni porast temperature bio insignifikantan. U sezoni jesen, temperatura je neznatno porasla širom BiH, a statistički značajni trendovi zabilježeni su u samo nekoliko područja – Banja Luka, Prijedor, Bugojno, Sokolac i Livno. U vegetacijskom razdoblju, statistički značajni pozitivni trendovi, u rasponu od 0,2 do 0,5 °C po desetljeću, utvrđeni su na cijelom teritoriju.

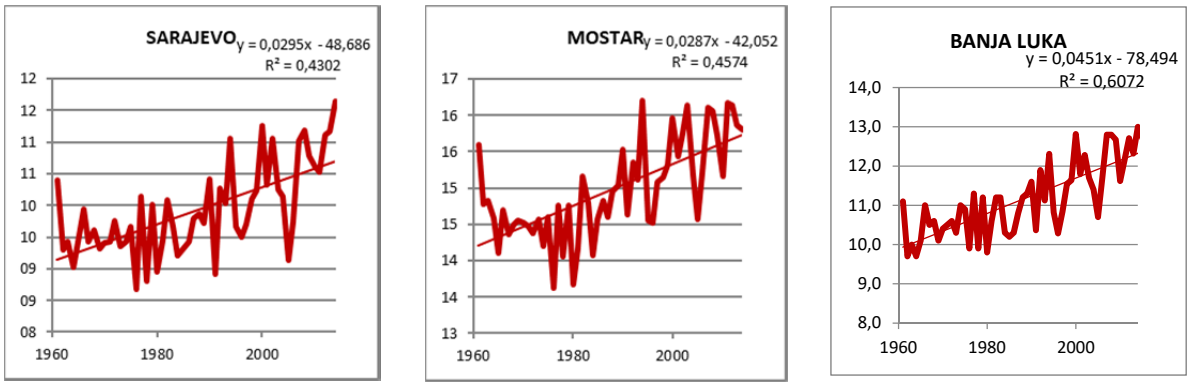

Slika 7: *Trendovi promjena temperature zraka u BiH, 1961. – 2016. (Sarajevo, Mostar, Banja Luka)*
Izvor: RHMZ Republike Srpske; Federalni hidrometeorološki zavod FHMZ BiH

U razdoblju 1961. – 2016. godine na većem dijelu teritorija BiH prisutno je neznatno povećanje količine padalina na godišnjoj razini. Linearni trendovi za višegodišnje razdoblje 1961. – 2016. godine upućuju na stagnaciju ili neznatan porast količine padalina na prostoru cijele BiH. Promjene u visini padalina izraženije su po sezonama nego na godišnjoj razini. Iako nisu zabilježene signifikantne

promjene količine padalina, u velikoj mjeri je poremećen pluviometrijski režim, odnosno godišnja raspodjela. Ovakva raspodjela padalina uvjetovala je pojave jakih do ekstremnih suša i poplava.

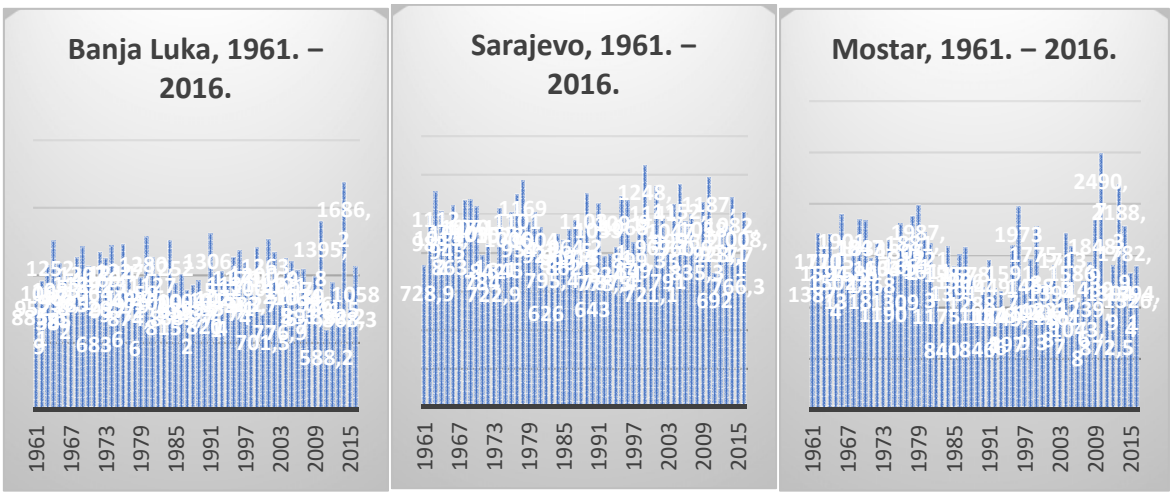

Slika 8: *Trendovi promjena padalina u BiH, 1961. – 2016. (Sarajevo, Mostar, Banja Luka)*
Izvor: RHMZ Republike Srpske; Federalni hidrometeorološki zavod FHMZ BiH

Zbog povećanog intenziteta padalina i njegove veće promjenjivosti, kao i zbog povećanog udjela jakih kiša u ukupnoj visini kiša, povećan je rizik od poplava, naročito u sjeveroistočnom dijelu BiH, gdje su tijekom svibnja 2014. godine zabilježene katastrofalne poplave.

Prema najekstremnijem scenariju (RCP8.5), do 2035. godine prosječna temperatura na području BiH će biti veća za +0,5 do +1,5 °C. Za razdoblje 2036. – 2065. godine promjene se kreću od 1.5 do 3 °C, dok se za razdoblje 2081. – 2100. godine porast temperature kreće od 2,5 do 5 °C. Ovdje se posebno ističe porast maksimalnih dnevnih temperatura za sezonu lipanj – srpanj – kolovoz, kada je porast temperature u većem dijelu zemlje veći od 5 °C. Promjene temperature veće su u planinskim područjima, što je jasno uočljivo u slučaju promjena za posljednje analizirano razdoblje 2081. – 2100. Do kraja ovog stoljeća, prema svim scenarijima, broj ljetnih dana će se povećati. Za scenarij RCP8.5 promjena broja ljetnih dana značajno se povećava za daljnje vremenske horizonte i za razdoblje 2036. – 2065. ona iznosi do 40 dana više, u pojedinim dijelovima do 50 dana više, dok je za posljednje razdoblje promjena najizraženija i iznosi do 60 dana, skoro na cijelom teritoriju zemlje. Ovakav se porast očekuje u slučaju da se emisije stakleničkih plinova ne budu smanjivale. Navedene promjene će uzrokovati povećanje rizika od ekstremnih vremenskih pojava, kao što su poplave, suše, požari itd.

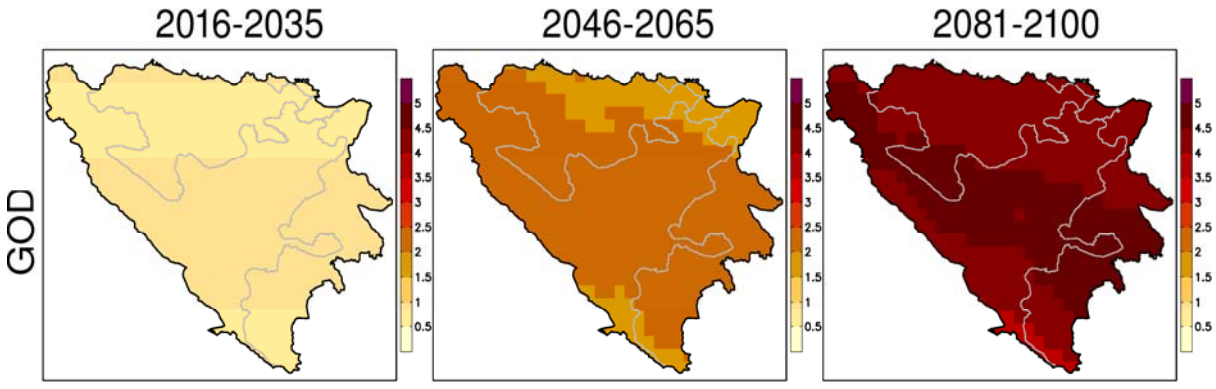

Slika 9: *Očekivane promjene temperature zraka u BiH prema RCP8.5 scenariju*

Prema klimatskom scenariju RCP8.5, promjena dnevnih akumuliranih padalina na godišnjoj razini se za prva dva razdoblja kreće u opsegu od -5 do 5 %, a za posljednje analizirano razdoblje (2081. – 2100.) je negativna i u pojedinim dijelovima zemlje manja i od -10 %. Sezona s najvećim gubitkom padalina je lipanj – srpanj – kolovoz (LSK), što je posebno izraženo za scenarij RCP8.5 za koji je tijekom posljednjeg razdoblje moguće smanjenje padalina manje od -30 % na jugu zemlje. Ovaj deficit ljetnih padalina je očigledno i glavni doprinos negativnoj promjeni ukupnih padalina na godišnjoj razini.

Prema kraju XXI. stoljeća može se očekivati veliki deficit padalina, naročito u ljetnom razdoblju. Međutim, promjena padalina će se manifestirati i u pojačanju intenziteta padalina koji će uvjetovati bujične i urbane poplave.

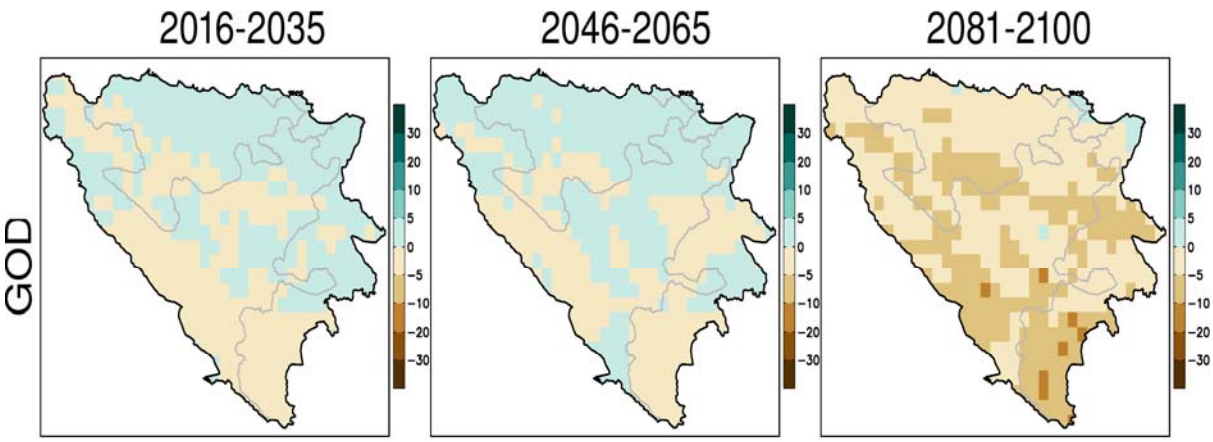

Slika 10: *Očekivane promjene padalina u BiH prema RCP8.5 scenariju*

Navedene promjene će uzrokovati povećanje rizika od ekstremnih vremenskih pojava, kao što su poplave, suše, požari itd. Evidentna je potreba integriranja klimatskih promjena u strateške i planske dokumente, koje će uvjetovati i određene izmjene i dopune postojeće zakonske legislative i regulative.

<u>Energija</u>

U 2019. godini, za potrebe potrošača na teritoriju Brčko distrikta BiH nabavljeno je 271.869.917 kWh električne energije, što je za 0,7 % više u odnosu na 2018. godinu. Kupcima je isporučeno 242.737.936 kWh, što je za 1,27 % više nego u 2018. godini. U distribuciji električne energije u 2019. godini ostvareni su prosječni gubitci od 10,72 %, što u odnosu na ostvarene gubitke u 2018. godini predstavlja relativno smanjenje u iznosu od 4,81 %. JP „Komunalno Brčko“ d.o.o. je u 2019. godini električnu energiju nabavljalo od Mješovitog holdinga „Elektroprivreda Republike Srpske“, Matično preduzeće a.d. Trebinje (JP Komunalno Brčko d.o.o., 2020).

Na području Brčko distrikta BiH ne postoji infrastruktura prirodnog plina, kao ni daljinska grijanja. Također, ne postoje postrojenja za proizvodnju električne energije. Ukupna potrošnja toplinske energije u javnim zgradama u 2012. godini je 19.694.391 kWh, a električne 7.698.866 kWh. Ukupna površina javnih zgrada je 142.408 m^2. Najznačajniji energent je lož ulje s najvećim udjelom u potrošnji (75,43 %), zatim slijede električna energija (20,67 %), ugljen (3,17 %) i drvo (0,73 %) (Akcijski plan energetski održivog razvitka Brčko distrikta BiH, 2015).

Ukupna površina stambenih zgrada iznosi 2.871.744 m^2. Za grijanje je u 2012. godini potrošeno 552.006.634 kWh. Najveći udio ima ugljen u iznosu od 29,57 %, zatim drvo 27,44 %. Značajan je i udio električne energije od 27 %. Za javnu rasvjetu u 2012. godini potrošeno je 8.959.238 kWh električne energije (*Interquality* d.o.o., 2015).

Brčko distrikt BiH nije usvojio legislativni okvir u području OIE i energijske učinkovitosti. Odjel za komunalne poslove izradio je Nacrt zakona o obnovljivoj energiji i učinkovitoj kogeneraciji i Nacrt zakona o energijskoj učinkovitosti koji su dostavljeni na mišljenja i u fazi su priprema za usvajanje u narednom razdoblju. Podatci o potrošnji energije i emisijama GHG-a dostupni su u Akcijskom planu za održivu energiju Distrikta Brčko (SEAP) koji je usvojen 2015. godine i Akcijskom planu za energiju i klimu Distrikta Brčko (SECAP) koji je usvojen 2020. godine. U SECAP-u je definiran cilj smanjenja emisija GHG za 40 % do 2030. godine u odnosu na emisije u referentnoj 2012. godini.

U skladu s prethodno opisanim polaznim stanjem u području kvalitete zraka, klimatskih promjena i energije na području Brčko distrikta BiH, u nastavku su definirani **ključni izazovi** u ovim područjima.

Najveći izazov u aktivnostima na poboljšanju kvalitete zraka u Brčko distriktu BiH je smanjenje emisija, naročito iz kućnih ložišta. Kućna ložišta su identificirana kao značajan faktor loše kvalitete zraka. Osnovni uzroci prekomjernog zagađivanja zraka iz kućnih ložišta su velike toplinske potrebe objekata (niska energijska učinkovitost), zbog čega se većina kućanstava grije na najjeftinija goriva, ugljen i ogrjevno drvo. Uz to, tržište čvrstih goriva je s aspekta njihove kvalitete neregulirano. Tržište peći i kotlova također nije regulirano, pa se na tržištu mogu naći necertificirane peći i kotlovi. Rezultat svih ovih faktora su prekomjerne emisije čvrstih čestica i sumporovog dioksida iz kućnih ložišta. Kako bi se smanjile emisije iz kućnih ložišta, potrebno je poticati povećanje energijske učinkovitosti u zgradarstvu uz reguliranje kvalitete čvrstih goriva i peći i kotlova. Posebno je velik izazov reguliranje kvalitete čvrstih goriva s obzirom na to da to može dovesti do povećanja troškova grijanja (bez mjera energijske učinkovitosti). Na ovo su posebno osjetljiva socijalno ugrožena kućanstva. Nadzor nad provođenjem mjera koje se odnose na čvrsta goriva je također veliki izazov. Povećanje udjela daljinskih grijanja u ukupnoj grijanoj površini je dio rješenja za problem zagađivanja zraka iz kućanstava. Međutim, pored osiguravanja financijskih sredstava, tu se javlja i problem konkurentnosti usluge daljinskog grijanja s grijanjem na čvrsta goriva čiji jedan dio dolazi s crnog tržišta.

S aspekta smanjenja emisija, u sektoru prometa je glavni izazov smanjenje prosječne starosti vozila i smanjenje korištenja putničkih automobila. Zabrane ili destimulacija korištenja starijih vozila bi najviše pogodila socijalno ugrožene građane koji si ne mogu priuštiti novije vozilo. Stoga, reforma sustava oporezivanja i poticaja nabave malozagađujućih vozila mora biti vođena na socijalno osjetljiv način. Multidisciplinarni i integralni pristup pitanjima kvalitete zraka je veliki izazov prilikom prostornog planiranja, posebno na lokalnoj razini. Posljednjih se godina bilježi određeni napredak u ovom području. Veliki udio fosilnih goriva u proizvodnji energije (posebno ugljena za električnu energiju) predstavlja veliki potencijal za smanjenje emisije GHG-a. Zamjena ugljena s OIE

je ključna za smanjenje emisije stakleničkih plinova i podrazumijeva nove mogućnosti i izazove. U prvom redu, doći će do značajnog poboljšanja kvalitete zraka, što će dovesti do smanjenja troškova zdravstvenih usluga povezanih sa zagađenošću zraka.

U području korištenja energije najveći izazov je smanjenje potrošnje energije po jedinici BDP-a. U tom smislu je potreban zaokret od poticanja potrošnje energije ka poticanju energijske učinkovitosti.

Neučinkovito korištenje energije prisutno je u mnogim industrijskim postrojenjima. Ranije je naglašen problem niske učinkovitosti stambenih objekata. Reforma postojećeg sustava poticaja za OIE

, zasnovanog na poticajnim i garantiranim tarifama, je veliki izazov. Za poticanje projekata građanske energije, uz veću transparentnost dodjele poticaja, potrebni su znatno veći kapaciteti nadležnih institucija. Poticaje je neophodno proširiti i na grijanje iz OIE.

Potpisivanjem deklaracije o Zelenom programu za Zapadni Balkan, 10. studenoga 2020. godine u Sofiji, BiH se obvezala da će sprovoditi mjere u području ublažavanja klimatskih promjena, energetske tranzicije, održive mobilnosti i kružne ekonomije, kao i zaštiti biodiverziteta, održive poljoprivrede i proizvodnje hrane. BiH se obvezala na niz konkretnih akcija, uključujući uvođenje takse na emisije ugljičnog dioksida i tržišnih modela za poticanje obnovljivih izvora energije, kao i postupno ukidanje subvencija za ugljen. Najveći izazov na putu implementacije Zelene agende je izrada programa za međunarodnu pomoć s ciljem usmjeravanja razvoja energetskog sektora ka klimatskoj neutralnosti do 2050. godine.

Kako bi postigla ciljeve koji su sadržani u Zelenom programu za Zapadni Balkan, BiH mora dodatno unaprijediti pristup strateškom planiranju, pogotovo u područjima koja se odnose na dekarbonizaciju, tj. postupno smanjenje korištenja fosilnih goriva s ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine. Jasno je koliko je to veliki izazov za BiH. Aktualni ciljevi smanjenja emisija stakleničkih plinova nisu dovoljni za postizanje klimatske neutralnosti koja se očekuje u skladu s opredjeljenjem koje je iskazano potpisivanjem Zelenog programa.

S aspekta smanjenja emisija u sektoru prometa je glavni izazov, za razinu BiH, osiguravanje kvalitete tekućih goriva i sudjelovanje u međunarodnim programima izgradnje infrastrukture za električna vozila. Ključni mehanizam za dekarbonizaciju je sustav trgovanja emisijama čije je uvođenje planirano od 2023. godine. Do tada potrebno je uspostaviti sveobuhvatan sustav prikupljanja podataka relevantnih za emisije stakleničkih plinova na razinama postrojenja obveznika sustava trgovanja emisijama. Za rad sustava trgovanja emisijama potrebno je uspostaviti sustav izvještavanja s nižih razina do izvještavanja međunarodnih institucija. U području korištenja energije, najveći izazov je smanjenje energijske intenzivnosti, tj. potrošnje energije po jedinici BDP-a. Uključenje BiH u međunarodne programe poboljšanja energijske učinkovitosti je važno za napredak u ovom području.

U području prilagodbe klimatskim promjenama najveći izazovi su uspostavljanje sustava ranog upozoravanja na ekstremne vremenske događaje (intezivne padaline, visoke temperature, olujni vjetrovi..) i uspostavljanje održivih izvora financiranja mjera prilagodbe klimatskim promjenama. Postojeći pritisci klimatskih ekstrema imaju sve izraženiji karakter i uvjetuju češće i intezivnije pojave poplava i suša. Klimatski modeli i klimatski scenariji ukazuju na još intenzivnije ove pojave do kraja XXI. stoljeća. Utjecaji klimatskih promjena prožimaju se kroz nekoliko sektora. Preduvjet za napredak u ovom području je integracija pitanja klimatskih promjena u sektorske politike i izgradnja kapaciteta za koordinaciju i za izradu projektnih prijedloga.

Generalno, može se zaključiti da su brojni izazovi u radnoj skupini za kvalitetu zraka, klimatske promjene i energiju. Prerastanje izazova i rješavanje nagomilanih problema u ovaj radnoj skupini moguće je kroz integralan pristup implementacije legislativnih, infrastukturnih, te mjera koje se odnose na jačanje kapaciteta, izradu studija i jačanje svijesti i informiranje javnosti. Sve navedeno zahtijevat će intenzivnije umrežavanje i zajedničko rješavanje problema kreatora politika, akademske

zajednice, javnih institucija i nevladinih organizacija. Za adekvatnu provedbu svih mjera bit će potrebna značajna financijska sredstva koja se dominantno moraju osigurati iz međunarodnih fondova i grantova.

3.1.5. Kemijska sigurnost i buka

Kemijska sigurnost

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (SZO), kemijska sigurnost se postiže poduzimanjem svih aktivnosti koje uključuju kemikalije na način da se zaštiti zdravlje ljudi i okoliša. Pokriva sve kemikalije, koje mogu biti prirodnog ili umjetnog podrijetla (proizvedene) i čitav niz situacija izloženosti od prirodnog prisustva kemikalija u okolišu ili njihovom životnom ciklusu, tj. od proizvodnje, transporta, uporabe i na kraju do odlaganja (*World Health Organization,* 2020). Zakonodavstvo iz područja okoliša u Europskoj uniji (EU) sadrži 500+ direktiva, uredbi i odluka. Značajan dio toga otpada na područje kemijske sigurnosti i buke, a koji prema Europskoj komisiji (EK) čine dio područja okoliša (*European Commission*).

Pojam „kemijska sigurnost" (eng. *Chemical safety*) predstavlja širok pojam i nema strogo definirane okvire. Kao takav, prihvaćen je i od strane SZO-a, a u EU se u smislu zakonske regulative koja uređuje ovo područje koristi pojam „kemikalije" (eng. *Chemicals*) (*European Commission*). Kod nas su često u uporabi i drugi pojmovi kao što je „kemijska sigurnost" ili „upravljanje kemikalijama".

Prema navodima SZO-a, dugotrajna, kontinuirana izloženost opasnim kemikalijama u vodi, hrani, zemljištu i zraku mogu uzrokovati različite i ozbiljne zdravstvene probleme. Pod različitim utjecajem kemikalija (trovanja, samopovrede, urođene anomalije, kardiovaskularne bolesti, kronične bolesti bubrega, karcinomi, pneumokonioza itd.) u 2019. godini u svijetu je umrlo 2 milijuna ljudi (*World Health Organization,* 2021). Ljudi su svakodnevno izloženi raznim opasnim kemikalijama koje koriste u kućanstvu, a kojima mogu biti izložene ranjive skupine društva, kao što su djeca i trudnice. Prema tome, određene podskupine stanovništva (žene, muškarci ili siromašni) mogu u nekim slučajevima (npr. kućanstvo, kozmetička djelatnost, industrijska djelatnost) biti izloženi većem intenzitetu štetnog djelovanja kemikalija. Neke kemikalije, kao što su dugotrajne organske zagađujuće supstance (eng. *Persistent Organic Pollutants* – POPs) i živa imaju dugoročne negativne utjecaje na okoliš i zdravlje ljudi.

U Brčko distriktu BiH (BD BiH) ne postoji zakonska regulativa u području kemijske sigurnosti, a trenutačno su na snazi Zakon o prijvozu opasnih materija („Sl. list SFRJ", br. 27/90) i Zakon o prometu otrova („Sl. list RBiH", br. 2/92, 13/94). Nadležnost u ovom podrulju imaju Odjel za zdravstvo i ostale usluge i Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH.

Zakonom o prijevozu opasnih materija uređuju se uvjeti pod kojima se vrši prijevoz opasnih materija i radnje koje su u vezi s tim prijevozom (pripremanje materije za prijevoz, utovar i istovar i usputne manipulacije), kao i nadzor nad izvršavanjem ovog zakona. Zakonom o prometu otrova utvrđuju se uvjeti za obavljanje prometa otrova i nadzor nad prometom otrova, a radi zaštite života i zdravlja ljudi, zaštite okoliša od štetnog djelovanja otrova i sprječavanja zlouporabe otrova.

Otrovima u smislu ovog zakona smatraju se supstance prirodnog ili sintetičkog podrijetla i proizvodi proizvedeni od tih supstanci, koji uneseni u ljudski organizam ili u dodiru s ljudskim tijelom mogu ugroziti život i zdravlje ljudi, odnosno štetno djeluju na okolinu, te supstance čijom razgradnjom ili uništavanjem nastaju otrovni proizvodi. Prema dostupnim podatcima Agencije za statistiku BiH, na

slici 11 prikazana je vrijednost uvoza i izvoza kemikalija i kemijskih proizvoda (prema području 20 KD BiH 2010 – EU NACE Rev. 2) u Brčko distriktu BiH za razdoblje od 2017. do 2020. godine izražen u tisućama KM (Agencija za statistiku BiH 2022).

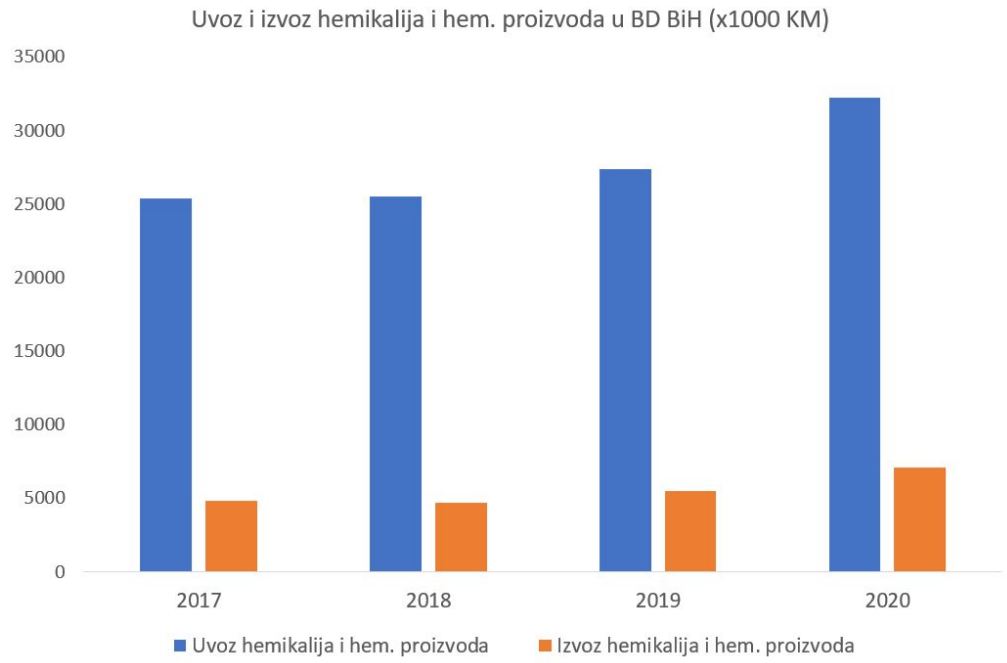

Slika 11: *Grafički prikaz uvoza i izvoza kemikalija i kemijskih proizvoda u Brčko distriktu BiH za razdoblje od 2017. do 2020. godine izražen u tisućama KM*

Uredbe i direktive EU koje reguliraju područje kemijske sigurnosti kao što su: Uredba o registraciji, evaluaciji, odobravanju i ograničavanju kemikalija – REACH (Uredba (EU) br. 1907/2006), Uredba o klasifikaciji, označavanju i pakiranju supstanci i smjesa – CLP (Uredba (EU) br. 1272/2008), Uredba o stavljanju u promet i uporabi biocidnih proizvoda (Uredba (EU) br. 528/2012), Uredba o izvozu i uvozu opasnih kemikalija – PIC (Uredba (EU) br. 649/2012), Uredba o živi (Uredba (EU) br. 2017/852), Uredba o postojanim organskim zagađujućim tvarima – POPs (Uredba (EU) br. 2019/1021), Direktiva o prevenciji i redukciji zagađenja okoliša azbestom (Direktiva 87/217/EEZ) nisu transponirane niti usklađene u zakonodavstvo Brčko distrikta BiH. Time čitav sektor jemijske sigurnosti nije obrađen u zakonodavstvu Brčko distrikta BiH. Prema raspoloživim informacijama, u tijeku je izrada Zakona o kemikalijama Brčko distrikta BiH.

Samim time nije uspostavljen sustav registracije kemikalija i jedan od ključnih izazova je neujednačenost zakonske regulative iz područja kemijske sigurnosti s Republikom Srpskom i Federacijom BiH i zbog čega nema ravnopravnog prometovanja kemikalija za gospodarstvenike.

Pošto Zakon o kemikalijama još nije usvojen, na području Brčko distrikta BiH nije uspostavljen sustav upravljanja kemikalijama, kao što je način obavljanja djelatnosti s kemikalijama, Integralni inventar kemikalija, klasifikacija, obilježavanje i pakiranje kemikalija, ograničenja i zabrane kemikalija, uvjete za uvoz i izvoz kemikalija, uvjeti za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije, stavljanje deterdženata na tržište, integrirano upravljanje kemikalijama, nadzor i druga pitanja od značaja za sigurno upravljanje kemikalijama. Zbog toga nije ni uspostavljen inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama.

Nije formalno imenovano pravno lice za kontrolu trovanja koje bi bilo nadležno za sprovođenje preventivnih mjera i liječenja naročito u hitnim slučajevima, niti je službeno uspostavljen *helpdesk* (služba za pomoć). Služba za pomoć treba predstavljati prvu točku za kontakt kad je riječ o pitanjima u vezi s registracijom, evaluacijom, autorizacijom i ograničavanju kemikalija (REACH), o razvrstavanju, označavanju i pakiranju (CLP), te o biocidnim proizvodima (BPR).

U Brčko distriktu BiH ne postoji inventar kontaminiranih područja opasnim kemikalijama (opreme, skladišta kemikalija, građevina koje sadrže azbest). Ne postoji regulativa za zbrinjavanje azbestnog otpada, niti zakonodavni okvir upravljanja živom i proizvodima od žive. Traspozicija Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852) nije počela. Prema SSP-u, BiH ima obvezu usklađivanja propisa s pravnom stečevinom EU, te postoji obveza transponiranja Uredbe o živi neovisno od ratifikacije, odnosno pristupanja Minamatskoj konvenciji. Također nije počela transpozicija Direktive o prevenciji i redukciji zagađenja okoliša azbestom (Direktiva 87/217/EEZ 1987).

Postojeći Zakon o zaštiti zraka („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 25/04, 1/05, 19/07 i 9/09, 2009) stvara zakonsku osnovu za transponiranje Uredbe o supstancama koje oštećuju ozonski omotač (Uredba (EU) br. 1005/2009 2009) i Uredbe o određenim fluoriranim stakleničkim plinovima (Uredba EZ 517/ 2014), te Montrealskog protokola i Kigali amandmana. Postoje izrađeni i podzakonski akti kao što je Pravilnik o postupnom isključivanju supstanci koje oštećuju ozonski omotač („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 30/06, 2006), te je transpozicija Montrealskog protokola na visokoj razini, dok transpozicija Kigali amandmana nije ni započela. BiH je ratificirala Kigali amandman u ožujku 2021. godine.

Ne postoji uspostavljen Registar servisnih radionica i vlasnika (operatora) klima-grijanje-hlađenje (KGH) opreme, niti postoji uspostavljen plan obuke servisera i propisani kriteriji za osnivanje edukacijskog centra kako je to zahtijevano pravnom stečevinom EU.

Prilikom izrade Strategije zaključeno je da su jedan od ključnih izazova nedovoljni kapaciteti i obučenost javnih službenika u području kemijske sigurnosti, što može biti i jedan od uzroka u kašnjenju donošenja zakonske regulative, a što je i potvrđeno najnovijom procjenom nacionalnog kapaciteta i spremnosti za implementaciju i primjenu REACH-a, CLP-a, BPR-a, POPs-a i PIC-a u BiH urađenu za potrebe Europske agencije za kemikalije (ECHA) *(European Chemicals Agency*, 2022).

U Akcijskom planu za BiH, uz navedene Procjene (*Assessment of the National Capacity and Readiness to Implement and Enforce REACH, CLP, BPR, POPs and ePIC in Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, North Macedonia and Turkey*), navedene su preporuke koje proizlaze iz rezultata poredbene pravne analize entitetskog i zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU i rezultata procjene institucionalnog kapaciteta i infrastrukture dostupne u oba entiteta i Brčko distriktu BiH za implementaciju REACH-a, CLP-a, BPR-a, PIC-a i POPs-a. U dijelu zaključaka i preporuka ističe se potreba za harmonizacijom propisa entiteta i Brčko distrikta BiH, tj. donošenje zakonske regulative u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH. Predlaže se usvajanje Memoranduma o razumijevanju sa znanstvenim institutima ili akademskom zajednicom zbog korištenja dodatnih resursa. Neophodno je jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta Odjela za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH, osnivanje službe za pomoć (*helpdesk*), razvoj i implementacija „komunikacionih strategija“, jačanja javne svijesti od nadležnih institucija, te veće sudjelovanje zainteresiranih strana u javnim konzultacijama i kreiranju odluka *(European Chemicals Agency* 2022).

Ipak se, kao prioritet, navodi usvajanje Zakona o kemikalijama koji bi trebalo u potpunosti uskladiti sa Zakonom o kemikalijama u Republici Srpskoj i Federaciji BiH. Za ovu aktivnost Odjel za zdravstvo i ostale usluge ima dovoljno resursa (dva zaposlena službenika). Međutim, kada se Zakon o kemikalijama usvoji u Brčko distriktu BiH, bit će potrebno više resursa za njegovu provedbu i ostale administrativne zadatke. Stoga se, prema navedenoj Procjeni, kao minimum preporučuje da Odjel za zdravstvo i ostale usluge ima jednog dodatnog službenika posvećenog provedbi zakonodavstva o kemijskim i biocidnim proizvodima. Dugoročno gledano, kada se u potpunosti transponira BPR uredba, a ovisno o broju zahtjeva za stavljanje biocidnih proizvoda na tržište Brčko distrikta BiH, bit će potrebni dodatni ljudski resursi (*European Chemicals Agency*, 2022).

Stvorena je zakonska osnova za transpoziciju SEVESO III direktive (Direktiva 2012/18/EU; 2012) u Zakonu o zaštiti životne sredine/okoliša, međutim, potrebno je donijeti i propis kojim su utvrđuje sadržaj i način vođenja Registra nesreća većih razmjera.

Odjel za zdravstvo ne vrši prikupljanje podataka o oboljelim od trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima, niti ih obrađuje statističkom analizom i o tome izvještava javnost. Navedeni podatci su neophodni zbog praćenja i proučavanja nastanka ili okolnosti trovanja s ciljem njihove prevencije, liječenja, edukacije stručnjaka i informiranja javnosti. Nisu zabilježene kampanje obavještavanja javnosti putem medija o rizicima koji proizlaze iz uporabe kemikalija, zbog zaštite zdravlja ljudi i okoliša, a nisu zabilježene ni nevladine organizacije i udruge potrošača čije su aktivnosti usmjerene na podizanje javne svijesti o kemijskoj sigurnosti.

Buka

U Brčko distriktu BiH ne postoji adekvatan zakonodavni okvir kojim se regulira pravna stečevina EU iz područja buke u okolišu. Nema zakonske osnove za transpoziciju Direktive o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na emisiju buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom (Direktiva 2000/14/EZ, 2000), niti Direktive o procjeni i upravljanju bukom u okolišu (Direktiva 2002/49/EZ, 2019) tj. ne postoji Zakon o zaštiti od buke.

Zakon o zaštiti okoliša („Sl. glasnik Brčko distrikta“, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09) sadrži nekoliko odredbi koje se odnose na buku. On, međutim, ne propisuje obvezu donošenja detaljnih podzakonskih akata kojima bi se regulirala buka. Što se tiče emisija buke, Pravilnik o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma BiH iz 1989. godine („Sl. list SRBiH“, broj 46/89, 1989) više nije na snazi.

Odjele za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Vlade Brčko distrikta BiH nadležan je za upravljanje bukom u okolišu, a reguliran je Zakonom o zaštiti okoliša. Međutim, donošenjem nove zakonske regulative potrebno je uspostaviti jasne instutucionalne nadležnosti u pogledu upravljanja bukom u okolišu, tj. nadležnosti u izradi karata buke i akcijskih planova, te emisije buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom.

Institucije Brčko distrikta BiH nemaju nadležnosti u transpoziciji/primjeni i sprovođenju direktiva iz područja transporta, kao što su direktive kojima se reguliraju razine buke za motorna vozila (buka iz cestovnog prometa), zrakoplove (buka iz zračnog prometa) i vlakove (buka iz željezničkog prometa), a koje su djelomično transponirane u zakonodavstvo BiH.

Nedostatak strateškog planiranja u području buke u okolišu u Brčko distriktu BiH je sljedeći izazov jer ne postoje izrađene karte buke koje predstavljaju prikaz podataka o postojećem ili predviđenom stanju buke pomoću indikatora buke, na kojemu je naznačeno prekoračenje bilo koje relevantne propisane granične vrijednosti. Nisu izrađeni akcijski planovi koji bi upravljali bukom u okolišu i njezinim štetnim učincima, uključujući smanjenje buke ukoliko je to potrebno. Nisu doneseni podzakonski akti koji bi tretirali buku koju emitira oprema koja se upotrebljava na otvorenom prostoru. Ograničavajući faktori za sprovođenje navedenih aktivnosti su i nedovoljni kapaciteti i obučenost javnih službenika u području upravljanja bukom.

Brčko distrikt BiH ne raspolaže informacijama o izloženosti buci prema razredima buke i po dobnim skupinama. Ne postoji sustav informiranja javnosti o utjecaju i stupnju izloženosti građana buci u okolišu na područjima s povećanim razinama buke. Podatci o buci iz okoliša i njezinim učincima trebaju biti dostupni javnosti.

Prema kriterijima Direktive o procjeni i upravljanju bukom u okolišu (Direktiva 2002/49/EZ, 2002)**,** karte buke trebaju se izraditi za aglomeracije veće od 100.000 stanovnika, pa stoga područje Brčko distrikta BiH ne bi podlijegalo obvezi izrade karte buke, jer Brčko distrikt BiH po posljednjem popisu stanovništa ima 83.516 stanovnika, od čega je 39.893 stanovnika naseljeno u gradu Brčkom (***slika 12***), koji je administrativno sjedište Brčko distrikta BiH (Agencija za statistiku BiH, 2013). Međutim, nadležni organi i pored neispunjavanja navedenog kriterija mogu procijeniti potrebu izrade karte buke za određene dijelove grada/naselja za koje smatraju da su izloženi većem utjecaju buke.

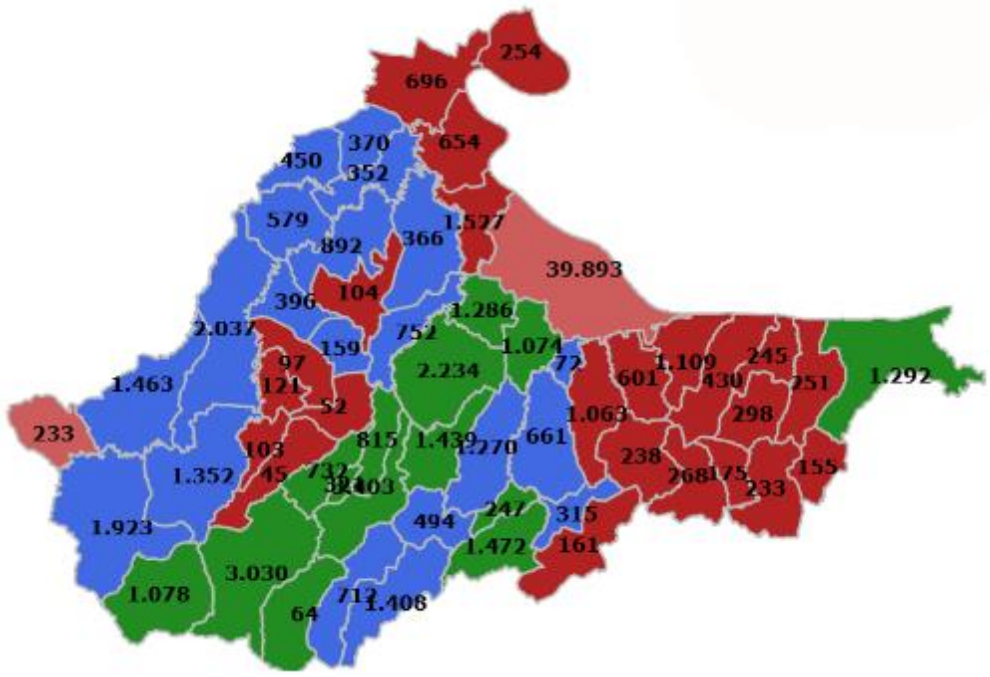

Slika 12: *Raspodjela broja stanovnika za Brčko distrikt BiH (grad Brčko i naseljena mjesta) prema popisu stanovništva iz 2013. godine*
Izvor: Agencija za statistiku BiH, 2013

Prema spomenutim kriterijima, karte buke bi se trebale izraditi i za sve puteve kojima prolazi preko 3 milijuna vozila godišnje, željezničke pruge s 30 000 prolaza vlakova godišnje, te zračnih luka s više od 50 000 operacija (slijetanja i uzlijetanja).

Na području Brčko distrikta BiH nalaze se 2 magistralna puta, M1.8 i M 14.1 (ukupna dužina 37.394,00 m), te dva regionalna puta R460 i R 458 (ukupna dužina 36.496,00 m). Prema podatcima JP „Ceste Federacije BiH“, preko 8220 vozila dnevno prometovano je na dionici Pelagićevo – Srebrenik, magistralnog puta M1.8 koji dijelom prolazi kroz Brčko distrikt BiH, u kojem je zabilježen prosječan godišnji dnevni promet (PGDS) od 9980 vozila (3.642.700 vozila godišnje) (JP Ceste Federacije BiH, 2021). Nije poznato ima li još neka cesta u Brčko distriktu BiH preko 3 milijuna vozila godišnjeg prometa.

Za željeznice se ne raspolaže podatcima o broju prolaza. Prema navedenom, može se pretpostaviti da niti jedan od spomenutih izvora buke ne podliježe zahtjevu za izradom karte buke, međutim, za to je potrebno uraditi analizu s točnim podatcima.

Ukoliko dođe do izrade karata buke, potrebno je izraditi i akcijske planove koji bi upravljali bukom u okolišu i njezinim štetnim efektima i osigurati način informiranja javnosti o razinama i štetnostima buke u okolišu. Trenutačno ne postoje iskustva u mapiranju buke, te je teško analizirati dostatnost ljudskih i tehničkih kapaciteta za kvalitetno sprovođenje pravne stečevine EU u području buke u okolišu u Brčko distriktu BiH.

Kako do sada nisu izrađivane strateške karte buke, tako javnost nije imala ni priliku sudjelovati u tom procesu. Prema Direktivi (EU) 2002/49, strateške karte buke mogu se predstaviti javnosti kao: — grafički prikazi, — brojčani podatci u tabelama, — brojčani podatci u elektroničkom obliku. Nedostaju softverska rješenja koja će omogućiti izradu strateških karata buke i njihovu jednostavnu prezentaciju javnosti.

3.1.6. Održivo upravljanje resursima

Kada je riječ o tematskom području održivog upravljanja resursima na području Brčko distrikta BiH, urađena je iscrpna analiza **postojećeg stanja** prema sljedećim podtematskim područjima: a) šume i ostali šumski proizvodi, b) lovna divljač, c) riblji fond, d) zemljište, e) mineralni resursi.

Šume i ostali šumski proizvodi

Povoljnost stanišnih prilika (geološke podloge, tipova zemljišta, vodnog režima, reljefa) uvjetovali su razvoj vrlo bujnih šuma, kao klimatogene, odnosno prirodne vegetacije. Danas se na ovom prostoru mogu razlikovati sljedeći pejzaži: panonski, pripanonski, ravničarsko-brežuljkasti i brežuljkasto-brdoviti. U okviru ovih pejzaža izdvajaju se sljedeći biomi (ekološke cjeline koje se sastoje od različitih ekosustava međusobno slične strukture i podrijetla). To su: biom higrofilnih šuma vrba i topola, u okviru bioma lišćarsko-listopadnih šuma; biom šuma hrasta lužnjaka i poljskog jasena; biom hrastovo-grabovih šuma, na staništima s nižom razinom podzemne vode i brežuljkastom terenu; biom bukovih i bukovo-jelovih šuma, koji je prisutan u južnom dijelu Brčko distrikta BiH, na sjevernim ekspozicijama, vrlo često na padinama Majevice; biom tamnih četinarskih šuma, na ovom prostoru razvijen samo u uskom pojasu iznad šuma bukve, diferencira se na sljedeće ekosustave: ekosustav jele i rebrače, ekosustav smrče, ekosustav jele; biom šuma sladuna i cera, koji uglavnom nastanjuje prostor mezijske provincije Brčko distrikta BiH; biom pripanonskih šuma medunca, bjelograbića i crnog graba (Strategija razvoja Brčko distrikta BiH, 2021. – 2027., („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 11/21).

Godišnje ulaganje iz proračuna Brčko distrikta BiH za mjere pošumljavanja iznosi oko 30.000,00 KM.

Prema Zakonu o šumama Brčko distrikta BiH, Odjel za vodoprivredu, poljoprivredu i šumarstvo prati ekonomsko stanje šumarstva na području Brčko distrikta BiH, podnosi izvješće o cijenama i kvaliteti šumskih drvnih sortimenata i ostalih šumskih proizvoda i prati provođenje primjene jedinstvenih cijena šumskih proizvoda, a također se vode i katastri šuma i šumskog zemljišta. U Brčko distriktu BiH koji je uglavnom ravničarsko i poljoprivredno područje, šumarstvo ima sekundarnu ulogu zbog male površine pod šumama i malog opsega sječe. Šume zauzimaju 22,04 % teritorija Brčko distrikta BiH. Šume u privatnom vlasništvu su s drvnom zalihom od 723.209,42 m^3, dok su državne šume s drvnom zalihom od 373.372,00 m^3 („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 11/21).

Pododjel za šumarstvo i vodoprivredu pri Odjelu za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH je korisnik državnih šuma. Dio informacijskog sustava o šumama Brčko distrikta BiH već je razvijen, ali još nedovoljno.

Lovna divljač

Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH utvrđuje da se lovištem gospodari na temelju lovne osnove i godišnjih planova gospodarenja lovištem. Lovna osnova je planski dokument na temelju kojega se vrši zaštita i uzgoj divljači, uređivanje i održavanje lovišta, lov i korištenje ulovljene divljači i njenih dijelova u lovištu. Za svako lovište donosi se lovna osnova za razdoblje od deset godina. Suglasnost na lovnu osnovu daje Lovački savez. Šef Odjela odobrava lovnu osnovu na temelju suglasnosti Lovačkog saveza i mišljenja stručne komisije. Plan gospodarenja lovištem odobrava se na isti način kao i lovna osnova. Korisnik lovišta dužan je voditi evidenciju o izvršenim radovima i provedenim mjerama predviđenim lovnom osnovom i godišnjim planom gospodarenja lovištem. Izvješće o

izvršenim radovima i poduzetim mjerama u prethodnoj lovnoj godini dostavlja se Odjelu i Lovačkom savezu najkasnije do 15. travnja tekuće godine. Za lovište se ustanovljava i vodi katastar lovišta. Katastar lovišta ustanovljava i vodi korisnik lovišta i podatke dostavlja Odjelu i Lovačkom savezu.

Riblji fond

Zakon o slatkovodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 35/05) propisuje pravila oko ribolova u Brčko distriktu BiH. Služba za izdavanje lokacijskih uvjeta i zaštitu okoline pri Odjelu za prostorno planiranje Vlade Brčko distrikta BiH, Odjel za prostorno planiranje vrši pravni nadzor nad provođenjem odredaba Zakona o slatkovodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH i propisa donesenih na temelju njega. Šef Odjela predlaže, a gradonačelnik utvrđuje granice ribolovačkih područja i ribolovačkih zona. Odjel vodi katastar ribolovačkih područja i ribolovačkih zona. Odobrenje za gospodarski ribolov daje Odjel. Odjel vodi Registar o danim odobrenjima za gospodarski ribolov. Odjel izdaje dozvole za obavljanje rekreativno-sportskog ribolova. Nositelj ribolovnog prava izrađuje Gospodarsku osnovu za ribolovno područje. Godišnji plan izrađuje nositelj ribolovnog prava. Gospodarsku osnovu, reviziju gospodarske osnove i godišnji plan potvrđuje komisija za gospodarske osnove Odjela. Šef Odjela izdaje odobrenje za akvakulturu. Poljoprivredni inspektor vrši inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona o slatkovodnom ribarstvu i propisa donesenih na temelju njega.

Zemljište

Od 49.332 ha ukupne površine Brčko distrikta BiH, poljoprivredno zemljište čini 35.282 ha, odnosno 71,52 % zemljišta. Na 34.000 ha obradivih površina uzgajaju se kukuruz, pšenica, uljana repica, soja i druge poljoprivredne kulture s visokim potencijalom usmjerenja primarne poljoprivredne proizvodnje prema prerađivačkim kapacitetima, naročito kod industrijskih kultura suncokreta, soje, uljane repice (tvornica ulja „Bimal“, d.d.). Najveći dio obradivih površina obrađuju individualni poljoprivredni proizvođači. Pravne osobe sudjeluju u proizvodnji sljedećih kultura: pšenica, zob, uljana repica, kukuruz i soja. Pravne osobe najveći udio imaju u proizvodnji uljane repice, pri čemu je požnjevena površina pravnih osoba iznosila 44,83 %. Požnjevene površine pravnih osoba kod ostalih kultura je oko 10 % ukupnih površina. Najveće površine voća su pod šljivama (450 ha u 2019. godini) i jabukama (58,83 ha) i površine pod ovim voćem su i najviše povećane u 2019. godini u odnosu na prethodnu godinu (šljive 8,4 % i jabuke 18,8 %). Višnje su obrane s 50 ha površine koje su u 2019. godini povećane za 2,0 %, nakon kojih slijede površine pod kruškama (26,13 ha u 2019. godini). Šume zauzimaju 22,04 % teritorija Brčko distrikta BiH (10.873,45 ha). Međutim, većina šuma je u privatnom vlasništvu (8.410,45 ha), dok državne šume zauzimaju svega 2.463,00 ha („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 11/21, 2020).

Mineralni resursi

Na prostoru Brčko distrikta BiH nema značajnije eskploatacije mineralnih resursa, niti je ona planirana prostorno-planskom dokumentacijom. Prema statističkim podatcima za 2019. godinu, broj registriranih pravnih osoba za vađenje ugljena i lignita je 1 (Statistički podatci Brčko distrikta BiH, 2018, br. 11).

U skladu s opisanim polaznim stanjem u području održivog upravljanja resursima na području Brčko distrikta, identificirani su **ključni izazovi** prema prethodno navedenim tematskim područjima:

- *Šume i šumski proizvodi:* Zakonska regulativa Brčko distrikta BiH iz područja šumarstva treba biti inovirana i usklađena s pravnom stečevinom EU, uključujući i novu EU strategiju za šume do 2030. godine. To također podrazumijeva izradu i usvajanje nove strategije kojom bi se šumama upravljalo na održiv način. Šumarski program treba biti izrađen i usvojen.

  Za integralnu zaštitu šuma, od ključnog je značaja stalni monitoring vitalnosti šuma, s posebnim osvrtom na prirodne i antropogeno izazvane utjecaje. Za zaštitu i poboljšanje zdravstvenog stanja i vitalnosti šuma, neophodan je sustav kooridiniranih mjera zaštite. Međutim, provedba monitoringa nije na zadovoljavajućoj razini.

  Prekomjerna eksploatacija visokokvalitetnih šuma prepoznata je kao važan pokretač degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH. Šume su ugrožene i od klimatskih promjena s povećanim rizicima od suša, požara i biotskih štetočina, što će se nastaviti i u budućnosti. Za proteklo razdoblje registrirani su podatci o šumskim požarima, bespravnim sječama i uzurpaciji šuma i šumskih zemljišta, iz kojih se vidi da je za to razdoblje u registriranom broju od 9 požara opožareno 156,73 ha svih šuma. Svi registrirani požari bili su prizemni i utvrđena je šteta u iznosu od 1.350.230 KM. Ukupna površina izdanačkih šuma za ŠPP „Brčko distrikt BiH“ iznosi 989,42 ha, od toga neminirana površina iznosi 871,67 ha, a minirana 117,75 ha. Goleti zauzimaju 6,41 ha (Šumskogospodarska osnova za šume u vlasništvu Brčko distrikta BiH s rokom važnosti od 01. 01. 2021. do 31. 12. 2030, 2020).

  Prisutne su nezakonite aktivnosti u sektoru šumarstva: bespravne (nezakonite) sječe stabala, izazivanje požara, oštećenje šumskih stabala, krađa i nezakoniti promet šumsko-drvnih sortimenata (ŠDS) sa stovarišta, uzurpacija šuma i šumskog zemljišta, sječa stabala u privatnim napuštenim šumama, bespravno korištenje šumskih resursa, izvorišta i vodnih tokova. Zbog nepostojanja javnog šumskog poduzeća sustav monitoringa se ne sprovodi, a informacije o trenutačnom stanju kada su u pitanju štete u šumama Brčko distrikta BiH izazvane šumskim požarima, insektima i biljnim bolestima dobivaju se od čuvara šuma s terena. Utvrđeno je postojanje nepotpunog regulatornog okvira u odnosu na zaštitu požara, gospodarenje šumama na principu kontinuiteta za izdanačke i degradirane visoke šume, niti za ostala šumska zemljišta, obveza gospodarenja šumama na principu trajnosti, polifunkcionalnosti i ekonomičnosti, te definiranje pojma i principa ustanovljavanja šumsko-gospodarskog područja, poslove planiranja u području zaštite šuma, zadužene osobe, te vrijeme i kontrolu nad izvođenjem istih itd.

  Značaj multifinkcionalne uloge šuma nije dovoljno prepoznat kako od stručne, tako i od šire javnosti. Šumskogospodarske osnove utvrđuju se prema različitoj metodologiji kada su u pitanju državne i privatne šume i šumsko zemljište. Metodologija ne uvažava multifunkcionalni značaj i korištenje šuma.

  U Brčko distriktu BiH postoje značajni potencijali ostalih šumskih proizvoda koji se nedovoljno koriste i ne postižu se zadovoljavajući ekonomski učinci.

  Strateški i pravni okvir koji tretira problematiku ostalih proizvoda šuma i šumskih zemljišta u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućoj razini, te stoga ne osigurava ekonomsku korist za

vlasnika, lokalnu zajednicu i korisnika šuma. Ne postoje planske osnove i kvote za sakupljanje ostalih šumskih proizvoda (ljekovitog bilja i dr.).

- *Lovna divljač:* Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH donesen je 2015. godine, te je dopunjen i izmijenjen 2018. godine, ali nije u potpunosti stupio na snagu. Iz razloga što Lovački savez Brčko distrikta BiH, koji bi obuhvatio svih 17 lovačkih udruga iz Brčko distrikta BiH, nije registriran, došlo je do obustave lova i lovnih aktivnosti. Lovostaj u Brčko distriktu BiH traje od 2010. godine zbog nesuglasnosti vlasti vezane za sprovođenje Zakona o lovstvu („Sl. glasnik Brčko distrikta", br. 01/15 i 52/18). Divljač je poslije toliko godina lovostaja porasla u broju, te predstavlja ozbiljnu opasnost po građane i poljoprivrednike Brčko distrikta BiH.

  Zakon o lovstvu zahtijeva da svaka lovačka udruga posjeduje najmanje 300 članova. Pored toga što lovački savez nije registriran, nema saznanja o broju lovišta Brčko distrikta BiH. Nepostojanje saveza, kao ni lovišta, znači da lovačke udruge nisu mogle zakonito izlovljavati divljač, što je dovelo do povećanja broja predatora.

  Propisi o lovstvu nisu u potpunosti usklađeni s EU direktivama i s međunarodnim obvezama iz područja lovstva i i biodiverziteta: Bernskom konvencijom, Cites konvencijom, Direktivom o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore i Direktivom o očuvanju divljih ptica. Nije uspostavljena struktura za provedbu CITES konvencije.

  U svrhu smanjenja populacije divljih svinja koje počinjavaju štete na području Brčko distrikta BiH, Vlada je u siječnju 2020. godine donijela Odluku o kontroliranom i organiziranom izlovljavanju predatora. Vlada je odobrila da se izlovljavanje vrši u razdoblju 19. – 26. siječnja 2020. godine, na temelju Plana aktivnosti izlovljavanja koji je pripremio Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu.

  Nedovoljna usklađenost i suradnja entiteta i Brčko distrikta BiH između lovačkih udruga (divljač ne poznaje granice, te se s njom treba upravljati na razini populacije), izostaje adekvatna razina suradnje.

  U kontekstu upravljanja populacijama, upravljanje zaštićenim vrstama divljači u Brčko distriktu BiH (vuk, medvjed, ris, tetrijeb i dr.) nije još uvijek na zadovoljavajućoj razini.

  Informacijski sustav o divljači ne postoji u Brčko distriktu BiH.

  Šumarski inspektor vrši inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona o lovstvu Brčko distrikta BiH (nema uspostavljene lovočuvarske službe).

- *Riblji fond:* Zakonska regulativa iz područja ribarstva još uvijek nije usklađena s pravnom stečevinom EU.

  Stanje u ribolovstvu na području Brčko distrikta BiH je dosta neuređeno, i predmet je polemika u javnosti, u kojima su posebno izražena otvorena negodovanja u vezi rada saveza ribolovnih društava.

Kao problem navodi se da, suprotno zakonu, dozvole za stjecanje ribolovnih prava izdaju ribolovne udruge umjesto nadležnog Odjela u Vladi Brčko distrikta BiH. Udruge nositelju ribolovnog prava uplaćuju dio sredstava od ribolovne dozvole, odnosno 40 %, a ne kako je zakonom propisano 80 %.

Poribljavanje vodotokova zakonska je obveza nositelja ribolovnog prava, a nije obavljeno od 2013. godine. Rekreativni ribolovci svjedočili su o korištenju ogromnog broja nezakonitih krivolovnih alata (mreže, plin i struja i dr.), kojim se riblji fond masovno istrebljuje iz godine u godinu. Pored navedenih, krivolovu doprinose i nedovoljno stroge kaznene odredbe Zakona, nedostatak kadra po pitanju ribočuvara, kao i ograničenost njihovog djelovanja, s obzirom na to da ribočuvar nema ovlasti da legitimira osobe jer nije službena osoba.

- *Zemljište:* I pored postojanja brojnih zakona koji propisuju zaštitu zemljišta, stvarno stanje na terenu je da zaštita zemljišta u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućoj razini.

  Razina harmonizacije i implementacija propisa s direktivama koje imaju izravan utjecaj na očuvanje zemljišnih resursa nije zadovoljavajući. Nije postignuta puna aproksimacija EU direktiva.

  Zemljište u Brčko distriktu BiH ugroženo je različitim vidovima degradacije: od infekcije, kontaminacije zemljišta teškim metalima i drugim kontaminantima, degradacije zemljišta u užem smislu do destrukcije ili fizičkog uništenja kao najtežeg vida degradacije zemljišta, uzrokovanog površinskim kopovima (šljunokopi na oranicama, kamenolomi), izgradnjom naselja, skladišta različitog materijala, prometnica, tvornica, benzinskih crpki, nekontroliranom sječom šume, deponijama industrijskog, medicinskog i komunalnog otpada i dr.

  Minirane površine jedan su od značajnih problema degradacije zemljišta, odnosno kontaminacije zemljišta u Brčko distriktu BiH i nemogućnosti njegovog korištenja. Procjenjuje se da u Brčko distriktu BiH ima oko 13,11 km^2 sumnjivih miniranih površina, što čini 2,66 % ukupnog teritorija Brčko distrikta BiH (Centar za uklanjanje mina u BiH, 2019). U Strategiji razvoja Brčko distrikta BiH 2021. – 2027. (2020) se, na nekim mjestima, navodi taj podatak (od 13,1 km^2) pod minama, ali i drugačiji podatak – površine od oko 502,22 ha ili oko 1,01 % teritorija Brčko distrikta BiH koja je kontaminirana s MES-om i NUS-om, koja površina se treba deminirati.

  Rješenje protiv degradacije zemljišta prepoznato je u sprovođenju postupaka i mjera koje će dovesti do neutralnosti degradacije zemljišta (LDN), koja je definirana kao stanje u kojem kvaliteta i kvantiteta zemljišnih resursa neophodna za održavanje funkcija ekosustava i osiguravanje proizvodnje hrane, treba ostati stabilna ili poboljšana u okviru određenih prostornih i vremenskih uvjeta.

  U Brčko distriktu BiH još uvijek nije uspostavljen zemljišni informacijski sustav (ZIS), u inicijalnoj je fazi, nije uspostavljen sustav trajnog monitoringa zemljišta s kvalitetnim,

operativnim i uređenim bazama podataka, postoji problem nedovoljne implementacije zakonskih odredaba, nije dovoljno razvijena međuinstitucionalna suradnja u razmjeni postojećih baza podataka, ne postoje strateški dokumenti u području održivog upravljanja zemljištem – Strategija održivog upravljanja zemljištem Brčko distrikta BiH. Javna svijest i uloga obrazovanja vezana za degradaciju zemljišta i mjere zaštite zemljišta od degradacije još uvijek nisu na zadovoljavajućoj razini.

- *Mineralni resursi:* Brčko distrikt BiH nema uspostavljenu politiku eksploatacije mineralnih sirovina, niti je eksploatacija planirana kroz prostorno-plansku dokumentaciju.

3.1.7. Upravljanje okolišem

U okviru ovog poglavlja urađena je analiza **polaznog stanja i ključnih izazova** u području upravljanja okolišem na području Brčko distrikta BiH u skladu sa sljedećim tematskim područjima: a) usklađivanje s pravnomstečevinom EU u području okoliša, b) kapaciteti i koordinacija između institucija, c) sudjelovanje javnosti, d) monitoring i izvještavanje, e) integracija zahtjeva okoliša u sektorske politike, f) ekonomski instrumenti zaštite okoliša, g) obrazovni sustav, istraživanja i inovacije, h) integracija standarda i principa ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i pitanja siromaštva.

Usklađivanje s pravnom stečevinom EU u području okoliša

Pravni okvir za zaštitu okoliša Brčko distrikta BiH nije potpun, a određeni propisi su zastarjeli. Značajnih promjena u zakonodavstvu nije bilo od 2016. godine. U posljednjim godinama inicirana je izrada novih propisa; na primjer, Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove započeo je izradu Novog zakona o zaštiti okoliša, Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti zraka. Zakon o zaštiti voda, za čiju je implementaciju zadužen Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove, u koliziji je sa Zakonom o vodama Republike Srpske („Sl. glasnik Republike Srpske“, br. 10/98), za čiju je implementaciju zadužen Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu i koji je u primjeni u Brčko distriktu BiH po nalogu Supervizora za Brčko. Na temelju Zakona o vodama Republike Srpske nije donesen nijedan podzakonski akt, te se ne izdaju vodne dozvole, ne određuju se vodozaštitne zone, itd. Nacrt zakona o vodama Brčko distrikta BiH, urađen u skladu s EU direktivom o vodama, trenutačno je u skupštinskoj proceduri i njegovo usvajanje se očekuje u narednom razdoblju. Time će se Zakon o zaštiti voda Brčko distrikta BiH staviti van snage.

Važeći propisi u području okoliša u Brčko distriktu BiH nisu u potpunosti usklađeni s pravnim aktima entiteta, niti su harmonizirani s pravnom stečevinom EU. U proteklom razdoblju u Brčko distriktu BiH postignut je djelomičan – relativno nizak stupanj transpozicije četiri direktive u domeni horizontalne legislative EU, dok transpozicija pet direktiva nije ni započela.

Četiri direktive u domeni horizontalne legislative EU, za koje je procijenjen djelomičan stupanj transpozicije u Brčko distriktu BiH:

- Direktiva o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU);
- Direktiva o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (2001/42/EZ);
- Direktiva 2003/4/EZ o javnom pristupu informacijama o okolišu;
- Direktiva 2003/35/EZ o osiguravanju sudjelovanja javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na okoliš.

Pet direktiva koje nisu transponirane:

- Direktiva 2004/35/EZ o odgovornosti za okoliš u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete u okolišu;
- Direktiva 2007/2/EZ o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Europskoj zajednici;
- Direktiva 2008/99/EZ o zaštiti okoliša putem kaznenog prava;
- Direktiva 2010/75/EU o industrijskim emisijama;
- Direktiva 2012/18/EU o kontroli opasnosti od velikih nesreća.

Također, **nedovoljan je stupanj provedbe međunarodnih sporazuma** u Brčko distriktu BiH u skladu s nadležnostima Brčko distrikta BiH. Za razinu Brčko distrikta BiH još uvijek nisu uspostavljeni efektivni institucionalni mehanizmi za nadzor i koordinaciju provedbe obveza proizišlih iz međunarodnih sporazuma o okolišu. Trenutačno, aranžmani za provedbu međunarodnih sporazuma u državnim i entitetskim institucijama definiraju se od slučaja do slučaja, što je omogućilo napredak u provedbi određenog broja međunarodnih sporazuma (ozon, klimatske promjene, bioraznolikost), ali nije uspostavljen sustavan pristup za implementaciju svih sporazuma. Buduće aktivnosti nadležnih institucija Brčko distrikta BiH zavisit će od odluka na državnoj razini u BiH.

Važno je naglasiti da nepotpuni i zastarjeli propisi u Brčko distriktu BiH predstavljaju prepreku za praktičnu primjenu niza postupaka koji su važni za upravljanje okolišem. Naročito je problematično što strateška procjena utjecaja na okoliš (SPUO) nije detaljno propisana[9], te **u Brčko distriktu BiH do sada nije urađen niti jedan SPUO**. **Izdavanje integriranih dozvola se ne provodi** na način kako je regulirano Direktivom EU 2010/75/EU o industrijskim emisijama (IED direktiva), jer ova direktiva još nije u potpunosti prenesena u zakonodavstvo. **Praktična primjena NRT-ova je ograničena**, iako Zakon o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH nalaže primjenu NRT-ova. Tehničke upute o NRT-ovima i referentni dokumenti o najboljim raspoloživim tehnikama (BREFs) nisu prevedeni na službene jezike u BiH.

Okolišne dozvole i dozvole za upravljanje otpadom u Brčko distriktu BiH izdaje Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove, Pododjel za izdavanje lokacijskih uvjeta i zaštitu okoline. U razdoblju od 2006. do 2014. godine izdano je oko 120 okolišnih dozvola i 40 dozvola za uvoz-izvoz opasnog i neopasnog otpada. Vodozaštitne suglasnosti se ne izdaju u Brčko distriktu BiH uslijed neadekvatno reguliranih nadležnosti institucija u području upravljanja vodama.

Opis postojećeg stanja ukazuje na potrebu za temeljnim unaprjeđenjima propisa za okoliš u Brčko distriktu BiH i harmonizaciju svih propisa s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima, za koji će se uspostaviti adekvatni mehanizmi implementacije.

Kapaciteti i koordinacija između institucija

Jedan razlog za zastarjele propise i nizak stupanj harmonizacije s pravnom stečevinom EU leži u **nedovoljnim kapacitetima institucija Brčko distrikta BiH**. U Odjelu za urbanizam i imovinsko-pravne poslove zaposlena su tri viša stručna suradnika i jedan stručni suradnik za zaštitu okoline. U okviru Odjela za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, u Pododjelu za šumarstvo i vodoprivredu, zaposleno je osam izvršitelja za područje šumarstva, a u Odsjeku vodoprivrede zaposlena su tri viša stručna suradnika, dva referenta i šef Odsjeka za vodoprivredu. Organizacijskim planom predviđeno je zapošljavanje još jednog višeg stručnog suradnika. Nedostatak ljudskih resursa u odnosu na opseg poslova posebno je izražen u Inspektoratu Brčko distrikta BiH. Inspekcijski nadzor obavlja jedan inspektor za zaštitu okoliša i četiri komunalna inspektora.

Dodatni izazov je **neadekvatna unutarnja organizacija za vršenje poslova okoliša**, jer ne postoji posebna organizacijska jedinica (odjel ili pododjel) isključivo za okoliš, niti postoji fond za okoliš. Poslovi zaštite okoline obavljaju se kao dio poslova u okviru Pododjela za izdavanje lokacijskih uvjeta

[9] U Brčko distriktu BiH samo jedan članak Zakona o zaštiti okoliša („Sl. glasnik Brčko distrikta“, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09) propisuje potrebu izrade SPUO-a. Ovaj članak ne navodi aktivnosti/područja koja mogu biti podložna postupku SPUO-a i ne definira korake i postupke SPUO-a.

i zaštitu okoline[10], pri Odjelu za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove, i kao dio poslova Pododjela za šumarstvo i vodoprivredu, pri Odjelu za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu. Ne postoje planovi za unaprjeđenje funkcionalnosti u vršenju poslova i koordinaciji organizacijskih jedinica, kao ni za poboljšanje upravljanja ljudskim resursima. Nova zapošljavanja su usporena, posebno u razdoblju pandemije, te se u kratkom roku ne očekuju značajna poboljšanja.

Suradnja i koordinacija institucija Brčko distrikta BiH u okvirima zajedničkih ciljeva i interesa zaštite okoliša s entitetima provodi se kroz aktivnosti Međuentitetskog tijela za okoliš[11]. Međuentitetsko tijelo bavi se svim pitanjima iz područja okoliša koja zahtijevaju usuglašen pristup entiteta, kao i drugim pitanjima prenesenima na Međuentitetsko tijelo. Zakoni o zaštiti životne sredine Republike Srpske i Brčko distrikta BiH omogućuju sudjelovanje predstavnika Brčko distrikta BiH u radu tijela, dok Zakon o zaštiti okoliša u Federaciji BiH to ne predviđa. Iako predstavnici Brčko distrikta BiH prisustvuju sastancima ovog tijela, njihovo sudjelovanje može biti aktivnije.

U danim uvjetima, poboljšanje pravnog okvira i efiksnu transpoziciju zakonodavstva moguće je provesti jedino ako se osigura vanjska tehnička potpora. Međutim, **treba uložiti napore u unaprjeđenje kapaciteta i međusobne koordinacije institucija Brčko distrikta BiH u području okoliša.**

Sudjelovanje javnosti

Ključni izazov na polju sudjelovanja javnosti predstavlja **nedovoljno razvijena svijest građana o važnosti očuvanja okoliša** za buduće generacije, odnosno stanovništvo nije dovoljno educirano o pravima i načinima sudjelovanja. Ovaj izazov prepoznat je i kao uzrok za neadekvatnu razinu sudjelovanja organizacija civilnog društva i javnosti u procesima donošenja odluka, odnosno adresiranje ovog problema je važan početni korak za poticanje sudjelovanja javnosti u odlučivanju o pitanjima okoliša. U prethodnim godinama implementirani su razni projekti koji su imali za cilj, između ostalog, i podizanje javne svijesti među građanima po pitanju tema iz područja zaštite okoliša, međutim, ovo su aktivnosti koje zahtijevaju sveobuhvatnu i kontinuiranu provedbu.

Paralelno postoji i problem **neadekvatnog informiranja javnosti o pitanjima vezanim za okoliš,** nedostatka mjerenja i dostupnosti podataka o okolišu, koji bi se javno objavljivali u svrhu informiranja građana. S obzirom na to da ne postoji informacijski sustav za okoliš i da se ne rade redovna izvješća o stanju okoliša, **kompletni i ažurni podatci o okolišu nisu dostupni javnosti na jednostavan način** (npr. putem *web*-stranice).

S obzirom na to da kapaciteti organizacija civilnog društva za sudjelovanje u donošenju odluka nisu dovoljno razvijeni, u konačnici, uslijed svih opisanih problema, **odziv javnosti u procesima odlučivanja o pitanjima okoliša često nije adekvatan**. Javnost se poziva na konzultacije putem *web*-stranice, ali odziv je slab i komentari često nisu relevantni (posebno u postupku donošenja okolišnih dozvola i procjene utjecaja na okoliš). Činjenica je da javnost nema pristup izvješćima s javnih rasprava, i da nije informirana kako se komentari i prijedlozi rješavaju, te je povjerenje u javne organe vrlo nisko (Numić, 2018).

[10] U Pododjelu za izdavanje lokacijskih uvjeta i zaštitu okoline vrše se poslovi koji se odnose na: izdavanje lokacijskih uvjeta, izvoda iz prostorno-planske dokumentacije, legalizaciju bespravno izgrađenih građevina, zaštitu kulturno-povijesnih objekata i zaštitu okoline na teritoriju Brčko distrikta BiH.

[11] Međuentitetsko tijelo za okoliš (Međuentitetsko tijelo) osnovale su Vlada Federacije BiH, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH.

U skladu s opisom postojećeg stanja, **u narednom razdoblju treba poduzeti mjere za povećanje razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša, te osigurati veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka.**

Monitoring i izvještavanje

U Brčko distriktu BiH nije uspostavljen cjelovit sustav informiranja o okolini koji bi omogućio učinkovito prikupljanje, razmjenu, validaciju i izvještavanje o podatcima okoliša, iako je Zakonom o zaštiti okoliša propisana obveza uspostave takvog sustava. Također, Zakonom o zaštiti voda Brčko distrikta BiH propisana je uspostava informacijskog sustava zaštite voda, međutim, ni ovaj informacijski sustav još nije uspostavljen. **Registar postrojenja i zagađivača nije u funkciji** u Brčko distriktu BiH, jer Pravilnik o registru postrojenja i zagađivača još nije donesen u Brčko distriktu BiH. Upravljanje prostornim podatcima također nije zaživjelo, jer INSPIRE direktiva nije transponirana u Brčko distriktu BiH.

U Brčko distriktu BiH propisana je obveza izrade Izvješća o stanju okoliša svake dvije godine, koje Vlada Brčko distrikta BiH podnosi Skupštini Brčko distrikta BiH. Međutim, nema podataka o izradi periodičnih izvješća o stanju okoliša.

U domeni statistike o okolišu, u Brčko distriktu BiH **nisu uspostavljene standardizirane metode prikupljanja, prijenosa podataka i izvještavanja o statističkim podatcima u skladu sa zahtjevima za izvještavanje države BiH prema međunarodnim tijelima**. Postoje pojedinačni sustavi prikupljanja i izvještavanja podataka o okolišu, ali to nije adekvatno u odnosu na međunarodne standarde. Statističke institucije u BiH (Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku i Republički zavod za statistiku Republike Srpske) prikupljaju određene podatke o okolišu kako je definirano Programom statističkih istraživanja. Agencija za statistiku BiH prikuplja i obrađuje podatke Brčko distrikta BiH.

Jedna od prepreka za prikupljanje podataka o okolišu generalno u BiH je nedovoljan broj opremljenih i akreditiranih laboratorija, nedostatak obučenog osoblja i sredstava za mjerenje i praćenje podataka na redovitoj osnovi.

U narednom razdoblju potrebno je **uspostaviti mehanizme za učinkovito prikupljanje, razmjenu, validaciju i transparentno izvještavanje podataka o okolišu, koji su zakonskim okvirom predviđeni, a nisu još dosad uspostavljeni. Među mehanizmima koje je potrebno uspostaviti i unaprijediti nalazi se i izvještavanje prema PRTR-u.** Kao prioritet, potrebno je definirati koordinacijske mjere između državnih organa BiH, entiteta Federacije BiH i Republike Srpske i Brčko distrikta BiH kojim bi se ubrzao proces uspostavljanja sustava izvještavanja[12].

Integracija zahtjeva okoliša u sektorske politike

Uključivanje aspekata okoliša u sektorske politike i zakonodavstvo je u ranoj fazi u sektorima energetike, rudarstva, prometa, poljoprivrede, šumarstva i zdravstvenog sektora, kao i turizma i obrazovnog sektora, gdje praktično tek počinje. U Brčko distriktu BiH predstoji proces integracije zahtjeva Strategije prilagodbe klimatskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike. **Niska razina integracije zaštite okoliša u politike ostalih sektora djelomično se može**

[12] Sustav izvještavanja definiran kroz EU CARDS RANSMO projekt (Finalni nacrt Revizije odabranih komponenti okoliša Izvješća o stanju okoliša BiH, 2019)

objasniti slabim pravnim okvirom za stratešku procjenu utjecaja na okoliš, odnosno njenom ograničenom uporabom (UNECE, 2018).

Razvoj i primjena koncepta kružne ekonomije u Brčko distriktu BiH je u početnoj fazi. **Za napredak u području kružne ekonomije potrebno je ostvariti multisektorsku suradnju** pod rukovodstvom odjela nadležnih za pitanja zaštite okoliša, da bi se pripremila jasna politika. Osnova za izradu ovog dokumenta je Zeleni dogovor za Zapadni Balkan (eng. *Green Deal for Western Balkan*) koji zahtijeva djelovanje u pogledu uvođenja kružne ekonomije (održive proizvodnje i potrošnje).

Opisani izazovi ukazuju na potrebu jačanja međusektorske i intersektorske suradnje i integracije zahtjeva okoliša u sektorske politike.

Ekonomski instrumenti zaštite okoliša

U posljednjih nekoliko godina u Brčko distriktu BiH postignut je napredak u pogledu zakona koji se tiču ekonomskih instrumenata za zaštitu okoliša, ali njihova primjena je ograničena i često nije u skladu s načelima učinkovitosti i djelotvornosti, dok politike za iskorištavanje potencijala zelene ekonomije BiH u velikoj mjeri nedostaju. **Ekonomski instrumenti za zaštitu okoliša nisu adekvatno propisani**, odnosno nisu inovativni, niti poticajni za korisnike. Glavno pitanje s kojim se sve razine vlasti u BiH trenutačno suočavaju u provedbi ekonomskih instrumenata za zaštitu okoliša i u usvajanju mjera za potporu razvoju zelene ekonomije je nedostatak raspoloživih financijskih sredstava i problematika nedostižne cijene (UNECE, 2018).

U Brčko distriktu BiH **ne postoji fond za okoliš**. Sva financijska sredstva prikupljena od naknada slijevaju se u Upravu za financije, tako da se **svi kapitalni projekti (projekti okoliša) financiraju preko jedinstvenog računa** (iz proračuna). **Institucije Brčko distrikta BiH nemaju dovoljno kapaciteta za visok stupanj iskorištenja fondova EU i drugih međunarodnih fondova** koji su raspoloživi za projekte zaštite okoliša i komplementarne sektore.

U narednom razdoblju potrebno je usuglasiti i staviti u primjenu učinkovite ekonomske instrumente vezane za zaštitu okoliša i razvijati kapacitete za privlačenje eksternih fondova za financiranje projekata u području okoliša.

Obrazovni sustav, istraživanja i inovacije

Teme koje se odnose na zaštitu okoliša uvrštene su u nastavne programe škola, na temelju zakona u BiH, koji su usklađeni između Federacije BiH, Republike Srpske, Brčko distrikta BiH i kantona (u Federaciji BiH). Na primjer, u Brčko distriktu BiH svake godine se upisuje jedan razred ekoloških tehničara, tako da je zaštita okoliša integrirana u nastavni plan srednjoškolskog obrazovanja. Međutim, **analiza zastupljenosti sadržaja iz područja okoliša u školskim nastavnim planovima i programima pokazala je nedovoljnu zastupljenost sadržaja koji tretiraju problem zaštite okoliša**.

U domeni istraživanja i inovacija **ne postoje strateška razvojna usmjerenja u Brčko distriktu BiH, niti namjenski dio proračuna Brčko distrikta BiH za ulaganja u istraživanje i inovacije u području okoliša**.

Imajući u vidu važnost unaprjeđenja obrazovnih sustava na svim razinama, **potrebno je uspostaviti sustav za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje učinaka u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u okolišu u Brčko distriktu BiH.**

Integracija standarda i principa ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i pitanja siromaštva

U proteklom razdoblju utvrđena je **niska razina uključenosti pitanja ravnopravnosti spolova, socijalne jednakosti i pitanja siromaštva u politike zaštite okoliša**. Organizacijske jedinice, odgovorne za ova pitanja, nemaju adekvatne nadležnosti i kapacitet za povezivanje sektorskih politika s pitanjima okoliša. Na primjer, u Brčko distriktu BiH ne postoji organ uprave zadužen za ravnopravnost spolova, nego se ovim pitanjem bavi Komisija za ravnopravnost spolova Skupštine Brčko distrikta BiH, koja razmatra nacrte javnih politika prije usvajanja. Međutim, ova se komisija ne uključuje u ranim fazama izrade javnih politika i propisa i nema velik utjecaj na konačne odluke. Pored Komisije za ravnopravnost spolova Skupštine Brčko distrikta BiH, u Brčko distriktu BiH postoji i Radna skupina za ravnopravnost spolova na razini odjela Vlade i institucija Brčko distrikta BiH, koju je 2013. godine imenovao gradonačelnik i čiji zadatak je da se bavi pitanjima spolne ravnopravnosti u Vladi i institucijama Brčko distrikta BiH. Radna skupina je u svom mandatu sačinila, a Vlada Brčko distrikta BiH usvojila, tri Akcijska plana za poboljšanje položaja žena i unaprjeđenje rodne ravnopravnosti. Niti jednim Akcijskim planom zaštita okoliša nije tretirana, a ključni razlog je podkapaciranost članova Radne skupine koji, pored svojih svakodnevnih obveza na svojim radnim mjestima, nemaju dovoljno vremena da se bave i pitanjima spolne ravnopravnosti. Kao jedan od ciljeva definiranih Akcijskim planom je da se u Brčko distriktu BiH uspostavi Centar za ravnopravnost spolova po uzoru na Republiku Srpsku i Federaciju BiH, ali to nije realizirano.

Uslijed nedovoljne koordinacije institucija koje se bave ovim pitanjima u Brčko distriktu BiH, ne postoji sustavno uređena razmjena podataka i integriran pristup sagledavanju svih podataka u kontekstu okoliša. Kao posljedica navedenih izazova, potrebe različitih spolova, ranjivih i siromašnih društvenih skupina se ne uzimaju u obzir prilikom procjena utjecaja i kreiranja politika u području okoliša.

3.2. Strateško fokusiranje

Analiza stanja je pokazala nakritičnije izazove koji zahtijevaju strateške intervencije kako bi se oni riješili u narednom razdoblju. Ovi izazovi su izuzetno važni za omogućavanje zelenog rasta i dostizanja održvog razvoja, ali i za kvalitetu života građana i građanki Brčko distrikta BiH.

Strateški fokus 1: Unaprjeđenje okoliša, očuvanje zdravlja ljudi i podizanje kvalitete života za sve

Jedan od najvećih izazova Brčko distrikta BiH u narednom razdoblju je sveobuhvatno unaprjeđenje i zaštita okoliša, uz minimiziranje štetnih antropogenih utjecaja, kao što su buka, otpad, zagađenje, u skladu s najboljim praksama iz Europske unije. S tim u vezi, potrebno je fokusirati se na unaprjeđenje rješenja upravljanja otpadom, osiguravanje dovoljne količine vode dobre kvalitete, za građane i gospodarstvo, ubrzanje investicija u razvoj infrastrukture, kao i stvaranje preduvjeta za razvoj modela kružne ekonomije i zelenih biznisa. Naročitu pažnju treba posvetiti poboljšanju kvalitete zraka, jer će te aktivnosti posredno doprinijeti ublažavanju utjecaja klimatskih promjena.

Strateški fokus 2: Unaprjeđenje upravljanja i korištenja prirodnih resursa

Postoji veliki prostor za poboljšanje korištenja prirordnih resursa i zaštite postojećeg biodiverziteta. Rješavanje ovog pitanja zahtijeva da se pažnja u narednom razdoblju usmjeri na uspostavljanje balansa između korištenja prirodnih resursa u funkciju razvoja i njegove zaštite, odnosno održivog korištenja. Od posebnog značaja je zaštita i unaprjeđenje biodiverziteta, uključujući raznolikost vrsta, staništa, ekosustava i predjela, s posebnom pažnjom na ugrožene vrste s Crvene liste, kroz povećanje znanstvenog znanja, poboljšanje okvira politika i povećanje dostupnih ljudskih i financijskih resursa. Dodatno, neophodno je stremiti ka unaprjeđenju korištenja zemljišta, korištenje prirodnih resursa u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu, u cilju poboljšanja njihove kvalitete, ali i izbjegavanja dramatične degradacije koja prati pretjeranu eksploataciju.

Strateški fokus 3: Unaprjeđenje kvalitete upravljanja okolišem

Analiza situacije je pokazala da je sustav upravljanja okolišem u stvari ključan faktor koji utječe na to da se prethodna područja realiziraju na najbolji način. Upravljanje okolišem ima za cilj poboljšanje donošenja odluka i angažmana sudionika u upravljanju, u skladu s procesom pridruživanja i legislativom Europske unije. S tim u vezi, u narednom razdoblju je važno unaprijediti principe dobrog upravljanja u području okoliša, koji će unaprijediti okvir za poboljšanje i sprovođenje relevantnih propisa, unaprijediti sudjelovanje javnosti i odgovornost za okoliš.

3.3. Vizija

Vizija predstavlja dugoročno poželjan pravac teritorijalnog razvoja, jasan i privlačan za sve zainteresirane aktere, kako one unutar Brčko distrikta BiH, tako i one vanjske aktere.

Brčko distrikt BiH je područje (ili zajednica) s visokom kvalitetom okoliša i očuvanim prirodnim resursima, za generacije koje dolaze, postignutim kroz dobro upravljanje i politike jednakih mogućnosti.

Vizija je razvijena u skladu sa smjerovima održivog razvoja za cijelu zemlju, kao i činjenicom da je očuvan okoliš jedan dio strateške orijentacije integriranog razvoja Brčko distrikta BiH.

3.4. Strateški ciljevi

Pravna stečevina EU u području okoliša (politike, direktive i uredbe) je pravni okvir koji sadrži politike i pravne procedure EU za postizanje dobrog stanja okoliša, posebno u pogledu kvalitete zraka i vode, učinkovitog upravljanja otpadom, zaštite prirode i kontrole industrijskog zagađenja, kemikalija, buke i ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama, kao i horizontalnih pitanja, kao što su upravljanje okolišem i održivo upravljanje resursima.

Za potrebe izrade ESAP-a BiH 2030+, prepoznato je sedam kategorija pravne stečevine EU u području okoliša koje obuhvaćaju najvažnije komponente okvira. Ove kategorije (tematska područja) su: 1. upravljanje vodom; 2. upravljanje otpadom; 3. biološka raznolikost i zaštita prirode; 4. kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija; 5. kemijska sigurnost i buka; 6. održivo upravljanje resursima; 7. upravljanje okolišem. Za svaku kategoriju definiran je strateški cilj za postizanje dobrog stanja okoliša, usklađenost s propisima i učinkovito upravljanje u danom tematskom području. Svako od ovih tematskih područja pravnog okvira obuhvaća širok spektar posebnih, ali međusobno povezanih tema.

Tematsko područje	Strateški cilj
Upravljanje vodom	Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti
Upravljanje otpadom	Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala
Biodiverzitet i zaštita prirode	Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti
Kvalitera zraka, klimatske promjene i energija	Unaprjeđenje ublažavanja i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka
Kemijska sigurnost i buka	Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve
Održivo upravljanje resursima	Održivo upravljanje prirodnim resursima
Upravljanje okolišem	Unaprjeđenje upravljanja okolišem

Strateški cilj 1: Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti

Strateški cilj obuhvaća tematska područja kao što su voda za piće, otpadne vode, voda za kupanje, korištenje/potrošnja vode, vodni ekosustav, upravljanje vodnim područjima, odvodnja, upravljanje nutrijentima u poljoprivredi, kao i morska voda.

Tabela 6: *Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 1*

Strateški cilj 1	Indikatori utjecaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti	Udio vodnih tijela koja imaju vodu odgovarajuće kvalitete	Površinske vode: 18,5 % VT – nizak rizik, 74 % – pod rizikom, 7,5 % – visok rizik od nedostizanja ciljeva okoliša VT podzemnih voda – uvjetno pod pritiskom/rizikom od nedostizanja ciljeva životne sredine (2016.)	Postizanje dobrog statusa vodnih tijela površinskih i podzemnih voda u skladu s dinamikom predviđenom Planom upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (za sva vodna tijela do 2039. godine)

Strateški cilj 2: Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala

Strateški cilj 2 obuhvaća tematska područja kao što su otpad iz kućanstava, biootpad, industrijski otpad, elektronički otpad, nuklearni otpad, razdvajanje otpada, prikupljanje otpada, zbrinjavanje otpada, deponije, spaljivanje otpada, te kružna ekonomija u kojoj se ostatci proizvoda i proizvodnje ponovno koriste i recikliraju u druge materijale i proizvode.

Tabela 7: *Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 2*

Strateški cilj 2	Indikatori utjecaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala	Troškovi u zaštitu životne sredine/okoliša – otpad	Iznos investicija u upravljanju otpadom – 915.000 KM (2021.)	Povećane investicije u upravljanje otpadom u odnosu na baznu godinu (2032.)

Strateški cilj 3: Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti

Strateški cilj 3 obuhvaća tematska područja kao što su uspostavljanje mreže zaštićenih područja Natura 2000 od značaja za Europu, izrada planova upravljanja ovim područjima i vrstama koje su zaštićene prema Direktivi o pticama i Direktivi o staništima.

Tabela 8: *Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 3*

Strateški cilj 3	Indikatori utjecaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti	Stupanj uspostave zaštićenih područja	Nisu uspostavljena zaštićena područja	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)

Strateški cilj 4: Unaprjeđenje ublažavanja i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka

Strateški cilj 4 obuhvaća standarde kvalitete ambijentalnog zraka, kao i ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama s tim u vezi. Posljednje područje, s druge strane, obuhvaća ciljeve smanjenja emisija stakleničkim plinovima iz različitih sektora, kao i institucionalna i pravna rješenja koja su neophodna za realizaciju cilja.

Tabela 9: *Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 4*

Strateški cilj 4	Indikatori utjecaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Unaprjeđenje ublažavanja i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka	Ukupne emisije stakleničkih plinova, isključujući ponore (Gg CO_2-eq1))	29.634 (2016.)	24.448 (2030.)
	Emisije stakleničkih plinova po USD 1 BDP-a	1,72 kgCO_2ekv/1USD BDP*	...
	Zagađenost zraka: zagađenost zraka s PM10, srednja godišnja vrijednost (mikrogrami po kubičnom metru)	42	40

Strateški cilj 5: Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve

Strateški cilj 5 obuhvaća popis i sigurno korištenje kemikalija, uključujući kemikalije za zaštitu bilja, standarde ambijentalne buke i izlaganje ljudi i životinja buci u urbanim i ruralnim sredinama.

Tabela 10: *Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 5*

Strateški cilj 5	Indikatori utjecaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve	Razina učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima	ND	ND
	Postotak stanovnika izloženih buci, prema razredima buke i starosnim skupinama	ND	ND

Strateški cilj 6: Osiguravanje održivog korištenja prirodnih resursa

Strateški cilj 6 obuhvaća tematska područja kao što su korištenje zemljišta i održivo korištenje prirodnih resursa u poljoprivredi (tlo), šumarstvu i ribarstvu, kao i vađenje minerala i bioekonomiju.

Tabela 11: *Pokazatelji ujecaja za strateški cilj 6*

Strateški cilj 6	Indikatori utjecaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Održivo korištenje prirodnih resursa	Postotak površine pod šumama posebne namjene	Pod šumama posebne namjene nalazi se mali postotak šuma u vlasništvu Brčko distrikta BiH (2021.)	Povećana površina pod šumama posebne namjene do 5 % od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta Brčko distrikta BiH do 2030. godine
	Stupanj uspostave sustava za održivo upravljanje zemljištem i dostizanja neutralnosti degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji stupanj uspostave sustava za održivo upravljanje zemljištem u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućoj razini	Uspostavljen sustav za zaštitu, uređenje, korištenje, monitoring i unaprjeđenje kvalitete zemljišta do 2030. godine

Strateški cilj 7: Unaprjeđenje upravljanja okolišem

Strateški cilj 7 je horizontalna tema. Aktivnosti u ovom području usmjerene su na provedbu pravne stečevine EU u području okoliša. Upravljanje okolišem usmjereno je na unaprjeđenje procesa odlučivanja i jačanje sudjelovanja zainteresiranih strana u upravljanju. Najvažniji pravni propisi koji su okosnica upravljanja pitanjima okoliša u EU su Direktiva o procjeni utjecaja na okoliš i Direktiva o strateškoj procjeni utjecaja, Direktiva o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, odgovornost za okoliš i nekoliko pravnih dokumenata kojima su uređeni registracija, izdavanje dozvola i inspekcijski nadzor poštivanja zahtjeva iz dozvola među nositeljima okolišnih dozvola i drugim sudionicima.

Tabela 12: *Pokazatelji utjecaja za strateški cilj 7*

Strateški cilj 7	Indikatori utjecaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Unaprjeđenje upravljanja okolišem	Troškovi za zaštitu okoliša (KM)	Ukupno investicije: N/D Ukup. tekući troškovi: N/D	

		(2020.)	

4. PRIORITETI

Prioriteti predstavljaju ključna polja i smjerove djelovanja za ostvarenje vizije i strateških ciljeva i kao takvi imaju najveći utjecaj na razvoj, odnosno ostvarenje strateških indikatora. Definirani prioriteti grupirani su po relevantnim strateškim ciljevima, odnosno tematskim područjima okoliša.

Tabela 13: *Prioriteti grupirani po strateškim ciljevima – tematskim područjima okoliša*

Strateški ciljevi	Prioriteti
Strateški cilj 1: Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti	**Prioritet 1.1**. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom **Prioritet 1.2.** Unaprjeđenje strateškog i sustavnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH **Prioritet 1.3.** Sprječavanje pogoršanja i unaprjeđenje statusa vodnih tijela na teritoriju Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika **Prioritet 1.4.** Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa **Prioritet 1.5**. Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava **Prioritet 1.6**. Osiguravanje financijske održivosti sektora voda
Strateški cilj 2: Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala	**Prioritet 2.1.** Unaprjeđenje pravnog i strateškog okvira u području upravljanja otpadom s EU principima **Prioritet 2.2.** Uvođenje različitih ekonomskih i financijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti financijski održivo i po okoliš prihvatljivo upravljanje otpadom **Prioritet 2.3.** Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom **Prioritet 2.4.** Uspostavljanje sustava za upravljanje posebnim kategorijama otpada **Prioritet 2.5.** Unaprjeđenje sustava evidencije i izvještavanja o otpadu **Prioritet 2.6**. Uspostavljanje sustava za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom **Prioritet 2.7.** Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada
Strateški cilj 3: Održavanje i unaprjeđivanje biološke raznolikosti i zaštite ekosustava	**Prioritet 3.1.** Unaprjeđivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima **Prioritet 3.2.** Jačanje institucija nadležnih za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode **Prioritet 3.3.** Uspostavljanje i unaprjeđivanje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode

Strateški ciljevi	Prioriteti
	Prioritet 3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosisustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu **Prioritet 3.5.** Zaštita specifičnog biodiverziteta Brčko distrikta BiH u skladu s globalnim ciljevima i prostornim planskim dokumentima kroz uspostavu zaštićenih područja na 17 % teritorija **Prioritet 3.6.** Unaprjeđenje međusektorske suradnje i političke potpore u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo **Prioritet 3.7.** Jačanje procesa znanstveno-političkog dijaloga i donošenje odluka o biodiverzitetu i zaštiti prirode bazirati na znanstveno utemeljenim informacijama i činjenicama **Prioritet 3.8**. Prezentiranje i činjenje dostupnim znanja o materijalnim, nematerijalnim i regulirajućim koristima od šumskih, vodenih, visokoplaninskih, reliktnih, kraških, poljoprivrednih i urbanih ekosustava BiH drugim sektorskim politikama **Prioritet 3.9.** Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama **Prioritet 3.10.** Mobiliziranje domaćih i međunarodnih financijskih sredstava za biodiverzitet
Strateški cilj 4: Unaprjeđenje ublažavanja i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka	**Prioritet 4.1.** Smanjenje zagađivanja zraka ključnim zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje **Prioritet 4.2.** Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji podržava donošenje strateških odluka i informira građane o kvaliteti zraka **Prioritet 4.3.** Smanjenje utjecaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija stakleničkih plinova i povećanjem ponora ugljika **Prioritet 4.4**. Jačanje otpornosti na utjecaje klimatskih promjena **Prioritet 4.5.** Povećanje energijske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima uz uvođenje poticajnih mehanizama **Prioritet 4.6**. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz uvođenje pravednog sustava poticaja **Prioritet 4.7.** Smanjenje svjetlosnog zagađenja
Strateški cilj 5: Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve	**Prioritet 5.1.** Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH **Prioritet 5.2.** Uspostavljanje održivog sustava upravljanja kemikalijama i implementacije propisa iz pravne stečevine EU u području kemijske sigurnosti

Strateški ciljevi	Prioriteti
	Prioritet 5.3. Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u području kemijske sigurnosti **Prioritet 5.4.** Unaprjeđenje znanja korisnika kemikalija i biocida i javnosti u području upravljanja kemikalijama **Prioritet 5.5.** Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasnih institucionalnih nadležnosti kojim se regulira pravna stečevina EU iz područja buke u okolišu **Prioritet 5.6.** Unaprjeđenje strateškog planiranja i monitoringa buke u području okoliša **Prioritet 5.7.** Unaprjeđenje znanja javnosti o negativnim utjecajima buke, upravljanju bukom u okolišu, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja **Prioritet 5.8.** Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u području upravljanja bukom
Strateški cilj 6: Osiguravanje održivog korištenja prirodnih resursa	**Prioritet 6.1.** Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike klimatskih promjena **Prioritet 6.2.:** Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda **Prioritet 6.3.** Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH **Prioritet 6.4.** Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način **Prioritet 6.5.** Uspostavljanje integralnog i održivog upravljanja zemljišnim resursima **Prioritet 6.6.** Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz području šumarstva, lovstva, ribolova **Prioritet 6.7.** Uspostavljanje sustava održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama
Strateški cilj 7: Unaprjeđenje upravljanja okolišem	**Prioritet 7.1.** Unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima **Prioritet 7.2.** Osiguravanje učinkovite provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obveza **Prioritet 7.3.** Postizanje visoke razine kapaciteta i međusobne koordinacije institucija **Prioritet 7.4.** Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka **Prioritet 7.5.** Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH

Strateški ciljevi	Prioriteti
	Prioritet 7.6. Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika **Prioritet 7.7.** Usuglašavanje i stavljanje u primjenu učinkovitih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu okoliša **Prioritet 7.8.** Uspostavljanje sustava za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje učinaka u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u okolišu

4.1.1. Prioriteti za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama

U okviru strateškog cilja 1 definirano je šest prioriteta, i to:

Prioritet 1.1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom, što će se postići usvajanjem novih i izmjenama i dopunama postojećih propisa iz područja vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH, koji će biti usklađeni s prioritetnim vodnim direktivama EU. Također se planira aktivno sudjelovanje u izradi Planova provedbe (DSIP-a) i izrada, usvajanje i realizacija Akcijskih planova (APID-a) EU direktiva iz područja voda u skladu s listom prioriteta.

Prioritet 1.2. Unaprjeđenje strateškog i sustavnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH, što će se postići izradom i usvajanjem ključnih strateških i planskih dokumenata kojima se osigurava integralno upravljanje vodnim resursima za dulje vremensko razdoblje. U svrhu sustavnog i kontinuiranog skladištenja i obrade podataka, kao i njihove prezentacije, planirano je uspostavljanje vodnog informacijskog sustava Brčko distrikta BiH. Poseban naglasak bit će stavljen na sprovođenje aktivnosti čiji je cilj povećavanje svijesti građana o važnosti očuvanja vodnih resursa, kao i na osiguravanje pravnih mehanizama kojima će se omogućiti njihovo aktivno sudjelovanje prilikom izdavanja vodnih akata.

Prioritet 1.3. Sprječavanje pogoršanja i unaprjeđenje statusa vodnih tijela na teritoriju Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika, što će se postići potpunim eliminiranjem ili, u najvećoj mogućoj mjeri, smanjenim unošenjem svih tipova zagađujućih materija u vodene ekosustave, s posebnim naglaskom na smanjenje ispuštanja neprečišćenih komunalnih i industrijskih otpadnih voda u recipijente, u skladu s relevantnim direktivama EU. Također, provest će se aktivnosti neophodne za uspostavljanje monitoringa podzemnih voda i unaprijedit će se postojeći monitoring površinskih voda. Povećanom učinkovitošću rada inspekcijskih organa i osiguravanjem transparentnog izvještavanja osigurat će se adekvatno ispunjavanje obveza predviđenih izdanim vodnim dozvolama u cilju osiguravanja ispunjenja uvjeta vezanih za zaštitu voda i zaštitu okoliša u cjelini.

Prioritet 1.4. Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa – U svrhu uspostavljanja održivog i učinkovitijeg korištenja vode za vodoopskrbu stanovništva bit će izrađeni i realizirani Plan provedbe (DSIP) i Akcijski plan (APID) EU direktive o vodi za ljudsku uporabu 2020/2184, što uključuje i razvoj neophodne infrastukture koja će omogućiti veću pokrivenost stanovništva organiziranim sustavom vodoopskrbe, naročito u ruralnim područjima Brčko distrikta BiH. Poseban naglasak će biti stavljen na smanjenje postojećih izrazito visokih gubitaka u

vodovodnim sustavima, kao i na uspostavljanje i provedbu adekvatne kontrole i nadzora nad korištenjem voda od strane sektora poljoprivrede, šumarstva, industrije, ribarstva, energetike i drugih sektora.

Prioritet 1.5. Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava – Budući da su se postojeći sustavi za zaštitu od ekstremnih hidroloških pojava u prethodnom razdoblju pokazali kao nedovoljno učinkoviti, naglasak će se staviti na ulaganje u razvoj neophodne infrastrukture za obranu od poplava, kao i na razvoj sustava ranog upozoravanja i izradu hidrološkog prognoznog modela za područje Brčko distrikta BiH. Poseban naglasak bit će stavljen na realizaciju ciljeva zacrtanih Planom upravljanja poplavnim rizicima u BiH, čija je izrada u tijeku.

Prioritet 1.6. Osiguravanje financijske održivosti sektora voda. U svrhu ispunjenja ovog prioriteta neophodno je izvršiti reformu sektora vodnih usluga i uspostaviti realnu ekonomsku cijenu vode za stanovništvo i gospodarstvo da bi se osiguralo održivo upravljanje i pokrivanje operativnih troškova i troškova održavanja komunalnog poduzeća. Planirana je i provedba sveobuhvatne analize ekonomskog stanja sektora voda kako bi se utvrdila potreba izmjene visine i raspodjele vodnih naknada koje predstavljaju izvor financiranja provedbe neophodnih aktivnosti vezanih za sve aspekte integralnog upravljanja vodama. Poseban naglasak će biti stavljen na učinkovitije povlačenje sredstava iz različitih međunarodnih fondova, čime je moguće djelomično kompenzirati nedostatak financijskih sredstava iz lokalnih izvora.

Tabela 14: *Prioriteti s pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 1.1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom	Stupanj ažurnosti pravnog okvira iz području vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH	Pravni okvir iz područja vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH nije ažuran (2021.): - nije usvojen Nacrt zakona o vodama - nisu izrađeni podzakonski akti vezani za sektor voda - Zakon o zaštiti voda (posljednje izmjene 2007. godine)	Doneseni su ključni zakoni i podzakonski akti iz područja vodnog zakonodavstva (2025.)
	Stupanj harmonizacije pravnog okvira iz područja vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s vodnim direktivama EU	Pravni okvir iz područja vodnog zakonodavstva nije harmoniziran s vodnim direktivama EU (2021.)	Pravni okvir iz područja vodnog zakonodavstva je djelomično harmoniziran s 8 direktiva (postignut visok stupanj usklađenosti ili potpuna usklađenost Direktiva u području upravljanja vodama) (2031.)
	Status izrade, usvajanja i realizacije Akcijskih planova za provedbu EU direktiva (APID-a)	Nisu izrađeni Akcijski planovi za provedbu vodnih direktiva EU (APID-i). APID Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ je izrađen, ali DSIP na razini	Izrađeni su i usvojeni Akcijski planovi za provedbu vodnih direktiva EU i kontinuirano se provode (2031.)

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
		MVTEO-a nije prihvaćen, te stoga ni APID nije službeno (2021.)	
Prioritet 1.2. Unaprjeđenje strateškog i sustavnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH	Status usvajanja strateških i planskih dokumenata Brčko distrikta BiH iz područja upravljanja vodnim resursima	- Strategija upravljanja vodama Brčko distrikta BiH nije izrađena (2021.) - Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (prvi ciklus) – usvojen 2016. godine, neophodno ažuriranje	Usvojeni strateški i planski dokumenti iz područja upravljanja vodnim resursima u Brčko distriktu BiH (2026.)
	Status uspostavljanja Vodnog informacijskog sustava	Vodni informacijski sustav Brčko distrikta BiH ne postoji	Uspostavljen Vodni informacijski sustav (2030.)
	Broj građana i nevladinih organizacija koje sudjeluju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima	Mali broj građana i nevladinih organizacija koje sudjeluju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima (2021.)	Povećan broj građana i i nevladinih organizacija koje sudjeluju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima (2031.)
Prioritet 1.3. Sprječavanje pogoršanja i unaprjeđenje statusa vodnih tijela na teritoriju Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika	Dostizanje ciljeva zaštite okoliša vezanih za status vodnih tijela	Površinske vode: 18,5 % VT – nizak rizik, 74 % – pod rizikom, 7,5 % – visok rizik od nedostizanja ciljeva okoliša VT podzemnih voda – uvjetno pod pritiskom/rizikom od nedostizanja ciljeva okoliša (2016.)	Postizanje najmanje dobrog statusa vodnih tijela površinskih i podzemnih voda u skladu s dinamikom predviđenom Planom upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (za sva vodna tijela do 2039. godine)
	Udio vodnih tijela površinskih i podzemnih voda na kojima se provodi monitoring	Monitoring se provodi na 16,7 % vodnih tijela površinskih voda – nedovoljna frekvencija, nisu obuhvaćeni svi elementi koji se koriste za ocjenu statusa voda. Ne postoji sustavni monitoring podzemnih voda	Uspostavljen adekvatan monitoring na svim vodnim tijelima površinskih i podzemnih voda (2031.)
	Učinkovitost vodoprivredne inspekcije	Vodoprivredna inspekcija je učinkovita – postoji prostor za povećanje učinkovitosti (2021.)	Visoka učinkovitost inspekcijskih nadzora osigurava: - da svi korisnici voda poštuju i sprovode uvjete propisane vodnim aktima - spriječeno nepropisno zahvaćanje i korištenje voda (2031.)
Prioritet 1.4. Uspostavljanje održivog i	Postotak stanovništva koje koristi pitku vodu iz sustava	70 % (2020.)	90 % (2031.)

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
učinkovitog korištenja vodnih resursa	kojima se sigutno upravlja		
	Postotak gubitaka vode u okviru sustava javne vodoopskrbe	više od 50 % (2020.)	25 % (2031.)
	Unaprjeđenje planiranja i upravljanja korištenjem vode u industriji i gospodarstvu	Planiranje i upravljanje korištenjem vode u industriji i gospodarstvu je u inicijalnoj fazi	Uspostavljeno održivo upravljanje korištenjem vode u industriji i gospodarstvu (2025.)
Prioritet 1.5. Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava	Stupanj zaštite od štetnog djelovanja ekstremnih hidroloških pojava (od prevlaživanja zemljišta i plavljenja unutarnjim i vanjskim vodama, štetnog djelovanja erozije i bujica, kao i od štetnog djelovanja suše)	- Nedovoljno razvijena infrastruktura - Plan upravljanja poplavnim rizikom u BiH je u procesu izrade (2021.)	Postignut visok stupanj zaštite kroz: - unaprjeđenje postojeće i izgradnju nove infrastrukture - realizaciju programa mjera definiranih u okviru Planova upravljanja rizicima od poplava (2031.)
Prioritet 1.6. Osiguravanje financijske održivosti sektora voda	Stupanj unaprjeđenja sustava financiranja sektora voda	Postojeći sustav financiranja ne omogućuje tekuće niti investicijsko održavanje sektora voda (2020.)	Unaprijeđen sustav financiranja sektora voda uz poštivanje principa „korisnik plaća i zagađivač plaća“ (2026.)
	Djelotvornost i učinkovitost korištenja dostupnih fondova EU i drugih međunarodnih fondova za zaštitu vodnih resursa	Relativno niska djelotvornost i učinkovitost uslijed nedovoljnih insitucionalnih kapaciteta u sektoru voda (2021.)	Djelotvorno i učinkovito korištenje dostupnih fondova (2027.)

4.1.2. Prioriteti za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom

U okviru strateškog cilja 2 definirano je 7 prioriteta, i to:

Prioritet 2.1. Unaprjeđenje pravnog i strateškog okvira u području upravljanja otpadom s EU principima, što će se postići usklađivanjem propisa, politika i planskih/strateških dokumenata s obvezama koje proistječu iz direktiva i smjernica Europske unije za područje upravljanja otpadom, kao i iz zahtjeva Bazelske konvencije o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njegovom zbrinjavanju.

Prioritet 2.2. Uvođenje različitih ekonomskih i financijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti financijski održivo i po okoliš prihvatljivo upravljanje otpadom, što će se postići kroz analizu mogućnosti i definiranje preporuka za reviziju postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i financijskih instrumenta i mehanizama koji će utjecati na smanjenje količine i povećanje stupnja iskorištenosti svih kategorija otpada, te konačno pokretanje inicijative za usvajanje preporuka i uvođenje novih instrumenata u suradnji s drugim nadležnim odjelima Brčko distrikta BiH.

Prioritet 2.3. Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom, što će se postići kroz reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom, nabavu opreme i izgradnju

infrastrukture za upravljanje komunalnim otpadom, te ulaganja u programe usmjerene na smanjenje količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponije.

Prioritet 2.4. Uspostavljanje sustava za upravljanje posebnim kategorijama otpada, što će se postići kroz uspostavljanje sheme produljene odgovornosti proizvođača za ambalažni i EE otpad i stvaranje uvjeta za adekvatno prikupljanje i zbrinjavanje, kako te dvije kategorije, tako i ostalih posebnih kategorija otpada, kao što su otpadne baterije i akumulatori, otpadne gume, otpadna ulja, otpadna vozila, građevinski otpad, nusproizvodi životinjskog podrijetla, medicinski otpad, otpad iz poljoprivrede i šumarstva. Pod ovim prioritetom će se raditi i na jačanju tržišta otpada namijenjenog recikliranju i uključivanju neformalnih sakupljača u sustav reciklaže.

Prioritet 2.5. Unaprjeđenje sustava evidencije i izvještavanja o otpadu, što će se postići uvođenjem obveze određivanja sastava i količina otpada, uspostavljanjem integralnog informacijskog sustava upravljanja otpadom, sve s ciljem dobivanja pouzdanih podataka o otpadu koji će omogućiti i bolje i održivije strateško planiranje i investiranje u području upravljanja otpadom.

Prioritet 2.6. Uspostavljanje sustava za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom, što će se postići izradom studije izvodljivosti koja će analizirati postojeće kapacitete za tretman industrijskog i opasnog otpada i utvrđivanjem potrebnih kapaciteta, davanjem preporuka za unaprjeđenje sustava, izradu inventara svih lokacija koje predstavljaju prijetnju zdravlju stanovništva i okolišu zbog neadekvatno zbrinutih kemikalija, kontaminiranih područja i infrastrukture sa sadržajem azbesta, iskorištenih kemikalija, proizvoda koji sadrže opasne kemikalije, te usvajanjem desetogodišnjeg operativnog plana za njihovo uklanjanje i sanaciju.

Prioritet 2.7. Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada, što će se postići provođenjem suvremenih edukativno-informativnih, rodno osjetljivih kampanja jačanja svijesti o pravilnom upravljanju otpadom, ciljajući najviše na sprječavanje nastanka otpada i reciklažu, ali i razumijevanje funkcioniranja sustava prikupljanja i odlaganja otpada.

Tabela 15: *Prioriteti s pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 2.1. Unaprjeđenje pravnog i strateškog okvira u području upravljanja otpadom s EU principima	Ocjena usklađenosti propisa i planova iz područja upravljanja otpadom s obvezama koje proistječu iz pravne stečevine Europske unije i međunarodnih sporazuma	Pravni i strateški okvir za upravljanje otpadom u Brčko distriktu BiH nije usklađen s pravnom stečevinom EU (2021.)	Pravni i strateški okvir za upravljanje otpadom u Brčko distriktu BiH potpuno je usklađen s 11 EU direktiva i Bazelskom konvencijom (2026.)
Prioritet 2.2. Uvođenje različitih ekonomskih i financijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti financijski održivo i po okoliš prihvatljivo upravljanje otpadom	Broj financijskih instrumenata za održivo upravljanje čvrstim otpadom koji podržavaju tranziciju ka kružnoj ekonomiji	0 (2021.)	Minimalno 3 (2032.)
Prioritet 2.3. Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja	Financijska i operativna održivost komunalnog sektora	Pretežno mala financijska i operativna održivost poduzeća u komunalnom	Povećana financijska i operativna održivosti poduzeća u komunalnom

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
komunalnim otpadom		sektoru (2021.)	sektoru u odnosu na polazno stanje (2032.)
	Prikupljeni i odloženi komunalni otpad	Prikupljeni otpad: 27779 t/g 100 % se odlaže	Preusmjeravanje otpada s deponije na druge vrste obrade s konačnim ciljem odlaganja manje od 60 % mase proizvedenog komunalnog otpada na deponiji u odnosu na baznu godinu (2032.)
Prioritet 2.4. Uspostavljanje sustava za upravljanje posebnim kategorijama otpada	Količina zbrinutog otpada po postupcima prerade R – posebne kategorije otpada	Podatak je dostupan samo za razinu BiH i iznosi 225.993 t/g (2020.)	Povećanje količine otpada koji se zbrinjava postupcima prerade R za 50 % u odnosu na baznu godinu (2032.)
Prioritet 2.5. Unaprjeđenje sustava evidencije i izvještavanja o otpadu	Pouzdanost podataka o otpadu koji se dobivaju iz sustava evidencije i izvještavanja	Sustav evidencije i izvještavanja ne daje pouzdane podatke o otpadu: - Ne postoji obveza određivanja količine i sastava otpada - Ne postoji informarmacijski sustav upravljanja otpadom	Sustav evidencije i izvještavanja daje pouzdane podatke o otpadu: - Uvedena zakonska obveza određivanja količine i sastava otpada za komunalna poduzeća (2024.) - Uspostavljen informacijski sustav upravljanja otpadom (do 2028.)
Prioritet 2.6. Uspostavljanje sustava za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom	Raspoloživost potrebnih kapaciteta za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom	Nedovoljni kapaciteti	Uspostavljeni kapaciteti (2032.)
Prioritet 2.7. Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada	Status provedbe projekata o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada	Provodi se mali broj projekata o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada (2021.)	Provodi se značajan broj projekata godišnje o podizanju svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada (2032.)

4.1.3. Prioriteti za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode

Prioritet 3.1. Unaprjeđenje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima, što će se postići usklađivanjem postojećih i izradom novih zakonskih i podzakonskih propisa u skladu s EU regulativom i ratificiranim konvencijama.

Prioritet 3.2. Jačanje institucija nadležnih za provedbu propisa i aktivnosti u zaštiti prirode, što će se postići jačanjem ljudskih i materijalnih kapaciteta institucija u području zaštite prirode.

Prioritet 3.3. Uspostavljanje i unaprjeđivanje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode, što će se postići ljudskim i materijalnim jačanjem institucija i definiranjem institucionalnog protoka podataka o monitoringu biodiverziteta u svrhu razmjene informacija i izvještavanja prema EU institucijama.

Prioritet 3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu, što će se postići postupnom realizacijom Plana za inventarizaciju divljih biljaka, životinja, gljiva, migratornih vrsta ptica i invazivnih vrsta, te identifikacijom i mapiranjem staništa.

Prioritet 3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17 % teritorija Brčko distrikta BiH, što će se postići povećanjem površina zaštićenih područja i proglašenjem ekološke mreže uz suglasnost lokalnih zajednica i interesnih skupina kroz promociju značaja zaštićenih područja.

Prioritet 3.6. Unaprjeđenje međusektorske suradnje i političke potpore u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo, što će se postići pripremom jasnih uputa i poticaja za potporu međusektorskim programima i projektima koji doprinose zaštiti prirode.

Prioritet 3.7. Jačanje znanstveno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog znanstvene zajednice i donositelja odluka, što će se postići uspostavljanjem znanstveno-političke platforme (eng. *science-policy interface*) i otvorenim pristupom znanstvenim informacijama o biodiverzitetu.

Prioritet 3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama, što će se postići aktivnostima u nastavnom procesu ističući značaj prirode, s više dostupnih informacija u sredstvima javnog informiranja i društvenim mrežama, te brojnim promotivnim aktivnostima.

Prioritet 3.9. Mobiliziranje domaćih i međunarodnih financijskih sredstava za biodiverzitet, što će se postići značajno većom mobilizacijom domaćih sredstava s ciljem učinkovitije zaštite prirode i jačanjem kapaciteta za učinkovito stjecanje i korištenje međunarodnih sredstava.

Tabela 16: *Prioriteti s pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 3.1. Unaprjeđenje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima	Stupanj usklađenosti zakonskih i podzakonskih propisa s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima	- Nedovoljna usklađenost zakonske i podzakonske regulative	Veći stupanj usklađenosti zakonskih i podzakonskih propisa u skladu s EU regulativom i ratificiranim konvencijama (do 2025.)
Prioritet 3.2. Jačanje institucija nadležnih za provedbu propisa i aktivnosti u zaštiti prirode	Stupanj aktivnosti ka uspostavi Odsjeka za zaštitu prirode	Ne postoji odjel/odjsek u čijoj isključivoj nadležnosti su aktivnosti na očuvanju biodiverziteta i zaštiti	Uspostavljen Odsjek za zaštitu prirode (do 2026.)

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
		prirode	
Prioritet 3.3. Uspostavljanje i unaprjeđivanje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode	Stupanj uspostavljenog sustava redovitog monitoringa biodiverziteta	Ne postoji sustav monitoringa biodiverziteta	Uspostavljen sustav redovitog monitoringa (do 2032.)
	Razina materijalne potpore nevladinim organizacijama	Potpora nevladinim organizacijama nije adekvatna	Uspostavljena materijalna potpora nevladinim organizacijama (do 2032.)
	Razina uspostave informacijskog sustava za zaštitu prirode u skladu s INSPIRE direktivnom	Ne postoji jedinstven informacijski sustav	Uspostavljen informacijski sustav za zaštitu prirode u skladu s INSPIRE direktivnom (do 2027.)
	Stupanj uspostavljenih ljudskih i tehničkih kapaciteta u zaštićenim područjima	Nisu izdvojena niti uspostavljena zaštićena područja, a s njima i kapaciteti	Izgrađeni ljudski i tehnički kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima (do 2032.)
	Stupanj unaprjeđenja inspekcijske službe	Nedovoljno aktivnosti na kontroli provedbe Zakona o zaštiti prirode	Unaprijeđena služba za inspekcijski nadzor u provedbi Zakona o zaštiti prirode (do 2032.)
Prioritet 3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu	Stupanj inventarizacije biodiverziteta	Nije urađena detaljna inventarizacija biodiverziteta	Izvršena inventarizacija flore, faune, fungije i genetičkog diverziteta i identificirane ugrožene vrste (do 2032.)
	Razina podataka potreban za izradu karte staništa	Ne postoji karta staništa	Urađena karta staništa (do 2032.)
	Broj migratornih ptica	Ne postoje podatci o migratornim pticama	Popis vrsta migratornih ptica (do 2029.)
	Broj invazivnih vrsta	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Lista invazivnih vrsta i Akcijski plan (do 2025.)
	Stupanj revidiranosti liste invazivnih vrsta	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Revidirana lista invazivnih vrsta (2032.)
Prioritet 3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17 % teritorija Brčko distrikta BiH	Stupanj promocije značaja ekološke mreže	Nije uspostavljena ekološka mreža	Provedena javna kampanja promocije ekološke mreže (do 2025.)
	Stupanj konzultativnog procesa		Proveden konzultativni proces sa zajednicama lokalne samouprave i interesnim stranama u svim područjima Plana za ekološku mrežu (do 2026.)
	Stupanj uspostave ekološke mreže		Uspostavljena ekološka mreža (do 2032.)
	Stupanj uspostave zaštićenih područja	Nisu uspostavljena zaštićena područja	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)
Prioritet 3.6. Unaprjeđenje međusektorske suradnje i političke potpore u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i	Stupanj implementacije post 2020 NBSAP-a	Nije izrađen i implementiran post 2020 NBSAP	Implementiran post 2020 NBSAP (do 2025.)
	Stupanj integracije zaštite i održive uporabe biodiverziteta u sve	Ne postoji integracija aktivnosti među sektorima na zaštiti i održivoj uporabi	Integrirana zaštita i održiva uporaba biodiverziteta u sve sektorske politike (do

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
zakonodavstvo	sektorske politike	biodiverziteta	2027.)
Prioritet 3.7. Jačanje znanstveno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog znanstvene zajednice i donositelja odluka	Razina odluka baziranih na zaključcima i preporukama multidisciplinarnih analiza o stanju prirode	Proces Procjena stanja prirode (IPBES) u BiH iz kojeg će slijediti zaključci i preporuke za donositelje odluka je u tijeku	U donošenju odluka koje imaju utjecaja na stanje biološke raznolikosti koriste se zaključci, poruke i scenariji multidisciplinarnih analiza o stanju prirode (2032.)
	Broj organiziranih diskusija	Nedovoljno dijaloga među predstavnicima znanstvene zajednice i donositelja odluka	Svake godine organiziraju se tri okrugla stola za razmjenu informacija (dijalog) između znanstvene zajednice i donositelja odluka o stanju prirode i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode (do 2025.)
Prioritet 3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama	Stupanj učinkovitosti nevladinih organizacija	Nedovoljna angažiranost nevladinih organizacija u aktivnostima očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode	Razvijena učinkovita mreža nevladinih organizacija koje prate stanje biološke raznolikosti, aktivno sudjeluju u donošenju odluka i promoviraju održivi razvoj (do 2032.)
	Stupanj potpore u edukaciji nastavnog kadra	Nedovoljna kompetentnost nastavnog osoblja u promociji značaja biodiverziteta kroz obrazovni ciklus	Uspostavljena materijalna potpora za edukaciju nastavnog kadra na svim razinama obrazovanja (do 2032.)
	Stupanj analize znanja i shvaćanja značaja pojma biodiverziteta	Nedovoljna svijest i znanje o značaju biodiverziteta	Urađena analiza javne svijesti o značaju biodiverziteta (do 2032.)
Prioritet 3.9. Mobiliziranje domaćih i međunarodnih financijskih sredstava za biodiverzitet	Visina (iznos) domaćih i međunarodnih sredstva za očuvanje biodiverziteta i zaštitu prirode	Postojeća sredstva nisu dovoljna za zaštitu prirode i zaštitu koristi od prirode za stanovništvo	Osigurana sredstva u punom iznosu za realizaciju ovog Akcijskog plana (do 2032.)

4.1.4. Prioriteti za strateški cilj 4 – Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija

U okviru strateškog cilja 4 definirano je sedam prioriteta, i to:

Prioritet 4.1. Smanjenje zagađivanja zraka zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje, što će se postići smanjenjem emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje, usklađivanjem industrijskih postrojenja s najbolje raspoloživim tehnikama, smanjenjem emisija iz kućnih ložišta i uslužnih djelatnosti, povećanjem udjela daljinskih grijanja u ukupnom grijanju i smanjenjem emisije zagađujućih materija iz transporta.

Prioritet 4.2. Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji podržava donošenje strateških odluka i informira građane o kvaliteti zraka, što će se postići daljnjim razvojem mreže

stanica za monitoring, unaprjeđenjem postojećeg sustava informiranja građana u realnom i integriranom vremenu o kvaliteti zraka i razvojem sustava izvještavanja prema međunarodnim institucijama o emisijama i kvaliteti zraka.

Prioritet 4.3. **Smanjen utjecaj Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija stakleničkih plinova i povećanjem ponora ugljika**, što će se postići smanjenjem emisija stakleničkih plinova i povećanjem ponora ugljika.

Prioritet 4.4. Jačanje otpornosti na utjecaje klimatskih promjena, što će se postići povećanjem kapaciteta institucija i infrastrukture, te strateškog i legislativnog okvira.

Prioritet 4.5. Povećanje energijske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima uz uvođenje poticajnih mehanizama, što će se postići kreiranjem povoljnog ambijenta unaprjeđenjem zakonodavnog okvira, smanjenje potrošnje energije u stambenim i nestambenim zgradama, povećanjem energijske učinkovitosti u industriji i smanjenjem potrošnje primarne energije.

Prioritet 4.6. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz uvođenje pravednog sustava poticaja, što će se postići povećanjem udjela OIE

u finalnoj potrošnji energije, u proizvodnji električne energije i u transportu.

Prioritet 4.7. Smanjenje svjetlosnog zagađenja, što će se postići usvajanjem i provedbom zakonodavnog okvira za reguliranje svjetlosnog zagađenja.

Tabela 17: *Prioriteti s pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
4.1. Smanjenje zagađivanja zraka zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje	Stupanj usklađenosti postrojena s NRT-ovima	- Nizak stupanj usklađenosti postrojenja s NRT-ovima	Usklađivanje svih industrijskih postrojenja s najbolje raspoloživim tehnikama do 2032. godine
	Postotak smanjenja emisija iz kućnih ložišta	- Velike emisije iz kućnih ložišta	Smanjenje emisije iz kućnih ložišta za 20 % do 2032. u odnosu na baznu godinu (odrediti u ovisnosti za koju godinu se izradi inventar)
	Postotak smanjenja emisija zagađujućih materija iz transporta	Dopuštene visoke vrijednosti sumpora u tekućim gorivima, prosječna starost vozila preko 15 godina, neznatan udio električnih i hibridnih vozila, nerazvijena infrastruktura za električna vozila	Smanjenje emisije zagađujućih materija iz transporta za 30 % do 2030. godine
4.2. Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji podržava donošenje strateških odluka i informira građane o kvaliteti zraka	Broj stanica za kvalitetu zraka stavljenih u kontinuirani režim rada	Postoji samo jedna mjerna stanica koja ne radi kontinuirano	Pokrivenost cijelog teritorija Brčko distrikta BiH mrežom stanica do 2025. godine
	Stupanj informiranosti građana o kvaliteti zraka	Nedovoljno razvijen sustav informiranja građana o	Uspostavljen sustav informiranja građana u

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
		kvaliteti zraka	realnom i integriranom vremenu o kvaliteti zraka od 2023. godine
	Funkcionalnost sustava izvještavanja	Ne postoji cjelovit sustav izvještavanja o emisijama zagađujućih materija i GHG-a prema međunarodnim institucijama	Razvijen sustav izvještavanja prema međunarodnim institucijama o emisijama i kvaliteti zraka do 2025. godine
4.3. Smanjenje utjecaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija stakleničkih plinova i povećanjem ponora ugljika	Postotak smanjenja emisija GHG-a	Ne postoji inventar emisija; ukupne emisije u BiH 2014. 26,062 Gg, procjene za Brčko distrikt BiH su 400 Gg u 2016. godini	Smanjenje ukupne emisije GHG-a za 41,85 % do 2030. u odnosu na 2013. godinu (cilj preuzet iz SECAP-a)
	Postotak smanjenja emisija GHG-a iz velikih postrojenja	Ne postoji evidencija emisija iz velikih postrojenja	Smanjenje emisije iz velikih postrojenja (ekvivalent EU ETS) za 28,7 % do 2030. u odnosu na 2014. godinu (razina BiH)
	Postotak povećanja ponora	Iznos ponora u 2014. je 6.398 Gg (razina BiH), ne postoje procjene za Brčko distrikt BiH	Povećanje ponora GHG-a za 10 % do 2030. u odnosu na 2014. godinu
4.4. Jačanje otpornosti na utjecaje klimatskih promjena	Uspostavljenost funkcionalnog i cjelovitog sustava evidencija šteta	Ne postoji sustav evidencije šteta	Uspostavljen sustav evidencije šteta do 2025. godine
	Postotak navodnjavanog poljoprivrednog zemljišta	Mali dio poljoprivrednog zemljišta se navodnjava	Navodnjavanje do 30 % poljoprivredog zemljišta do 2032. godine
	Stupanj izgrađenosti kapaciteta	Niska razina izgrađenosti kapaciteta zaštite od požara	Visoka razina izgrađenosti kapaciteta za zaštitu od požara
	Stupanj izgrađenosti kapaciteta	Niska razina izgrađenosti kapaciteta za zaštitu od poplava	Visoka razina izgrađenosti kapaciteta za zaštitu od poplava
	Uspostavljenost funkcionalnog sustava ranog upozoravanja	Ne postoji sustav koordinacije ranog upozoravanja	Uspostavljen sustav koordinacije ranog upozoravanja do 2025. godine
	Uspostavljenost funkcionalnog i cjelovitog sustava za koordinaciju i praćenje provedbe mjera prilagodbe klimatskim promjenama	Ne postoji sustav za koordinaciju i praćenje provedbe mjera	Uspostavljen sustav za koordinaciju i praćenje provedbe mjera do 2025. godine
4.5. Povećanje energijske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima uz uvođenje poticajnih mehanizama	Postotak smanjenja potrošnje finalne energije	U 2019. godini za potrebe potrošača na teritoriju Brčko distrikta BiH nabavljeno je 271.869.917 kWh električne energije (ne postoji adekvatna energetska statistika)	Smanjenje potrošnje finalne energije za 13 % do 2030. u odnosu na 2019. godinu

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
	Postotak smanjenja potrošnje finalne energije u zgradarstvu	Niska učinkovitost potrošnje energije u zgradarstvu	Smanjenje potrošnje energije u zgradarstvu za 58 % do 2030. u odnosu na 2012. godinu
	Postotak smanjenja potrošnje finalne energije u industriji	Udio industrije u FEC-u 21 %	Smanjenje potrošnje finalne energije u industriji za 3,3 % do 2030. u odnosu na 2018. godinu
	Postotak smanjenja potrošnje primarne energije	Ne postoje podatci o potrošnji primarne energije	Smanjenje potrošnje primarne energije za 11 % do 2030. godine u odnosu na baznu godinu
4.6. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz uvođenje pravednog sustava poticaja	Postotak udjela OIE u FEC-u	Udio OIE u 2018. 35,97 %	Udio OIE u FEC-u 43,75 % do 2030. godine
	Postotak udjela OIE u proizvodnji električne energije	Električna energija se uvozi u Brčko distrikt BiH, nema značajne proizvodnje	Udio OIE u proizvodnji električne energije 46 % do 2030. godine (proizvodnja u Brčko distriktu BiH i nabava – uvoz)
	Postotak udjela OIE-ova u transportu	Udio OIE u 2018. ispod 1 %	Udio OIE u transportu 9 % do 2030. godine
4.7. Smanjenje svjetlosnog zagađenja	Status usvajanja zakonodavnog okvira	Nepostojanje zakonodavnog okvira o svjetlosnom zagađenju	Usvojen zakonodavni okvir

4.1.5. Prioriteti za strateški cilj 5 – Kemijska sigurnost i buka

U okviru strateškog cilja 5 definirano je 8 prioriteta, i to:

Prioritet 5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH, čime će se stvoriti uvjeti za transpoziciju EU zakonodavstva iz područja upravljanja lemikalijama, biocidima, živom i proizvodima od žive, azbesta, supstancama koje oštećuju ozonski omotač i transpoziciju SEVESO III direktive.

Prioritet 5.2. Uspostavljanje održivog sustava upravljanja kemikalijama i implementacije propisa iz pravne stečevine EU u području kemijske sigurnosti, a zbog uspostavljanja Registra kemikalija, Registra i inventara većih nesreća i sustava izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja.

Prioritet 5.3. Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u području kemijske sigurnosti, čime će se postići učinkovit sustav prevencije, liječenja i obavještavanja u slučajevima trovanja kemikalijama u cilju očuvanja ljudskog zdravlja i okoliša.

Prioritet 5.4. Unaprjeđenje znanja korisnika kemikalija i biocida i javnosti u području upravljanja kemikalijama u cilju smanjenja razine učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima.

Prioritet 5.5. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasne institucionalne nadležnosti kojim se regulira pravna stečevina EU iz područja buke u okolišu, a čime će se urediti područje procjene i upravljanja bukom i emisija buke u okoliš uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom.

Prioritet 5.6. Unaprijeđeno strateško planiranje i monitoring buke u području okoliša, što uključuje analizu cestovnog i željezničkog prometa u cilju postavljanja prioriteta u izradi karata buke, te procjenu broja stanovnika izloženih buci, a u cilju izrade karata buke i akcijskih planova upravljanja bukom.

Prioritet 5.7. Unaprjeđenje znanja javnosti o negativnim utjecajima buke, upravljanju bukom u okolišu, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja kroz uspostavljanje jedinstvenog informatičkog sustava prikaza karata buke, financijskih sredstava (grantova) za projekte podizanja svijesti javnosti i kampanjama o štetnosti buke na zdravlje.

Prioritet 5.8. Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u području upravljanja bukom, što će omogućiti institucijama Brčko distrikta BiH usvajanje i učinkovito sprovođenje zakonske legislative i uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području buke u okolišu.

Tabela 18: *Prioriteti s pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH	Stupanj transpozicije EU zakonodavstva: REACH (Uredba (EU) br. 1907/2006), CLP (Uredba (EU) br. 1272/2008), PIC (Uredba (EU) br. 649/2012), Uredba o POPs (Uredba (EU) br. 2019/1021)	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju EU zakonodavstva (2021.)	Djelomična transpozicija EU zakonodavstva i to REACH (Uredba (EU) br. 1907/2006), CLP (Uredba (EU) br. 1272/2008), PIC (Uredba (EU) br. 649/2012) i Uredba o POPs (Uredba (EU) br. 2019/1021) (2027.)
	Stupanj transpozicije Uredbe o stavljanju u promet i upotrebu biocidnih proizvoda (Uredba (EU) br. 528/2012)	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju Uredbe o stavljanju u promet i upotrebi biocidnih proizvoda (2021.)	Djelomična transpozicija Uredbe o stavljanju u promet i upotrebi biocidnih proizvoda (Uredba (EU) br. 528/2012) (2025.)
	Stupanj transpozicije Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852)	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852) (2021.)	Djelomična transpozicija Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852) (2026.)
	Stupanj transpozicije EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja okoliša azbestom	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja okoliša azbestom (2021.)	Djelomična transpozicija EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja okoliša azbestom (2026.)
	Stupanj transpozicije Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluoriranim	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim	Djelomična transpozicija Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluoriranim

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
	stakleničkim plinovima	fluoriranim stakleničkim plinovima (2021.)	stakleničkim plinovima (2025.)
	Stupanj transpozicije SEVESO III direktive	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju	Djelomična transpozicija SEVESO III direktive (2028.)
Prioritet 5.2. Uspostavljanje održivog sustava upravljanja kemikalijama i implementacije propisa iz pravne stečevine EU u području kemijske sigurnosti	Status registracije kemikalija i prometovanja kemikalijama gospodarstvenika Brčko distrikta BiH	Ne postoji sustav registracije kemikalija, čime je onemogućeno ravnopravno prometovanje kemikalijama gospodarstvenika Brčko distrikta BiH u odnosu na gospodarstvenike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH (2021.)	Uspostavljen sustav registracije kemikalija i ravnopravnog prometovanja kemikalijama gospodarstvenika Brčko distrikta BiH u odnosu na gospodarstvenike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH (2027.)
	Status Registra i inventara većih nesreća	Nije uspostavljen Registar i inventar većih nesreća (2021.)	Uspostavljen sustav Registra i inventara većih nesreća (2031.)
	Razina izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu s pravnom stečevinom EU u području upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač	Nije uspostavljeno izvještavanje po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu s pravnom stečevinom EU u području upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2021.)	Uspostavljen sustav izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu s pravnom stečevinom EU u području upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2028.)
Prioritet 5.3. Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u području kemijske sigurnosti	Status Odsjeka (Pododjela) za kemikalije pri Odjelu za zdravstvo i ostale usluge Vlade Brčko distrikta BiH	Nije osnovan Odsjek za kemikalije (2021.)	Osnovan Odsjek (Pododjel) za kemikalije pri Odjelu za zdravstvo i ostale usluge s najmanje jednom zaposlenom osobom isključivo na provedbi zakonodavstva o kemijskim i biocidnim proizvodima (2023.)
	Razina sustava prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH	Nije uspostavljen sustav prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH	Uspostavljen sustav prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH (2027.)
Prioritet 5.4. Unaprjeđenje znanja korisnika kemikalija i biocida i opće javnosti u području upravljanja kemikalijama	Učestalost oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima za 20 % do 2030. godine	Nema podataka (2021.)	Smanjena razina učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima za 20 % (2030.)

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
	Status inspekcijskog nadzora u području upravljanja kemikalijama i biocidima	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama i biocidima (2021.)	Uspostavljen inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama i biocidima (2024.)
	Broj prekršajnih naloga koji uključuju uzrok u području kemikalija i biocida	Nema podataka jer nije uspostavljen inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama i biocidima (2021.)	Broj prekršajnih naloga, unaprjeđenjem znanja korisnika kemikalija i biocida, svesti na prihvatljivu razinu (u usporedbi s okruženjem) (2032.)
Prioritet 5.5. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasne institucionalne nadležnosti kojim se regulira pravna stečevina EU iz područja buke u okolišu	Status zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ	Nije uspostavljen zakonodavni okvir i institucionalna nadležnost o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ (2021.)	Uspostavljen zakonodavni okvir i institucionalna nadležnost o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ (2026.)
Prioritet 5.6. Unaprijeđeno strateško planiranje i monitoring buke u području okoliša	Status strateške karte buke za petogodišnje razdoblje	Ne postoji izrađena strateška karta buke za petogodišnje razdoblje (2021.)	Izrađena strateška karta buke za petogodišnje razdoblje (2027.)
	Status Akcijskog plana upravljanja bukom za petogodišnje razdoblje	Ne postoji Akcijski plan upravljanja bukom za petogodišnje razdoblje (2021.)	Izrađen Akcijski plan upravljanja bukom za petogodišnje razdoblje (2029.)
Prioritet 5.7. Unaprjeđenje znanja javnosti o negativnim utjecajima buke, upravljanju bukom u okolišu, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja	Stupanj informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama s povećanim razinama buke	Nema informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama s povećanim razinama buke (2021.)	Uspostavljen mehanizam i način informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama s povećanim razinama buke (2030.)
Prioritet 5.8. Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u području upravljanja bukom	Razina tehničkih kapaciteta i kompetencija nadležnih institucija u području upravljanja bukom	Nedovoljni tehnički kapaciteti i kompetencije nadležnih institucija u području upravljanja bukom (2021.)	Unaprijeđeni tehnički kapaciteti i kompetencije nadležnih institucija u području upravljanja bukom (2030.)

4.1.6. Prioriteti za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima

U okviru strateškog cilja 6 definirano je 7 prioriteta, i to:

Prioritet 6.1. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracija rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena

Prioritet podrazumijeva donošenje zakona i podzakonskih akata na razini Brčko distrikta BiH, usklađenih s EU direktivama i međunarodnim sporazumima, kao i stvaranje pravnog i institucionalnog okvira za potpunu implementaciju suvremenih principa upravljanja šumama, uspostavu indikatora i redovitog praćenja stanja šuma.

Prioritet 6.2. Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda

Prioritet podrazumijeva donošenje zakona i podzakonskih akata na razini Brčko distrikta BiH, usklađenih s EU direktivama i međunarodnim sporazumima, kao i stvaranje pravnog i institucionalnog okvira za potpunu implementaciju suvremenih principa upravljanja ostalim (nedrvnim) šumskim proizvodima.

Prioritet 6.3. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH

Prioritet podrazumijeva uspostavu regulatornog okvira za upravljanje populacijom i planski uzgoj divljači usklađen s EU direktivama i međunarodnim sporazumima iz područja biodiverziteta, kao i institucionalno jačanje i uspostavu institucionalnog okvira za upravljanje lovištima i planski uzgoj divljači.

Prioritet 6.4. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način

Prioritet podrazumijeva usuglašavanje regulatornog okvira s pravnom stečevinom EU i međunarodnim konvencijama, kao i donošenje zakona za gospodarsko ribarstvo. Planski uzgoj i izlov ribe zahtijevaju postojanje informacijskog sustava o ribarstvu, kao i postojanje strateškog okvira za održivi razvoj ribarskog sektora.

Prioritet 6.5. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima

Prioritet podrazumijeva unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za sveobuhvatnu zaštitu zemljišta, kao i metoda zaštite, imenovanje institucije u čijoj nadležnosti će biti održivo upravljanje zemljištem, kao mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa. U sklopu prioriteta planirane su mjere sanacije degradiranih površina i deminiranje preostalog područja Brčko distrikta BiH kontaminiranog minama, MES-om i NUS-om.

Prioritet 6.6. Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz područja šumarstva, lovstva, ribolova

Prioritet podrazumijeva opremanje i obuku čuvarskih službi kako bi bile modernizirane, mobilne i opremljene (moderne tehnologije i ljudstvo) za učinkovito vršenje čuvarskog nadzora, tj. za prevenciju i smanjenje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribolova.

Prioritet 6.7. Uspostavljanje sustava održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama

Prioritet podrazumijeva uspostavu strateškog okvira za održivu uporabu i eksploataciju mineralnih sirovina na principima reciklaže i kružne ekonomije, kao i razvoj programa i planova za učinkovitiju eksploataciju mineralnih sirovina.

Tabela 19: *Prioriteti s pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 6.1. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena	Stupanj ažurnosti zakonskog i strateškog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima	Zakonski i strateški okvir za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima nije u dovoljnoj mjeri ažuriran, kada je u pitanju održivo upravljanje šumama i šumskim resursima	Kreiran unaprijeđen zakonski i strateški okvir za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima do 2025. godine
	Postotak površine pod šumama posebne namjene	Pod šumama posebne namjene nalazi se mali postotak šuma u vlasništvu Brčko distrikta BiH (2021.)	Povećana površina pod šumama posebne namjene do 5 % od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta Brčko distrikta BiH do 2030. godine
	Status institucionalnog okvira za održivo gospodarenja šumskim resursima u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji status institucionalnog okvira za održivo gospodarenje šumskim resursima nije na zadovoljavajućoj razini (2021.)	Uspostavljen operativni institucionalni okvir za održivo gospodarenje šumskim resursima u Brčko distriktu BiH do 2031. godine
	Status monitoringa zdravstvenog stanja šuma Brčko distrikta BiH	Na području Brčko distrikta BiH ne postoji sustavno i funkcionalno praćenje zdravstvenog stanja šuma (2021.)	Uspostavljen funkcionalan redoviti monitoring zdravstvenog stanja šuma do 2025. godine
	Površina šuma zahvaćena požarima u Brčko distriktu BiH (ha)	Za proteklo razdoblje u Brčko distriktu BiH registriran je broj od 9 požara, opožareno 156,73 ha svih šuma. Svi registrirani požari bili su prizemni i utvrđena je šteta u iznosu od 1.350.230 KM	Osigurana povećana prohodnost šuma, šume Brčko distrikta BiH kapacitirane za rano otkrivanje i sprječavanje požara za najmanje 50 % u odnosu na sadašnje stanje do 2026. godine
	Površina (u postotcima i u ha) pod visokim šumama u Brčko distriktu BiH	Ukupna površina izdanačkih šuma za Š.P.P. „Brčko distrikt BiH“ iznosi 989,42 ha, od toga neminirana površina iznosi 871,67 ha, a minirana 117,75 ha. Goleti zauzimaju 6,41 ha	Povećan udio visokih šuma u Brčko distriktu BiH za 20 % i pošumljeno 10 % sadašnjih goleti Brčko distrikta BiH do 2030. godine
Prioritet 6.2. Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda	Status strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH	Strateški i zakonski okvir koji tretira problematiku ostalih proizvoda šuma u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućoj razini, te ne osigurava ekonomsku korist za vlasnike, lokalnu zajednicu i korisnike šume	Uspostavljen sustav kontrole sakupljanja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda do 2026. godine
Prioritet 6.3. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom	Status zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko	Sadašnji status zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko	Uspostavljen i usklađen institucionalni, regulatorni i planski okvir za uspostavu lovišta, upravljanje

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
divljači u Brčko distriktu BiH	distriktu BiH	distriktu BiH nije na zadovoljavajućoj razini	populacijom i planski uzgoj divljači do 2026. godine
Prioritet 6.4. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način	Status zakonskog okvira i njegova usklađenost sa pravnom stečevinom EU, kada je u pitanju upravljanje ribljim fondom u Brčko distriktu BiH na održiv način	Neusklađeni zakoni i podzakonski akti s pravnom stečevinom EU i međunarodnim direktivama u području korištenja i upravljanja ribljim fondom u Brčko distriktu BiH na održiv način	Kreirana zakonska regulativa u području akvakulture u Brčko distriktu BiH, te unaprijeđen sustav planiranja i upravljanja ribljim fondom do 2031. godine
Prioritet 6.5. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima	Stupanj uspostave sustava za održivo upravljanje zemljištem i dostizanja neutralnosti degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji stupanj uspostave sustava za održivo upravljanje zemljištem u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućoj razini	Uspostavljen sustav za zaštitu, uređenje, korištenje, monitoring i unaprjeđenje kvalitete zemljišta do 2030. godine
	Postotak teritorija zemljišta kontaminiranog minama u Brčko distriktu BiH	U Brčko distriktu BiH ima oko 13,11 km^2 miniranih površina (MES i NUS), što čini 2,66 % ukupnog teritorija Brčko distrikta BiH	Izvršeno potpuno deminiranje zemljišta na cjelokupnom (100 %) teritoriju Brčko distrikta BiH, do 2030. godine
Prioritet 6.6.: Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz područja šumarstva, lovstva i ribolova	Status opremljenosti čuvarskih službi iz područja šumarstva, lovstva i ribolova	Sadašnji status opremljenosti čuvarskih službi iz područja šumarstva, lovstva i ribolova nije na zadovoljavajućoj razini	Čuvarske službe modernizirane, mobilne i opremljene (moderne tehnologije i ljudstvo) za učinkovito vršenje čuvarskog nadzora. Uspostavljen je učinkovit sustav za prevenciju i smanjenje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribolova za 30 % do 2027. godine
Prioritet 6.7. Uspostavljanje sustava održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama	Status okvira za održivu eksploataciju i korištenje mineralnih sirovina u Brčko distriktu BiH	Potpuno odsustvo strategije u odnosu na osiguravanje mineralnih sirovina bitnih za ekonomiju Brčko distrikta BiH	Uspostavljen sveobuhvatan (strateški i zakonski) okvir za održivu eksploataciju i korištenje mineralnih sirovina do 2024. godine

4.1.7. Prioriteti za strateški cilj 7 – Upravljanje okolišem

U okviru strateškog cilja 7 definirano je osam prioriteta, i to:

Prioritet 7.1. Unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima, što će se postići usvajanjem novih i izmjenama i dopunama postojećih propisa za zaštitu okoliša u Brčko

distriktu BiH, koji će se usklađivati s prioritetnim direktivama EU i međunarodnim sporazumima koje je BiH ratificirala.

Prioritet 7.2. Osiguravanje učinkovite provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obveza, prvenstveno kroz pravno uređivanje postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u Brčko distriktu BiH i redovita provedba tih postupaka, zatim uspostavu preduvjeta za izdavanje integriranih dozvola za okoliš i primjenu najboljih raspoloživih tehnika (NRT).

Prioritet 7.3. Postizanje visoke razine kapaciteta i međusobne koordinacije institucija, pri čemu će u fokusu biti poboljšanje funkcionalnosti Organizacijskog plana za zaposlene i organizacijske jedinice u Vladi Brčko distrikta BiH u svim resorima koji su relevantni za zaštitu okoliša. Prvenstveno će se uložiti napori za povećanje broja zaposlenih na poslovima zaštite okoliša, pri čemu je posebno važno povećati broj inspektora za zaštitu okoliša.

Prioritet 7.4. Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka, što će se postići osiguravanjem javno dostupnih podataka o okolišu, akcijama za povećanje svijesti građana o važnosti očuvanja okoliša za buduće generacije i unaprjeđivanjem postupaka sudjelovanja javnosti u odlučivanju.

Prioritet 7.5. Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH, pri čemu će se napori fokusirati na uspostavu cjelovitog sustava informiranja o okolišu u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH. Time će se stvoriti pretpostavke za redovito izvještavanje o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH, uspostavu sustava razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu s INSPIRE direktivom i uspostavu funkcionalnog PRTR registra.

Prioritet 7.6. Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika, što će se realizirati intenziviranjem aktivnosti na uključivanju zahtjeva okoliša u sektorske politike i zakonodavstvo. Posebna pozornost usmjerit će se na uključivanje zahtjeva Strategije prilagodbe klimatskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike Brčko distrikta BiH, kao i uključivanje standarda i principa ravnopravnosti spolova, socijalne jednakosti i pitanja siromaštva u politike zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH. Također se planira razvijanje modela za tranziciju ka kružnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH kroz međusektorski i intersektorski pristup.

Prioritet 7.7. Usuglašavanje i stavljanje u primjenu učinkovitih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu okoliša, što se planira postići unaprjeđenjem mehanizama za financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH – poboljšanjem propisa kojima se definiraju naknade i drugi mehanizmi financiranja zaštite okoliša, posebno inovativni i poticajni mehanizmi, kao i unaprjeđenjem kapaciteta za učinkovitije korištenje fondova EU i drugih međunarodnih fondova.

Prioritet 7.8. Uspostavljanje sustava za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje učinaka u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u okolišu, pri čemu je prioritetno potrebno u proračun Brčko distrikta BiH uvrstiti namjenske stavke za ulaganja u obrazovanje, istraživanje u području okoliša.

Tabela 20: *Prioriteti s pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 7.1. Unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH koji će biti u potpunosti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima	Stupanj ažurnosti pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH	Pravni okvir za zaštitu okoliša Brčko distrikta BiH nije ažuran (2021.): - Utvrđen nedostatak određenih pravnih akata; - Značajnih promjena u Zakonu o zaštiti okoliša nije bilo od 2009. godine	Doneseni su ključni zakoni i podzakonski akti za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH, posebno u domeni horizontalne legislative – novi Zakon o zaštiti okoliša (2030.)
	Stupanj harmonizacije pravnog okvira za zaštitu okoliša Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU	Pravni okvir za zaštitu okoliša Brčko distrikta BiH je: - djelomično harmoniziran s 4 direktive - nije harmoniziran s 3 direktive (2021.)	Pravni okvir za zaštitu okoliša Brčko distrikta BiH je djelomično harmoniziran sa 7 direktiva (značajno povećan stupanj usklađenosti u odnosu na polazno stanje) (2030.)
Prioritet 7.2. Osiguravanje učinkovite provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obveza	Stupanj provedbe međunarodnih sporazuma	Nizak stupanj provedbe međunarodnih sporazuma (2021.)	Značajno povećan stupanj provedbe međunarodnih sporazuma (2030.)
	Broj provedenih postupaka strateške procjene utjecaja na okoliš u Brčko distriktu BiH	0 (2021.)	Strateška procjena utjecaja na okoliš provodi se u svim projektima zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH, za koje je primjenjivo (2027.)
	Uspostava preduvjeta za izdavanje integriranih dozvola za okoliš	Ne postoje preduvjeti za izdavanje integriranih dozvola za okolip (2021.)	Osigurani preduvjeti za izdavanje integriranih dozvola za okoliš (2030.)
	Stupanj pripremljenosti uputa o najboljim raspoloživim tehnikama (NRT) i referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama (BREF)	Tehničke upute o NRT-ovima i BREF-ovima nisu pripremljene (na službenim jezicima u BiH) (2021.)	Pripremljene Tehničke upute za NRT-ove i BREF-ove za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi (na službenim jezicima u BiH) (2028.)
Prioritet 7.3. Postizanje visoke razine kapaciteta i međusobne koordinacije institucija	Broj inspektora za zaštitu okoliša	Inspekcijski nadzor obavlja jedan inspektor za zaštitu okoliša (2021.)	Povećan broj inspektora za zaštitu okoliša u Inspektoratu Brčko distrikta BiH (2025.)
	Broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom okoliša u resornim odjelima u Vladi Brčko distrikta BiH	Nedovoljan broj zaposlenih u resornim odjelima, iako je stanje u visokom stupnju usklađeno s Organizacijskim planom (2021.)	Povećan broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom okoliša u resornim odjelima (2028.)
Prioritet 7.4. Osiguravanje visoke razine svijesti	Javna dostupnost podataka o okolišu	Kompletni i ažurni podatci o okolišu nisu dostupni	Kompletne i ažurne informacije o okolišu

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka		javnosti na jednostavan način	dostupne su javnosti na jednostavan način, prvenstveno putem *web*-stranica odgovornih institucija (2030.)
	Stupanj svijesti građana o važnosti očuvanja okoliša za buduće generacije	Nedostatak svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša za buduće generacije (2021.)	Građani pokazuju razvijenu svijesti o važnosti očuvanja okoliša za buduće generacije (2025.)
	Broj građana i organizacija civilnog društva koji sudjeluju u procesima odlučivanja o okolišu i daju relevantne komentare	Mali broj građana i organizacija civilnog društva sudjeluje u procesima odlučivanja o okolišu i daje relevantne komentare (2021.)	Povećan broj građana i organizacija civilnog društva sudjeluje u procesima odlučivanja o okolišu i daje relevantne komentare (2025.)
Prioritet 7.5. Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH	Stupanj uspostave cjelovitog sustava informiranja o okolišu u Brčko distriktu BiH	Nije uspostavljen cjelovit sustav informiranja o okolišu u Brčko distriktu BiH (2021.)	Stvorene pretpostavke za uspostavu cjelovitog sustava informiranja o okolišu u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH (2030.)
	Funkcionalnost procesa praćenja, prikupljanja i validacije podataka i statistike o okolišu, s ciljem izvještavanja u skladu s međunarodnim ugovorima	Postoje djelomično razvijeni sustavi prikupljanja i izvještavanja podataka o okolišu, ali to je nedovoljno za adekvatno izvještavanje prema međunarodnim tijelima (2021.)	Uspostavljen funkcionalan proces praćenja, prikupljanja i validacije podataka o okolišu, i unaprijeđena statistika o okolišu (u skladu sa zahtjevima EUROSTAT-a, 3 RIO konvencije, UNECE-a, SDG-a) (2026.)
	Funkcionalnost sustava razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu s INSPIRE direktivom	INSPIRE direktiva nije transponirana u Brčko distriktu BiH (2021.)	Uspostavljen funkcionalni sustav razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu s Aneksima I., II. i III. INSPIRE direktive (2030.)
	Funkcionalnost PRTR registra	PRTR registar nije u funkciji u Brčko distriktu BiH (Pravilnik o registru postrojenja i zagađivača nije donesen u Brčko distriktu BiH) (2021.)	PRTR registar Brčko distrikta BiH funkcionalan i usklađen s registrima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj (2026.)
	Javna dostupnost izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH	Nema podataka o izradi periodičnih izvješća o stanju okoliša (2021.)	Izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH se redovito rade i objavljuju, u skladu s propisanom obvezom izrade Izvješća (2023.)
Prioritet 7.6. Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije	Razina integracije zahtjeva okoliša u sektorske politike i zakonodavstvo	Niska razina – proces integracije tek predstoji (2021.)	Visoka razina (2030.)
	Razina integracije zahtjeva	Niska razina – proces	Visoka razina

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
javnih politika	Strategije prilagodbe klimatskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike u Brčko distriktu BiH	integracije tek predstoji (2021.)	(2028.)
	Razina integracije standarda i principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i pitanja siromaštva u politike zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH	Niska razina (2021.)	Visoka razina (2025.)
	Stupanj razvijenosti modela za tranziciju ka kružnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH	Razmišljanja o tranziciji ka kružnoj ekonomiji su u inicijalnoj fazi u Brčko distriktu BiH (2021.)	Kreiran i usvojen model za tranziciju ka kružnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH (2027.)
Prioritet 7.7. Usuglašavanje i stavljanje u primjenu učinkovitih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu okoliša	Funkcionalnost mehanizama za financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH	Ne postoji funkcionalan mehanizam za financiranje projekata za zaštitu okoliša (poput namjenskog fonda). Svi projekti financiraju se preko jedinstvenog računa (2021.)	Uspostavljen je mehanizam za namjensko financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH (opcija: osnivanje Fonda za zaštitu okoliša) (2030.)
	Stupanj u kojem su ekonomski instrumenti za zaštitu okoliša adekvatno i sveobuhvatno propisani	Ekonomski instrumenti za zaštitu okoliša nisu adekvatno propisani (prvenstveno naknade za zaštitu resursa) (2021.)	Adekvatno su propisani ekonomski instrumenti za zaštitu okoliša (2028.)
	Zastupljenost inovativnih i poticajnih ekonomskih mehanizama za financiranje zaštite okoliša	Nisu zastupljeni inovativni i poticajni ekonomski mehanizmi (2021.)	Uvedeni novi inovativni i poticajni ekonomski mehanizmi (2030.)
	Stupanj korištenja fondova EU i drugih međunarodnih fondova dostupnih za zaštitu okoliša i komplementarne sektore	Nedovoljan – nizak stupanj korištenja fondova (2021.)	Značajnije korištenje fondova (2030.)
Prioritet 7.8. Uspostavljanje sustava za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje učinaka u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u okolišu	Zastupljenost namjenskih stavki za ulaganja u obrazovanje, istraživanje u području okoliša u proračunu Brčko distrikta BiH	Ne postoji namjenski dio proračuna Brčko distrikta BiH za ulaganja u obrazovanje, istraživanje i inovacije u području okoliša (2021.)	U proračunu Brčko distrikta BiH uvedene su namjenske stavke za ulaganja u obrazovanje, istraživanje i inovacije u području okoliša (2025.)

5. OPIS MJERA

5.1.1. Mjere za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama

U okviru strateškog cilja 1 definirano je ukupno 15 mjera koje su logički povezane s prioritetima.

Prioritet 1.1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom

Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje zakonske i podzakonske regulative u Brčko distriktu BiH iz područja vodnog zakonodavstva

Cilj ove mjere je usvajanje adekvatne zakonske regulative koja je usklađena s Okvirnom direktivom o vodama EU, a čije odredbe trebaju predstavljati okvir za djelovanje u vodnom sektoru, a zatim izraditi i usvojiti niz odgovarajućih podzakonskih akata.

Okvirna područja djelovanja odnose se na usvajanje Nacrta zakona o vodama Brčko distrikta BiH, kao i na izradu i usvajanje podzakonskih akata vezanih za sektor voda u skladu s usvojenim Zakonom o vodama Brčko distrikta BiH.

Mjera 1.1.2. Povećanje stupnja usklađenosti zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU u području vodnih resursa

Cilj ove mjere je da se usvoje instrumenti strateškog planiranja čija je svrha prilagodba propisa Republike Srpske s pravnom stečevinom Europske unije u području vodnih resursa.

Okvirna područja djelovanja definirana u skladu s tim odnose se na definiranje prioriteta vezanih za transponiranje Direktiva o vodama i za institucionalne mjere za područje upravljanja vodama (za četvorogodišnje razdoblje), kao i na izradu Akcijskog plana za usklađivanje propisa o vodama u Brčko distriktu BiH s propisima EU, prema preporukama od strane Europske komisije (za četvorogodišnje razdoblje).

Mjera 1.1.3. Sprovođenje Direktiva EU iz područja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je da se osigura izrada, usvajanje i sprovođenje Akcijskih planova za provedbu EU direktiva (APID-a) iz područja upravljanja vodama.

Okvirna područja djelovanja definirana u skladu s tim odnose se na sudjelovanje u procesu izrade nedostajućih Planova za provedbu EU vodnih direktiva (DSIP-ova), zatim izradu i usvajanje Akcijskih planova (APID-a) Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ, Direktive o zaštiti vode od zagađenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora 91/676/EZ, Direktive o upravljanju kvalitetom vode za kupanje 2006/7/EZ, Direktive o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja kvalitete 2006/118/EZ i Direktive o standardima kvalitete okoliša u području vodne politike 2013/39/EZ, na bazi utvrđenih prioriteta, kao i na njihovu realizaciju.

Prioritet 1.2. Unaprjeđenje strateškog i sustavnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH

Mjera 1.2.1. Usvajanje strateških i planskih dokumenata kojima se osigurava integralno upravljanje vodama u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je izrada i usvajanje nedostajućeg strateškog dokumenta kojim će se osigurati integralno upravljanje vodama u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive o vodama EU, kao i ažuriranje planskih dokumenata čije je razdoblje implementacije isteklo.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu i usvajanje Strategije upravljanja vodama Brčko distrikta BiH, izradu i usvajanje Pregleda značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH, kao i na ažuriranje i usvajanje Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (drugi ciklus).

Mjera 1.2.2. Uspostavljanje Vodnog informacijskog sustava Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je unaprijediti procese upravljanja vodama uspostavljanjem i razvojem Vodnog informacijskog sustava.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu Projekta uspostavljanja Vodnog informacijskog sustava Brčko distrikta BiH, uključujući odabir modula VIS-a, softversko rješenje, potrebe hardvera itd., kao i na realizaciju Projekta.

Mjera 1.2.3. Povećanje sudjelovanja javnosti u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja u skladu sa zakonskom regulativom

Cilj ove mjere je osigurati odgovarajuću zakonsku regulativu koja će omogućiti aktivno sudjelovanje javnosti prilikom izdavanja vodnih akata. Također, ova mjera obuhvaća organiziranje kontinuiranih aktivnosti na podizanju svijesti o potrebi i značaju zaštite vodnih resursa i značaju uključivanja javnosti u procese donošenja odluka kako bi se postiglo aktivo sudjelovanje stručne i šire javnosti u njihovom donošenju.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izmjenu i usvajanje zakonske regulative kojom će biti osigurani mehanizmi obveznog javnog uvida i pravovremenog sudjelovanja javnosti prilikom izdavanja vodnih akata, kao i na podizanje svijesti i jačanje kapaciteta građana za uključivanje u procese donošenja odluka koje se odnose na vode, kroz javne rasprave, debate i medijsku kampanju.

Prioritet 1.3. Sprječavanje pogoršanja i unaprjeđenje statusa vodnih tijela na teritoriju Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika

1.3.1. Unaprjeđenje kvalitete površinskih i podzemnih voda

Cilj ove mjere je postići najmanje dobar ukupni status vodnih tijela površinskih i podzemnih voda smanjenjem zagađenja i smanjenjem ispuštanja neprečišćenih komunalnih i industrijskih voda.

Okvirna područja djelovanja odnose se na sudjelovanje u izradi Plana provedbe (DSIP-a) i izradu, usvajanje i realizaciju Akcijskog plana (APID-a) za implementaciju EU direktive o o prečišćavanju

komunalnih otpadnih voda 91/271/EZ. Pored navedenog, planirana je izrada dugoročnog Koncepta kanaliziranja i prečišćavanja otpadnih voda Brčko distrikta BiH, izgradnja kolektora i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, rekonstrukcija kanalizacijske mreže, izrada podzakonskog akta i Akcijskog plana upravljanja kanalizacijskim muljem, kao i izrada katastra zagađivača površinskih i podzemnih voda na teritoriju Brčko distrikta BiH s preciznim geografskim koordinatama i količinama zagađenja.

Mjera 1.3.2. Provedba monitoringa površinskih i podzemnih voda

Cilj ove mjere je osigurati provedbu monitoringa površinskih i podzemnih voda koji će uključivati sve obvezne elemente kvalitete koji se koriste za ocjenu statusa vodnih tijela.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu analize potrebnih osmatračkih stanica i mreže osmatračkih profila u svrhu uključivanja u program monitoringa, realizaciju monitoringa kvalitete površinskih vodotoka (na godišnjoj razini), kao i na pripremu i realizaciju Programa monitoringa pozdemnih vodnih tijela na teritoriju Brčko distrikta BiH.

Mjera 1.3.3. Unaprjeđenje učinkovitosti vodne inspekcije

Cilj ove mjere je unaprijediti tehničku opremljenost vodoprivredne inspekcije kako bi se povećala učinkovitost njenog rada i kroz izmjenu zakonske regulative osigurati poštovanje obveza predviđenih vodnim dozvolama, a kojima se sprječava derogacija vodenih ekosustava. Poseban naglasak će se staviti na osiguravanje transparentnosti rada vodoprivredne inspekcije.

Okvirna područja djelovanja odnose se na unaprjeđenje tehničke opremljenosti vodoprivredne inspekcije i osiguravanje transparentnosti u radu uspostavljanjem Inspekcijskog informacijskog sustava. Pored toga, planirano je osiguravanje transparentnog izvještavanja vodoprivredne inspekcije u pogledu ispunjavanja obveza predviđenih izdatim vodnim dozvolama u cilju osiguravanja ispunjenja uvjeta vezanih za zaštitu voda i zaštitu životne sredine u cjelini.

Prioritet 1.4. Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa

Mjera 1.4.1. Povećanje pokrivenosti stanovništva javnom vodoopskrbom

Cilj ove mjere je postići univerzalan i jednak pristup zdravstveno sigurnoj i ekonomski prihvatljivoj pitkoj vodi za sve.

Okvirna područja djelovanja odnose se na sudjelovanje u procesu izrade Plana za provedbu (DSIP-a) EU direktive o vodi za ljudsku uporabu 2020/2184, te izradu i usvajanje Akcijskog plana (APID-a) za njeno sprovođenje, na realizaciju APID-a EU direktive 2020/2184, kao i na izradu i realizaciju Studije o održivim modelima upravljanja lokalnim sustavima vodoopskrbe u ruralnim područjima Brčko distrikta BiH. Pored navedenog, planirana je izrada dugoročnog koncepta vodoopskrbe Brčko distrikta BiH kao i izgradnja transportnog cjevovoda.

Mjera 1.4.2. Smanjenje količine neprihodovane vode u vodovodnim sustavima

Cilj ove mjere je smanjiti izrazito visok postotak ukupnih gubitaka u sustavu vodoopskrbe koji je u najvećoj mjeri posljedica dotrajalosti distributivne mreže, ali i nezakonite potrošnje vode.

Okvirna područja djelovanja odnose se na rekonstrukciju vodovodne mreže, izradu prijedloga kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sustavima, kao i na njihovu realizaciju koja uključuje izvršenu sanaciju i zamjenu postojeće i izgradnju nove infrastrukture.

Mjera 1.4.3. Uspostavljanje održivog korištenja vode u industriji i gospodarstvu

Cilj ove mjere je osigurati adekvatan nadzor nad korištenjem vode od strane sektora poljoprivrede, šumarstva, industrije, ribarstva, energetike i dr.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu Studije koja će biti podloga za uspostavu sustava rezervacije podzemnih i površinskih voda koje se mogu koristiti za javnu vodoopskrbu.

Prioritet 1.5. Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava

Mjera 1.5.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od ekstremnih hidroloških pojava

Cilj ove mjere je razvijati nove i unaprijediti postojeće sustave zaštite od ekstremnih hidroloških pojava. Iako je u tu svrhu nakon katastrofalnih poplava 2014. godine realiziran niz aktivnosti, i dalje postoji potreba za njihovim daljnjim razvijanjem i povećanjem njihove učinkovitosti.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica na bazi identificiranih područja potencijalno značajnog rizika od poplava i njegovu realizaciju, na izradu hidrološkog prognoznog modela za područje Brčko distrikta BiH, kao i na realizaciju mjera predviđenih Planovima upravljanja poplavnim rizicima u svrhu smanjenja broja područja pod rizikom od poplava i štetnog djelovanja erozije i bujica, čija je izrada u tijeku.

Prioritet 1.6. Osiguravanje financijske održivosti sektora voda

Mjera 1.6.1. Unaprjeđenje sustava financiranja sektora voda

Cilj ove mjere je osigurati adekvatan povrat troškova uspostavljanjem realne cijene vodnih usluga i visine vodnih naknada kako bi se omogućilo financiranje operativnih troškova i troškova održavanja, ali i neophodnih ulaganja u sektoru voda. Osigurat će se učinkovita provedba principa „potrošač plaća i zagađivač plaća“, pri čemu se svakako mora voditi računa o socijalno ugroženim kategorijama stanovništva poštujući principe osiguravanja društvene i socijalne jednakosti i poštujući pravo svakog čovjeka na vodu.

Okvirna područja djelovanja odnose se na analizu postojećeg ekonomskog stanja svih segmentata upravljanja vodama (vodoopskrba, prikupljanje i tretman otpadnih voda, zaštita voda i zaštita od voda), uključujući analizu izvora financiranja (prihoda) i programiranih troškova svakog segmenta i utvrđivanje potrebe za izmjenom visine vodnih naknada i/ili njihove raspodjele; izmjenu propisa o vodnim naknadama u skladu s rezultatima analize, i na postupno uspostavljanje ekonomske cijene vode i komunalnih usluga koja obuhvaća sve troškove proste reprodukcije, troškove zaštite izvorišta i dio troškova proširene reprodukcije, za stanovništvo i gospodarstvo poštujući principe osiguravanja društvene i socijalne jednakosti.

Mjera 1.6.2. Jačanje kapaciteta za povlačenje sredstava iz međunarodnih fondova

Cilj ove mjere je omogućiti značajnije povlačenje financijskih sredstava iz dostupnih međunarodnih fondova formiranjem multidisciplinarnog tima koji će biti posebno obučen u tu svrhu.

Okvirna područja djelovanja odnose se na formiranje i osposobljavanje stručnog tima sastavljenog od stručnjaka za vodno pravo, financijskih i ekonomskih stručnjaka za područje voda, stučnjaka za područje okoliša, stručnjaka iz nevladinih organizacija i dr. u svrhu ekonomskog i financijskog planiranja i programiranja, kao i na izradu i realizaciju Programa obuke stručnog tima što će rezultirati aktivnim sudjelovanjem u programiranju IPA za BiH i u kandidiranju projekata za korištenje sredstava iz mehanizama za investicije za Zapadni Balkan i drugih odgovarajućih programa.

5.1.2. Mjere za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom

U okviru strateškog cilja 2 definirano je ukupno 10 mjera koje su logički povezane s prioritetima.

Prioritet 2.1. Unaprjeđenje pravnog i strateškog okvira u području upravljanja otpadom s EU principima

Mjera 2.1.1. Usklađivanje propisa, politika i planskih dokumenata iz područja upravljanja otpadom s obvezama koje proistječu iz pravne stečevine Europske unije i međunarodnih sporazuma

Cilj ove mjere je da se izvrši potpuno usklađivanje propisa Brčko distrikta BiH, politika i planskih dokumenata s obvezama koje proistječu iz direktiva i smjernica Europske unije za područje upravljanja otpadom, kao i zahtjeva Bazelske konvencije o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njegovom zbrinjavanju.

Okvirna područja djelovanja odnose se na unaprjeđenje postojećeg Zakona o upravljanju otpadom, unaprjeđenje starih, odnosno donošenje novih podzakonskih akata za upravljanje otpadom i unaprjeđenje procesa strateškog planiranja.

Prioritet 2.2. Uvođenje različitih ekonomskih i financijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti financijski održivo i po okoliš prihvatljivo upravljanje otpadom

Mjera 2.2.1. Revizija postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i financijskih instrumenta i mehanizma u području upravljanja otpadom

Cilj ove mjere je da se kroz financijske instrumente podrži tranzicija ka kružnoj ekonomiji. Okvirno područje djelovanja usmjereno je na uvođenje dodatnih mjera za učinkovito funkcioniranje mehanizma produljene odgovornosti proizvođača i upravljanja posebnim kategorijama otpada i razvijanje programa subvencioniranja u cilju primarnog razdvajanja otpada na izvoru.

Prioritet 2.3. Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom

Mjera 2.3.1. Reforma sektora upravljanja komunalnim otpadom

Cilj ove mjere je da se stvori okruženje u kojem će se potaknuti reforma sektora upravljanja komunalnim otpadom, što će poboljšati financijsku i operativnu održivost komunalnog poduzeća i omogućiti daljnji razvoj sustava i unaprjeđenje komunalne usluge.

Okvirno područje djelovanja fokusirano je na uspostavljanje radne skupine za upravljanje komunalnim otpadom koja će zajednički raditi na prijedlozima i implementaciji reforme sektora upravljanja komunalnim otpadom, pripremu smjernica za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom, potporu u implementaciji reforme sektora u skladu sa smjernicama, te kontinuirano jačanje stručnih kapaciteta organizacija koje se bave upravljanjem otpadom na razini Brčko distrikta BiH.

Mjera 2.3.2. Nabava opreme i izgradnja infrastrukture za upravljanje komunalnim otpadom

Cilj ove mjere je da se izgradi nova i unaprijedi postojeća infrastruktura za upravljanje komunalnim otpadom, čime će se unaprijediti usluge prikupljanja, sortiranja, obrade i zbrinjavanja komunalnog otpada.

Okvirna područja djelovanja fokusirana su na nabavu opreme za prikupljanje i odvoz komunalnog otpada, nabavu opreme za odvojeno prikupljanje i sortiranje otpada, izgradnju kapaciteta za preradu i zbrinjavanje otpada, te izgradnju centara za upravljanje otpadom.

Mjera 2.4.3. Program smanjenja količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju

Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na smanjenje ukupne količine komunalnog otpada koja se odlaže na deponiju.

Okvirna područja djelovanja fokusirana su na smanjenje nastanka otpada u kućanstvima, promociju odvojenog prikupljanja biorazgradivog otpada koji je sastavni dio komunalnog otpada, te energetsko iskorištavanje otpada.

Prioritet 2.4. Uspostavljanje sustava za upravljanje posebnim kategorijama otpada

Mjera 2.4.1. Stvaranje uvjeta za adekvatno prikupljanje i zbrinjavanje posebnih kategorija otpada

Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na unaprjeđenja sustava prikupljanja i zbrinjavanja posebnih kategorija otpada.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Unaprjeđenje sustava produljene odgovornosti proizvođača za ambalažu, ambalažni otpad i EE otpad;
2. Unaprjeđenje sustava prikupljanja baterija i akumulatora, otpadnih guma, otpadnih ulja i otpadnih vozila;
3. Unaprjeđenje sustava prikupljanja i ponovnog korištenja građevinskog otpada;
4. Stvaranje uvjeta za adekvatno zbrinjavanje nusproizvoda životinjskog podrijetla;
5. Stvaranje uvjeta za siguran tretman medicinskog otpada;
6. Stvaranje uvjeta za upravljanje otpadom iz poljoprivrede i šumarstva.

Mjera 2.4.2. Jačanje tržišta otpada namijenjenog recikliranju

Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na jačanje tržišta otpada sa svrhom učinkovitog iskorištavanja sekundarnih sirovina, te postizanja optimizacije upravljanja otpadom.

U okviru ove mjere predviđena su tri područja djelovanja, pokretanje burze otpada, pružanje financijske potpore reciklažnoj industriji i uključivanje neformalnih sakupljača u sustav reciklaže.

Prioritet 2.5. Unaprjeđenje sustava evidencije i izvještavanja o otpadu

Mjera 2.5.1. Jačanje sustava evidencije i izvještavanja o otpadu

Cilj ove mjere je da se poboljša sustav evidencije i izvještavanja o otpadu kako bi se dobili pouzdani podatci, unaprijedilo strateško planiranje, što će ujedno buduće investicije u sustav upravljanja otpadom učiniti održivim.

Okvirna područja djelovanja odnose se na donošenje propisa o obveznom određivanju količine i sastava otpada, obvezne analize otpada i uspostavljanje informacijskog sustava upravljanja otpadom.

Prioritet 2.6. Uspostavljanje sustava za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom

Mjera 2.6.1: Analiza postojećih i potrebnih kapaciteta za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom

Cilj ove mjere je da se unaprijedi sustav prikupljanja i zbrinjavanja industrijskog i opasnog otpada.

Okvirna područja djelovanja usmjerena su na:

1. izradu studije izvodljivosti koja će analizirati postojeće kapacitete za tretman industrijskog i opasnog otpada i utvrditi potrebne kapacitete, te dati preporuke za unaprjeđenje sustava; i
2. izradu inventara svih lokacija koje predstavljaju prijetnju zdravlju stanovništva i okolišu zbog neadekvatno zbrinutih kemikalija, kontaminiranih područja i infrastrukture sa sadržajem azbesta, iskorištenih kemikalija, proizvoda koji sadrže opasne kemikalije, te usvajanje desetogodišnjeg operativnog plana za sanaciju.

Prioritet 2.7. Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada

Mjera 2.7.1. Provođenje suvremenih edukativno-informativnih, rodno osjetljivih kampanja jačanja svijesti

Cilj ove mjere je razviti svijest, ne samo građana već i gospodarstvenika o pravilnom upravljanju otpadom, ciljajući najviše na sprječavanje nastanka otpada i reciklažu, ali i razumijevanje funkcioniranja sustava prikupljanja i odlaganja otpada.

U okviru mjere planirana je provedba različitih programa obuka i podizanja javne svijesti, uključujući programe o održivoj proizvodnji i potrošnji, zabrani korištenja plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu, popravci i reciklaži različitih vrsta proizvoda, kampanje za građane o načinu i značaju pravilnog razvrstavanja otpada, značaju smanjenja, ponovne uporabe, reciklaže otpada i kompostiranja i sl., programe za gospodarske subjekte o ispravnom postupanju s i upravljanju posebnim kategorijama otpada, te uključivanje obuke o upravljanju otpadom u nastavne programe u osnovnim i srednjim školama.

5.1.3. Mjere za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode

U okviru strateškog cilja 3 (na razini Brčko distrikta BiH) planirano je 10 prioriteta i 26 mjera koje su raspoređene unutar definiranih prioriteta.

Prioritet 3.1. Unaprjeđenje pravnog okvira Brčko distrikta BiH za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima

Mjera 3.1.1. Usklađivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode s pravnom stečevinom EU, te koordinacije provedbe/primjene međunarodnih sporazuma i konvencija

Cilj mjere su aktivnosti na usklađivanju pravnog okvira s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima kroz izmjene i dopune postojeće zakonske regulative, kao i izradu nove. Mjera će se realizirati kroz:

1. Unaprjeđenje i harmonizaciju Zakona o zaštiti prirode s pravnom stečevinom EU i zakonodavstvom BiH, Republike Srpske i Federacije BiH;
2. Unaprjeđenje i harmonizaciju drugih zakonskih regulativa s pravnom stečevinom EU i zakonodavstvom BiH, Republike Srpske i Federacije BiH;
3. Izradu novih zakonskih i podzakonskih akata u cilju: pravičnog pristupa i dijeljenja koristi od korištenja genetičkih resursa; utvrđivanje odgovornosti i šteta u prometu živih modificiranih organizama i usvajanje NBSAP-a u skladu s Globalnim okvirom za biodiverzitet post 2020.

Prioritet 3.2. Jačanje institucija Brčko distrikta BiH nadležnih za provedbu propisa i aktivnosti u zaštiti prirode

Mjera 3.2.1. Uspostavljanje Odsjeka za zaštitu prirode

Cilj mjere je uspostavljanje Odsjeka za zaštitu prirode kroz izradu planske dokumentacije, osigurana sredstva, te materijalno i kadrovsko jačanje.

Prioritet 3.3. Uspostavljanje i unaprjeđivanje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode

Mjera 3.3.1. Izgradnja sustava redovitog monitoringa stanja biodiverziteta i aktivnosti na zaštiti prirode

Mjera podrazumijeva da se pod koordinacijom MVTEO-a vrši stalno izvještavanje o stanju prirode (zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta, vrsta od interesa za Zajednicu, staništa s Aneksa I. Direktive o staništima i specifičnih ekosustava).

Mjera 3.3.2. Osiguravanje materijalne potpore nevladinim organizacijama registriranim za praćenje stanja biološke raznolikosti

Mjera ima za cilj osigurati financijsku potporu nevladinim organizacijama.

Mjera 3.3.3. Uspostavljanje informacijskog sustava za zaštitu prirode

Mjera ima za cilj uspostavljanje informacijskog sustava za zaštitu prirode, koji će uključiti informacije o distribuciji i monitoringu zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta i područja, te vrsta i staništa od interesa za Zajednicu.

Mjera 3.3.4. Izgradnja ljudskih i tehničkih kapaciteta za zaštitu prirode u zaštićenim područjima i područjima Plana Natura 2000, u skladu s prioritetnim ciljevima NBSAP-a

Mjera ima za cilj da se kroz stručnu procjenu ljudskih kapaciteta za učinkovitu zaštitu prirode kontinuirano provodi program jačanja kapaciteta za upravljanje zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže.

Mjera 3.3.5. Unaprjeđenje službe za inspekcijski nadzor u provedbi Zakona o zaštiti prirode

Cilj mjere predstavlja unaprjeđenje inspekcijskog nadzora u cilju praćenja implementacije zakonske regulative u području zaštite prirode kroz veće kapacitete za inspekcijski nadzor i veći broj ciljanih inspekcijskih nadzora.

Prioritet 3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu

Mjera 3.4.1. Inventarizacija flore, faune, fungije, genetičkog diverziteta i ugroženih vrsta

Mjera ima za cilj da se pod koordinacijom MVTEO-a pripremi plan za inventarizaciju, program financiranja, a potom i realizira plan inventarizacije flore, faune i fungije, uključujući identifikaciju ugroženih vrsta (Crvene liste flore, faune i fungije).

Mjera 3.4.2. Priprema karte staništa

Cilj mjere je izrada karte staništa na području Brčko distrikta BiH kroz identifikaciju postojećih kartografskih podataka, znanstveno usuglašavanje liste staništa s listama u entitetima (Federacija BiH i Republika Srpska), sve do javno dostupne karte staništa.

Mjera 3.4.3. Popisivanje migratornih afričko-azijskih vrsta ptica na područjima od posebnog značaja na njihovim migratornim putevima

Cilj mjere je identifikacija i popis migratornih vrsta ptica na području Brčko distrikta BiH.

Mjera 3.4.4. Usvajanje Liste invazivnih vrsta s akcijskim planom djelovanja

Mjera ima za cilj pripremiti Crnu, Sivu i Bijelu listu invazivnih vrsta s akcijskim planom za invazivne vrste sa pripadajućih listi.

Mjera 3.4.5. Revizija liste invazivnih vrsta

Mjera ima za cilj da se uz redovit monitoring izvršiti revizija liste invazivnih vrsta.

Prioritet 3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17 % teritorija Brčko distrikta BiH

Mjera 3.5.1. Provedba javne kampanje promocije ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)

Cilj mjere je osigurati financijska sredstva, te putem medija realizirati kampanju u skladu s osmišljenim ciljevima.

Mjera 3.5.2. Provedba konzultativnog procesa sa zajednicama lokalne samouprave i interesnim stranama u svim područjima Plana za ekološku mrežu

Mjera će biti realizirana kroz pripremu plana, osigurane stručne i financijske kapacitete, konzultativni proces, te ojačanu komunikaciju i suradnju s lokalnom zajednicom u zaštićenim područjima i područjima buduće ekološke mreže, a sve u cilju uspostavljanja ekološke mreže.

Mjera 3.5.3. Uspostavljanje ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)

Cilj mjere je uspostavljena ekološka mreža Brčko distrikta BiH, kao dio jedinstvene ekološke mreže BiH uz usuglašavanje s drugim razvojnim i prostorno-planskim procesima unutar Brčko distrikta BiH i entitetima u BiH.

Mjera 3.5.4. Uspostavljanje zaštićenih područja

Mjera ima za cilj uspostavljanje zaštićenih područja s ciljem očuvanja najmanje 50 % staništa vrsta s Crvene liste Brčko distrikta BiH i 25 % staništa i vrsta od interesa za Zajednicu, u skladu s važećim prostornim planom, pravnom stečevinom EU i Globalnim okvirom za biodiverzitet.

Prioritet 3.6. Unaprjeđenje međusektorske suradnje i političke potpore u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo

Mjera 3.6.1. Osiguravanje političke potpore za implementaciju post 2020 NBSAP-a

Kroz implementaciju post 2020 NBSAP-a, ova mjera ima za cilj identificirati i podržati projekte koji osiguravaju zaštitu prirode i održivu uporabu biodiverziteta kroz različite sektorske politike.

Mjera 3.6.2. Integriranje zaštite i održive uporabe biodiverziteta u sve sektorske politike

Mjera podrazumijeva poticanje međusektorske, interdisciplinarne suradnje u očuvanju i zaštiti prirode kroz pripremu uputa za integraciju očuvanja ekosustavnih servisa (koristi od prirode) kroz sektorske politike i identificiranje područja i pripremu mapa pod drugim učinkovitim mjerama očuvanja (OECM).

Prioritet 3.7. Jačanje znanstveno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog znanstvene zajednice i donositelja odluka

Mjera 3.7.1. Primjenjivanje zaključaka, poruka i scenarija multidisciplinarnih analiza o stanju prirode i najnovijih relevantnih naučnih podataka u donošenju odluka koje imaju utjecaja na stanje biološke raznolikosti

Mjera ima za cilj da se značajne odluke donose na osnovu zaključaka, poruka i scenarija multidisciplinarnih analiza o stanju prirode, odnosno podataka koji su dostupni donositeljima odluka, nevladinom sektoru, te javnim i privatnim gospodarskim kompanijama.

Mjera 3.7.2. Uspostavljanje dijaloga između znanstvene zajednice i donositelja odluka o stanju prirode i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode

Cilj mjere podrazumijeva da se:

1. pod koordinacijom MVTEO-a i u suradnji sa znanstvenom zajednicom osigura financijska potpora, plan i program za održavanje godišnjih okruglih stolova za razmjenu informacija o stanju prirode BiH i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode (prirodnim resursima);
2. urade izvješća o realizaciji svakog okruglog stola koji će biti predstavljeni svim relevantnim administracijama Brčko distrikta BiH.

Prioritet 3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama

Mjera 3.8.1. Razvoj učinkovite mreže nevladinih organizacija koje prate stanje biološke raznolikosti, aktivno sudjeluju u donošenju odluka i promoviraju održivi razvoj

Mjera ima za cilj uspostavljanje učinkovite mreže nevladinih organizacija koje su aktivne po svim pitanjima očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode.

Mjera 3.8.2. Osiguravanje materijalne potpore za edukaciju nastavnog kadra na svim razinama obrazovanja u području zaštite biološke raznolikosti i održivog upravljanja koristima od prirode

Cilj mjere je da se u suradnji sa sektorom obrazovanja identificirju potrebe za potporu u edukaciji nastavnog kadra o zaštiti biološke raznolikosti i održivom upravljanju koristima od prirode, na svim razinama obrazovanja.

Mjera 3.8.3. Unaprjeđenje stanja javne svijesti o biološkoj raznolikosti i ekosustavnim servisma uzimajući u obzir različite starosne, spolne, ekonomske i obrazovne skupine

Kroz ovu mjeru planiraju se osigurati sredstva i identificirati institucije koje će raditi na unaprjeđenju stanja javne svijesti o biodiverzitetu i koristima od prirode.

Prioritet 3.9. Mobiliziranje domaćih i međunarodnih financijskih sredstava za biodiverzitet

Mjera 3.9.1. Osiguravanje fonda za: (a) razvoj kapaciteta institucionalnog okvira, (b) poduzimanje pripreme karte staništa, (c) poduzimanje inventure i praćenje stanja flore, faune, fungije i genetičkih resursa, (d) učinkovitu implementaciju globalnih ciljeva za biodiverzitet i implementaciju obveza po međunarodnim sporazumima, uključujući uspostavu ekološke mreže, (e) razvoj znanstveno-političkog dijaloga, (f) povećanje ekološke svijesti

Mjera ima za cilj da se uradi mobilizacija domaćih sredstava u koordinaciji MVTEO-a, te u suradnji s Republikom Srpskom i Federacijom BiH pripremaju aplikacije za potraživanje međunarodne financijske potpore.

5.1.4. Mjere za strateški cilj 4 – Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija

U okviru strateškog cilja 4 (na razini Brčko distrikta BiH) planirano je 7 prioriteta i 12 mjera koje su raspoređene unutar definiranih prioriteta na način da čine logičke cjeline u funkciji realizacije strateškog cilja u cjelini.

Prioritet 4.1. Smanjenje zagađivanja zraka zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje

Mjera 4.1.1. Smanjenje emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje i usklađivanje svih industrijskih postrojenja s najboljim raspoloživim tehnikama

Cilj ove mjere je izrada referentnih dokumenata za najbolje raspoložive tehnike i relevantne industrijske procese, te jačanje kapaciteta institucija Brčko distrikta BiH. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Izrada referentnih dokumenata za najbolje raspoložive tehnike za industrijske procese koji su prisutni u Brčko distriktu BiH;
2. Izdavanje okolišnih dozvola s definiranim rokovima za usklađivanje s usvojenim najboljim raspoloživim tehnikama;
3. Jačanje kapaciteta nadležne institucije za izdavanje (Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove) i praćenje provedbe okolišnih dozvola (inspekcija).

Mjera 4.1.2. Smanjenje zagađivanja zraka iz lokalnih izvora

Cilj ove mjere je smanjenje zagađivanja zraka iz lokalnih izvora, tj. iz kućnih ložišta, uslužnih djelatnosti i transporta uređenjem tržišta peći/kotlova i energenata, poticanjem nabave učinkovitih i malozagađujućih peći/kotlova, širenjem daljinskih grijanja, jačanjem infrastrukture za nemotorizirani i malozagađujući promet i unaprjeđenjem legislativnog okvira s ciljem poticanja razvoja javnog prijevoza i malozagađujućih vozila. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Zakonsko definiranje kvalitete ugljena (udio sumpora), ogrjevnog drveta koje se prodaje (udio vlage) i peleta (u skladu sa važećim bh. standardima) uz zabranu prodaje necetrificiranih peći/kotlova;
2. Izrada modela poticanja zamjene peći/kotlova na čvrsta goriva s certificiranim uređajima za grijanje (na pelet, toplinske pumpe, kondenzacijski bojleri/kotlovi na prirodni plin);
3. Izgradnja distributivnog sustava za prirodni plin (u Strategiji razvoja Brčko distrikta BiH predviđeni u razdoblju 2025. – 2035.);
4. Izgradnja daljinskog grijanja za područje urbanog centra Brčko distrikta BiH;
5. Uvođenje obveze izgradnje centralnog sustava grijanja u zgradama kolektivnog stanovanja (uvjet za tehnički prijem);
6. Izgradnja infrastrukture i poticanje nemotoriziranog prijevoza (posebice u urbanom dijelu);

7. Usvajanje mehanizama i izvora financiranja za povećanje udjela javnog prijevoza (elektrificiranog i niskoemisijskog) u ukupnim putničkim kilometrima;
8. Reformiranje sustava oporezivanja putničkih automobila s ciljem destimulacije korištenja starih automobila, a poticanja nabave automobila s manjom emisijom (manja potrošnja, električna i hibridna, LPG i CNG).

Prioritet 4.2. Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji podržava donošenje strateških odluka i informira građane o kvaliteti zraka

Mjera 4.2.1. Unaprjeđenje sustava monitoringa zraka

Cilj ove mjere je pokrivanje teritorija Brčko distrikta BiH mrežom mjernih stanica institucija s aspekta upravljanja mrežom stanica i izvještavanja o izmjerenim vrijednostima kako bi se dobiveni rezultati više koristili za prostorno planiranje i izradu sanacijskih planova. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Izrada studije mreže mjernih stanica do 2023. (broj stanica, lokacija, mjereni parametri itd.);
2. Izrada programa nabave, instaliranja i održavanja mjernih stanica uz osiguravanje pouzdanosti mjerenja u skladu sa studijom;
3. Jačanje kapaciteta za praćenje, održavanje, izvještavanje i osiguravanje kvalitete.

Mjera 4.2.2. Razvoj sustava izvještavanja prema međunarodnim institucijama i koordinacija unaprjeđenja sustava informiranja građana o kvaliteti zraka

Cilj ove mjere je uspostavljanje cjelovitog sustava izvještavanja o emisijama zagađujućih materija i stakleničkih plinova i kvaliteti zraka prema međunarodnim institucijama (u suradnji s državnim institucijama) i unaprjeđenje sustava informiranja građana o kvaliteti zraka u realnom i integriranom vremenu. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Unaprjeđenje sustava informiranja građana o kvaliteti zraka (indeks kvalitete zraka u realnom vremenu i izvješća u integriranom vremenu);
2. Jačanje kapaciteta za informiranje (ljudskih, softverskih i hardverskih);
3. Izrada plana sanacije kvalitete zraka za Brčko distrikt BiH uz integriranje pitanja kvalitete zraka u prostorno planiranje;
4. Unaprjeđenje informacijskog sustava za kvalitetu zraka;
5. Imenovanje referentnih laboratorija za mjerenje emisija i kvalitete zraka;
6. Propisivanje obveze operatorima za izvještavanja o emisijama uz uvođenje sankcija za nedostavljanje podataka;
7. Jačanje kapaciteta za provjeru rezultata mjerenja emisija zagađujućih materija (uloga inspektorata);
8. Izrada i redovito ažuriranje inventara emisija zagađujućih materija;
9. Izrada baznog disperzijskog ili nekog drugog modela za potrebe monitoringa zraka i za potrebe prostornog planiranja i njegova implementacija.

Prioritet 4.3. Djelimočna dekarbonizacija na putu postizanja klimatske neutralnosti

Mjera 4.3.1. Smanjenje utjecaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene

Cilj ove mjere je smanjenje emisija stakleničkih plinova (GHG) i povećanje ponora ugljika, što će dovesti do djelomične dekarbonizacije i dugoročno do postizanja klimatske neutralnosti. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Izrada i usvajanje Pravilnika o izradi invenatara GHG-a;
2. Jačanje kapaciteta Brčko distrikta BiH za izradu inventara GHG-a;
3. Usvajanje propisa o mehanizmu monitoringa;
4. Usvajanje zakona o klimatskim promjenama kojim bi se uveli, između ostalog, mehanizmi dekarbonizacije;
5. Provođenje SECAP-a;
6. Izrada prijedloga implementacije EU ETS direktive;
7. Imenovanje institucije za uspostavu sustava trgovanja emisijama;
8. Izrada strategije povećanja ponora GHG-a;
9. Poticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva na degradiranim zemljištima;
10. Poticanje i promocija korištenja drveta u građevinarstvu.

Prioritet 4.4. Jačanje otpornosti na utjecaje klimatskih promjena

Mjera 4.4.1. Izgradnja institucionalnih kapaciteta i znanja za jačanje otpornosti na klimatske promjene

Cilj ove mjere je izgradnja institucionalnih kapaciteta za prilagodbu klimatskim promjenama i izgradnju strateškog i legislativnog okvira. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Unaprjeđenje znanja i izrada baza podataka prijetnji, mjera, šteta i gubitaka radi procjene ranjivosti;
2. Imenovanje tijela za uspostavu i vođenje sustava evidencije šteta;
3. Jačanje kapaciteta za prognoziranje opasnih meteoroloških i hidroloških pojava i dostavljanje pravovremenih upozorenja kao potpora smanjenju opasnosti od katastrofa;
4. Unaprjeđenje i koordinacija suradnje među institucijama nadležnim za procjenu, prevenciju i odgovor na katastrofe i velike nesreće povezane s klimatskim promjenama (entitetski HMZ-ovi, civilna zaštita itd.);
5. Kvartalno vršenje procjene rizika od ekstremnih klimatskih promjena;
6. Izrada i usvajanje Akcijskog plana za prilagodbu klimatskim promjenama na bazi Strategije prilagodbe i ublažavanja klimatskih promjena BiH (i njegovo ažuriranje svakih pet godina);
7. Uspostavljanje sustava koordinacije i praćenja sprovođenja mjera prilagodbe između nadležnih institucija i stalno jačanje njenih kapaciteta;
8. Definiranje načina prikupljanja i korištenja sredstava za mjere za prilagodbu klimatskim promjenama u skladu sa Strategijom financiranja NAP-a koji je u fazi izrade.

Mjera 4.4.2. Izgradnja infrastrukturnih kapaciteta za jačanje otpornosti na klimatske promjene

Cilj ove mjere je izgradnja infrastrukturnih kapaciteta za prilagodbu u sektorima koji su najranjiviji na klimatske promjene. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Izrada programa jačanja infrastrukture za navodnjavanje;
2. Poticanje nabave opreme za navodnjavanje i osnivanje savjetovališta za poljoprivrednike;

3. Izrada studije potreba za opremom i ljudstvom za ranu detekciju i gašenje požara;
4. Nabava opreme i zapošljavanje potrebnog ljudstva za sustav za ranu detekciju i gašenje požara;
5. Izrada studije potrebne infrastrukture za gašenje požara (npr. akumulacije vode, požarni putevi itd.);
6. Jačanje kapaciteta za zaštitu od poplava.

Prioritet 4.5. Povećanje energijske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima

Mjera 4.5.1. Kreiranje povoljnog ambijenta za energijsku učinkovitost i smanjenje potrošnje finalne energije

Cilj ove mjere je kreiranje povoljnog ambijenta za energijsku učinkovitost unaprjeđenjem zakonodavnog i strateškog okvira u ovom području. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Usvajanje zakona o energijskoj učinkovitosti;
2. Osnivanje savjetovališta za energiju;
3. Uvođenje zelenih nabava – izmjene Zakona o javnim nabavama;
4. Uvođenje obligacijskih shema;
5. Izrada modela povećanja energijske učinkovitosti javne rasvjete;
6. Uvođenje *Energy Labelling* standarda za kućanske aparate;
7. Provođenje SECAP-a;
8. Izrada modela poticanja energijske učinkovitosti u zgradarstvu;
9. Uvođenje zahtjeva za energijsku učinkovitost novih zgrada i zgrada koje se rekonstruiraju (uključiti i potrebe za grijanjem i PTV);
10. Dopune i izmjene Zakona o energijskoj učinkovitosti i usvajanje svih podzakonskih akata (ESCO, označavanje* proizvoda, financijska politika za EE – porezni krediti, fiskalna politika, određivanje praga potrošnje za velike potrošače energije i dr.);
11. Implementacija obveze provođenja energetskog audita u industrijskim postrojenjima sa značajnom potrošnjom energije uz uvođenje mehanizma sufinanciranja audita i povoljnog financiranja mjera;
12. Uspostavljanje mreže za energijsku učinkovitost industrijskih poduzeća (*benchmarking*) i njeno uključivanje u EU mrežu kroz državnu mrežu.

Mjera 4.5.2. Smanjenje potrošnje primarne energije

Cilj ove mjere je smanjenje potrošnje primarne energije kroz jačanje legislativnog i strateškog okvira usmjerenog na smanjenje gubitaka u proizvodnji energije. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Uvođenje standarda *EcoDesign* za peći/kotlove;
2. Uvođenje poticaja za nabavu učinkovitih uređaja za grijanje i hlađenje;
3. Smanjenje gubitaka u distribuciji toplinske i električne energije;
4. Uvođenje subvencija za energiju iz visokoučinkovitee kogeneracije.

Prioritet 4.6. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz reformu sustava poticaja (usmjerenog prema građanskoj energiji)

Mjera 4.6.1. Kreiranje povoljnog ambijenta za obnovljive izvore energije

Cilj ove mjere je kreiranje povoljnog ambijenta za obnovljive izvore energije unaprjeđenjem zakonodavnog i strateškog okvira u ovom području. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Usvajanje legislativnog okvira za OIE i izrada Akcijskog plana o obnovljivoj energiji;
2. Uvođenje shema poticaja za korištenje OIE za grijanje i hlađenje;
3. Uvođenje sustava dokazivanja podrijetla energije.

Mjera 4.6.2. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije i u transportu

Cilj ove mjere je povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije i u transportu kroz unaprjeđenje strateškog okvira i sustava poticaja i jačanje infrastrukture za djelomičnu dekarbonizaciju transporta. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Uvođenje shema potcaja za projekte građanske energije i aukcije;
2. Pojednostavljenje procedura dobivanja dozvola za izgradnju postrojenja na OIE uz veću transparentnost;
3. Usvajanje i redovito ažuriranje kataloga okolinskih kriterija za izgradnju svih obnovljivih izvora energije;
4. Uvođenje potticaja za izgradnju solarnih elektrana na krovovima novih zgrada;
5. Izrada studije o izgradnji potrebne infrastrukture za električna i *plug-in* hibridna vozila.

Prioritet 4.7. Smanjenje svjetlosnog zagađenja

Mjera 4.7.1. Usvajanje zakonodavnog okvira za reguliranje svjetlosnog zagađenja

Cilj ove mjere je usvajanje zakonodavnog okvira i izgradnja kapaciteta za reguliranje svjetlosnog zagađenja. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Izrada i usvajanje Pravilnika o svjetlosnom zagađenju u Brčko distriktu BiH (zone rasvijetljenosti, dopuštene vrijednosti rasvjetljavanja, načini upravljanja rasvjetnim sustavima, inspekcijski nadzor itd.);
2. Jačanje kapaciteta nadležnih institucija (za prostorno planiranje, inspekcije itd.).

5.1.5. Mjere za strateški cilj 5 – Kemijska sigurnost i buka

U okviru strateškog cilja 5 definirano je ukupno 13 mjera koje su logički povezane s prioritetima.

Prioritet 5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH

Mjera 5.1.1. Uspostavljanje zakonske osnoveza transpoziciju EU zakonodavstva iz područja kemijske sigurnosti

Cilj ove mjere je uspostaviti zakonsku osnovu za transpoziciju EU zakonodavstva iz područja kemijske sigurnosti: Uredbe REACH (EU br. 1907/2006), CLP (EU br. 1272/2008), PIC (EU br. 649/2012), Uredbe o POPs (EU br. 2019/1021), Uredbe o stavljanju u promet i uporabu biocidnih proizvoda (EU br. 528/ 2012), Uredbe o živi (EU br. 2017/852), Direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja okoliša azbestom.

Okvirna područja djelovanja podijeljena su u više aktivnosti:

1. Usvajanje Zakona o kemikalijama i podzakonskih akata propisanih Zakonom o kemikalijama;
2. Izrada i usvajanje Zakona o biocidima i podzakonskih akata u području upravljanja biocidima;
3. Usvajanje podzakonskog akta kojim će se osigurati zabrana uporabe žive i ograničiti stavljanje na tržište proizvoda koje sadrže živu i spojeve žive;
4. Usvajanje podzakonskog akta kojim će se zabraniti proizvodnja, stavljanje na tržište i uporaba proizvoda koji sadrže azbestna vlakna, te osigurati posebni uvjeti obilježavanja proizvoda koji sadrže azbest.

Mjera 5.1.2. Djelomična transpozicija SEVESO III direktive u zakonodavstvo Brčko distrikta BiH

Ovom se mjerom postiže usklađivanje legislative Brčko distrikta BiH sa zahtjevima SEVESO III direktive (2012/18/EU) u cilju prevencije nesreća većih razmjera koje uključuju opasne supstance.

Okvirno područje djelovanja je izrada i usvajanje propisa kojim se utvrđuje sadržaj i način vođenja Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance i uredbe/pravilnika koji će urediti popis opasnih supstanci, način utvrđivanja količina, granične količine i kriterije za klasifikaciju supstanci kao opasnih i način podnošenja obavijesti o prisustvu opasnih supstanci i uvjeta skladištenja u postrojenjima koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera.

Mjera 5.1.3. Implementacija Montrealskog protokola, Kigali amandmana i djelomična transpozicija Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluoriranim stakleničkim plinovima

Ovom se mjerom postiže usklađivanje legislative Brčko distrikta BiH sa zahtjevima Montrealskog sporazuma, Kigali amandmana, te EU zakonodavstva kojim su ovi međunarodni ugovori implementirani u članicama EU.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Izrada Pravilnika o upravljanju supstancama koje oštećuju ozonski omotač;
2. Izrada propisa kojim će se omogućiti obrazovanje servisera u skladu s programima obuke usklađenim s pravnom stečevinom EU i propisivanje kriterija centara za obrazovanje servisera.

Prioritet 5.2. Uspostavljanje održivog sustava upravljanja kemikalijama i implementacije propisa iz pravne stečevine EU u području kemijske sigurnosti

Mjera 5.2.1. Uspostava registracije kemikalija i biocida, te definiranje uvjeta za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije

Cilj ove mjere je uspostaviti sustav registracije kemikalija i biocida koju bi obavljale osobe zadužene za pravilno upravljanje kemikalijama (savjetnici za kemikalije), čime će se omogućiti ravnopravno prometovanje kemikalijama i biocidima gospodarstvenika Brčko distrikta BiH u odnosu na gospodarstvenike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Izrada Inventara kemikalija i Registra proizvođača i uvoznika kemikalija;
2. Izrada popisa biocida;
3. Izrada plana i programa obuke savjetnika za kemikalije i kontinuirane dodatne edukacije, te uspostavljanje uvjeta za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije i njegove dužnosti.

Mjera 5.2.2. Uspostavljanje Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance

Cilj ove mjere je uspostaviti javno dostupan Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance i izvršiti prijavu opasnih supstanci i uvjeta skladištenja od strane poduzeća koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera po SEVESO direktivi (EU br. 2012/18).

Okvirno područje djelovanja je izrada i javno objavljivanje Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance na području Brčko distrikta BiH.

Mjera 5.2.3. Uspostavljanje sustava izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja

Cilj ove mjere je uspostaviti sustav izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja (klima, grijanje i hlađenje), te organizirati izvođenje obuke servisera po utvrđenom planu i programu, a sve u skladu s pravnom stečevinom EU u području upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Postizanje tehničkih uvjeta za postojanje i unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja;
2. Izrada plana i programa za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i imenovanje edukacijskih centara za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja;
3. Izvršavanje registracije najmanje 30 % operatora/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i 100 % servisnih radionica.

Prioritet 5.3. Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u području kemijske sigurnosti

Mjera 5.3.1. Jačanje tehničkih i kadrovskih kapaciteta Vlade Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je omogućiti pravovremeno jačanje ljudskih i tehničkih kapaciteta u Vladi Brčko distrikta BiH kroz osnivanje Odsjeka (Pododjela) za kemikalije pri Odjelu za zdravstvo i ostale usluge.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Osnivanje Odsjeka (Pododjela) za kemikalije i izvršavanje analize kapaciteta institucija u nadležnim institucijama nakon usvajanja legislative predviđene ovim planom;
2. Jačanje ljudskih kapaciteta Odsjeka za kemikalije (Odjel za zdravstvo i ostale usluge) i stalna edukacija zaposlenih u području kemikalija i biocida;
3. Jačanje tehničkih kapaciteta Odsjeka za kemikalije (Odjel za zdravstvo i ostale usluge).

Mjera 5.3.2. Uspostavljanje sustava prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama

Cilj ove mjere je uspostavljen sustav prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Izvršavanje imenovanja Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH i obuku osoba Centra nadležnog za kontrolu trovanja u slučaju osnivanja vlastitog Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH;
2. Održavanje sastanaka između imenovane osobe MCP-a i predstavnika entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja.

Prioritet 5.4. Unaprjeđenje znanja korisnika kemikalija i biocida i javnosti u području upravljanja kemikalijama

Mjera 5.4.1. Smanjenje razine učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja khemijskim proizvodima

Cilj ove mjere je smanjenje razine učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima kroz kampanje koje će upućivati na štetno djelovanje pojedinih kemikalija i kemijskih proizvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Usvajanje nove metodologije izrade statističkog izvješća koji će uključiti podatke o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima, podijeljeno po rodnim i starosnim skupinama;
2. Sprovođenje kampanja koje će upućivati na štetno djelovanje pojedinih kemikalija i kemijskih proizvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva;
3. Donošenje odluke o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre kojim bi se podržale aktivnosti u području kemijske sigurnosti.

Mjera 5.4.2. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području upravljanja kemikalijama i biocidima

Cilj ove mjere je uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području upravljanja kemikalijama i biocidima, te broj prekršajnih naloga, unaprjeđenjem znanja korisnika kemikalija i biocida, svesti na prihvatljivu razinu (u usporedbi s okruženjem).

Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području upravljanja kemikalijama i biocidima;
2. Vršenje kontinuiranih i dodatnih obuka osoba zaduženih za pravilno upravljanje kemikalijama (savjetnika za kemikalije) po planu i programu obuke savjetnika za kemikalije i kontinuirane dodatne edukacije.

Prioritet 5.5. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasne institucionalne nadležnosti kojima se regulira pravna stečevina EU iz područja buke u okolišu

Mjera 5.5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u okoliš uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ

Ovom se mjerom postiže djelomična transpozicija EU direktiva i uspostavljanje institucionalnog okvira u području upravljanja i zaštitom od buke u okolišu, a donošenjem Zakona o zaštiti od buke i podzakonskih akata koji proizlaze iz Zakona o zaštiti od buke.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o „procjeni i upravljanju bukom u okolišu“ prema zahtjevu Direktive 2002/49/EZ i „o emisiji buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom“, a prema zahtjevu Direktive 2000/14/EZ;
2. Uspostavljanje podzakonskih akata o „procjeni i upravljanju bukom u okolišu“ prema zahtjevu Direktive 2002/49/EZ i „o emisiji buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom“ prema zahtjevu Direktive 2000/14/EZ.

Prioritet 5.6. Unaprijeđeno strateško planiranje i monitoring buke u području okoliša

Mjera 5.6.1. Izrada karata buke i akcijskih planova upravljanja bukom

Cilj ove mjere je izrada karata buke koje predstavljaju prikaz podataka o postojećem ili predviđenom stanju buke pomoću indikatora buke, na kojima je naznačeno prekoračenje bilo koje relevantne propisane granične vrijednosti, te akcijskih planova upravljanja bukom u okolišu i njezinim štetnim učincima, uključujući smanjenje buke ukoliko je to potrebno.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Izrada karata buke;
2. Izrada Akcijskih planova upravljanja bukom.

Prioritet 5.7. Unaprjeđenje znanja javnosti o negativnim utjeicajima buke, upravljanju bukom u okolišu, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja

Mjera 5.7.1. Uspostavljanje mehanizama i način informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama s povećanim razinama buke

Cilj ove mjere je jačanje sustava informiranja javnosti kroz kampanje, projekte podizanja svijesti i preko jedinstvenog informatičkog sustava koji će sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim skupinama stanovništva.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostavljanje jedinstvenog informatičkog sustava koji će pored grafičkog (GIS zasnovanog) prikaza karata buke sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim skupinama stanovništva;
2. Provođenje kampanje o štetnosti buke na zdravlje od strane nadležnih institucija;
3. Provođenje kampanja na razini zdravstvenih institucija o rizicima utjecaja buke na zdravlje, kao i preventivnom mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva;
4. Uspostavljanje financijskih sredstava (grant) za projekte podizanja svijesti javnosti u području buke u okolišu;
5. Postavljanje displeja uz prometnice u gradskom području za trenutačno mjerenje i prikazivanje razine buke.

Prioritet 5.8. Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u području upravljanja bukom

Mjera 5.8.1. Uspostavljanje mehanizama i način informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama s povećanim razinama buke

Cilj ove mjere je, kroz jačanje tehničkih kapaciteta i kompetencija nadležnih institucija, usvajanje i učinkovito sprovođenje zakonske legislative i uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području buke u okolišu.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Sprovođenje pilot-projekta strateškog mapiranja buke u dijelovima grada, kao i uz neku od glavnih prometnica radi stjecanja stručnih i tehničkih kompetencija i utvrđivanja polaznih parametara;
2. Izrada plana i programa godišnje obuke javnih službenika u području buke u okolišu;
3. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području buke u okolišu.

5.1.6. Mjere za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima

U okviru strateškog cilja 6 definirano je ukupno 13 mjera koje su logički povezane s prioritetima.

Prioritet 6.1. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena

Mjera 6.1.1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama

Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir radi održivog upravljanja šumama i šumskim zemljištem u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Donošenje inoviranih i novih podzakonskih akata kojima se propisuje sadržaj i način izrade šumskogospodarskih osnova (ŠGO) na principima multifunkcionalnosti i zaštite biodiverziteta šumskih ekosustavaa za privatne i državne šume, obuhvat i metodologija monitoringa zdravstvenog stanja šuma, praćenje indikatora održivog korištenja šuma i izvještavanje, izdavanja licenci za sakupljače ostalih šumskih proizvoda. Donošenje pravilnika kojim se uvodi obveza da se prilikom projektiranja vlaka uzima u obzir i erodibilnost zemljišta, karakter terena, kako bi se smanjio utjecaj na odnošenje zemljišnog pokrivača tijekom i nakon završetka izvlačenja drvne mase. Donošenje pravilnika kojim će se utvrditi regije provenijencija, te propisati način, postupak i uvjeti vrednovanja i priznavanja polaznog materijala šumskog drveća;
2. Usvajanje Šumarskog programa Brčko distrikta BiH i donošenje Akcijskog plana;
3. Utvrđivanje principa i kriterija održivog upravljanja šumama na kojima će se temeljiti strategije i planovi entiteta i Brčko distrikta BiH, a koji će biti osjetljivi na pitanja društvene nejednakosti, slijedom Strategije EU za šume (COM (2013) 659), kao europskog referentnog okvira za razvoj sektorskih politika koje utječu na šume, te Europskog zelenog plana, mape puta i nove EU strategije za ovo područje koja je u izradi;
4. Izrada i usvajanje strategije održivog upravljanja šumskim resursima Brčko distrikta BiH;
5. Unaprjeđenje sustava monitoringa šuma i šumskog zemljišta uključivanjem indikatora za razinu II. (drugu razinu);
6. Održavanje obuke zaposlenih u projektantskim kućama za primjenu nove metodologije izrade šumskogospodarskih osnova, te njihovu primjenu i monitoring. Uraditi 1 šumskogospodarsku osnovu po novoj metodologiji u šumarstvu Brčko distrikta BiH, kao (demonstrativni) pilot-projekt;
7. Izvršavanje obuke privatnih vlasnika šuma o izradi ŠGO-a i demonstriranje primjene nove metodologije u šumama Brčko distrikta BiH;
8. Donošenje pravnog akta za proglašenje šuma posebne namjene u Brčko distriktu BiH;
9. Izvršavanje analize i odabir šuma u Brčko distriktu BiH koje će se proglasiti šumama posebne namjene;
10. Izrada metoda i usvajanje Pravilnika za usklađeno uzorkovanje, te procjene i praćenja stanja šuma prema prethodno utvrđenim indikatorima. Utvrditi mrežu monitoring točaka;
11. Izvršavanje obuke i kapacitiranja u šumarstvu Brčko distrikta BiH za vršenje monitoringa stanja šuma prema utvrđenom programu.

Mjera 6.1.2. Povećanje prohodnosti šuma, kapacitiranje šumarstva Brčko distrikta BiH za rano otkrivanje i sprječavanje požara. Smanjenje broja požara i opožarene površine u šumama za 50 % do 2026. u odnosu na sadašnje stanje

Cilj ove mjere je da se smanji broj šumskih požara aktivnostima povećanja prohodnosti šuma i kapacitiranja šumarstva Brčko distrikta BiH za rano otkrivanje i sprječavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Izrada planova izgradnje protupožarnih prosjeka s elementima šumskih puteva.Usvajanje Šumarskog programa Brčko distrikta BiH i donošenje Akcijskog plana;

2. Izgrađivanje prosjeka sa elementima šumskih puteva u šumama Brčko distrikta BiH;
3. Izvršavanje nabave vozila i odgovarajuće tehnike i alata za sječu stabala i izradu protupožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH;
4. Postavljanje informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprječavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH.

Mjera 6.1.3. Povećanje površine i produktivnosti visokih šuma

Cilj ove mjere je da se povećaju površine pod visokim šumama, kao i njihova produktivnost, te pošumi dio sadašnjih goleti. Okvirna područja djelovanja su:

1. Povećanje površina visokih šuma prevođenjem minimalno 20 % sadašnje površine izdanačkih šuma i šikara Brčko distrikta BiH u viši uzgojni oblik, na površinama na kojima je to moguće;
2. Izrada rodno osjetljivog plana pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH;
3. Realizacija pošumljavanja na 10 % sadašnjeg teritorija goleti.

Mjera 6.1.4. Uspostavljanje informacijskog sustava o šumama Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je uspostavljanje informacijskog sustava o šumama (ISŠ) Brčko distrikta BiH, koje će stvoriti informacijske pretpostavke za održivo upravljanje šumskim resursima. Okvirno područje djelovanja je uspostavljanje svih modula ISŠ-a, te njihovo dopunjavanje s modulom zaštitnih funkcija šuma prema njihovoj naglašenosti – prioritetu i izrada i uključivanje smjernica za njihovu zaštitu. ISŠ treba sadržavati prioritetne teme za podatke i informacije o šumama kao što su: osnovni podatci o šumama, priroda i biološka raznovrsnost, šume i klimatske promjene (utjecaji, prilagodba i ublažavanje), zdravlje i otpornost šuma (prirodni poremećaji, požari i štetočine) i (šuma) bioekonomija. Dio informacijskog sustava već je razvijen, ali treba nastaviti rad i usklađivanje strukture sa šumarskim informacijskim sustavom EU (FISE). Ovoj aktivnosti treba prethoditi hitno usvajanje i stavljanje podataka u javnost druge (II.) inventure šuma.

Prioritet 6.2. Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda

Mjera 6.2.1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje ostalim šumskim proizvodima

Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir zbog održivog upravljanja ostalim šumskim proizvodima (OŠP) u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostavljanje Registra komercijalnih sakupljača ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda;
2. Izrada Akcijskog plana sustava certifikacije u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda;
3. Uspostavljanje sustava certifikacije u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH.

Prioritet 6.3. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH

Mjera 6.3.1. Uspostavljanje usklađenog institucionalnog, regulatornog i planskog okvira za uspostavu lovišta, upravljanje populacijom i održivo upravljanje lovnom divljači

Cilj ove mjere je da se uskladi zakon o lovstvu i podzakonski akti Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU i unaprijedi institucionalni okvir zbog održivog upravljanja lovnom divljači u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Priprema revidiranog Zakona o lovstvu Brčko distrikta BiH s podzakonskim aktima, usklađenog s pravnom stečevinom EU;
2. Izvršavanje kategorizacije, ustanovljenja i dodjele lovišta na korištenje u skladu s odredbama Zakona;
3. Uspostavljanje stručne službe za nadzor i provedbu zakonskih i planskih mjera u svim lovištima Brčko distrikta BiH;
4. Izrada planova za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa, usklađene s istim planovima za Republiku Srpsku i Federaciju BiH;
5. Izrada lovnih osnova za sva lovnogospodarska područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu s međunarodnim sporazumima.

Mjera 6.3.2. Uspostavljanje informacijskog sustava u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je da se uspostavi učinkovit informacijski sustav o lovstvu u Brčko distriktu BiH. Okvirno područje djelovanja je uspostavljanje informacijskog sustava u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH.

Prioritet 6.4. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način

Mjera 6.4.1. Unaprjeđenje zakonskog okvira za održivi razvoj sektora ribarstva, koji će biti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i omogućavanje održivog korištenja i upravljanja ribljim fondom Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je da se zakonska regulativa o ribarstvu uskladi s pravnom stečevinom EU, kao i da se unaprijedi sustav korištenja i upravljanja ribljim fondom Brčko distrikta BiH, da on bude održiv. Okvirna područja djelovanja su:

1. Usklađivanje zakonske regulative u području slatkovodnog ribarstva, usuglašene sa pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima, te izvršavanje njenog usuglašavanja sa zakonom iz podučja voda;
2. Izrada Strategije održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH, za razdoblje 2023. – 2032.;
3. Izrada ribolovne osnove za Brčko distrikt BiH;
4. Izrada Pravilnika o usklađivanju ribolovnih osnova Brčko distrikta BiH sa Zakonom o slatkovodnom ribarstvu;
5. Izrada Registra plovila i dozvola za gospodarsko ribarstvo na rijeci Savi i Pravilnik (sustav) za izdavanje dozvola;
6. Uspostavljanje sustava za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i izvozu ulova riba;

7. Izrada modela statističkog praćenja gospodarstava uzgoja slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH;
8. Agencija za statistiku BiH, podružnica/ekspozitura Brčko distrikta BiH treba pratiti i izvještavati indikatore iz području ribarstva.

Mjera 6.4.2. Uspostavljanje informacijskog sustava o ribarstvu Brčko distrikta BiH

Cilj mjere je uspostaviti informacijski sustav o ribarstvu Brčko distrikta BiH. Okvirno područje djelovanja je uspostavljanje informacijskog sustava u sektoru ribarstva Brčko distrikta BiH.

Prioritet 6.5. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima

Mjera 6.5.1. Unaprjeđenje zakonskog i institucionalnog okvira za integralnu zaštitu zemljišta, usvajanje metoda, mjerenja i indikatora za održivo upravljanje zemljištem, dostizanje neutralnosti degradacije zemljišta do 2030. godine

Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir za održivo upravljanje zemljištem i dostizanje neutralnosti degradacije zemljišta do 2030. godine. Okvirna područja djelovanja su:

1. Donošenje zakona o zaštiti zemljišta i podzakonskih akata;
2. Usvajanje plana monitoringa zemljišta;
3. Uspostavljanje mreže monitoring mjesta;
4. Izrada Osnove zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH;
5. Izrada i usvajanje Strategije održivog upravljanja zemljištem;
6. Uspostavljanje katastra degradiranih površina;
7. Izrada Akcijskog plana s procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljavanje kriterija za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih…*gender*);
8. Izvršavanje sanacije degradiranih površina (šljunokopi, kamenolomi, deponije jalovine, erodirane površine), na oko 10 ha;
9. Izrada i usuglašavanje metoda, mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa;
10. Usklađivanje zakonske regulative iz područja prostornog planiranja sa zakonom o poljoprivrednom zemljištu, zakonom o šumama i dr., kako bi se spriječilo korištenje najkvalitetnijih bonitetnih kategorija zemljišta za gradnju (da zakonski okvir iz područja prostornog uređenja i građenja na svim razinama podržava učinkovitost sprječavanja nezakonite gradnje).

Mjera 6.5.2. Deminiranje zemljišta

Cilj ove mjere je izvršiti deminiranje cjelokupnog zemljišta Brčko distrikta BiH. Okvirno područje djelovanja je deminiranje preostalog miniranog zemljišta, u potpunosti (100 % teritorija Brčko distrikta BiH) do 2030. godine. Deminiranje se treba vršiti na temelju godišnjih planova deminiranja.

Prioritet 6.6. Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz područja šumarstva, lovstva, ribolova

Mjera 6.6.1. Unaprjeđenje čuvarskih službi da budu modernizirane, mobilne i kapacitirane (moderne tehnologije i ljudstvo) za učinkovito obavljanje čuvarskog nadzora nad prirodnim resursima. Uspostavljanje učinkovitog sustava za smanjenje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribarstva za 30 %

Cilj ove mjere je da se kroz unaprjeđenje čuvarskih službi putem opremanja, modernizacije i obuke osigura učinkovitiji sustav nadzora i smanjenje nezakonitih aktivnosti u šumarstvu, lovstvu i ribarstvu do 2030. godine i dalje. Okvirna područja djelovanja su:

1. Nabava softverskog alata za prostorno osmatranje i izvještavanje, opremanje čuvara s pametnim uređajima (npr. pametni telefoni) za evidenciju stanja i fotografiranje, kamere za osmatranje, GIS pozicioniranje povezano sa središnjom bazom podataka;
2. Izvršena obuka čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i učinkovitom vršenju čuvarskog nadzora;
3. Priprema programa i vršenje kontinuriane obuke čuvara o suvremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa.

Prioritet 6.7. Uspostavljanje sustava održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama

Mjera 6.7.1. Uspostavljanje okvira za održivu uporabu i eksploataciju mineralnih sirovina do 2030. godine

Cilj ove mjere je da se kroz izradu strategije održivog upravljanja mineralnim sirovinama Brčko distrikta BiH i kroz analizu ležišta, te uspostavu katastra rudarskog otpada i katastra napuštenih rudarskoh objekata, osigura održivo korištenje mineralnih sirovina u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Izrada strategije s akcijskim planom za ekonomično, socijalno i, s aspekta zaštite okoliša, prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH, koja uključuje uvođenje koncepta kruže ekonomije;
2. Izrada programa i planova uvođenja suvremenih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprječavanja nastanka otpada.

5.1.7. Mjere za strateški cilj 7 – Upravljanje okolišem

U okviru strateškog cilja 7 definieano je ukupno 20 mjera koje su logički povezane s prioritetima.

Prioritet 7.1. Unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH koji će biti u potpunosti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima

Mjera 7.1.1. Donošenje ključnih propisa za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je da se donesu ključni zakoni i podzakonski akti za zaštitu okoliša, koji nedostaju u Brčko distriktu BiH, i izvrše izmjene i dopune zastarjelih zakona i podzakonskih akata. Fokus je na propisima u domeni horizontalne legislative, posebice na novi Zakon o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu i usvajanje ključnih zakona i podzakonskih akata za zaštitu okoliša koji nedostaju u Brčko distriktu BiH, posebno u domeni horizontalne legislative, uz integriranje rodno osjetljivog pristupa.

Mjera 7.1.2. Unaprjeđenje harmonizacije pravnog okvira za okoliš u Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU

Cilj ove mjere je provesti transpoziciju – značajno povećati stupanj usklađenosti pravnog okvira Brčko distrikta BiH sa EU direktivama, za prioritetne direktive u skladu s kapacitetima institucija u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Provedba Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH;
2. Izrada i provedba Programa integriranja u EU – u skladu sa nadležnostima institucija Brčko distrikta BiH;
3. Usklađivanje zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU.

Prioritet 7.2. Osiguravanje učinkovite provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obveza

Mjera 7.2.1. Doprinos provedbi međunarodnih sporazuma u BiH

Cilj ove mjere je intenzivirati aktivnosti Brčko distrikta BiH i suradnju s nadležnim institucijama BiH, Federacije BiH i Republike Srpske u smjeru konstruktivnije i efektivnije implementacije sporazuma koje je BiH ratificirala. Okvirna područja djelovanja su:

1. Sudjelovanje institucija u provedbi međunarodnih sporazuma;
2. Sudjelovanje NVO-sektora u pripremi nacionalnih izvješća o provedbi međunarodnih sporazuma:
3. Doprinos institucija povećanju učinkovitosti i djelotvornosti razmjene informacija i usklađivanja strategija, zakonodavstva i aktivnosti u sektoru okoliša između Brčko distrikta BiH, Federacije BiH i Republike Srpske, posebno kroz rad Međuentitetskog tijela za okoliš, u skladu s nadležnostima Brčko distrikta BiH.

Mjera 7.2.2. Intenziviranje provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je kreirati adekvatnu pravnu osnovu za provođenje strateške procjene utjecaja na okoliš, te osigurati dosljedno provedbu strateške procjene za sve slučajeve za koje je strateška procjena obvezna. Okvirna područja djelovanja su:

1. Uređivanje pravnog okvira za provedbu SPUO-a;
2. Primjena SPUO-a: osigurati da strateška procjena ujecaja na okoliš bude urađena za sve dokumente/projekte za koje je SPUO obvezan;
3. Promocija primjene SPUO-a: raditi na podizanju svijesti resornih institucija/ pododjela o važnosti strateške procjene ujecaja na okoliš, te omogućiti njihovu obuku po ovom pitanju.

Mjera 7.2.3. Omogućavanje izdavanja integriranih dozvola za okoliš

Cilj ove mjere je kreirati organizacijske i institucionalne preduvjete za izdavanje integriranih dozvola za okoliš u Brčko distriktu BiH. Očekuje se da će ovo biti spor proces, jer je osnovna pretpostavka izmjena Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Provedba analize postojećih upravnih procesa izdavanja dozvola u Brčko distriktu BiH i definiranje koraka za uvođenje integriranih dozvola za okoliš;
2. Provedba svih potrebnih radnji i kreiranje preduvjeta za izdavanje integriranih dozvola za okoliš u pravnom i institucionalnom okviru Brčko distrikta BiH (na temelju izmjene Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH);
3. Otpočinjanje procesa izdavanja integriranih dozvola za okoliš.

Mjera 7.2.4. Priprema Tehničkih uputa za najbolje raspoložive tehnike (NRT)

Cilj ove mjere je kreirati pravne i metodološke preduvjete za primjenu NRT-ova, te potaknuti primjenu NRT-ova za sve djelatnosti za koje je to propisano. Okvirna područja djelovanja odnose se na:

1. Kreiranje pravnog okvira za NRT-ove;
2. Pripremu Tehničkih uputa za NRT-ove;
3. Javni pristup Tehničkim uputama za NRT-ove (putem *web*-stranice).

Prioritet 7.3. Postizanje visoke razine kapaciteta i međusobne koordinacije institucija

Mjera 7.3.1. Povećan broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom okoliša u institucijama Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je provesti analizu postojećih ljudskih resursa i organizacijskih kapaciteta institucija koje se bave okolišem, te povećati broj izvršitelja na poslovima okoliša. Pri tome, poseban fokus će biti na povećanju broja inspektora za zaštitu okoliša u Inspektoratu Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja podijeljena su u dva smjera:

1. Povećanje broja zaposlenih i unaprjeđenje organizacije posla u institucijama koje se bave poslovima okoliša;
2. Povećanje broja inspektora za zaštitu okoliša.

Prioritet 7.4. Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka

Mjera 7.4.1. Osiguravanje javno dostupnih, kompletnih i ažurnih informacija o okolišu

Cilj ove mjere je uspostaviti sustave za redovito objavljivanje ažurnih informacija o okolišu, tako da su informacije dostupne građanima na jednostavan način, prvenstveno putem *web*-stranica odgovornih institucija. Preduvjet za realizaciju ove mjere je uspostava informacijskog sustava za okoliš (ref. mjera 7.5.1.). Okvirna područja djelovanja su:

1. Vršenje kontinuirane edukacije zaposlenih u resornim tijelima o primjeni odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama;

2. Omogućavanje javnosti dostupnost svih relevantnih informacija o okolišu na *web*-stranici Vlade Brčko distrikta BiH;
3. Omogućavanje javnosti službene komunikacije s nadležnim organima putem elektroničke pošte.

Mjera 7.4.2. Razvijanje svijesti građana o važnosti očuvanja okoliša

Cilj ove mjere je razviti kontinuirane kampanje i druge informativne i edukativne aktivnosti, kako bi građani izgradili svijest o važnosti očuvanja prirode i okoliša za buduće generacije. Konačni cilj je i da budu spremni da mijenjaju ponašanje. Okvirna područja djelovanja su:

1. Kontinuirana provedba javnih kampanja za podizanje svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša, značaju i ugroženosti prirodnih resursa;
2. Ostvarivanje kontinuirane suradnje s medijima s ciljem provedbe promotivnih aktivnosti, informativnih i kampanja za podizanje svijesti javnosti o važnosti zaštite okoliša;
3. Radna jačanju svijesti šire javnosti kroz aktiviranje mjesnih zajednica u smislu promocije koncepta zaštite okoliša i dugoročnih edukativnih programa o pitanjima zaštite okoliša;
4. Jačanje ljudskih kapaciteta gospodarstva kroz potporu transfera znanja;
5. Uspostavljanje poveznica između okoliša i rodne dimenzije.

Mjera 7.4.3. Kvalitetnije sudjelovanje građana i organizacija civilnog društva u procesima odlučivanja o okolišu

Cilj ove mjere je ojačati mehanizme za sudjelovanje građana i organizacija civilnog društva u procesima odlučivanja o okolišu, posebice u procesima procjene utjecaja na okoliš i izdavanja okolišnih dozvola. Kroz ovu mjeru realizitat će se aktivnosti s organizacijama civilnog društva, kako bi se povećala njihova znanja o načinima sudjelovanja i dobili relevantni komentari u javnim konzultacijama. Okvirna područja djelovanja su:

1. Provedba obuka predstavnika relevantnih institucija/tijela u cilju jačanja kapaciteta za organiziranje učinkovitih postupaka sudjelovanja javnosti;
2. Ažuriranje baza podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u području okolipa i drugim područjima (ravnopravnost spolova, društvena jednakost, siromaštvo);
3. Kreiranje potcajnih aktivnosti za uključivanje mladih u procese donošenja odluka po pitanju okoliša.

Prioritet 7.5. Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH

Mjera 7.5.1. Uspostava cjelovitog informacijskog sustava o okolišu

Cilj ove mjere je kreirati preduvjete za uspostavu cjelovitog sustava informiranja o okolišu u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH, koji uključuje i informacijski sustav zaštite voda, u skladu sa Zakonom o vodama Brčko distrikta BiH. S obzirom na to da je uspostava funkcionalnog informacijskog sustava dugoročan proces, kroz ovu mjeru će se u tekućem strateškom razdoblju stvoriti pretpostavke za potpunu uspostavu i funkcionalnost sustava. Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostavljanje jedinstvenog informacijskog sustava zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH i određivanje odgovorne institucije, u skladu s odredbama Zakona o zaštiti okoliša;
2. Kreiranje metodološkog i pravnog okvira za razmjenu podataka o okolišu između institucija u Brčko distriktu BiH;
3. Jačanje institucionalnih sustava za prikupljanje i validaciju podataka.

Mjera 7.5.2. Unaprjeđenje statistike o okolišu

Cilj ove mjere je pružiti potporu resornim institucijama da unaprijede statistiku o okolišu, koja je usklađena sa zahtjevima EUROSTAT-a, tri RIO konvencije, UNECE-a i Okvira za realizaciju ciljeva održivog razvoja. Realizacijom ove mjere uspostavit će se funkcionalan proces praćenja, prikupljanja i validacije podataka o okolišu, s ciljem izvještavanja u skladu s međunarodnim ugovorima. Okvirna područja djelovanja su:

1. Sudjelovanje u izradi studijske analize koja će dati prijedlog proširenog seta indikatora koje treba pratiti po svim područjima – uključiti zahtjeve za izvještavanjem od strane EEA, EUROSTAT-a, Ciljeva održivog razvoja, tri RIO konvencije, UNECE-a, itd.;
2. Sudjelovanje u radu radne skupine koju će koordinisati MSTEO BiH i koju će činiti institucije svih razina, a koja će davati stručne prijedloge i koordinirati realizaciju zaključaka i prijedloga studijske analize;
3. Izrada i provedba Plana obuke i osposobljavanja svih institucija Brčko distrikta BiH uključenih u izvještavanje na temelju rezultata studijske analize;
4. Sudjelovanje u implementaciji Strategije praćenja stanja okoliša, upravljanja podatcima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na razini BiH;
5. Sudjelovanje u implementaciji strateškog dokumenta i Uredbe o EIONET-u, nakon izrade i usvajanja ovih dokumenata na razini BiH kroz izradu odgovarajućeg strateškog instrumenta Brčko distrikta BiH.

Mjera 7.5.3. Uspostava funkcionalnog sustava razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je pružiti potporu institucijama Brčko distrikta BiH da uspostave funkcionalni sustav razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu s Aneksima I., II. i III. INSPIRE direktive. Okvirna područja djelovanja odnose se na:

1. Izradu i usvajanje metodologije razmjene prostornih podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH, kako bi se osigurali adekvatni mehanizmi za razmjenu prostornih informacija u skladu s INSPIRE direktivom;
2. Određivanje institucija zaduženih za pojedine zadatke na temelju usvojene metodologije;
3. Izrada, uspostavljanje i upravljanje sustavom razmjene prostornih podataka u skladu s Aneksima I., II. i III. INSPIRE direktive i uslugama između institucija.

Mjera 7.5.4. Uspostava funkcionalnog PRTR registra u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je pružiti potporu institucijama u Brčko distriktu BiH da uspostave funkcionalan PRTR registar koji je usklađen s registrima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj. Proces izvještavanja podataka iz PRTR registara treba biti reguliran prema institucijama BiH. U skladu sa nadležnostima Brčko distrikta BiH, okvirna područja djelovanja su:

1. Ažuriranje pravnog okvira i institucionalnih aranžmana za uspostavu učinkovitog PRTR registra u Brčko distriktu BiH;
2. Uspostavljanje funkcionalne i održive PRTR baze podataka, po metodologiji koja je usuglašena s Federacijom BiH i Republikom Srpskom;
3. Osiguravanje javnog pristupa podatcima iz PRTR registra putem *web*-portala.

Mjera 7.5.5. Redovito izvještavanje o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je pružiti potporu institucijama u Brčko distriktu BiH da redovito rade i objavljuju izvještaje o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH, u skladu s propisanom obvezom izrade Izvješća. Okvirna područja djelovanja odnose se na:

1. Redovito praćenje izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH i njihovo objavljivanje, u skladu s propisanom zakonskom obvezom o izradi i objavljivanju izvješća svake dvije godine;
2. Organiziranje edukacije kadrova za upravljanje centralnim sustavom prikupljanja i obrade podataka, te uspostavljanje kapaciteta za analiziranje prikupljenih i validiranih podataka;
3. Izradu i usvajanje Akcijskog plana za provedbu direktive standardizirvanom izvještavanju (SRDSIP) na teritoriju Brčko distrikta BiH;
4. Unaprjeđenje sustava praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja koji se odnose na tematsko područje okoliša.

Prioritet 7.6. Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika

Mjera 7.6.1. Integracija zahtjeva okoliša u sektorske politike i propise

Cilj ove mjere je inicirati institucionalne i pravne promjene radi integracije zahtjeva zaštite okoliša u sektore koji su usko povezani s okolišem, kao što su energetika, transport, rudarstvo, poljoprivreda, šumarstvo, zdravstveni sektor, turizam, obrazovni sektor, ravnopravnost spolova, socijalna zaštita. Okvirna područja djelovanja su:

1. Integracija zahtjeva okoliša u politike i zakonodavstvo u drugim sektorima (resorima);
2. Integracija zahtjeva Strategije prilagodbe klimaskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike u Brčko distriktu BiH.

Mjera 7.6.2. Integracija principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i siromaštva u politike zaštite okoliša

Cilj ove mjere je osigurati institucionalne mehanizme i kapacitete za potpunu integraciju standarda i principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i siromaštva u politike zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Institucionaliziranje procedura za integriranje standarda ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i siromaštva u sve faze upravljanja okolišem;
2. Unaprjeđenje razine znanja i svijesti o povezanosti okoliša i rodne dimenzije;
3. Unaprjeđenje kapaciteta institucija za korištenje alata poput rodne analize, procjene *gender* utjecaja, rodno odgovornog budžetiranja, *gender* indeksa u području okoliša.

Mjera 7.6.3. Kreiranje modela za tranziciju ka kružnoj ekonomiji

Cilj ove mjere je stvaranje pretpostavki u pravnom i institucionalnom okviru za primjenu koncepta kružne ekonomije u Brčko distriktu BiH.

Okvirno područje djelovanja odnosi se na definiranje i usvajanje modela za tranziciju ka kružnoj ekonomiji za Brčko distrikt BiH.

Prioritet 7.7. Usuglašavanje i stavljanje u primjenu učinkovitih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu okoliša

Mjera 7.7.1. Poboljšanje institucionalnog i pravnog okvira za financiranje projekata zaštite okoliša

Cilj ove mjere je poboljšati kapacitete institucija za namjensko financiranje projekata u području okoliša i unaprijediti legislativu, čime će se stvoriti osnova za prikupljanje sredstava putem naknada i drugih vrsta ekonomskih instrumenata za zaštitu okoliša. Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostava mehanizma za namjensko financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH, prvenstveno razmatranjem opcija za osnivanje Fonda za zaštitu okoliša;
2. Poboljšanje propisa za definiranje ekonomskih instrumenata za zaštitu okoliša;
3. Uvođenje novih inovativnih i poticajnih ekonomskih mehanizama;
4. Značajnije korištenje fondova EU i drugih međunarodnih fondova.

Prioritet 7.8. Uspostavljanje sustava za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje učinaka u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u okolišu

Mjera 7.8.1. Unaprjeđenje obrazovnih programa, istraživanja i inovacija u području okoliša

Cilj ove mjere je pružiti potporu obrazovnim, znanstvenim i istraživačkim institucijama da poboljšaju obrazovne programe, kvalitetu istraživanja i uvođenje inovacija u području okoliša. Osnovna pretpostavka za ova poboljšanja je sustavno financiranje navedenih područja. Okvirna područja djelovanja su:

1. Periodično inoviranje planova za integriranje problematike zaštite okoliša u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH;
2. Uspostavljanje namjenskih proračuna u Brčko distriktu BiH za ulaganje u inovacije i razvoj, te primjenu novih tehnologija s ciljem smanjenja zagađenja;
3. Uspostavljanje namjenskih proračuna u Brčko distriktu BiH za potporu neformalnom obrazovanju u području okoliša;
4. Unaprjeđenje kapaciteta za istraživanja u području okoliša apliciranjem na međunarodne projekte;
5. Ostvarivanje suradnje s gospodarstvom – uključivanje gospodarstva u financiranje istraživanja u području okoliša (suradnja fakulteta i gospodarstva).

6. INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR

Ukupna financijska procjena ESAP 2030+ za razinz Brčko distrikta BiH je 404 milijuna BAM. Proces izrade procjene obuhvaća financijsku analizu koja uključuje sedam tematskih područja koja se sastoje od 52 prioriteta sačinjena od 108 mjera. Najmanji broj prioriteta (ukupno šest) imalo je tematsko područje Upravljanje vodama, dok je najveći broj prioriteta (ukupno devet) imalo tematsko područje Biodiverzitet i zaštita prirode. Najmanji broj mjera imalo je tematsko područje Upravljanje otpadom (ukupno deset), dok je najveći broj mjera (ukupno 24) imalo tematsko područje Biodiverzitet i zaštita prirode. Kada su u pitanju ukupne procjene troška, tematsko područje Upravljanje vodama predstavlja oko 50 % ili oko 203 milijuna BAM strukture financiranja. Tematsko područje Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija je na drugom mjestu s oko 24 % ili 97 milijuna BAM. Treći najveći trošak je 18 % ili 72 milijuna BAM koji otpada na tematsko područje Upravljanje otpadom. Tematska područja Biodiverzitet i zaštita prirode (11.8 milijuna BAM), Održivo upravljanje resursima (11.5 milijuna BAM), i Upravljanje okolišem (5 milijuna BAM), ukupno iznose oko 7 % procjene. Kemijska sigurnost i buka je tematsko područje s najmanjom alokacijom, 0.5 % ili oko 2.1 milijun BAM.

Proces izrade indikativnog financijskog okvira obuhvatio je kvantifikaciju 106 od ukupno 108 ili 98 % mjera u ESAP 2030+ za razinu Brčko distrikta BiH. Mjera 2.4.2. (Jačanje tržišta otpada namijenjenog recikliranju) i mjera 5.1.3. (Implementacija Montrealskog protokola, Kigali amandmana i djelomična transpozicija Uredbe EU br. 1005/2009) nisu dobile financijsku procjenu. U trenutku izrade procjene bilo je jako teško uraditi metodološki konzistentnu procjenu troška za ove dvije mjere prvenstveno zato što je metodološki bilo izuzetno kompleksno kvantificirati njihov sadržaj, što je na kraju onemogućilo da se precizno izračuna procjena troškova.

U tematskom području Upravljanje vodama, prioriteti 1.1. (Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom) i 1.3. (Sprječavanje pogoršanja i unaprjeđenje statusa vodnih tijela) predstavljaju skupa 73 % ili oko od 149 milijuna BAM troškova tog područja. Prioritet 1.3. je i ujedno najveći prioritet indikativnog financijskog okvira Brčko distrikta BiH, jer čini oko 23 % od ukupne procjene. Kada je u pitanju tematsko područje Upravljanje otpadom, prioritet 2.3. (Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom) obuhvaća preko pola vrijednosti, preciznije 66 % ili oko 47 milijuna BAM troškova tog područja. U okviru tematskog područja Biodiverzitet i zaštita prirode prioriteti 3.2. (Jačanje institucije nadležne za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode) i 3.4. (Izvršenje inventarizacije biodiverziteta na ekosustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu) predstavljaju skupa 72 % ili skoro 8.4 milijuna BAM.

Kada je u pitanju tematsko područje Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija, prioritet 4.1. (Smanjene zagađivanja zraka ključnim zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje) obuhvaća 44 % ili 43 milijuna BAM ovog tematskog područja. Ovo je ujedno i drugi najveći prioritet indikativnog financijskog okvira Brčko distrikta BiH koji, jer čini oko 10 % od ukupne procjene. Prioriteti 5.2. (Uspostavljanje održivog sustava upravljanja kemikalijama i implementacije propisa iz pravne stečevine EU u području kemijske sigurnosti) i 5.3. (Unaprjeeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u području kemijske sigurnosti) iznose 55 % ili 1.1 milijun BAM vrijednosti tematskog područja Kemijska sigurnost i buka.

Prioritet 6.5. (Integralno i održivo upravljanje zemljišnim resursima) obuhvaća nešto ispod 3 % ili 11.5 milijuna BAM tematskog područja Održivo upravljanje prirodnim resursima. Prioriteti 7.3. (Postizanje visoke razine kapaciteta i međusobne koordinacije institucija) i 7.5. (Uspostavljanje učinkovitog i trenasparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu) iznose 42 % ili 2 milijuna BAM.

Detaljan prikaz podataka procjene indikativnog financijskog okvira za razinu Brčko distrikta BiH nalazi se u Aneksu, 3. poglavlju i djelomično na ***slici 13*** (tortni grafikon) u nastavku ovog poglavlja.

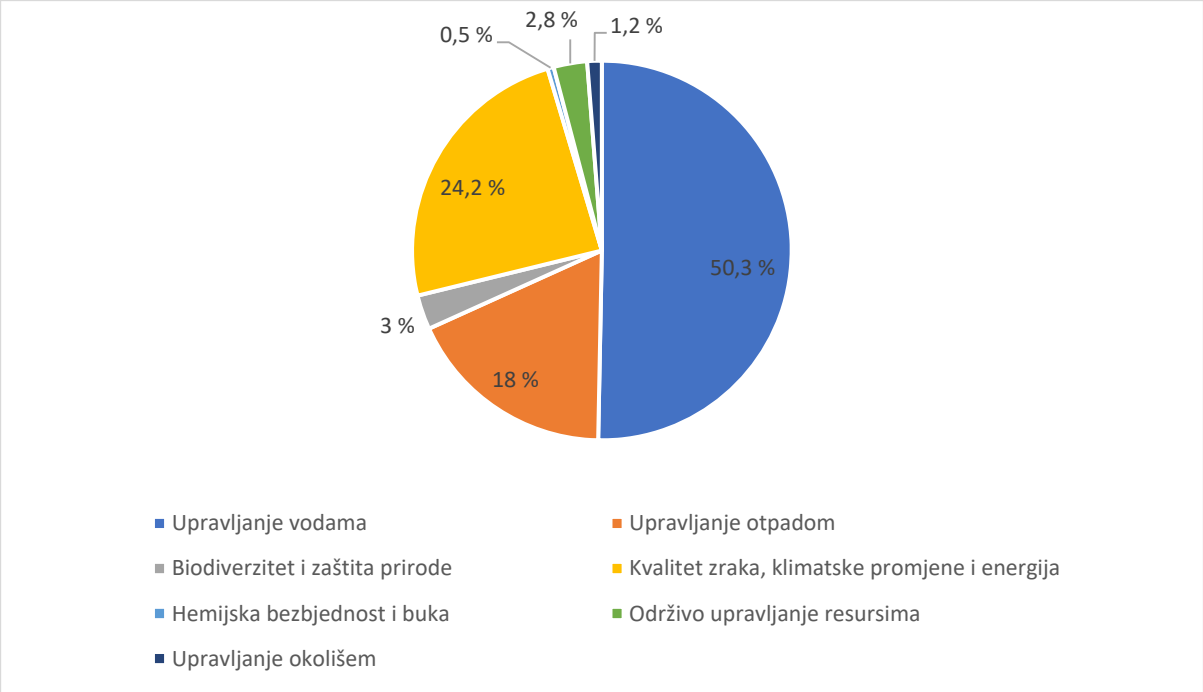

Slika 13: *Struktura financiranja (u %) Brčko distrikta BiH*

7. USKLAĐENOST STRATEGIJE S DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Strategija zaštite okoliša identificira sedam strateških ciljeva (po jedan za svako tematsko područje), kako je i navedeno u poglavlju 3.4, Strateški ciljevi.

Analiza međusobne usklađenosti ovog dokumenta s drugim relevantnim strateškim dokumentima izvršena je komparacijom strateških ciljeva (i prioriteta) Strategije ciljevima drugih strateških dokumenata proizišlih iz procesa europskih integracija i međunarodno priznatim ciljevima održivog razvoja. U procesu izrade Strategije Brčko distrikta BiH, razmatrani su sljedeći strateški, planski i razvojni dokumenti:

- Zelena agenda za Zapadni Balkan;
- Strategija aproksimacije propisa pravnoj stečevini EU u području zaštite okoliša Bosne i Hercegovine (EAS BiH);
- Program ekonomskih reformi Bosne i Hercegovine (PER BiH 2021. – 2023.);
- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama i niskoemisijskog razvoja BiH (2020. – 2030.);
- Utvrđeni doprinos Bosne i Hercegovine (NDC 2020. – 2030.);
- Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH (Agenda 2030);
- Strategija zaštite okoliša Brčko distrikta BiH (2016. – 2026.);
- Strategija razvoja Brčko distrikta BiH (2021. – 2027.).

Zelena agenda za Zapadni Balkan

Zelena agenda za Zapadni Balkan (EU, 2020) podrazumijeva prelazak zemlje na sustav održive ekonomije, a u skladu s Europskim zelenim planom. S tim u vezi, daje konkretne preporuke za pet područja razvoja u kojima će EU nastaviti podržavati zemlje u regiji:

- klima, energija i mobilnost – postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine kao najvažniji prioritet;
- kružna ekonomija – uvođenje kružne ekonomije u sve lance proizvodnje i povezivanje zemalja regije s industrijskim lancima u EU;
- uklanjanje onečišćenja zraka, vode i tla – usklađivanje sa standardima EU o kvaliteti uraka, vode i upravljanja otpadnim vodama, modernizacija monitoringa, upravljanje njihovom kvalitetom, te promoviranje ponovne uporabe vode u poljoprivredi;
- održiva poljoprivreda i proizvodnja hrane – kroz izgradnju održivih sustava, smanjenje otpada, poboljšanje usklađenosti s EU standardima o ispravnosti hrane i dobrobiti životinja, te promoviranja okolišno prihvatljivog organskog uzgoja;
- biodiverzitet – zaštita, razvoj i provođenje Akcijskog plana za biodiverzitet za Zapadni Balkan do 2030. godine i Plana za obnavljanje šumskog potencijala.

Strategija aproksimacije propisa pravnoj stečevini EU u području zaštite okoliša BiH (EAS BiH)

Zemlje koje pretendiraju da se pridruže EU trebaju usvojiti realne i dugoročne državne strategije za postupno usklađivanje svog zakonodavstva sa pravnom stečevinom EU. Jedan od ključnih ciljeva je ispunjavanje ciljeva SSP-a, što uključuje aproksimaciju propisa iz područja zaštite okoliša u BiH

(MVTEO BiH, 2017). Pristup aproksimaciji propisa u ovom području napravljen je na način da su izrađena četiri dokumenta (za svaku razinu vlasti u BiH).

EAS BiH obuhvaćaa osam podsektora pravne stečevine EU koji se odnose na zaštitu okoliša, a to su:

- horizontalna (zajednička) problematika;
- vodoprivreda;
- upravljanje otpadom;
- kvaliteta zraka i klimatske promjene;
- industrijsko zagađenje;
- kemikalije;
- zaštita prirode;
- buka u okolišu.

Program ekonomskih reformi BiH (PER BiH 2021. – 2023.)

Plan aktivnosti za izradu Programa ekonomskih reformi (Vijeće ministara BiH, 2021) osnovni je dokument koji regulira proces izrade Programa ekonomskih reformi i suradnju između različitih razina vlasti, Vijeća ministara BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade Republike Srpske i Brčko distrikta BiH. Program ekonomskih reformi 2019. – 2021. izrađen je na temelju priloga koje su dostavile nadležne institucije prema usvojenom Planu aktivnosti po rokovima i nositeljima aktivnosti.

Utjecaj reformskih mjera će se ogledati u povećanju udjela energije iz obnovljivih izvora energije, povećanju energijske učinkovitosti i doprinošenju uštedama energije (a samim time i smanjenjem negativnih utjecaja na okoliš).

Strategija prilagodbe klimatskim promjenama i niskoemisijskog razvoja BiH (2020. – 2030.)

Ova strategija (UNDP, 2013) za cilj ima povećanje otpornosti na klimatsku varijabilnost i klimatske promjene pri čemu će osigurati razvojne dobiti, te dostizanje najviše vrijednosti i prestanak rasta razine emisija stakleničkih plinova do 2025. godine na razini koja je ispod prosjeka emisija EU27 (trenutačnih zemalja članica EU) po glavi stanovnika. Mjere za ublažavanje klimatskih promjena neophodne su kako bi se smanjili utjecaji klimatskih promjena, te osiguralo da se tim promjenama može upravljati. Također, ova strategija uključuje i komponente smanjenja rizika po društveno-osjetljive skupine, što je u skladu s perspektivom pitanja ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i siromaštva, koja je bila uzeta u obzir tijekom procesa izrade Strategije. Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama definirano je sedam prioritetnih sektora, a to su: poljoprivreda, biodiverzitet i osjetljivi ekosustavi, energija (hidroenergija), šumarstvo, zdravlje ljudi, turizam i vodni resursi/vodoprivreda. Također, identificirvana su četiri sektora koja su prioritetna za Strategiju niskoemisijskog razvoja – proizvodnja električne energije, energijska učunkovtiost u zgradarstvu, sustav daljinskog grijanja, te prijevoz/saobraćaj.

Utvrđeni doprinos BiH (NDC 2020. – 2030.)

BiH je 2015. godine podnijela prvo Izvješćeo namjeravanom nacionalnom utvrđenom doprinosu (eng. *Intended Nationally Determined Contribution* – INDC) (UNDP BiH, 2020b), te ratificirala Pariški sporazum Odlukom o ratifikaciji Pariškog sporazuma u skladu s UNFCCC-om. Prema odredbama Sporazuma, države imaju obvezu dostavljanja ažuriranih dokumenata o aktivnostima ublažavanja

klimatskih promjena svakih pet godina. Zbog toga, BiH je pripremila Utvrđeni doprinos BiH za razdoblje 2020. – 2030. godine (eng. *Nationally Determined Contribution* – NDC).

Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH (Agenda 2030)

BiH se 2015. godine obvezala da će provesti Agendu 2030, s ciljevima održivog razvoja koji predstavljaju plan za stvaranje bolje i održive budućnosti za cijeli svijet. Agenda 2030 (Vlada Švedske i UNDP, 2020) sastoji se od tri održiva razvojna smjera koji odražavaju razvojnu situaciju i prioritete BiH:

- dobra uprava i upravljanje javnim sektorom;
- pametni rast;
- društvo jednakih mogućnosti.

Svaki razvojni smjer sastoji se od tzv. „akceleratora" koji jasno propisuju koji su to prioriteti kojima bi se omogućilo ispunjavanje ciljeva pojedinačnog razvojnog pravca. Ovaj dokument služi za usmjeravanje procesa strateškog planiranja za sve razine vlasti u BiH, što podrazumijeva i razinu Brčko distrikta BiH.

Strategija zaštite okoliša Brčko distrikta BiH (2016. – 2026.)

Strategija zaštite okoliša Brčko distrikta BiH (Vlada Brčko distrikta BiH *et al.*, 2016) predstavlja temeljni planski dokument koji za cilj ima osiguravanje uravnoteženosti društveno-ekonomskih razvoja i održivi razvoj Brčko distrikta BiH. Dokument daje detaljan pregled postojećeg stanja, što uključuje zakonodavni okvir, način upravljanja životnom sredinom, socioekonomske i razvoje karakteristike, prostorno planiranje i zaštitu okoliša, kao i pregled stanja okoliša po sektorima, te sadrži i jasan pregled sporazuma kojima je pristupila BiH. Nadalje, dokument daje osvrt na institucionalni okvir za zaštitu okoliša u Brčko distriktu. Sastavni dijelovi strategije su i Strategija zaštite prirode Brčko distrikta BiH, Strategija zaštite zraka Brčko distrikta BiH i Strategija upravljanja otpadom Brčko distrikta BiH.

Tijekom procesa izrade ove Strategije, u obzir su uzeti i relevantni strateški dokumenti na razini entiteta i Brčko distrikta BiH. Kako bi se omogućila olakšana transpozicija pravne stečevine EU u području okoliša, korištene su *Smjernice za usklađivanje zakonodavstva BiH sa pravnom stečevinom EU*. Uz to, razmotrene su i preporuke EU iz Pododbora SSP-a za promet, energetiku, okoliš i regionalni razvoj. Nadalje, izvršena je koordinacija s implementacijskim timom za izradu Nacionalnog energetskog i klimatskog plana BiH (2021. – 2030.).

Strategija razvoja Brčko distrikta BiH (2021. – 2027.)

Strategija razvoja Brčko distrikta BiH za razdoblje 2021. – 2027. predstavlja ključni strateško-planski dokument za usmjeravanje i poticanje razvoja u Brčko distriktu BiH. Osim detaljne situacijske analize i pregleda stanja, dokument se sastoji od prioriteta i mjera za ostvarivanje postavljenih strateških ciljeva u Brčko distriktu BiH, uz indikativni financijski okvir.

Tabela 21: *Prikaz relevantnih strateških dokumenata za razinu Brčko distrikta BiH*

**Razvojni smjerovi/ciljevi/mjere iz strateških dokumenata uzeti su u obzir samo ukoliko se odnose na okoliš*

Razvojni smjer/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za razinu Brčko distrikta BiH *	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH**
Zelena agenda za Zapadni Balkan	
Cilj: Postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine (dekarbonizacija kao prioritet)	**Prioritet 4.1**. - Smanjenje zagađivanja zraka ključnim zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje **Prioritet 4.3**. - Smanjenje utjecaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija stakleničkih plinova i povećanjem ponora ugljika **Prioritet 4.5**. - Povećanje energijskee učinkovitosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima uz uvođenje poticajnih mehanizama **Prioritet 7.1**. - Unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima
Cilj: Uvođenje kružne ekonomije	**Prioritet 2.4**. - Uspostavljanje sustava za upravljanje posebnim kategorijama otpada **Prioritet 7.6**. - Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika
Cilj: Borba protiv zagađenja zraka, vode i tla	**Prioritet 1.1**. - Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom **Prioritet 1.4**. - Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa **Prioritet 1.6**. - Osiguravanje financijske održivosti sektora voda **Prioritet 4.2.** - Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji podržava donošenje strateških odluka i informira građane o kvaliteti zraka
Cilj: Održiva poljoprivreda i proizvodnja hrane	**Prioritet 6.1.** - Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike klimatskih promjena
Cilj: Biodiverzitet – Zaštita i obnavljanje ekosustava	**Prioritet 3.7.** - Jačanje procesa znanstveno-političkog dijaloga i donošenje odluka o biodiverzitetu i zaštiti prirode bazirati na znanstveno utemeljenim informacijama i činjenicama
Strategija aproksimacije propisa pravnoj stečevini EU u području zaštite okoliša BiH (EAS BiH)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH**
Horizontalna pitanja (3.1.)	**Prioritet 7.4**. - Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka **Prioritet 7.5.** - Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH
Upravljanje vodama (3.2.)	**Prioritet 1.1**. - Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom **Prioritet 1.2**. - Unaprjeđenje strateškog i sustavnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH
Upravljanje otpadom (3.3.)	**Prioritet 2.1.** - Unaprjeđenje pravnog i strateškog okvira u području upravljanja otpadom s EU principima

Razvojni smjer/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za razinu Brčko distrikta BiH *	Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH
Zaštita zraka i klimatske promjene (3.4.)	**Prioritet 4.6.** - Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz uvođenje pravednog sustava poticaja
Industrijsko zagađenje (3.5.)	**Prioritet 7.4. -** Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka
Kemikalije (3.6.)	**Prioritet 5.1.** - Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH
Zaštita prirode (3.7.)	**Prioritet 3.1.** - Unaprjeđivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva sa pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima
Buka u okolišu (3.8.)	**Prioritet 5.5**. - Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasnih institucionalnih nadležnosti kojim se regulira pravna stečevina EU iz područja buke u okolišu
Program ekonomskih reformi BiH (PER BiH 2021–2023.)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH**
Mjera 5.3.1.1. Razvoj tržišta energije i plina	**Prioritet 7.1**. - Unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima
Mjera 5.3.1.2. Unaprjeđenje energijske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije	**Prioritet 7.1**. - Unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima
Mjera 5.3.2.3. Unaprjeđenje integralnog upravljanja otpadom i sustavom kružne ekonomije	**Prioritet 2.3** - Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom **Prioritet 2.4.** - Uspostavljanje sustava za upravljanje posebnim kategorijama otpada
Strategija i akcijski plan za zaštitu biološke raznolikosti BiH (2015. – 2020.)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH**
Globalni strateški smjer A – Utjecanje na skrivene uzroke gubitka biološke raznolikosti pozicioniranjem biološke raznolikosti u vladi i društvu	**Prioritet 3.9**. - Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama **Prioritet 7.4.** - Osiguravanje razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka
Globalni strateški smjer B – Smanjenje izravnih pritisaka na biološku raznolikost i promoviranje njegove održive uporabe	**Prioritet 3.9**. - Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama **Prioritet 6.4**. - Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način
Globalni strateški smjer C – Poboljšanje statusa biološke raznolikosti očuvanjem ekosustava, vrsta i genetičke biološke raznolikosti	**Prioritet 3.6.** - Unaprjeđenje međusektorske suradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo

Razvojni smjer/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za razinu Brčko distrikta BiH *	Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH
Globalni strateški smjer D – Jačanje opće koristi od biološke raznolikosti i ekosustavniih usluga	**Prioritet 3.6. -** Unapređenje međusektorske suradnje i političke potpore u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo
Globalni strateški smjer E – Jačanje implementacije CBD-a integralnim planiranjem, upravljanjem znanjima i izgradnjom kapaciteta	**Prioritet 3.9.** - Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnimm uslugama **Prioritet 7.4**. - Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka
Strategija prilagodbe klimatskim promjenama i niskoemisijskog razvoja BiH (2020. – 2030.)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH**
Generiranje i širenje znanja i informacija zasnovanih na činjenicama (3.1.)	**Prioritet 4.2**. - Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji podržava donošenje strateških odluka i informira građane o kvaliteti zraka **Prioritet 7.4**. - Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okolioa i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka
Efektivni institucionalni i regulatorni okviri (3.2.)	**Prioritet 4.2.** - Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji podržava donošenje strateških odluka i informira građane o kvaliteti zraka **Prioritet 4.3**. - Smanjenje utjecaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija stakleničkih plinova i povećanjem ponora ugljika
Efektivni pristupi prilagodbe klimatskim promjenama (3.3.)	**Prioritet 7.2.** - Osiguravanje učinkovite provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obveza
Utvrđeni doprinos BiH (NDC 2020. – 2030)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH**
Ublažavanje klimatskih promjena/smanjenje emisija stakleničkih plinova (3.)	**Prioritet 4.1**. - Smanjenje zagađivanja zraka ključnim zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje
Prilagodba klimatskim promjenama (4.)	**Prioritet 4.3.** - Smanjen utjecaj Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emislija stakleničkih plinova i povećanjem ponora ugljika
Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH**
7. Razvojni smjer: Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom	**Prioritet 3.2.** - Jačanje institucija nadležnih za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode **Prioritet 4.1.** - Smanjenje zagađivanja vazduha ključnim zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje **Prioritet 7.1.** - Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima **Prioritet 7.2.** - Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza **Prioritet 7.4.** - Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka **Prioritet 7.6.** - Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika

Razvojni smjer/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za razinu Brčko distrikta BiH *	Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH
	Prioritet 7.8. - Uspostavljanje sistema za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini
8. Razvojni smjer: Pametni rast	**Prioritet 3.9** - Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama **Prioritet 5.4.** - Unapređenje znanja korisnika hemikalija i biocida i javnosti u oblasti upravljanja hemikalijama **Prioritet 5.7.** - Unapređenje znanja javnosti o negativnim uticajima buke, upravljanju bukom u životnoj sredini, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja **Prioritet 6.1.** - Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike klimatskih promjena **Prioritet 6.2.** - Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda **Prioritet 6.3.** - Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH **Prioritet 6.4.** - Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način **Prioritet 6.5.** - Uspostavljanje integralnog i održivog upravljanja zemljišnim resursima **Prioritet 6.7.** - Uspostavljanje sistema održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama **Prioritet 7.4.** - Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka **Prioritet 7.7.** - Usaglašavanje i stavljanje u primjenu efikasnih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu životne sredine **Prioritet 7.8.** - Uspostavljanje sistema za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini
9. Razvojni pravac: Društvo jednakih mogućnosti	**Prioritet 7.1.** - Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima **Prioritet 7.4.** - Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka
Strategija zaštite okoliša Brčko distrikta BiH (2016. – 2026.)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH**
Cilj 1: Europske integracije i implementacija direktiva EU	**Prioritet 1.1**. - Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom **Prioritet 2.1.** - Unaprjeđenje pravnog i strateškog okvira u području upravljanja otpadom s EU principima **Prioritet 3.1.** - Unaprjeđivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva sa pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima **Prioritet 4.1.** - Smanjenje zagađivanja zraka ključnim zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje

Razvojni smjer/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za razinu Brčko distrikta BiH *	Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH
	Prioritet 5.1. - Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH **Prioritet 5.5**. - Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasnih institucionalnih nadležnosti kojim se regulira pravna stečevina EU iz područja buke u okolišu **Prioritet 6.1**. - Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike klimatskih promjena **Prioritet 7.1.** - Unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima
Cilj 2: Institucionalno jačanje i reforma institucija Brčko distrikta BiH u vezi s višedisciplinskim pristupom zaštiti okoliša i promocijom koncepta održivog razvoja u svim segmentima života	**Prioritet 1.4.** - Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa **Prioritet 2.3**. - Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom **Prioritet 3.6**. - Unaprjeđenje međusektorske suradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo **Prioritet 5.2**. - Uspostavljanje održivog sustava upravljanja kemikalijama i implementacije propisa iz pravne stečevinom EU u području kemijske sigurnosti **Prioritet 6.1** - Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike klimatskih promjena
Cilj 3: Jačanje kadrovskih kapaciteta i ljudskih potencijala u području zaštite okoliša u svim sektorima	**Prioritet 1.6**. - Osiguravanje financijske održivosti sektora voda **Prioritet 2.4.** - Uspostavljanje sustava za upravljanje posebnim kategorijama otpada **Prioritet 4.3.** - Smanjenje ujeicaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija stakleničkih plinova i povećanjem ponora ugljika **Prioritet 5.3.** - Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u području kemijske sigurnosti **Prioritet 5.8**. - Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u području upravljanja bukom **Prioritet 6.6**. - Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz područja šumarstva, lovstva, ribolova **Prioritet 7.6.** - Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika
Cilj 4: Podizanje svijesti o zaštiti okoliša, stvaranje i povećanje stručnih kapaciteta	**Prioritet 1.2.** - Unaprijeđeno strateško i sustavno planiranje upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH **Prioritet 2.7.** - Jačanje svijesti javnosti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada **Prioritet 3.9**. - Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama **Prioritet 4.2**. - Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji podržava donošenje strateških odluka i informira građane o kvaliteti zraka **Prioritet 5.4**. - Unaprjeđenje znanja korisnika kemikalija i biocida i javnosti u području upravljanja khemikalijama **Prioritet 5.7.** - Unaprjeđenje znanja javnosti o negativnim utjecajima buke, upravljanju bukom u okolišu, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja **Prioritet 7.6**. - Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika

Razvojni smjer/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za razinu Brčko distrikta BiH *	Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH
Cilj 5: Uspostavljanje međusektorske suradnje i koordinacije uz integriranje principa zaštite okoliša u druge sektore	**Prioritet 7.6.** - Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika
Strategija razvoja Brčko distrikta (2021. – 2027.)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH**
Prioritet 1.1. Razvoj poduzetništva i malih i srednjih poduzeća	**Prioritet 7.8.** Uspostavljanje sustava za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje učinaka u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u okolišu
Prioritet 1.2. Razvoj poljoprivrede i ruralnim područja	**Prioritet 6.5.** Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	**Prioritet 6.5.** Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima **Prioritet 7.6.** Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika
Prioritet 1.4. Privlačenje investicija	**Prioritet 2.5.** Unaprjeđenje sustava evidencije i izvještavanja o otpadu **Prioritet 2.3.** Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom
Prioritet 2.1. Poboljšani uvjeti za razvoj obrazovanja, znanosti i istraživanja	**Prioritet 3.8.** Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama **Prioritet 5.1.** Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH **Prioritet 7.8.** Uspostavljanje sustava za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje učinaka u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u okolišu
Prioritet 2.2. Poboljšanje sustava socijalne uključenosti	**Prioritet 7.6.** Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika
Prioritet 2.4. Jačanje otpornosti na prirodne i druge nesreće	**Prioritet 4.4.** Jačanje otpornosti na utjecaje klimatskih promjena
Prioritet 3.1. Unaprjeđenje postojećeg stanja zaštite prirode, tla, vode i zraka	**Prioritet 1.3.** Sprječavanje pogoršanja i unaprjeđenje statusa vodnih tijela na teritoriu Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika **Prioritet 1.4.** Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa **Prioritet 1.6.** Osiguravanje financijske održivosti sektora voda **Prioritet 3.3.** Uspostavljanje i unaprjeđivanje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode **Prioritet 6.1.** Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena **Prioritet 7.5.** Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH
Prioritet 3.2. Unaprjeđenje stanja komunalne infrastrukture i odgovorno upravljanje prostorom	**Prioritet 1.4.** Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa **Prioritet 2.3.** Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom **Prioritet 4.1.** Smanjenje zagađivanja zraka zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje

Razvojni smjer/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za razinu Brčko distrikta BiH *	Vezani prioritet iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH
	Prioritet 4.4. Jačanje otpornosti na utjecaje klimatskih promjena **Prioritet 4.6.** Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz reformu sustava poticaja (usmjerenog prema građanskoj energiji)
Prioritet 3.3. Učinkovito korištenje energije	**Prioritet 4.5.** Povećanje energijske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima **Prioritet 4.6.** Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz reformu sustava poticaja (usmjerenog prema građanskoj energiji)

8. OKVIR ZA IMPLEMENTACIJU, MONITORING, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU STRATEGIJE

U ovom dijelu opisan je okvir za provedbu, praćenje, izvještavanje i vrednovanje Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH 2022. – 2032. koji obuhvaća instrumente i procese za praćenje i vrednovanje planiranih programa (mjera).

Okvir za provedbu, praćenje, izvještavanje i vrednovanje sprovođenja Strategije u Brčko distriktu BiH treba biti zasnovan na sljedećim ključnim načelima:

- usklađen pristup planiranju, praćenju, i izvještavanju svim razinama vlasti u Brčko distriktu BiH;
- ravnopravnostsp i jednake mogućnosti za sve građane;
- horizontalna i vertikalna koordinacija među svim razinama vlasti;
- komplementarnost;
- partnerstvo, suradnja, javnost i transparentnost;
- odgovornost, djelotvornost i učinkovitosz institucija na svim razinama vlasti u Brčko distriktu BiH.

Okvir za provedbu, praćenje, izvještavanje i vrednovanje Strategije uključit će dionike na dvije različite razine:

- Nositelji mjera, prema Aneksu 1;
- Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjera, prema Aneksu 1.

Prije faktičke provedbe mjera, trebaju se pripremiti trogodišnji i godišnji planovi rada u Brčko distriktu BiH. Konkretno, relevantne mjere iz strateških dokumenata će zajedno s pokazateljima, polaznim i ciljnim vrijednostima biti prenesene u sprovedbene dokumente (trogodišnji i godišnji planovi rada). Trogodišnji i godišnji plan rada će obuhvatiti naziv glavnog programa, lozinku glavnog programa, izvore i iznose planiranih sredstava izražene u milijunima KM, kao i polazne i ciljne vrijednosti programa (mjera) s opisom aktivnosti/projekata, rokom za realizaciju, očekivanim rezultatima, nadležnim tijelima i sl. Sve relevantne procedure vezane za izradu trogodišnjeg i godišnjeg plana rada u Brčko distriktu BiH bit će u skladu sa relevantnom/relevantnim uredbom/ama (usvajanje, rokovi za dostavljanje i sl.).

8.1. Praćenje i izvještavanje

U dijelu praćenja i izvještavanja implementacije strateškog dokumenta izrađuju se dva izvješća: godišnje izvješče o radu i godišnje izvješće o sprovođenju strateškog dokumenta u skladu s relevantnom/relevantnim uredbom/ama u Brčko distriktu BiH. Ova izvešća priprema Vlada Brčko distrikta BiH. Tabela ispod rezimira predloženi plan praćenja i izvještavanja zajedno s ulogom dionika u Brčko distriktu BiH.

Tabela 22: *Plan praćenja i izvještavanja Brčko distrikta BiH*

Vrsta izvješća	Sadržaj	Tko dostavlja informacije	Tko će izrađivati	Učestalost	Svrha

Godišnja izvješća o radu	Pregled i analiza sprovođenja programa (mjera) i aktivnosti/projekata iz godišnjeg plana rada	Nositelji mjera, prema Aneksu 1	Vlada Brčko distrikta BiH	Godišnje	Zbog vođenja evidencije o napretku planiranih aktivnosti u svakom razdoblju i praćenja napretka u sprovođenju
Godišnje izvješće o sprovođenju strateškog dokumenta	Pregled općeg sprovođenja strateškog dokumenta i ocjena napretka	Nositelji mjera, prema Aneksu 1	Vlada Brčko distrikta BiH	Godišnje	Zbog analize sprovođenja strateškog dokumenta

8.2. Vrednovanje

Vrednovanje strateških dokumenata može se provesti vlastitim kapacitetima ili angažiranjem vanjskih stručnjaka. Vrednovanje u tijeku će omogućiti utvrđivanje ostvarenog, djelotvornost i učinkovitost programa (mjera). Vrednovanje u tijeku se treba sprovesti u pretposljednjoj godini sprovođenja strateškog dokumenta.

Sve procedure koje se tiču vrednovanja u tijeku trebaju biti u skladu s relevantnim procedurama i obrascima u Brčko distriktu BiH. Vrednovanje treba biti neovisno, transparentno, nepristrasno i blagovremeno. Treba se provoditi u skladu sa sljedećim kriterijima: relevantnost, učnkovitost (djelotvotnost), uspješnost, učinak i održivost. U opisu zadatka projekta može se dodati više kriterija. Relevantne institucije u Brčko distriktu BiH u skladu s relevantnim procedurama i obrascima u Brčko distriktu BiH trebaju koordinirati proces vrednovanja, pripreme plana vrednovanja (uključujući, između ostalog, posebne ciljeve vrednovanja, planirane metode, kriterije, raspoložive izvore podataka, vremenski okvir i indikativni budžet i sl.), uspostaviti blisku komunikaciju s evaluatorom, pružiti potrebnu potporu procesu vrednovanja, te osigurati poštovanje preporuka za vrednovanje.

Izvješće o vrednovanju u tijeku treba obuhvatiti najmanje sljedeće dijelove: uvod, izvršni sažetak, kontekst vrednovanja, vrednovanje napretka realizacije strateških ciljeva, nalaze, zaključak i preporuke.

Sva izvješća o vrednovanju trebaju se redovitoo objavljivati na službenoj/im stranici/ama organa Brčko distrikta BiH u cilju osiguravanja javnosti rada i transparentnosti.

9. ANEKSI

9.1. Aneks 1. Detaljan pregled mjera po strateškim ciljevima

9.1.1. Mjere za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom**		
Naziv mjere	**1.1.1. Unaprjeđenje zakonske i podzakonske regulative u Brčko distriktu BiH iz područja vodnog zakonodavstva**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je usvajanje adekvatne zakonske regulative koja je usklađena s Okvirnom direktivom o vodama EU, a čije odredbe trebaju predstavljati okvir za djelovanje u vodnom sektoru, a zatim izraditi i usvojiti niz odgovarajućih podzakonskih akata. Okvirna područja djelovanja su: 1. Usvajanje Zakona o vodama Brčko distrikta BiH 2. Izrada i usvajanje podzakonskih akata vezanih za sektor voda u skladu s usvojenim Zakonom o vodama Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status usvajanja Nacrta zakona o vodama	Na snazi Zakon o vodama Republike Srpske iz 1998. godine koji nije u skladu sa ODV-om EU. 2016. godine izrađen Nacrt zakona o vodama Brčko distrikta BiH koji nije usvojen	Usvojen Nacrt zakona o vodama (2023.)
	2. Broj prilagođenih podzakonskih akata u području upravljanja vodama	0 (U upotrebi su podzakonski akti iz Republike Srpske)	5 (2025.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH		
Indikativna financijska konstrukcija saizvorima	Iznos: 57 559 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		

financiranja	
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2025.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu
Nositelji mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Odjel za komunalne poslove
Ciljne skupine	Institucije odgovorne za provođenje propisa u području upravljanja vodama, građani Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom**		
Naziv mjere	**1.1.2. Povećanje stupnja usklađenosti zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU u području vodnih resursa**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se usvoje instrumenti strateškog planiranja čija je svrha usklađivanje propisa Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom Europske unije u području vodnih resursa. Okvirna područja djelovanja su: 1. Definiranje prioriteta vezanih za transponiranje Direktiva o vodama, prema preporukama od strane Europske komisije (EK) (za četvorogodišnje razdoblje) 2. Izrada Akcijskog plana za usklađivanje propisa o vodama u Brčko distriktu BiH s propisima EU, prema preporukama EK za područje upravljanja vodama (za četvorogodišnje razdoblje)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade liste prioriteta za transpoziciju Direktiva o vodama (za četvorogodišnja razdoblja)	U procesu izrade (2021.)	Izrađena i usvojena lista prioriteta (2022.)
	2. Status usvajanja Akcijskog plana transpozicije EU propisa o vodama u Brčko distriktu BiH (za četvorogodišnja razdoblja)	Ne postoji Akcijski plan (2021.)	Izrađen i usvojen Akcijski plan (2023.)
Razvojni efekt i doprinos	Unaprjeđenje upravljanja vodama i napredak u procesu europskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom		

mjere ostvarenju prioriteta	stečevinom EU
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 4 938 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2023.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Odjel za europske integracije i međunarodnu suradnju
Nositelji mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u suradnji s DEI i MVTEO
Ciljne skupine	Institucije odgovorne za sprovođenje EU direktiva u području upravljanja vodama, stanovništvo

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom**		
Naziv mjere	**1.1.3. Sprovođenje Direktiva EU iz područja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se osigura izrada, usvajanje i provedba Akcijskih planova za provedbu EU direktiva (APID-a) iz područja upravljanja vodama. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada i usvajanje Akcijskog plana (APID) Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ 2. Sudjelovanje u izradi Plana provedbe (DSIP) i Izrada i usvajanje Akcijskog plana (APID) Direktive o zaštiti vode od zagađenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora 91/676/EZ 3. Sudjelovanje u izradi Plana provedbe (DSIP) i Izrada i usvajanje Akcijsknog plana (APID) Direktive o upravljanju kvalitetom vode za kupanje 2006/7/EZ 4. Sudjelovanje u izradi Plana provedbe (DSIP) i Izrada i usvajanje Akcijskog plana (APID) Direktive o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja kvalitete 2006/118/EZ 5. Sudjelovanje u izradi Plana provođenja (DSIP) i Izrada i usvajanje Akcijskog plana (APID) Direktive o standardima kvalitete okoliša u području vodne politike 2013/39/EZ 6. Realizacija Akcijskih planova za implementaciju EU direktiva		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**

	1. Status usvajanja APID-a Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ	APID EU direktive 2007/60/EZ nije izrađen	Usvojen APID EU direktive 22007/60/EZ
	2. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o zaštiti vode od zagađenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora 91/676/EZ	DSIP i APID EU direktive 91/676/EZ nisu izrađeni	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 91/676/EZ
	3. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o upravljanju kvalitetom vode za kupanje 2006/7/EZ	DSIP i APID EU direktive 2006/7/EZ nisu izrađeni	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2006/7/EZ
	4. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja kvalitete 2006/118/EZ	DSIP i APID EU direktive 2006/118/EZ nisu izrađeni	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2006/118/EZ
	5. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o standardima kvalitete okoliša u području vodne politike 2013/39/EZ	DSIP i APID EU direktive 2013/39/EZ nisu izrađeni	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2013/39/EZ
	6. Stupanj realizacije APID-a vodnih Direktiva	-	Visok stupanj realizacije APID-a (2031.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja vodama kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 53 424 521 KM Izvor: 5 % proračunska sredstva, 95 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Nositelji mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u suradnji s DEI-om, MVTEO-om, Odjelom za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove, Odjelom za zdravstvo i ostale usluge		
Ciljne skupine	Institucije odgovorne za sprovođenje EU direktiva u području upravljanja vodama, građani Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.2. Unaprjeđenje strateškog i sustavnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**1.2.1. Usvajanje strateških i planskih dokumenata kojima se osigurava integralno upravljanje vodama u Brčko distriktu BiH**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je izrada i usvajanje nedostajućeg strateškog dokumenta kojim će se osigurati integralno upravljanje vodama u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive o vodama EU, kao i ažuriranje planskih dokumenata, čije je razdoblje implementacije isteklo. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada i usvajanje Strategije upravljanja vodama Brčko distritkta BiH 2. Izrada i usvajanje Pregleda značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH 3. Ažuriranje i usvajanje Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (drugi ciklus)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Broj strateških dokumenata u području upravljanja vodama	0	1 (2024.)
	2. Status usvajanja Pregleda značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH	Pregled značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH nije izrađen (2021.)	Izrađen i usvojen Pregled značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (2025.)
	3. Broj planskih dokumenata u području upravljanja vodama	0 (Nisu pokrenute aktivnosti na ažuriranju Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH) (2021.)	1 (Ažuriran i usvojen Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH – drugi ciklus) (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Dodatno ojačani sustavi strateškog planiranja i upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima finanviranja	Iznos: 1 305 108 KM Izvor: 5 % proračunska sredstva, 95 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		

Nositelji mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Odjel za komunalne poslove, Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Ciljne skupine	Institucije odgovorne za upravljanje vodama, građani Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.2. Unaprjeđenje strateškog i sustavnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**1.2.2. Uspostavljanje vodnog informacijskog sustava Brčko distrikta BiH**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je unaprijediti procese upravljanja vodama uspostavljanjem i razvojem Vodnog informacijskog sustava. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada Projekta uspostavljanja Vodnog informacijskog sustava Brčko distrikta BiH, uključujući odabir modula VIS-a, softversko rješenje, potrebe hardvera itd. 2. Realizacija Projekta uspostavljanja Vodnog informacijskog sustava Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade Projekta uspostavljanja Vodnog informacijskog sustava	Projekt nije izrađen	Izrađen Projekt(2028.)
	2. Funkcionalnost Vodnog informacijskog sustava Brčko distrikta BiH	Vodni informacijski sustav nije uspostavljen (2021.)	Uspostavljen i funkcionalan Vodni informacijski sustav (2030.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja vodama kroz nova tehnička rešenja koja doprinose dostupnosti i boljoj kvaliteti podataka koji omogućuju da se buduće politike kreiraju na temelju činjenica i odgovarajućih analiza		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 291 300 KM Izvor: 100 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2028. – 2030.		
Institucija odgovorna za	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		

koordinaciju implementacije mjere	
Nositelj mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu
Ciljne skupine	Institucije odgovorne za upravljanje vodama, lokalna zajednica, gospodarski subjekti, građani Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.2. Unaprjeđenje strateškog i sustavnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**1.2.3. Povećavanje sudjelovanja javnosti u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja u skladu sa zakonskom regulativom**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je osigurati odgovarajuću zakonsku regulativu koja će omogućiti aktivno sudjelovanje javnosti prilikom izdavanja vodnih akata. Također, ova mjera obuhvaća organiziranje kontinuiranih aktivnosti na podizanju svijesti o potrebi i značaju zaštite vodnih resursa i značaju uključivanja javnosti u procese donošenja odluka kako bi se postiglo aktivo sudjelovanje stručne i šire javnosti u njihovom donošenju. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izmjena i usvajanje zakonske regulative kojom će biti osigurani mehanizmi obveznog javnog uvida i pravovremenog sudjelovanja javnosti prilikom izdavanja vodnih akata 2. Podizanje svijesti i jačanje kapaciteta građana za uključivanje u procese donošenja odluka koje se odnose na vode, kroz javne rasprave, debate i medijsku kampanju		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Broj usvojenih podzakonskih akata vezanih za sudjelovanje javnosti u procesima upravljanja vodama	0 (Pitanja sudjelovanja javnosti i jačanja svijesti građana definirana Zakonom o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH (2004.) i Zakonom o zaštiti voda Brčko distrikta BiH (2004.) – potrebno izraditi podzakonske akte)	1 (2023.)
	2. Broj nevladinih organizacija i pripadnika stručne javnosti i šire javnosti u procesima donošenja odluka koje se odnose na vode	Stručna i šira javnost nisu dovoljno aktivni (2021.)	10 NVO (Aktivno sudjelovanje javnosti u procesima donošenja odluka u sektoru voda) (2031.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Primjene principa dobrog upravljanja kroz povećanje svijesti i unaprjeđenje mehanizama sudjelovanja građana		

Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 690 277 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2031.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu
Nosiotelji mjere	Sve institucije odgovorne za upravljanje vodnim resursima, organizacije civilnog društva, mediji
Ciljne skupine	Stručna javnost, građani Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.3. Sprječavanje pogoršanja i unaprjeđenje statusa vodnih tijela na teritoriju Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika**		
Naziv mjere	**1.3.1. Unaprjeđenje kvalitete površinskih i podzemnih voda**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je postići najmanje dobar ukupni status vodnih tijela površinskih i podzemnih voda smanjenjem zagađenja i smanjenjem ispuštanja neprečišćenih komunalnih i industrijskih voda. Okvirna područja djelovanja su: 1. Sudjelovanje u izradi Plana provedbe (DSIP-a) i izrada i usvajanje Akcijskog plana (APID-a) za implementaciju EU direktive o prečišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271/EZ 2. Realizacija APID-a EU direktive 91/271/EZ 3. Izrada dugoročnog Koncepta kanaliziranja i prečišćavanja otpadnih voda Brčko distrikta BiH; 4. Izgradnja kolektora i PPOV-a 5. Rekonstrukcija kanalizacijske mreže 6. Izrada podzakonskog akta i Akcijskog plana upravljanja kanalizacijskim muljem 7. Izrada katastra zagađivača površinskih i podzemnih voda na teritoriju Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**

	1. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271/EZ	DSIP i APID EU direktive 91/271/EZ su izrađeni 2014. godine i neophodno ih je revidirati	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 91/271/EZ (2024.)
	2. Stupanj realizacije APID-a Direktive 91/271/EZ	-	Visok stupanj realizacije APID-a (2031.)
	3. Broj konceptualnih rješenja kanaliziranja otpadnih voda	0	1 (2023.)
	4. Duljina izgrađenih kolektora i broj PPOV-a	0	20 km kolektora i 1 PPOV (2027.)
	5. Duljina rekonstruirane kanalizacijske mreže	-	2,5 km
	6. Status usvajanja podzakonskog akta i Akcijskog plana upravljanja kanalizacijskim muljem	Nisu izrađeni (2021.)	Izrađen i usvojen podzakonski akt i Akcijski plan upravljanja kanalizacijskim muljem (2027.)
	7. Status uspostavljanja katastra zagađivača	Ne postoji katastar zagađivača	Uspostavljen katastar zagađivača (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje stanja okoliša i zdravlja kroz smanjenje zagađenja, veći obuhvat prečišćavanja voda, kao i poboljšanje sanitarnih uvjeta u kućanstvima		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 94 658 444 KM Izvor: 5 % proračunska sredstva, 95 % kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2024. – 2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove		
Nositelji mjere	Odjel za komunalne poslove, JP „Komunalno Brčko“, Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Ciljne skupine	Komunalno poduzeće, gospodarski subjekti, lokalna zajednica, građani Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**
Prioritet	**1.3. Sprječavanje pogoršanja i unaprjeđenje statusa vodnih tijela na teritoriju Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika**

<table>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">1.3.2. Provedba monitoringa površinskih i podzemnih voda</td></tr>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je osigurati provedbu monitoringa površinskih i podzemnih voda koji će uključivati sve obvezne elemente kvalitete koji se koriste za ocjenu statusa vodnih tijela.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Izrada analize potrebnih osmatračkih stanica i mreže osmatračkih profila u svrhu uključivanja u program monitoringa
2. Realizacija monitoringa kvalitete površinskih vodotoka u Brčko distriktu BiH (na godišnjoj razini)
3. Priprema i realizacija Programa monitoringa pozdemnih vodnih tijela</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Broj osmatračkih stanica i osmatračkih profila uključenih u program monitoringa</td><td>Monitoring se provodi s dva mjerenja godišnje na rijekama Tinji, Brki i Savi i na potoku Blizna</td><td>Povećan broj osmatračkih stanica i osmatračkih profila (2028.)</td></tr>
<tr><td>2. Broj urađenih izvješća monitoringa površinskih voda</td><td>1 godišnje (Monitoring kvalitete i kvantitete površinskih voda provodi se u skladu s godišnjim planom i izvješća se izrađuju na godišnjoj razini – postoji prostor za daljnje unaprjeđenje u pogledu frekvencije i broja parametara koji se određuju)</td><td>1 godišnje (Monitoringom obuhvaćeni svi elementi kvalitete predviđeni ODV-om) (2031.)</td></tr>
<tr><td>3. Broj urađenih izvješća monitoringa podzemnih voda</td><td>0 (Sustavni monitoring kvalitete i kvantitete podzemnih vodnih tijela nije uspostavljen)</td><td>Uspostavljen i funkcionalan sustavni monitoring kvalitete i kvantitete podzemnih vodnih tijela. Redovito izvještavanje na godišnjoj razini (2031.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unaprjeđenje stanja okoliša i zdravlja kroz smanjenje zagađenja, veći obuhvat prečišćavanja voda, kao i poboljšanje sanitarnih uvjeta u kućanstvima</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 583 595 KM
Izvor: 100 % proračunska sredstva</td></tr>
<tr><td>Razdoblje implementacije mjere</td><td colspan="3">2022. – 2031.</td></tr>
</table>

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu
Nositelji mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Akreditirani vodoprivredni laboratorij
Ciljne skupine	Sve institucije odgovorne za upravljanje vodnim resursima, organizacije civilnog društva, građani Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**1.Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.3. Sprječavanje pogoršanja i unaprjeđenje statusa vodnih tijela na teritoriju Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika**		
Naziv mjere	**1.3.3. Unaprjeđenje učinkovitosti vodne inspekcije**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je unaprijediti tehničku opremljenost vodoprivredne inspekcije kako bi se povećala učinkovitost njenog rada i kroz izmjenu zakonske regulative osigurati poštovanje obveza predviđenih vodnim dozvolama, a kojima se sprječava derogacija vodenih ekosustava. Poseban naglasak stavit će se na osiguravanje transparentnosti rada vodoprivredne inspekcije. Okvirna područja djelovanja su: 1. Unaprjeđenje tehničke opremljenosti vodoprivredne inspekcije i osiguravanje transparentnosti u radu uspostavljanjem inspekcijskog informacijskog sustava 2. Osiguravanje transparentnog izvještavanja vodoprivredne inspekcije u pogledu ispunjavanja obveza predviđenih izdanim vodnim dozvolama u cilju osiguravanja ispunjenja ciljeva vezanih za zaštitu voda i zaštitu okoliša u cjelini		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Funkcionalnost rada vodoprivredne inspekcije	Postoji prostor za poboljšanje rada vodoprivredne inspekcije (2021.)	Povećana funkcionalnost rada kroz unaprijeđenu tehničku opremljenost i uspostavljen inspekcijski informacijski sustav (2024.)
	Transparentnost izvještavanja vodoprivredne inspekcije o ispunjavanju obveza predviđenih izdanim vodnim dozvolama kojima se osigurava ispunjavanje ciljeva okoliša vezanih za zaštitu voda	Ne izrađuju se izvješća o ispunjavanju obveza iz vodnih dozvola budući da nije izrađena odgovarajuća zakonska regulativa (2021.)	Uspostavljeno transparetno izvještavanje kroz: a) Usvojen odgovarajući zakonski propis (2023.); b) Izrađena i objavljena izvješća na godišnjoj razini (2031.)

Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđena zaštita kvalitete i raspoloživosti voda kroz unaprjeđenje poštivanja principa odgovornosti i jačanje vodoprivrednog inspekcijskog nadzora
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 378 905 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2031.
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Vodoprivredna inspekcija
Nositelj mjere	Vodoprivredna inspekcija
Ciljne skupine	Gospodarski subjekti, šira javnost

Veza sa strateškim ciljem	**1.Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.4. Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa**		
Naziv mjere	**1.4.1. Povećanje pokrivenosti stanovništva javnom vodosopskrbom**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je postići univerzalan i jednak pristup sigurnoj i ekonomski prihvatljivoj pitkoj vodi za sve. Okvirna područja djelovanja su: 1. Sudjelovanje u izradi Plana provedbe (DSIP) i izrada i usvajanje Akcijskog plana (APID) Direktive o vodi za ljudsku uporabu 2020/2184 2. Implementacija APID-a Direktive 2020/2184 3. Izrada dugoročnog Koncepta vodosopskrbe Brčko distrikta BiH 4. Izgradnja transportnog cjevovoda 5. Izrada i realizacija Studije o održivim modelima upravljanja lokalnim sustavima vodoopskrbe u ruralnim područjima Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o vodi za ljudsku uporabu 2020/2184	DSIP i APID EU direktive 2020/2184 nisu izrađeni	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2020/2184 (2023.)
	2. Stupanj realizacije APID-a Direktive 2020/2184	-	Visok stupanj realizacije APID-a Direktive

			2020/2184 (2031.)
	3. Broj konceptualnih rješenja vodoopskrbe	0	1 (2023.)
	4. Dužina izgrađenog transportnog cjevovoda	-	14 km (2027.)
	5. Funkcionalnost sustava vodoopskrbe u ruralnim područjima	Malim lokalnim vodovodima upravljaju mjesne zajednice koje ne ulažu adekvatno u njihovo održavanje, zbog čega se javljaju veliki gubitci u sustavu i upitna je zdravstvena sigurnost vode (2021.)	Povećana funkcionalnost malih lokalnih vodovoda realizacijom Studije o održivim modelima upravljanja lokalnim sustavima vodoopskrbe u ruralnim područjima Brčko distrikta BiH (2028.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje obuhvata i unaprijeđeno pružanje usluga građanima i gopsodarstvu. Poboljšanje kvalitete života građana ruralnih područja		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 8 605 520 KM Izvor: 5 % proračunska sredstva, 95% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2031.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Odjel za komunalne poslove		
Nositelji mjere	Odjel za komunalne poslove, Odjel za zdravstvo i ostale usluge, JP „Komunalno Brčko“		
Ciljna skupina	Stanovništvo Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**
Prioritet	**1.4. Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa**
Naziv mjere	**1.4.2. Smanjenje količine neprihodovane vode u vodovodnim sustavima**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je smanjiti izrazito visok postotak ukupnih gubitaka u sustavu vodoopskrbe koji je u najvećoj mjeri posljedica dotrajalosti distributivne mreže, ali i nezakonite potrošnje vode. Okvirna područja djelovanja su:

	1. Rekonstrukcija vodovodne mreže 2. Izrada prijedloga mjera (kratkoročne, srednjoročne, dugoročne) za smanjenje gubitaka u vodovodnim sustavima 3. Realizacija prijedloga mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sustavima (uključujući sanaciju i zamjenu postojeće i izgradnju nove infrastrukture)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Dužina rekonstruirane vodovodne mreže	-	10 km (2027.)
	2. Status donošenja Prijedloga kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sustavima	Nije izrađen prijedlog mjera	Izrađen prijedlog mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sustavima (2024.)
	3. Stupanj realizacije prijedloga mjera	-	Visok stupanj (izvršena sanacija i zamjena postojeće i izgradnja nove infrastrukture u skladu s utvrđenim prioritetima) (2031.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje učinkovitosti korištenja voda, bolja financijska održivost sustava vodoopskrbe, pružanje boljih usluga građanima i gospodarstvu		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 22 994 805 KM Izvor: 100 % kombinacija – kreditna sredstva i sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2024. – 2031.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove i JP „Komunalno Brčko“		
Nositelj mjere	JP „Komunalno Brčko“		
Ciljna skupina	Stanovištvo Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**1.Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**

Prioritet	**1.4. Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa**		
Naziv mjere	**1.4.3. Uspostavljanje održivog korištenja vode u industriji i gopsodarstvu**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je osigurati adekvatan nadzor nad korištenjem vode od strane sektora poljoprivrede, šumarstva, industrije, ribarstva, energetike i dr. Okvirno područje djelovanja je izrada Studije koja će biti podloga za uspostavu sustava rezervacije podzemnih i površinskih voda koje se mogu koristiti za javnu vodoopskrbu		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Status izrade Studije za uspostavu sustava rezervacije podzemnih i površinskih voda koje se mogu koristiti za javnu vodoopskrbu	Nije izrađena	Izrađena i objavljena Studija (2025.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Veća dostupnost vode dobre kvalitete za javnu vodoopskrbu		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 125 781 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2025.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Nositelj mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Ciljne skupine	Gospodarski subjekti, građani Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**1.Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**
Prioritet	**1.5. Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava**
Naziv mjere	**1.5.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od ekstremnih hidroloških pojava**

<table>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je razvijati nove i unaprijediti postojeće sustave zaštite od ekstremnih hidroloških pojava. Iako je u tu svrhu nakon katastrofalnih poplava 2014. godine realiziran niz aktivnosti, i dalje postoji potreba za njihovim daljnjim razvijanjem i povećanjem njihove učinkovitosti.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Izrada Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica na bazi identificiranih područja potencijalno značajnog rizika od poplava – AFAS-a (engl. Areas for Further Assessment), uključujući institucije nadležne za održavanje stanica, te procjenu troškova izgradnje i održavanja implementacije APID-a Direktive 2020/2184
2. Realizacija Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica na bazi identificiranih AFAS-a
3. Izrada hidrološkog prognoznog modela za područje Brčko distrikta BiH
4. Dostizanje ciljeva definiranih u okviru Planova upravljanja rizicima od poplava vodnih područja rijeke Save (I., II. i III. ciklus)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status izrade Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica</td><td>Ne postoji Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica</td><td>Izrađen Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica (2024.)</td></tr>
<tr><td>2. Stupanj realizacije Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica</td><td>-</td><td>U potpunosti realiziran Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica (2025.)</td></tr>
<tr><td>3. Status izrade hidrološkog prognoznog modela</td><td>Uspostavljen je hidrološki prognozni modeli rijeke Tinje (2021.)</td><td>Uspostavljen je hidrološki prognozni model za cijelo područje Brčko distrikta BiH (2023.)</td></tr>
<tr><td>4. Stupanj realizacije mjera definiranih u okviru Planova upravljanja rizicima od poplava (I., II. i III. ciklus)</td><td>Plan upravljanja poplavnim rizikom u BiH – u procesu izrade (2021.)</td><td>Izrađena i objavljena dvogodišnja Izvješća o realizaciji planiranih programa mjera (2030.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Ublažavanje posljedica klimatskih promjena, poboljšanje hidrologije vodotokova i smanjenje rizika od poplava i klizišta</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 19 912 085 KM
Izvor: 5 % proračunska sredstva, 95 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije</td></tr>
<tr><td>Razdoblje implementacije mjere</td><td colspan="3">2023. – 2030.</td></tr>
<tr><td>Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere</td><td colspan="3">Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu</td></tr>
</table>

Nositelj mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu
Ciljne skupnie	Institucije koje provode aktivnosti na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara, stanovništvo Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**1.Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.6. Osiguravanje financijske održivosti sektora voda**		
Naziv mjere	**1.6.1. Unaprjeđenje sustava financiranja sektora voda**		
Opis mjere sokvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je osigurati adekvatan povrat troškova uspostavljanjem realne cijene vodnih usluga i visine vodnih naknada kako bi se omogućilo financiranje operativnih troškova i troškova održavanja, ali i neophodnih ulaganja u sektoru voda. Osigurat će se učinkovita provedba principa „potrošač plaća i zagađivač plaća“, pri čemu se svakako mora voditi računa o socijalno ugroženim kategorijama stanovništva poštujući principe osiguravanja društvene i socijalne jednakosti i poštujući pravo svakog čovjeka na vodu. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izvršavanje analize postojećeg ekonomskog stanja svih segmentata upravljanja vodama (vodoopskrba, prikupljanje i tretman otpadnih voda, zaštita voda i zaštita od voda), uključujući analize izvora financiranja (prihoda) i programiranih troškova svakog segmenta i utvrđivanje potrebe za izmjenom visine vodnih naknada i/ili njihove raspodjele 2. Izvršavanje izmjena propisa o vodnim naknadama u skladu s rezultatima analize 3. Postupno uspostavljanje ekonomske cijene vode i komunalnih usluga koja obuhvaća sve troškove jednostavne reprodukcije, troškove zaštite izvorišta i dio troškova proširene reprodukcije, za stanovništvo i gospodarstvo poštujući principe osiguravanja društvene i socijalne jednakosti		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status provedbe analize ekonomskog stanja svih segmentata upravljanja vodama	-	Provedena analiza (2024.)
	2. Ažurnost propisa o vodnim naknadama	Pravilnik o posebnoj vodoprivrednoj naknadi za izvađeni materijal iz vodotoka u Brčko distriktu BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 23/13). Zakonom o zaštiti voda propisana Posebna vodoprivredna naknada za registraciju motornih vozila („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 5/04, 01/05 i 19/07)	Ažurirani propisi o vodnim naknadama (2026.)

	3. Cijena vodnih usluga	Približno 60 % realne cijene (2020.)	Uspostavljena realna ekonomska cijena vodnih usluga kroz revidiranje metodologije utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga i usvojen odgovarajući propis (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje financijske održivosti sektora vodoopskrbe, pružanje bolje usluge građanima i gospodarstvu		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 204 352 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Nositelji mjere	Odjel za komunalne poslove, JP „Komunalno Brčko“		
Ciljne skupine	Sve institucije odgovorne za upravljanje vodnim resursima, gospodarski subjekti, stanovništvo Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**
Prioritet	**1.6. Osiguravanje financijske održivosti sektora voda**
Naziv mjere	**1.6.2. Jačanje kapaciteta za povlačenje sredstava iz međunarodnih fondova**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je omogućiti značajnije povlačenje financijskih sredstava iz dostupnih međunarodnih fondova formiranjem multidisciplinarnog tima koji će biti posebno obučen u tu svrhu. Okvirna područja djelovanja su: 1. Formiranje i osposobljavanje stručnog tima sastavljenog od stručnjaka za vodno pravo, financijskih i ekonomskih stručnjaka za područje voda, stučnjaka za područje okoliša, stručnjaka iz nevladinih organizacija i dr. u svrhu ekonomskog i financijskog planiranja i programiranja 2. Izrada i provođenje Programa obuke stručnog tima 3. Aktivno sudjelovanje u programiranju IPA za BiH i u kandidiranju projekata za korištenje sredstava iz mehanizama za investicije za Zapadni Balkan i drugih odgovarajućih programa
Strateški projekti	/

	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost
Indikatori za praćenje rezultata mjere	1. Formiranje stručnog tima za ekonomsko i financijsko planiranje i programiranje povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova	Nije formiran stručni tim	Formiran stručni tim (2023.)
	2. Stupanj realizacije mjera predviđenih Programom obuke	Program obuke nije izrađen (2021.)	Izrađeno i objavljeno izvješće o potpunoj realizaciji mjera iz Programa obuke (2025.)
	3. Broj odobrenih projekata u okviru EU fondova i programa regionalne suradnje u području upravljanja vodama u BD BiH	-	Najmanje 5 (2027.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje dostupnih financijskih resursa za realizaciju aktivnosti u sektoru voda, kroz jačanje institucionalnih kapaciteta i ljudskih resursa za koordinirano i strateško upravljanje projektima		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 60 000 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2027.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za europske integracije i međunarodnu suradnju		
Nositelji mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Odjel za europske integracije i međunarodnu suradnju		
Ciljne skupine	Sve institucije odgovorne za upravljanje vodnim resursima, pravne i fizičke osobe, domaći i strani investitori		

9.1.2. Mjere za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.1. Unaprjeđenje pravnog i strateškog okvira u području upravljanja otpadom s EU principima**
Naziv mjere	**2.1.1. Usklađivanje propisa, politika i planskih dokumenata iz područja upravljanja otpadom s obvezama koje proistječu iz pravne stečevine Europske unije i međunarodnih sporazuma**

<table>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je da se izvrši potpuno usklađivanje propisa, politika i planskih dokumenata s obvezama koje proistječu iz Direktiva i smjernica Europske unije za područje upravljanja otpadom, kao i zahtjeva Bazelske konvencije o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njegovom zbrinjavanju.
Okvirno područje djelovanja podijeljeno je u četiri smjera:
1. Izrada i usvajanje Akcijskih planova za Direktivu 2008/98/EZ o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/851 i Direktivom 1999/31/EZ o odlagalištima otpada, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/850
2. Usklađivanje Zakona o upravljanju otpadom i pripadajućih podzakonskih akata s:
- Direktivom 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/852
- Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/849
- Direktivom 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima i o otpadnim baterijama i akumulatorima, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/849
- Direktivom 2000/53/EZ o otpadnim vozilima, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/849
- Direktivom 96/59/EZ o odlaganju polikloriranih bifenila i polikloriranih terfenila (PCB/PCT)
- Direktivom 86/278/EEZ o zaštiti okoliša, posebice tla, kod uporabe mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u poljoprivredi
- Direktivom (EU) 2015/720 Europskog parlamenta i Savjeta od 29. travnja 2015. o izmjeni Direktive 94/62/EZ u pogledu smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica za nošenje
- Direktivom 2006/21/EZ o upravljanju otpadom od industrija vađenja minerala i o izmjeni Direktive 2004/35/EZ
- Direktivom (EU) 2019/904 Europskog parlamenta i vijeća od 5. lipnja 2019. o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš (SUP direktiva)
- Direktivom 78/176/EEZ o otpadu iz industrije titan-dioksida
- Dopuna i izmjena Pravilnika o prekograničnom transportu otpada („Službene novine Federacije BiH“, br. 07/11) u skladu s izmijenjenom i dopunjenom Odlukom o uvjetima prekograničnog prometa opasnog otpada u skladu s Konvencijom o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njegovom zbrinjavanju („Službeni glasnik BiH“, br. 86/16) (nakon izmjene Odluke na razini BiH)
3. Unaprjeđenje planiranja u području upravljanja otpadom usklađeno s ovom strategijom i principima koji transponiraju EU zahtjeve u području upravljanja otpadom i to kroz:
- donošenje smjernica za strateško planiranje u području otpada za niže razine vlasti
- izradu plana upravljanja otpadom
4. Izrada referentnog dokumenta za najbolje raspoložive tehnike za upravljanje otpadom</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td>Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
</table>

	1. Status izrade i usvajanja Akcijskih planova za implementaciju Direktive o otpadu i Direktive o odlagalištima	Nisu izrađeni i usvojeni Akcijski planovi	Izrađena i usvojena 2 Akcijska plana (2026.)
	2. Usklađenost propisa s direktivama i smjernicama Europske unije za područje upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije	Propisi nisu usklađeni s direktivama i smjernicama Europske unije za područje upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije	Ostvarena potpuna usklađenost propisa s direktivama i smjernicama Europske unije za područje upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije (2026.)
	3. Broj izrađenih planova upravljanja otpadom	Plan upravljanja otpadom (PUO) nije izrađen	Izrađen i usvojen novi plan upravljanja otpadom (2026.)
	4. Broj referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama iz područja upravljanja otpadom	0	2 (2029.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja otpadom i napredak u procesu europskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 861 339 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove		
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH, u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, Skupština Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, resorni odjeli Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.2. Uvođenje različitih ekonomskih i financijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti financijski održivo i po okoliš prihvatljivo upravljanje otpadom**
Naziv mjere	**2.2.1. Revizija postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i financijskih instrumenta i mehanizama u području upravljanja otpadom**

Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se kroz financijske instrumente podrži tranzicija ka kružnoj ekonomiji. Okvirno područje djelovanja usmjereno je na analizu mogućnosti i definiranje preporuka za reviziju postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i financijskih instrumenata i mehanizama koji će utjecati na smanjenje količine i povećanje stupnja iskorištenosti svih kategorija otpada uključujući, ali ne limitirano, na: - reviziju krivične politike i reviziju postojećih i uvođenje novih naknada kao što su: naknade za plastične vrećice, naknade za posebne kategorije otpada, naknade koja se plaća pri registraciji motornih vozila itd. - uvođenje diferencijalnih stopa naknade za različite materijale i vrste ambalaže, - ukidanje/smanjenje poreza na komunalne usluge, itd.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Status prijedloga za nove ekonomske i financijske instrumente	Prijedlog nije izrađen	Prijedlog izrađen i pokrenute aktivnosti na uvođenju novih financijskih instrumenata (2027.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Osiguravanje financijske održivosti i pružanje boljih usluga građanima i gospodarstvu		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 9 501 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove		
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, Skupština Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, resorni odjeli Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.3. Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom**
Naziv mjere	**2.3.1. Reforma sektora upravljanja komunalnim otpadom**

<table>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je da se stvori okruženje u kojem će se potaknuti reforma sektora upravljanja komunalnim otpadom, što će poboljšati financijsku i operativnu održivost komunalnih poduzeća i omogućiti daljnji razvoj sustava i unaprjeđenje komunalne usluge.
Okvirno područje djelovanja je fokusirano na:
1. Uspostavljanje radne skupine za upravljanje komunalnim otpadom koja će zajednički raditi na prijedlozima i implementaciji reforme sektora upravljanja komunalnim otpadom
2. Pripremu Smjernica za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom na temelju studije Analiza sektora upravljanja čvrstim komunalnim otpadom: Strateški pravci i planiranje investicija do 2025. g. (Svjetska banka, 2018.) uključujući:
- smjernice za izmjenu sistematizacije službi kako bi se uspostavio posebni odjel za usluge upravljanja otpadom unutar Službe za komunalne poslove
- smjernice za restrukturiranje (i regionalizaciju) komunalnog poduzeća u svim segmentima kako bi osigurali održivost i dostupnost kvalitetne usluge upravljanja otpadom
- smjernice za prebacivanje naplate računa od kućanstava s komunalnog poduzeća na Brčko distrikt BiH
- smjernice za novi tarifni model za usluge upravljanja otpadom koji je ekonomski opravdan i priuštiv za sve kategorije stanovništva, uključujući ugrožene kategorije, te specificira potrebne pravne i tehničke promjene i investicije koje omogućuju provedbu modela u praksi
- smjernice za razmještaj komunalne infrastrukture za odvojeno prikupljanje otpada na razini Brčko distrikta BiH
- smjernice za kadrovsko jačanje i provedbu programa obuke osoblja u institucijama i komunalnim poduzećima na operativnoj razini (unaprjeđenje računovodstvenih procedura, kalkulacije tarifa, kontrole troškova, planiranja održavanja, nabave opreme, prikupljanja podataka i izvještavanja, itd.)
- smjernice za kreiranje i implementaciju programa komunikacije s javnošću
3. Potporu u implementaciji reforme sektora u skladu sa Smjernicama i preporukama radne skupine
4. Kontinuirano jačanje stručnih kapaciteta organizacija koje se bave upravljanjem otpadom na razini Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status formiranja Radne skupine za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom</td><td>Nije formirana Radna skupina za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom</td><td>Formirana Radna skupina za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom
(2025.)</td></tr>
</table>

	2. Status izrade Smjernica za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom	Ne postoje Smjernice za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom	Izrađene Smjernice za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom (2027.)
	3. Učinkovitost i djelotvornost rada komunalnog poduzeća	Niska razina učinkovitosti i djelotvornosti rada komunalnog poduzeća	Povećana razina učinkovitosti i djelotvornosti rada komunalnog poduzeća u odnosu na polazno stanje (2032.)
	4. Broj stručnih skupova (radionice, savjetovanja, obuke)	1 (godišnje)	4 (godišnje)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Reforma rezultira povećanjem odgovornosti, transparentnosti i učinkovitosti sektora upravljanja komunalnim otpadom		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 1 545 591 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove		
Nositelji mjere	Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, JP“Komunalno Brčko“ d.o.o.		
Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, resorni odjeli Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom, komunalno poduzeće, pravni subjekti		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.3. Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom**
Naziv mjere	**2.3.2. Nabava opreme i izgradnja infrastrukture za upravljanje komunalnim otpadom**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se izgradi nova i unaprijedi postojeća infrastruktura za upravljanje komunalnim otpadom, čime će se unaprijediti usluge prikupljanja, sortiranja, obrade i zbrinjavanja komunalnog otpada. Okvirno područje djelovanja fokusirano je na:

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">1. Nabavu opreme za prikupljanje i odvoz komunalnog otpada (kontejnera, kamiona i ostale opreme) u skladu s potrebama iskazanim u kantonalnim/općinskim planovima upravljanja otpadom
2. Nabavu opreme za odvojeno prikupljanje i sortiranje otpada nabavom kontejnera/kanti, vozila i ostale opreme za odvojeno prikupljanje sekundarnih sirovina
3. Izgradnju kapaciteta za preradu i zbrinjavanje otpada uključujući sljedeću infrastrukturu:
- zeleni otoci i reciklažna dvorišta u skladu potrebama
- pretovarne stanice
- unaprjeđenje i postupna sanacija postojeće deponije
- izgradnja centara za upravljanje otpadom s pratećom infrastrukturom za tretman komunalnog i ostalog otpada (posebne kategorije, industrijski, opasni)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1.1. Količina otpada iz kućanstava prikupljenog javnim odvozom

1.2. Postotak stanovnika obuhvaćenih javnim odvozom otpada</td><td>27779 t/g

80 % (2018.)</td><td>1.1. Povećana količina otpada iz kućanstava prikupljena javnim odvozom tako da se prikupi najmanje 95 % generiranog komunalnog otpad
1.2. Povećan broj stanovnika obuhvaćen organiziranim prikupljanjem komunalnog otpada na 100 % u urbanim područjima i 90 % u ruralnim područjima</td></tr>
<tr><td>2. Količina odvojeno sakupljenog otpada</td><td>0 % od količine prikupljenog otpada (2020.)</td><td>Min. 35 % od količine prikupljenog otpada
(2032.)</td></tr>
<tr><td>3. Kapaciteti za preradu i zbrinjavanje otpada (građevine)</td><td>3.1. Broj reciklažnih dvorišta za odvojeno sakupljanje vrsta iz komunalnog otpada: 0
3.2. Broj deponija – po vrstama: 5 regionalnih i 31 općinska deponija
3.3. Broj postrojenja za preradu otpada u okviru centara za upravljanje otpadom: 0</td><td>Povećan broj kapaciteta za preradu i zbrinjavanje otpada u odnosu na baznu godinu
(2032.)</td></tr>
</table>

Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Minimiziranje negativnih utjecaja na okoliš i poboljšano pružanje usluga građanima i gospodarstvu
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 44 215 047 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2032.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH
Nositelji mjere	Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u suaradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, JP „Komunalno Brčko“ d.o.o.
Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, resorni odjeli Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom, komunalno poduzeće, pravni subjekti

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.3. Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom**
Naziv mjere	**2.3.3. Program smanjenja količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na smanjenje ukupne količine komunalnog otpada koja se odlaže na deponiju. To će se postići kroz sljedeća tri okvirna područja djelovanja: 1. Smanjenje nastanka otpada u kućanstvima kroz aktivnosti kao što su: - implementacija programa/projekata fokusiranih na smanjenje uporabe proizvoda od plastike za jednokratnu uporabu - implementacija programa/projekata promocije i širenja ponovne uporabe materijala (npr. servisa za popravak) - implementacija programa/projekata prevencije nastanka otpada od hrane - implementacija programa/projekata promocije i širenja kućnog kompostiranja 2. Promocija odvojenog prikupljanja biorazgradivog otpada koji je sastavni dio komunalnog otpada kroz aktivnosti kao što su: - izrada koncepta smanjenja biorazgradivog otpada koji se odlaže na deponiju u okviru plana upravljanja otpadom - priprema tehničkih i savjetodavnih smjernica za općine - implementacija programa/projekata za smanjenje biorazgradivog otpada 3. Energetsko iskorištavanje otpada kroz aktivnosti kao što je ispitivanje mogućnosti energetskog iskorištavanja otpada u postojećim kroz proizvodnju RDF-a

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Količina proizvedenog otpada u godini po stanovniku (kg/stan./dan)	1,1 kg/stan./dan (2020.)	Manje od 0,9 kg/stan./dan (2032.)
	2. Količina odloženog biorazgradivog otpada na deponiju	100 %	Stvoriti pretpostavke za odvojeno prikupljanje 10 % mase proizvedenog biorazgradivog otpada koji je sastavni dio komunalnog otpada (2032.)
	3. Količina prerađenog otpada po postupcima prerade R, po vrsti postupka, posebno za komunalni otpad	0 %	Povećanje količine prerađenog otpada po postupcima prerade u odnosu na baznu godinu (2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje količina otpada, minimiziranje negativnih utjecaja na okoliš i poboljšano pružanje usluga građanima i gospodarstvu		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 1 772 262 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, JP „Komunalno Brčko“ d.o.o., pravni subjekti		
Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, resorni odjeli Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom, komunalno poduzeće, pravni subjekti		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.4. Uspostavljanje sustava za upravljanje posebnim kategorijama otpada**

Naziv mjere	**2.4.1. Stvaranje uvjeta za adekvatno prikupljanje i zbrinjavanje posebnih kategorija otpada**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na unaprjeđenja sustava prikupljanja i zbrinjavanja posebnih kategorija otpada. Okvirna područja djelovanja su: 1. Unaprjeđenje sustava produljene odgovornosti proizvođača implementacijom preporuka iz izvješća Analiza sustava produljene odgovornosti proizvođača u BiH za ambalažu, ambalažni otpad i EE otpad (Svjetska banka, 2018), koje podrazumijevaju, između ostalog, analizu opcija uvođenja revizije godišnjih izvješća operatora sustava i provjere količina koje prijavljuju pojedinačni poslovni subjekti 2. Unaprjeđenje sustava prikupljanja baterija i akumulatora, otpadnih guma i otpadnih ulja i otpadnih vozila kroz aktivnosti poput: - podizanja svijesti malih i srednjih poduzeća po pitanju usklađenosti poslovanja sa zakonskim propisima o upravljanju otpadom i postizanju zacrtanih ciljeva ove kategorije otpada - uvođenja koordiniranog inspekcijskog nadzora nad obveznicima implementacije Pravilnika o posebnim kategorijama otpada 3. Unaprjeđenje sustava prikupljanja i ponovnog korištenja građevinskog otpada kroz aktivnosti poput: - planiranja i izgradnje reciklažnih dvorišta - donošenja standarda i propisa o građevinskim materijalima kojima se ukida status otpada - pripreme smjernica za zelenu/održivu gradnju u kojim bi se nalazile informacije o metodama i tehnikama smanjenja nastanka građevinskog otpada (ponovno korištenje materijala, prilagodljivost, razmjena materijala, korištenje manje toksičnih materijala) 4. Stvaranje uvjeta za adekvatno zbrinjavanje nusproizvoda životinjskog podrijetla - usvajanjem Strategije i akcijskog plana zbrinjavanja nusproizvoda životinjskog podrijetla i životinjskog otpada za BiH (2019. – 2024.) izrađenih u okviru EU projekta „Tehnička pomoć u području upravljanja nusproizvodima životinjskog podrijetla i životinjskim otpadom u BiH“ - izgradnjom centralnog postrojenja kafilerije u okviru centra za upravljanje otpadom 5. Stvaranje uvjeta za siguran tretman svih vrsta medicinskog otpada kroz: - izradu plana nabave opreme za tretman infektivnog i patološkog medicinskog otpada iz zdravstvenih ustanova - nabavu opreme za neškodljivo uništavanje infektivnog medicinskog otpada - revidiranje i aktualiziranje Vodiča za upravljanje medicinskim otpadom za zdravstvene ustanove - uvođenje obvezne godišnje obuke za radnike zdravstvenih ustanova za provedbu Planova upravljanja medicinskim otpadom 6. Stvaranje uvjeta za upravljanje otpadom iz poljoprivrede i šumarstva kroz: - planiranje i izgradnju reciklažnih dvorišta - donošenje podzakonskih akata o posebnim zahtjevima vezanim za različite vrste otpada iz poljoprivrede, te otpada koji se može koristiti u poljoprivrednoj proizvodnji - izradu uputa za upravljanje otpadom iz poljoprivrede i šumarstva - uspostavljanje Registra proizvodnje otpada na svim registrovanim farmama i šumskim gazdinstvima - promociju novih i alternativnih tehnologija korištenja nusprodukata iz poljoprivrede i šumarstva kao sirovina u drugim privrednim sektorima

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Stopa recikliranja ambalažnog otpada (%) 1.2. Stopa recikliranja EE otpada (%)	Polazni cilji ne postoji Polazni cilji ne postoji	1.1. Ciljevi za ambalažni otpad: - 40 % (po težini ambalažnog otpada) će se reciklirati 1.2. Ciljevi za EE otpad: - prikupiti 45 % od količine opreme stavljene na tržište (2032.)
	2.1. Stopa recikliranja baterija i akumulatora (%) 2.2. Stopa recikliranja otpadnih guma (%) 2.3. Stopa recikliranja otpadnih ulja (%) 2.4. Stopa recikliranja otpadnih vozila (%)	Polazni ciljevi nisu postavljeni	- odvojeno prikupljanje, ponovna uporaba i reciklaža 45 % (po prosječnoj težini) baterija i akumulatora u odnosu na količinu stavljenu na tržište u 2021. - potpuna zabrana odlaganja otpadnih guma i recikliranje ili ponovno iskorištavanje najmanje 70 % prikupljenih otpadnih guma (s obzirom na to da je omogućeno suspaljivanje u cementarama) - na godišnjoj razini, počevši od 2025. godine prikupljanje i propisno zbrinjavanje 40 % prodane količine ulja (mineralnih i sintetičkih) koje je postalo rabljeno ulje - reciklaža 85 % otpadnih vozila (po prosječnoj težini po otpadnom vozilu)
	3. Količina proizvedenog građevinskog i ruševnog otpada u godini – ukupno (t/god.)	Nije poznato (definirati studijom)	Minimalno 30 % povećanje registriranih količina proizvedenog građevinskog i ruševnog otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)

	4. Količina proizvedenih nusproizvoda životinjskog podrijetla u godini – ukupno (t/god.)	Podatci nisu dostupni	Za ovaj indikator se ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
	5. Količina proizvedenog medicinskog otpada u godini – ukupno (t/god.)	Podatci nisu dostupni	Za ovaj indikator se ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
	6. Otpad iz poljoprivrede i šumarstva	Podatci nisu dostupni	Za ovaj indikator se ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Minimiziranje negativnih utjecaja na okoliš i zdravlje		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 21 822 227 KM Izvor: 5 % proračunska sredstva, 95 % kombinacija – kreditna sredstva i sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, JP „Komunalno Brčko“ d.o.o., pravni subjekti		
Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, komunalno poduzeće, pravni subjekti, reciklažna industrija, neformalni sakupljači		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.4. Uspostavljanje sustava za upravljanje posebnim kategorijama otpada**
Naziv mjere	**2.4.2. Jačanje tržišta otpada namijenjenog recikliranju**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na jačanje tržišta sa svrhom učinkovitog iskorištavanja sekundarnih sirovina, te postizanja optimizacije upravljanja otpadom. U okviru ove mjere predviđena su dva područja djelovanja: **1. Pokretanje burze otpada** - Osnivanje višeinteresne platforme za suradnju koja će okupiti institucije vlasti, udruge gospodarstvenika/gospodarske komore, privatni sektor, operatore sustava, fondove i donatore s ciljem suradnje na jačanju tržišta otpada namijenjenog recikliranju - Izrada tehnoloških zahtjeva kojima mora udovoljavati određena vrsta otpada da bi bila prihvatljiva za recikliranje

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">- Uspostavljanje burze otpada i kreiranje IT-platforme sustava ponude i potražnje otpada
2. Pružanje financijske potpore reciklažnoj industriji
- Kreiranje financijskih programa potpore razvoju reciklažne industrije
3. Uključivanje neformalnih sakupljača u sustav upravljanja otpadom
- Uključivanje neformalnih sakupljača, uključujući romsku populaciju, u višeinteresnu platformu za suradnju radi istraživanja mogućnosti legalizacije i formalizacije uključenja neformalnih sakupljača u sustav upravljanja otpadom
- Izrada mape puta i preporuka za općine za uključivanje neformalnih sakupljača u sustav upravljanja otpadom</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status formiranja burze otpada</td><td>Burza otpada nije formirana</td><td>Formirana i funkcionalna burza otpada (2030.)</td></tr>
<tr><td>2. Ulaganja u reciklažnu industriju</td><td>0</td><td>Kontinuirani rast godišnjih sredstava uloženih u reciklažnu industriju (2032.)</td></tr>
<tr><td></td><td>3. Status neformalnih sakupljača u sustavu reciklaže</td><td>Neformalni sakupljači nisu formalno prepoznati kao dio sustava reciklaže</td><td>Neformalni sakupljači su formalno prepoznati kao dio sustava reciklaže (2026.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Smanjenje količine otpada, unaprjeđenje zaštite okoliša i mogućnost za rast kroz pojačanu aktivnost privatnog sektora</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 0 KM</td></tr>
<tr><td>Razdoblje implementacije mjere</td><td colspan="3">2023. – 2030.</td></tr>
<tr><td>Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere</td><td colspan="3">Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>Nositelji mjere</td><td colspan="3">Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, JP „Komunalno Brčko“ d.o.o.</td></tr>
<tr><td>Ciljne skupine</td><td colspan="3">Građani Brčko distrikta BiH, komunalno poduzeće, pravni subjekti, reciklažna industrija, neformalni sakupljači</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Veza sa strateškim ciljem</td><td colspan="3">2. Smanjenje količine otpada i povećnje količine ponovno upotrijebljenih materijala</td></tr>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">2.5. Unaprjeđenje sustava evidencije i izvještavanja o otpadu</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">2.5.1. Jačanje sustava evidencije i izvještavanja o otpadu</td></tr>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je da se poboljša sustav evidencije i izvještavanja o otpadu kako bi se dobili pouzdani podatci, unaprijedilo strateško planiranje, što će ujedno buduće investicije u sustav upravljanja otpadom učiniti održivim.
Okvirno područje djelovanja podijeljeno je u dva smjera:
1. Donošenje podzakonskog akta o obveznom određivanju količine i sastava otpada, a koji će propisati metodologiju za uzorkovanje i standarde za analizu otpada
2. Uspostavljanje integralnog informacijskog sustava upravljanja otpadom kroz:
- Izradu informacijskog sustava upravljanja otpadom i daljnju nadogradnju sustava po potrebi kroz različite aplikacije
- Identifikaciju i registraciju svih obveznika plaćanja naknade
- Jačanje ljudskih kapaciteta za upravljanje informacijskim sustavom upravljanja otpadom
- Provedbu godišnjih programa edukacije za sve obveznike izvještavanja o otpadu</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status donošenja podzakonskog akta o obveznom određivanju količine i sastava otpada</td><td>Nije donesen podzakonski akt</td><td>Podzakonski akt o obveznom određivanju količine i sastava otpada objavljen u „Službenim glasniku Brčko distrikta BiH“ (2024.)</td></tr>
<tr><td>2. Status informacijskog sustava</td><td>Informacijski sustav nije uspostavljen</td><td>Uspostavljen informacijski sustav,
u sustav se registriraju novi korisnici,
obuka se redovito provodi (2028.)
(2024. – 2032.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unaprjeđenje upravljanja otpadom</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 215 626 KM
Izvor: 30 % proračunska sredstva, 70 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije</td></tr>
<tr><td>Razdoblje implementacije mjere</td><td colspan="3">2024. – 2032.</td></tr>
</table>

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH
Nositelji mjere	Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, JP „Komunalno Brčko“ d.o.o.
Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, resorni odjeli Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**		
Prioritet	**2.6. Uspostavljanje sustava za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom**		
Naziv mjere	**2.6.1. Analiza postojećih i potrebnih kapaciteta za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se unaprijedi sustav prikupljanja i zbrinjavanja industrijskog i opasnog otpada. Okvirno područje djelovanja usmjereno je na: 1. Izradu studije izvdljivosti koja će analizirati postojeće kapacitete za tretman industrijskog i opasnog otpada i utvrditi potrebne kapacitete, te dati preporuke za unaprjeđenje sustava i 2. izradu inventara svih lokacija koje predstavljaju prijetnju zdravlju stanovništva i okolišu zbog neadekvatno zbrinutih kemikalija, kontaminiranih područja i infrastrukture sa sadržajem azbesta, iskorištenih kemikalija, proizvoda koji sadrže opasne kemikalije, te usvajanje desetogodišnjeg operativnog plana za sanaciju		
Ključni strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost (godina)**
	1. Količina proizvedenog industrijskog otpada u godini	Nije poznata (odredit će se kroz analizu stanja)	Minimalno 20 % povećanje količina proizvedenog industrijskog otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)
	2. Količina proizvedenog opasnog otpada u godini	Nije poznata (odredit će se kroz analizu stanja)	Minimalno 30 % povećanje registriranih količina proizvedenog opasnog otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)

	3. Broj kontaminiranih lokacija	Nije poznat (odredit će se kroz analizu stanja)	Smanjen broj za 50 % (2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja kroz jačanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 1 814 020 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje sprovođenja mjere	2024. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, industrija		
Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, komunalno poduzeće, pravni subjekti, reciklažna industrija		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.7. Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada**
Naziv mjere	**2.7.1. Provedba suvremenih edukativno-informativnih, rodno osjetljivih i kampanja jačanja svijesti**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je razviti svijest, ne samo građana već i gospodarstvenika o pravilnom upravljanju otpadom, ciljajući najviše na sprječavanje nastanka otpada i reciklažu, ali i razumijevanje funkcioniranja sustava prikupljanja i odlaganja otpada. U okviru mjere planirana je provedba različitih programa obuka i podizanja javne svijesti kako slijedi: - Implementacija programa podizanja javne svijest o održivoj proizvodnji i potrošnji - Podizanje javne svijesti i provedba pilot-projekata koji imaju za cilj implementaciju odredbi iz propisa o zabrani korištenja plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu - Provedba kontinuiranih kampanja i edukacija putem medija i izravnog kontakta sa stanovništvom o načinu i značaju pravilnog razvrstavanja otpada, značaju smanjenja, ponovne uporabe, reciklaže otpada, kompostiranja i sl. - Podizanje javne svijesti i svijesti gospodarskih subjekata o ispravnom postupanju s i upravljanju posebnim kategorijama otpada - Integriranje programa obuke o upravljanju otpadom u nastavne programe u osnovnim i srednjim školama
Strateški projekti	/

Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost
	Generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti	Niska generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti	Visoka generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti (2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana svijest stanovništva o pravilnom upravljanju otpadom, uz jednake mogućnosti sudjelovanja žena i muškaraca, posebno pripadnika i pripadnica ranjivih skupina		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 193 672 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za komunalne poslove Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odjel za komunalne poslove u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, JP „Komunalno Brčko“ d.o.o., obrazovne institucije, NVO		
Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, resorni odjeli Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom		

9.1.3. Mjere za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**
Prioritet	**3.1. Unaprjeđenje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima**
Naziv mjere	**3.1.1. Usklađivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode s pravnom stečevinom EU, te koordinacije provedbe/primjene međunarodnih sporazuma i konvencija**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere su aktivnosti na usklađivanju pravnog okvira s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima kroz izmjene i dopune postojeće zakonske regulative, kao i ratifikaciju važnih sporazuma na sljedeće načine: **1. Unaprjeđenje i harmonizacija Zakona o zaštiti prirode s pravnom stečevinom EU i zakonodavstvom BiH, Republike Srpske i Federacije BiH** a) Dodatno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode s Direktivom Savjeta 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. godine o konzervaciji prirodnih staništa i divlje faune i flore b) Dodatno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH s Direktivom 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Savjeta od 30.

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">studenoga 2009. godine o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija Direktive 79/406/EZ i njenih izmjena)
c) Dodatno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH s Uredbom Savjeta (EZ) br. 338/97 od 9. prosinca 1996. godine o zaštiti vrsta divlje faune i flore putem regulacije trgovine istima i odredbama CITES konvencije
d) Dodatno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH s Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životina (CMS) i AEWA sporazumom
e) Dodatno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH s Konvencijom o močvarama od međunarodnog značaja
2. Unaprjeđenje i harmonizacija druge zakonske regulative s pravnom stečevinom EU i zakonodavstvom BiH, Republike Srpske i Federacije BiH
a) Harmonizacija provedbe svih zakona u skladu s pravnom stečevinom EU, uključujući usklađivanje s INSPIRE direktivom u cilju formiranja informacijskog sustava za zaštitu prirode Brčko distrikta BiH
b) Priprema i usvajanje pravnog propisa o zaštićenim i strogo zaštićenim vrstama flore, faune i fungije Brčko distrikta BiH
c) Priprema i usvajanje pravnog propisa za usklađivanje Zakona o lovstvu Brčko distrikta BiH s Uredbom Savjeta (EEZ) br. 3254/91 od 4. studenoga 1991. godine o zabrani klopki za noge, te s relevantnim zakonima BiH
d) Priprema i usvajanje pravnog propisa za usklađivanje zakona Brčko distrikta BiH s Direktivom Savjeta 1999/22/EZ od 29. ožujka 1999. godine o držanju divljih životinja u zoološkim vrtovima, te s relevantnim zakonima BiH
e) Priprema i usvajanje pravnog propisa za usklađivanje zakona Brčko distrikta BiH s Uredbom (EZ) br. 1007/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o trgovini proizvodima od tuljana
3. Izrada novih zakonskih i podzakonskih akata u cilju:
a) Pristupa genetičkim resursima i poštenoj podjeli dobiti od njihovog korištenja (u cilju ratifikacije Nagoja protokola)
b) Utvrđivanja odgovornosti i štete u prometu živih modificiranih organizama
c) Usvajanja NBSAP-a u skladu s Globalnim okvirom za biodiverzitet</td></tr>
<tr><td>Ključni strateški projekti</td><td colspan="3">-</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazne vrijednosti</td><td>Ciljne vrijednosti</td></tr>
<tr><td>1. Stupanj usuglašenosti Zakona o zaštiti prirode s pravnom stečevinom EU</td><td>Zakon o zaštiti prirode nije u potpunosti usuglašen s pravnom stečevinom EU</td><td>Veći stupanj usuglašenosti Zakona o zaštiti prirode s pravnom stečevinom EU i međunarodnim konvencijama (do 2025.)</td></tr>
<tr><td>2. Stupanj usuglašenosti ostalih zakona i podzakonskih akata s pravnom stečevinom EU</td><td>Brojni zakoni (npr. Zakon o lovstvu) nisu usuglašeni s pravnom stečevinom EU i međunarodnim regulativama, a tiču se zaštite prirode</td><td>Veći stupanj usuglašenosti svih zakona i podzakonskih akata (do 2025.)</td></tr>
<tr><td>3. Broj novih zakona i propisa</td><td>Neophodno je više zakona, propisa i strategija za punu implementaciju međunarodnih sporazuma</td><td>Usvojeni novi zakoni i podzakonski akti (do 2025.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unaprjeđenje upravljanjem i zaštitom biodiverziteta, očuvanjem prirode i napredak u procesu europskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom sečevinom EU</td></tr>
</table>

Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 386 182 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2025.
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH (Odjel poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u Vladi Brčko distrikta BiH), MVTEO (Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u BiH)
Nositelji sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Sve institucije Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.2. Jačanje institucija nadležnih za provedbu propisa i aktivnosti u zaštiti prirode**		
Naziv mjere	**3.2.1. Uspostavljanje Odsjeka za zaštitu prirode**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je uspostavljanje Odsjeka za zaštitu prirode kroz izradu planske dokumentacije, osigurana sredstva, te materijalno i kadrovsko jačanje		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj uspostave Odsjeka za zaštitu prirode	Ne postoji stručna institucija za zaštitu prirode i implementaciju pravne stečevine EU	Uspostavljen Odsjek za zaštitu prirode (do 2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje zaštite prirode kroz jačanje institucionalnih i ljudskih kapaciteta		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 2 024 879 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH		
Nositelji sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Sve institucije Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.3. Uspostavljanje i unaprjeđenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**		
Naziv mjere	**3.3.1. Izgradnja sustava redovitog monitoringa stanja biodiverziteta i aktivnosti na zaštiti prirode**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera podrazumijeva da se pod koordinacijom MVTEO-a vrši stalno izvještavanje o stanju prirode (zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta, vrsta od interesa za Zajednicu, staništa iz Aneksa I. Direktive o staništima i specifičnih ekosustava)		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj razmijenjenih podataka o stanju biodiverziteta i aktivnostima na zaštiti prirode	Trenutačmo ne postoji prikupljanje podataka i izvještavanja po zahtjevima pravne stečevine EU	Unaprijeđen sustav redovitog praćenja stanja prirode (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje zaštite prirode, biološke raznolikosti i zaštite ekosustava		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 634 966 KM Izvor: 30 % proračunska sredstva, 70 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Nevladine organizacije, akademske insitucije		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.3. Uspostavljanje i unaprjeđenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**		
Naziv mjere	**3.3.2. Osiguravanje materijalne potpore nevladinim organizacijama registriranim za praćenje stanja biološke raznolikosti**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj osigurati financijsku potporu nevladinim organizacijama		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Razina osiguranih sredstava za praćenje stanja biološke raznolikosti	Nisu planirana sredstva za praćenje stanja biološke raznolikosti	Osigurana materijalna potpora za praćenje stanja biološke raznolikosti (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos	Poboljšanje primjene principa dobrog upravljanja kroz veću transparentnost i sudjelovanje građana. Unaprjeđenje dostupnosti podataka		

mjere ostvarenju prioriteta	monitoringa kroz partnerstvo s civilnim sektorom
Indikativna financijska projekcija sizvorima financiranja	Iznos: 68 454 KM Izvor: 100 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.3. Uspostavljanje i unaprjeđenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**		
Naziv mjere	**3.3.3. Uspostavljanje informacijskog sustava za zaštitu prirode**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj uspostavljanje informacijskog sustava za zaštitu prirode koji će uključiti informacije o distribuciji i monitoringu zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta i područja, te vrsta i staništa od interesa za Zajednicu		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj uspostave informacijskog sustava	Ne postoji jedinstven informacijski sustav o stanju prirode	Uspostavljen informacijski sustav za zaštitu prirode (do 2027.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	-		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 9 953 KM Izvor: 100 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2027.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**

Prioritet	**3.3. Uspostavljanje i unaprjeđenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**		
Naziv mjere	**3.3.4. Izgradnja ljudskih i tehničkih kapaciteta za zaštitu prirode u zaštićenim područjima i područjima Plana Natura 2000, u skladu s prioritetnim ciljevima NBSAP-a**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj da se kroz stručnu procjenu ljudskih kapaciteta za učinkovitu zaštitu prirode kontinuirano provodi program jačanja kapaciteta za upravljanje zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj kapaciteta za zaštitu prirode u zaštićenim područjima	Ne postoje u dovoljnoj mjeri razvijeni kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima	Izgrađeni ljudski i tehnički kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta za zaštitu prirode		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 386 337 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.3. Uspostavljanje i unaprjeđenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**		
Naziv mjere	**3.3.5. Unaprjeđenje službe za inspekcijski nadzor u provedbi Zakona o zaštiti prirode**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere predstavlja unaprjeđenje inspekcijskog nadzora u cilju praćenja implementacije zakonske regulative u području zaštite prirode kroz veće kapacitete za inspekcijski nadzor i veći broj ciljanih inspekcijskih nadzora		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za prećenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj razvoja inspekcijskih	Nedovoljno razvijeni inspekcijski kapaciteti	Unaprijeđeni inspekcijski kapaciteti u cilju praćenja

	kapaciteta i inspekcijskih nadzora	u cilju provedbe Zakona o zaštiti prirode	implementacije zakonske regulative (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta za zaštitu prirode		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 430 910 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline		
Nositelji sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Inspektorat, Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline		
Ciljne skupine	Inspektorat, Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline, Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**		
Naziv mjere	**3.4.1. Inventarizacija flore, faune, fungije, genetičkog diverziteta i ugroženih vrsta**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj da se pod koordinacijom MVTEO-a pripremi plan za inventarizaciju, program financiranja, a potom i realizira plan inventarizacije flore, faune i fungije, uključujući identifikaciju ugroženih vrsta (Crvene liste flore, faune i fungije)		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj urađene inventure biološke raznolikosti	Ne postoji popis biološke raznolikosti	Urađena inventarizacija biološke raznolikosti (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje zaštite i unaprjeđenja svih razina biološke raznolikosti		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 6 312 564 KM Izvor: 30 % proračunska sredstva, 70 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		

Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**		
Naziv mjere	**3.4.2. Priprema karte staništa**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je izrada karte staništa na području Brčko distrikta BiH kroz identifikaciju postojećih kartografskih podataka, znanstveno usuglašavanje liste staništa s listama u entitetima (Federacija BiH i Republika Srpska), sve do javno dostupne karte staništa		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj realizacije u izradi karte staništa	Ne postoji karta staništa	Karta staništa (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje zaštite prirode		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 29 987 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjele PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**		
Naziv mjere	**3.4.3. Popisivanje migratornih afričko-azijskih vrsta ptica na područjima od posebnog značaja na njihovim migratornim putevima**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je identifikacija i popis migratornih vrsta ptica na području Brčko distrikta BiH		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Razina popisanih vrsta migratornih ptica	Ne postoji popis migratornih ptica	Popis vrsta migratornih ptica (do 2029.)

Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Doprinos međunarodnim naporima zaštite vrsta
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 12 321 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2029.
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**		
Naziv mjere	**3.4.4. Usvajanje Liste invazivnih vrsta s akcijskim planom djelovanja**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj pripremiti Crnu, Sivu i Bijelu listu invazivnih vrsta s akcijskim planom za invazivne vrste s pripadajućih listi		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Razina popisa invazivnih vrsta s definiranim mjerama kroz akcijski plan	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Usvojena lista invazivnih vrsta s akcijskim planom (do 2025.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje zaštite i unaprjeđenja biodiverziteta i minimiziranje negativnih utjecaja invazivnih vrsta u Brčko distriktu BiH		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 29 782 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2025.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**		
Naziv mjere	**3.4.5. Revizija liste invazivnih vrsta**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj da se uz redovan monitoring izvrši revizija liste invazivnih vrsta		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Razina revidiranja liste invazivnih vrsta s akcijskim planom	Po usvajanju liste invazivnih vrsta nameće se potreba njene revizije	Revidirana lista invazivnih vrsta (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	- Poboljšanje zaštite i unapređenja biodiverziteta i minimiziranje negativnih uticaja invazivnih vrsta u Brčko distriktu BiH		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 75 163 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH , MVTEO		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17 % teritorija Brčko distrikta BiH**		
Naziv mjere	**3.5.1. Provedba javne kampanje promocije ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je osigurati financijska sredstva, te putem medija realizirati kampanju u skladu s osmišljenim ciljevima		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Razina javne kampanje	Nije uspostavljena kampanja o potrebi uspostavljanja ekološke mreže	Provedena javna kampanja promocije ekološke mreže (do 2025.)
Razvojni efekt i doprinos	Povećana svijest stanovništva o značaju ekoloških mreža		

mjere ostvarenju prioriteta	
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 59 372 KM Izvor: 30 % proračunska sredstva, 70 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2025.
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Medijske kuće, akademske institucije, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17 % teritorija Brčko distrikta BiH**		
Naziv mjere	**3.5.2. Provedba konzultativnog procesa sa zajednicama lokalne samouprave i interesnim stranama u svim područjima Plana za ekološku mrežu**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera će biti realizirana kroz pripremu plana, osigurane stručne i financijske kapacitete, konzultativni proces, te ojačanu komunikaciju i suradnju s lokalnom zajednicom u zaštićenim područjima i područjima buduće ekološke mreže, a sve u cilju uspostavljanja ekološke mreže		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj realizacije aktivnosti na uspostavljanju ekološke mreže	Nisu izvšene pripreme u cilju uspostavljanja ekološke mreže	Urađen plan, osigurana sredstva i postignuta suglasnost u lokalnim zajednicama na području ekološke mreže (do 2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Učinkovitije upravljanje kroz redovito sudjelovanje zainteresiranih strana i transparentnost. Povećana svijest stanovništva i aktivno uključivanje u zaštitu prirode		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 246 544 KM Izvor: 70 % proračunska sredstva, 30 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, lokalna zajednica, upravljači zaštićenih područja		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17 % teritorija Brčko distrikta BiH**		
Naziv mjere	**3.5.3 Uspostavljanje ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je uspostavljena ekološka mreža Brčko distrikta BiH, kao dio jedinstvene ekološke mreže BiH uz usuglašavanje s drugim razvojnim i prostorno-planskim procesima unutar Brčko distrikta BiH i entitetima u BiH		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj uspostave ekološke mreže	Nije uspostavljena ekološka mreža	Uspostavljena ekološka mreža (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđena zaštita i očuvanje biološke raznolikosti i njegovo održivo korištenje		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 122 308 KM Izvor: 30 % proračunska sredstva, 70 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, lokalna zajednica		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17 % teritorija Brčko distrikta BiH**		
Naziv mjere	**3.5.4. Uspostavljanje zaštićenih područja**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj uspostavljanje zaštićenih područja, s ciljem očuvanja najmanje 50 % staništa vrsta s Crvene liste Brčko distrikta BiH i 25 % staništa i vrsta od interesa za Zajednicu, u skladu s važećim prostornim planom, pravnom stečevinom EU i Globalnim okvirom za biodiverzitet		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj uspostave i broj zaštićenih područja ili postotak teritorija	Identifikcirano je 11 područja – parkova prirode	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđena zaštita i očuvanje biološke raznolikosti i njegovo održivo korištenje		
Indikativna financijska	Iznos: 571 235 KM		

projekcija s izvorima financiranja	Izvor: 30 % proračunska sredstva, 70 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, lokalna zajednica

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.6. Unaprjeđenje međusektorske suradnje i političke potpore u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo**		
Naziv mjere	**3.6.1. Osiguravanje političke potpore za implementaciju post 2020 NBSAP-a**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Kroz implementaciju post 2020 NBSAP-a ova mjera ima za cilj identificirati i podržati projekte koji osiguravaju zaštitu prirode i održivu uporabu biodiverziteta kroz različite sektorske politike		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Razina potpore za implementaciju post 2020 NBSAP-a	Po usvajanju NBSAP-a do 2020, potrebno je uraditi novi	Osigurana potpora za implementaciju post 2020 NBSAP-a (do 2025.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje upravljanja kroz jaču međusektorsku suradnju i koordinaciju. Jačanje općte koristi od biološke raznolikosti i ekosustavnih servisa		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 10 124 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2025.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**
Prioritet	**3.6. Unaprjeđenje međusektorske suradnje i političke potpore u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike**

	i zakonodavstvo		
Naziv mjere	**3.6.2. Integriranje zaštite i održive uporabe biodiverziteta u sve sektorske politike**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera podrazumijeva poticanje međusektorske, interdisciplinarne suradnje u očuvanju i zaštiti prirode kroz: 1. Pripremu uputa za integraciju očuvanja ekosustavnih servisa (koristi od prirode) kroz sektorske politike 2. Identificiranje područja i pripremu mapa pod drugim učinkovitim mjerama očuvanja (OECM)		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	1. Stupanj izrade i usuglašenih uputa	Nedovoljna multisektorska aktivnost na očuvanju i zaštiti prirode	Upute za međusektorsku suradnju (do 2025.)
	2. Broj (površina) područja koja su prepoznata kao zaštićena područja pod drugim učinkovitim mjerama očuvanja	Nisu identificirana područja pod drugim učinkovitim mjerama očuvanja (OECM)	Identificirana područja pod drugim učinkovitim mjerama očuvanja (OECM) (do 2027.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje upravljanja kroz jaču međusektorsku suradnju i koordinaciju. Jačanje opće koristi od biološke raznolikosti i ekosustavnih servisa		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 53 916 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2027.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Vlada Brčko distrikta BiH, akademske institucije, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.7. Jačanje znanstveno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog znanstvene zajednice i donositelja odluka**		
Naziv mjere	**3.7.1. Primjenjivanje zaključaka, poruka i scenarija multidisciplinarnih analiza o stanju prirode i najnovijih relevantnih znanstvenih podataka u donošenju odluka koje imaju utjecaja na stanje biološke raznolikosti**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj da se značajne odluke donose na temelju zaključaka, poruka i scenarija multidisciplinarnih analiza o stanju prirode, odnosno podataka koji su dostupni donositeljima odluka, nevladinom sektoru, te javnim i privatnim gospodarskim kompanijama		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**

	Stupanj odluka baziranih na znanstveno utemeljenim zaključcima	Odluke u segmentu zaštite prirode ne donose se uvijek na bazi znanstveno baziranih rezultata	Odluke bazirane na znanstveno utemeljenim i usuglašenim zaključcima su dostupne javnosti (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Veća transparentnost i dostupnost znanstvenih znanja o unaprjeđenju i zaštiti biološke raznolikosti koja se mogu koristiti za unaprjeđenje donošenja odluka		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 83 017 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Akademske institucije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.7. Jačanje znanstveno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog znanstvene zajednice i donositelja odluka**		
Naziv mjere	**3.7.2. Uspostavljanje dijaloga između znanstvene zajednice i donositelja odluka o stanju prirode i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere podrazumijeva da se: 1. Pod koordinacijom MVTEO-a i u suradnji sa znanstvenom zajednicom osigura financijska potpora, plan i program za održavanje godišnjih okruglih stolova za razmjenu informacija o stanju prirode BiH i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode (prirodnim resursima) 2. Urade izvješća o realizaciji svakog okruglog stola koji će biti predstavljeni svim relevantnim administracijama Brčko distrikta BiH		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	1. Visina financijskih sredstava i stupanj usuglašenog Plana i programa za realizaciju rasprava	Odluke se donose često bez prethodno provjerenih činjenica i znanstveno dokazanih postavki	Osigurana financijska sredstva i usuglašen Plan i program održavanja rasprava o stanju biodiverziteta i prirodnih resursa (do 2025.)
	2. Stupanj informiranosti građanstva i broj odluka baziranih na znanstveno utemeljenim činjenicama		Veća informiranost javnosti i veći broj odluka utemeljenih na znanstvenim činjenicama (do 2025.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana znanstvena baza znanja o zaštiti i unaprjeđenju biološke raznolikosti, u cilju unaprjeđenja donošenja odluka		

Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 70 887 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2025.
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Akademske institucije, Vlada Brčko distrikta BiH, nevladine organizacije, medijske kuće

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama**		
Naziv mjere	**3.8.1. Razvoj učinkovite mreže nevladinih organizacija koje prate stanje biološke raznolikosti, aktivno sudjeluju u donošenju odluka i promoviraju održivi razvoj**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj uspostavljanje učinkovite mreže nevladinih organizacija koje su aktivne po svim pitanjima očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Broj projekata NVO-sektora za zaštitu i očuvanje prirode	Nedovoljna zastupljenost i angažiranost NVO-a	Aktivno sudjelovanje nevladinih organizacija po svim pitanjima očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje sudjelovanja građana kroz partnerstvo s civilnim sektorom		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 157 765 KM Izvor: 100 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	MVTEO		
Nositelji sprovođenja mjere	Nevladine organizacije		
Ciljne skupine	Akademske institucije, nevladine organizacije, medijske kuće		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama**		
Naziv mjere	**3.8.2. Osiguravanje materijalne potpore za edukaciju nastavnog kadra na svim razinama obrazovanja u području zaštite biološke raznolikosti i održivog upravljanja koristima od prirode**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je da se u suradnji sa sektorom obrazovanja identificiraju potrebe za potporu u edukaciji nastavnog kadra o zaštiti biološke raznolikosti i održivom upravljanju koristima od prirode, na svim razinama obrazovanja		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj zastupljenosti značaja biodiverziteta u nastavnom procesu	Nedovoljno znanja o značaju biodiverziteta kroz osnove obrazovanja	Unaprijediti nastavni proces na svim razinama s aspekta veće zastupljenosti značaja biodiverziteta (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećano znanje, kompetencije i svijest nastavnog kadra o zaštiti i unaprjeđenju biološke raznolikosti		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 9 779 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelji sprovođenja mjere	Odjel za obrazovanje, Vlada Brčko distrikta BiH, akademske institucije		
Ciljne skupine	Akademske institucije, Vlada Brčko distrikta BiH, nevladine organizacije, medijske kuće		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama**		
Naziv mjere	**3.8.3. Unaprjeđenje stanja javne svijesti o biološkoj raznolikosti i ekosustavnim servisma uzimajući u obzir različite starosne, spolne, ekonomske i obrazovne skupine**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Kroz ovu se mjeru planiraju osigurati sredstva i identificirati institucije koje će raditi na unaprjeđenju stanja javne svijesti o biodiverzitetu i koristima od prirode		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stupanj razvoja javne svijesti o značaju	Nizak stupanj javne svijesti o značaju	Unaprijeđeno stanje javne svijesti o

	biodiverziteta	biodiverziteta	biodiverzitetu (do 2032.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana svijest stanovništva o održivom korištenju biodiverziteta, uz jednake mogućnosti sudjelovanja žena i muškaraca, posebice pripadnika i pripadnica ranjivih skupina		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 19 558 KM Izvor: 100 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelji sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, akademske institucije		
Ciljne skupine	Akademske institucije, Vlada Brčko distrikta BiH, nevladine organizacije, medijske kuće		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.9. Mobiliziranje domaćih i međunarodnih financijskih sredstava za biodiverzitet**		
Naziv mjere	**3.9.1. Osiguravanje fonda za: (a) razvoj kapaciteta institucionalnog okvira, (b) poduzimanje pripreme karte staništa, (c) poduzimanje inventure i praćenja stanja flore, faune, fungije i genetičkih resursa, (d) učinkovitu implementaciju globalnih ciljeva za biodiverzitet i implementaciju obveza po međunarodnim sporazumima, uključujući uspostavu ekološke mreže, (e) razvoj znanstveno-političkog dijaloga, (f) povećanje ekološke svijesti**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj da se uradi mobilizacija domaćih sredstava u koordinaciji MVTEO-a, te u suradnji s Republikom Srpskom i Federacijom BiH pripremaju aplikacije za potraživanje međunarodne financijske potpore		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Visina (iznos) domaćih sredstava i broj međunarodnih projekata	Nedovoljno sredstava za aktivnosti na očuvanju biodiverziteta i zaštiti prirode	Više domaćih sredstava i međunarodnih projekata u području očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode (do 2032.)
Razvojni efekti doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje biološke raznolikosti kroz jačanje ljudskih, institucionalnih i financijskih kapaciteta		
Indikativna financijska projekcija s izvorima financiranja	Iznos: 40 009 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje sprovođenja mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za	Vlada Brčko distrikta BiH		

koordinaciju sprovođenja mjere	
Nositelji sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odjel PŠV-a Brčko distrikta BiH, akademske institucije
Ciljne skupine	Akademske institucije, Vlada Brčko distrikta BiH, nevladine organizacije

9.1.4. Mjere za strateški cilj 4 – Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**		
Prioritet	**4.1. Smanjenje zagađivanja zraka zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje**		
Naziv mjere	**4.1.1. Smanjenje emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje i usklađivanje svih industrijskih postrojenja s najboljim raspoloživim tehnikama**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je izrada referentnih dokumenata za najbolje raspoložive tehnike i relevantne industrijske procese, te jačanje kapaciteta institucija Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada referentnih dokumenata za najbolje raspoložive tehnike za industrijske procese koji su prisutni u Brčko distriktu BiH 2. Izdavanje okolišnih dozvola s definiranim rokovima za usklađivanje s usvojenim najboljim raspoloživim tehnikama 3. Jačanje kapaciteta nadležne institucije za izdavanje (Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove) i praćenje provedbe okolišnih dozvola (inspekcija)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Broj usvojenih BREF-ova za NRT-ove	Nepostojanje urađenih ni usvojenih BREF-ova za Brčko distrikt BiH	Izrađeni i usvojeni referentni dokumenti u suradnji s entitetima
	2. Broj okolišnih dozvola koje traže usuglašavanje industrijskih procesa s usvojenim NRT-ovima	Nepoznat broj okolišnih dozvola koje su u suglasnosti s BREF-ovima EU	Izdane/obnovljene okolišne dozvole za sva industrijska postrojenja
	3. Stupanj realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti za uvođenje i nadzor nad provođenjem zahtjeva iz okolišnih dozvola	Urađen i proveden program jačanja kapaciteta
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje zagađenja i poboljšanje kvalitete zraka u Brčko distriktu BiH		

Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 254 837 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2032.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP
Nositelj mjere	OPPIPP
Ciljne skupine	Industrijska poduzeća, sveučilišta, nevladine organizacije, građani

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**
Prioritet	**4.1. Smanjenje zagađivanja zraka ključnim zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje**
Naziv mjere	**4.1.2. Smanjenje zagađivanja zraka iz lokalnih izvora**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je smanjenje zagađivanja zraka iz lokalnih izvora, tj. iz kućnih ložišta, uslužnih djelatnosti i transporta uređenjem tržišta peći/kotlova i energenata, poticanjem nabavke učinkovitih i malozagađujućih peći/kotlova, širenjem daljinskih grijanja, jačanjem infrastrukture za nemotorizirani i malozagađujući promet i unaprjeđenjem legislativnog okvira s ciljem poticanja razvoja javnog prijevoza i malozagađujućih vozila. Okvirna područja djelovanja su: 1. Zakonsko definiranje kvalitete ugljena (udio sumpora), ogrjevnog drveta koje se prodaje (udio vlage) i peleta (u skladu s važećim bh. standardima) uz zabranu prodaje necertifciranih peći/kotlova 2. Izrada modela poticanja zamjene peći/kotlova na čvrsta goriva s certificiranim uređajima za grijanje (na pelet, toplinske pumpe, kondenzacijski bojleri/kotlovi na prirodni plin) 3. Izgradnja distributivnog sustava za prirodni plin (u Strategiji razvoja Brčko distrikta BiH predviđeni u razdoblju 2025. – 2035.) 4. Izgradnja daljinskog grijanja za područje urbanog centra Brčko distrikta BiH 5. Uvođenje obveze izgradnje centralnog sustava grijanja u zgradama kolektivnog stanovanja (uvjet za tehnički prijem) 6. Izgradnja infrastrukture i poticanje nemotoriziranog prijevoza (posebice u urbanom dijelu) 7. Usvajanje mehanizama i izvora financiranja za povećanje udjela javnog prijevoza (elektrificiranog i niskoemisijskog) u ukupnim putničkim kilometrima 8. Reformiranje sustava oporezivanja putničkih automobila s ciljem destimulacije korištenja starih automobila, a poticanja nabave automobila s manjom emisijom (manja potrošnja, električna i hibridna, LPG i CNG)
Strateški projekti	/

	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Indikatori za praćenje rezultata mjere	1. Status usvajanja zakona	Postojeći zakon ne regulira kvalitetu čvrstih goriva i peći i kotlova	Usvojen Zakon o zaštiti zraka koji definira kvalitetu (čvrstih) goriva i zabranjuje prodaju necertificiranih peći i kotlova
	2. Status usvajanja modela poticaja	Ne postoji model poticaja	Usvojeni model poticaja
	3. Stupanj izgrađenosti sustava	Ne postoji sustav	Izgrađen sustav u skladu sa SECAP-om
	4. Stupanj izgrađenosti sustava	Ne postoji sustav	Izgrađen sustav daljinskog grijanja (u skladu sa SECAP-om)
	5. Status usvajanja propisa	Postojeći propis je potrebno mijenjati	Usvojen propis o tehničkom prijemu zgrada
	6. Stupanj izgrađenosti infrastrukture	Ne postoje modeli za poticanje nemotoriziranog prijevoza, infrastruktura nerazvijena	Usvojen model i izgrađena minimalna infrastruktura
	7. Status usvojenosti mehanizama	Ne postoje poticaji za razvoj javnog prijevoza	Usvojeni mehanizmi
	8. Status izmjene sustava oporezivanja vozila	Postojeći sustav oporezivanja obeshrabruje nabavu i korištenje malozagađujućih vozila	Usvojen unaprijeđeni sustav oporezivanja (u koordinaciji s državnom i entitetskomm razinom)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje zagađenja i poboljšanje kvalitete zraka u Brčko distriktu BiH		
Indikativna finansijcka konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 43 193 904 KM Izvor: 5 % proračunska sredstva, 95 % kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nositelj mjere	OPPIPP		
Ciljne skupine	Institucije za prostorno planiranje, poduzeća za daljinska grijanja, uvoznici i prodavači kućnih peći/kotlova, inspekcije, prodavači i distributeri ugljena i ogrjevnog drveta, uvoznici novih i polovnih automobila, institucije Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**		
Prioritet	**4.2. Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji podržava donošenje strateških odluka i informira građane o kvaliteti zraka**		
Naziv mjere	**4.2.1. Unaprjeđenje sustava monitoringa zraka**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pokrivanje teritorija Brčko distrikta BiH mrežom mjernih stanica institucija s aspekta upravljanja mrežom stanica i izvještavanja o izmjerenim vrijednostima kako bi se dobiveni rezultati više koristili za prostorno planiranje i izradu sanacijskih planova. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada studije mreže mjernih stanica do 2023. (broj stanica, lokacija, mjereni parametri itd.) 2. Izrada programa nabave, instaliranja i održavanja mjernih stanica uz osiguravanje pouzdanosti mjerenja u skladu sa studijom 3. Jačanje kapaciteta za praćenje, održavanje, izvještavanje i osiguravanje kvalitete		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Циљна вриједност**
	1. Status izrade i usvajanja studije	Ne postoji studija	Urađena i usvojena studija (plan) s definiranim svim elementima iz mjere
	2. Broj mjernih stanica stavljenih u funkciju	Postoji jedna mjerna stanica	Nabavljena i instalirana oprema – mjerne stanice
	3. Stupanj provedenosti programa jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta u institucijama Brčko distrikta BiH	Ljudski i materijalni kapaciteti institucija Brčko distrikta BiH nedovoljni	Proveden program jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđen sustav upravljanja, veća dostupnost informacija, kao i povećani ljudski i institucionalni kapaciteti za upravljanje kvalitetom zraka		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 988 205 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2025.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nositelji mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH		

Ciljne skupine	Građani, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**		
Prioritet	**4.2. Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji će biti u funkciji potpore donošenju strateških odluka i informiranju građana o kvaliteti zraka**		
Naziv mjere	**4.2.2. Razvoj sustava izvještavanja prema međunarodnim institucijama i koordinacija unaprjeđenja sustava informiranja građana o kvaliteti zraka**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostavljanje cjelovitog sustava izvještavanja o emisijama zagađujućih materija i stakleničkih plinova i kvaliteti zraka prema međunarodnim institucijama (u suradnji s državnim institucijama) i unaprjeđenje sustava informiranja građana o kvaliteti zraka u realnom i integriranom vremenu. Okvirna područja djelovanja su: 1. Unaprjeđenje sustava informiranja građana o kvaliteti zraka (indeks kvalitete zraka u realnom vremenu i izvješćau integriranom vremenu) 2. Jačanje kapaciteta za informiranje (ljudskih, softverskih i hardverskih) 3. Izrada plana sanacije kvalitete zraka za Brčko distrikt BiH uz integriranje pitanja kvalitete zraka u prostorno planiranje 4. Unaprjeđenje informacijskog sustava za kvalitetu zraka 5. Imenovanje referentnih laboratorija za mjerenje emisija i kvalitete zraka 6. Propisivanje obveze operatorima za izvještavanje o emisijama uz uvođenje sankcija za nedostavljanje podataka 7. Jačanje kapaciteta za provjeru rezultata mjerenja emisija zagađujućih materija (uloga inspektorata) 8. Izrada i redovito ažuriranje inventara emisija zagađujućih materija 9. Izrada baznog disperzijskog ili nekog drugog modela za potrebe monitoringa zraka i za potrebe prostornog planiranja i njegova implementacija		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade programa	Nedovoljno razvijen sustav informiranja građana o kvaliteti zraka	Usvojen program informiranja
	2. Stupanj realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti nadležnih institucija	Proveden program jačanja kapaciteta
	3. Status izrade plana	Ne postoji plan sanacije	Urađen i usvojen plan sanacije kvalitete zraka

	4. Status uspostavljanja informacijskog sustava	Ne postoji informacijski sustav	Uspostavljen informacijski sustav za kvalitetu zraka
	5. Broj polutanata za koji je imenovan referentni laboratorij	Ne postoje referentni laboratoriji	Imenovani referentni laboratoriji
	6. Status izrade i usvajanja Zakona o zaštiti zraka	Postojeći Zakon je potrebno dopuniti	Usvojene dopune Zakona o zaštiti zraka
	7. Status usvajanja propisa	Ne postoji poseban propis koji na jasan način definira način dostavljanja podataka o emisijama	Usvojen propis o načinu dostavljanja podataka o emisijama
	8. Broj izvješća o emisijama	Ne postoji izvještavanje o mjerenjima emisija	Urađeni inventari zagađivanja
	9. Status izrade baznog modela	Ne postoji bazni model za monitoring kvalitete zraka	Urađen bazni model za monitoring kvalitete zraka za potrebe prostornog planiranja
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Pravovremena dostupnost informacija i povećana svijest stanovništva o kvaliteti zraka, uz povećanje povjerenja u nadležne institucije		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 597 935 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nositelji mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, sveučilišta		
Ciljne skupine	Građani, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**
Prioritet	**4.3. Djelimočna dekarbonizacija na putu postizanja klimatske neutralnosti**
Naziv mjere	**4.3.1. Smanjenje utjecaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene**

<table>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je smanjenje emisija stakleničkih plinova (GHG) i povećanje ponora ugljika, što će dovesti do djelomične dekarbonizacije i dugoročno do postizanja klimatske neutralnosti.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Izrada i usvajanje Pravilnika o izradi invenatara GHG-a
2. Jačanje kapaciteta Brčko distrikta BiH za izradu inventara GHG-a
3. Usvajanje propisa o mehanizmu monitoringa
4. Usvajanje zakona o klimatskim promjenama kojim bi se uveli, između ostalog, mehanizmi dekarbonizacije
5. Provođenje SECAP-a
6. Izrada prijedloga implementacije EU ETS direktive
7. Imenovanje institucije za uspostavu sustava trgovanja emisijama
8. Izrada strategije povećanja ponora GHG-a
9. Poticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva na degradiranim zemljištima
10. Poticanje i promocija korištenja drveta u građevinarstvu</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status izrade i usvajanja Strategije</td><td>Nepostojanje integralne Strategije klimatskih promjena</td><td>Usvojen Pravilnik</td></tr>
<tr><td>2. Stupanj realizacije programa jačanja kapaciteta</td><td>Nedovoljni kapaciteti Brčko distrikta BiH</td><td>Proveden program jačanja kapaciteta</td></tr>
<tr><td>3. Status usvajanja uredbe</td><td>Ne postoji uredba o mehanizmu monitoringa i izvještavanja</td><td>Usvojena uredba o mehanizmu monitoringa i izvještavanja</td></tr>
<tr><td>4. Status izrade i usvajanja Zakona o klimatskim promjenama</td><td>Ne postoji Zakon o klimatskim promjenama</td><td>Usvojen Zakon o klimatskim promjenama</td></tr>
<tr><td>5. Status izrade i usvajanja SECAP-a</td><td>Ne postoji SECAP</td><td>Urađeni i usvojeni SECAP-i</td></tr>
<tr><td>6. Status izrade prijedloga</td><td>Direktiva o ETS-u nije transponirana</td><td>Urađen prijedlog u suradnji s MVTEO-om</td></tr>
<tr><td>7. Status imenovanja institucije</td><td>Ne postoji imenovano tijelo za uspostavljanje i rad ETS-a</td><td>Imenovana institucija Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>8. Status izrade i usvajanja strategije</td><td>Nepostojanje strategije povećanja ponora ugljika</td><td>Urađena i usvojena strategija povećanja ponora GHG-a</td></tr>
<tr><td>9. Status usvajanja modela</td><td>Nepostojanje modela za poticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva</td><td>Usvojen model za poticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva na degradiranim zemljištima</td></tr>
</table>

	10. Status usvajanja mehanizama	Nepostojanje mehanizma i izvora financiranja	Usvojen mehanizam i izvori financiranja
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje emisije stakleničkih plinova i smanjenje globalnog utjecaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene. Pozitivan utjecaj na kvalitetu zraka i zdravlje građana		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 14 907 631 KM Izvor: 5 % proračunska sredstva, 95 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nositelji mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, sveučilišta		
Ciljne skupine	Građani, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**
Prioritet	**4.4. Jačanje otpornosti na utjecaje klimatskih promjena**
Naziv mjere	**4.4.1. Izgradnja institucionalnih kapaciteta i znanja za jačanje otpornosti na klimatske promjene**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je izgradnja institucionalnih kapaciteta za prilagodbu klimatskim promjenama i izgradnju strateškog i legislativnog okvira. Okvirna područja djelovanja su: 1. Unaprjeđenje znanja i izrada baza podataka prijetnji, mjera, šteta i gubitaka radi procjene ranjivosti 2. Imenovanje tijela za uspostavu i vođenje sustava evidencije šteta 3. Jačanje kapaciteta za prognoziranje opasnih meteoroloških i hidroloških pojava i dostavljanje pravovremenih upozorenja kao podrška smanjenju opasnosti od katastrofa 4. Unaprjeđenje i koordinacija suradnje među institucijama nadležnim za procjenu, prevenciju i odgovor na katastrofe i velike nesreće povezanih s klimatskim promjenama (entitetski HMZ-ovi, civilna zaštita itd.) 5. Kvartalno vršenje procjene rizika od ekstremnih klimatskih promjena 6. Izrada i usvajanje Akcijskog plana za prilagodbu klimatskim promjenama na bazi Strategije prilagodbe i ublažavanja klimatskih promjena BiH (i njegovo ažuriranje svakih pet godina) 7. Uspostavljanje sustava koordinacije i praćenja sprovođenja mjera prilagodbe između nadležnih institucija i stalno jačanje njenih kapaciteta 8. Definiranje načina prikupljanja i korištenja sredstava za mjere za prilagodbu klimatskim promjenama u skladu sa Strategijom financiranja NAP-a koji je u fazi izrade

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status realizacije programa jačanja kapaciteta i unaprjeđenje znanja	Nedovoljno znanje i kapaciteti	Unaprijeđeno znanje i povećan kapacitet kroz provedene programe jačanja kapaciteta
	2. Status imenovanja tijela	Nepostojanje tijela za vođenje evidencije šteta od klimatskih promjena	Imenovano tijelo za uspostavu sustava i vođenje evidencije šteta
	3. Status realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti za prognoziranje opasnih meteoroloških i hidroloških pojava	Proveden program jačanja kapaciteta
	4. Status uspostavljanja sustava za koordinaciju	Nepostojanje koordinacije	Definiran način koordinacije
	5. Status izrade i usvajanja izvješća o procjeni rizika	Nepostojanje kvartalnih izvješća	Usvojena kvartalna izvješća o procjeni rizika od ekstremnih klimatskih promjena
	6. Status izrade i usvajanja Akcijskog plana	Nepostojanje Akcijskog plana	Urađen i usvojen Akcijski plan
	7. Status uspostavljanja sustava za koordinaciju i praćenje provedbe mjera	Nepostojanje sustava za koordinaciju i praćenje provedbe mjera	Uspostavljen sustav za koordinaciju i praćenje provedbe mjera adaptacije na klimatske promjene
	8. Status definiranja načina prikupljanja sredstava	Nepostojanje sustava prikupljanja i korištenja sredstava za realizaciju mjera za prilagodbu klimatskim promjenama	Definiran način prikupljanja i korištenja sredstava za mjere za prilagodbu klimatskim promjenama
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje upravljanja i jačanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta za jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 417 624 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije	OPPIPP		

mjere	
Nositelji mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, sveučilišta
Ciljne skupine	Civilna zaštita, nevladine organizacije, građani, mediji

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**		
Prioritet	**4.4. Jačanje otpornosti na utjecaje klimatskih promjena**		
Naziv mjere	**4.4.2. Izgradnja infrastrukturnih kapaciteta za jačanje otpornosti na klimatske promjene**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je izgradnja infrastrukturnih kapaciteta za prilagodbu u sektorima koji su najranjiviji na klimatske promjene. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada programa jačanja infrastrukture za navodnjavanje 2. Poticanje nabave opreme za navodnjavanje i osnivanje savjetovališta za poljoprivrednike 3. Izrada studije potreba za opremom i ljudstvom za ranu detekciju i gašenje požara 4. Nabava opreme i zapošljavanje potrebnog ljudstva za sustav za ranu detekciju i gašenje požara 5. Izrada studije potrebne infrastrukture za gašenje požara (npr. akumulacije vode, požarni putevi itd.) 6. Jačanje kapaciteta za zaštitu od poplava		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade programa	Nepostojanje programa	Urađen i usvojen program
	2. Status izrade načina poticanja	Nedovoljno poticanje nabave opreme za navodnjavanje	Definiran način poticanja
	3. Status izrade studije	Nepostojanje studije	Izrađene studije
	4. Status nabave opreme i broj zaposlenih osoba	Nedovoljan broj zaposlenih i neadekvatna oprema	Nabavljena oprema i zaposlen potreban broj osoba
	5. Status izrade studije	Ne postoji procjena potreba	Urađena i usvojena studija
	6. Status izgrađenosti kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti	Ojačani institucionalni i infrastrukturni kapaciteti

Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Ublažavanje posljedica klimatskih promjena u Brčko distriktu BiH
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 15 201 978 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2032.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP
Nositelji mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, sveučilišta
Ciljne skupine	OPPIPP, civilna zaštita, institucije Brčko distrikta BiH, poljoprivrednici, nevladine organizacije, građani, mediji

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**
Prioritet	**4.5. Povećanje energijske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima**
Naziv mjere	**4.5.1. Kreiranje povoljnog ambijenta za energijsku učnkovitost i smanjenje potrošnje finalne energije**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreiranje povoljnog ambijenta za energijsku učinkovitost unaprjeđenjem zakonodavnog i strateškog okvira u ovom području. Okvirna područja djelovanja su: 1. Usvajanje zakona o energijskoj učinkovitosti 2. Osnivanje savjetovališta za energiju 3. Uvođenje zelenih nabava – izmjene Zakona o javnim nabavama 4. Uvođenje obligacijskih shema 5. Izrada modela povećanja energijske učinkovitosti javne rasvjete 6. Uvođenje *Energy Labelling* standarda za kućanske aparate 7. Provedba SECAP-a 8. Izrada modela poticanja energijske učinkovitosti u zgradarstvu 9. Uvođenje zahtjeva za energijsku učinkovitost novih zgrada i zgrada koje se rekonstruiraju (uključiti i potrebe za grijanjem i PTV) 10. Dopune i izmjene Zakona o energijskoj učinkovitosti i usvajanje svih podzakonskih akata (ESCO, označavanje proizvoda, financijska politika za EE – porezni krediti, fiskalna politika, određivanja praga potrošnje za velike potrošače energije i dr.) 11. Implementacija obveze provedbe energetskog audita u industrijskim postrojenjima sa značajnom potrošnjom energije uz uvođenje mehanizma sufinanciranja audita i povoljnog financiranja mjera 12. Uspostavljanje mreže za energijsku učinkovitost industrijskih poduzeća (*benchmarking*) i njeno uključivanje u EU mrežu kroz državnu mrežu

	13. Uvođenje obveze imenovanja energetskog menadžera u postrojenjima koja troše preko definirane količine energije		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade i usvajanja zakona	Nepostojanje zakona	Usvojen zakon
	2. Razina provedbe kampanje i broj osnovanih savjetodavnih centara	Niska razina svijesti o energijskoj učinkovitosti, nepostojanje savjetodavnih centara	Osnovana savjetovališta
	3. Status usvajanja izmjene Zakona o javnim nabavama	Postojeći Zakon o javnim nabavama ne omogućava zelene nabave	Izmijenjen Zakon o javnim nabavama
	4. Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o obligacijskim shemama	Usvojen propis o obligacijskim shemama Brčko distrikta BiH
	5. Status izrade i usvajanja modela	Ne postoji sustavni model za EE javne rasvjete	Urađen i usvojen model
	6. Postotak kućanskih aparata na tržištu koji imaju *Energy Labelling*	Ne postoji službeni sustav označavanja energijske učinkovitosti na uređajima	Usvojen Pravilnik na Zakon o EE
	7. Stupanj izrade SECAPA-a	Nepostojanje SECAP-a	Urađen i usvojen model
	8. Stupanj izrade modela	Nepostojanje modela	Usvojen model
	9. Status usvajanja unaprijeđenog zakona i broj usvojenih pravilnika	Postojeći Zakon o EE nije definirao neke aspekte EE i nedostaju neki pravilnici	Usvojene izmjene i dopune Zakona, usvojeni nedostajući pravilnici
	10. Status usvajanja i postotak provedbe strategije	Strategija urađena, ali nije usvojena	Usvojena i provedena strategija obnove zgrada
	11. Stupanj provedbe energetskog audita	Nepostojanje eneregetskog audita	Proveden energetski audit
	12. Stupanj uspostavljanja mreže	Nepostojanje mreže	Uspostavljena mreža
	13. Status imenovanja	Nepostojanje energetskog menadžera	Imenovan energetski menadžer
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjena emisija stakleničkih plinova i globalnog utjecaja BiH na klimatske promjene. Povećanje konkurentnosti gospodarstva i poboljšanje uvjeta života i rada		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima	Iznos: 729 602 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		

financiranja	
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2032.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP
Nositelji mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, sveučilišta
Ciljne skupine	OPPIPP, civilna zaštita, institucije Brčko distrikta BiH, poljoprivrednici, nevladine organizacije, građani, mediji

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**		
Prioritet	**4.5. Povećanje energijske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima**		
Naziv mjere	**4.5.2. Smanjenje potrošnje primarne energije**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je smanjenje potrošnje primarne energije kroz jačanje legislativnog i strateškog okvira usmjerenog na smanjenje gubitaka u proizvodnji energije. Okvirna područja djelovanja su: 1. Uvođenje standarda *EcoDesign* za peći/kotlove 2. Uvođenje poticaja za nabavu učinkovitih uređaja za grijanje i hlađenje 3. Smanjenje gubitaka u distribuciji toplinske i električne energije 4. Uvođenje subvencija za energiju iz visokoučinkovite kogeneracije		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o obveznoj usuglašenosti s *EcoDesignom*	Usvojen propis (Pravilnik na Zakon o EE)
	2. Status usvajanja sustava poticaja	Ne postoji sveobuhvatan sustav u cijeloj Federaciji BiH	Uveden sustav poticaja
	3. Postotak smanjenja gubitaka energije u distribuciji toplinske i električne energije	Postojeći gubitci, posebice u distribuciji topline, relativno veliki	Smanjeni gubitci energije
	4. Status usvajanja unaprijeđenog sustava subvencioniranja kogeneracije	Ne postoje kvote za poticanje kogeneracije	Unaprijeđen postojeći sustav subvencioniranja kogeneracije

Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjena emisija stakleničkih plinova i globalnog utjecaja BiH na klimatske promjene. Povećanje konkurentnosti gospodarstva i poboljšanje uvjeta života i rada
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 10 884 717 KM Izvor: 5 % proračunska sredstva, 95 % kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2032.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP
Nositelji mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, sveučilišta, poduzeća za distribuciju električne i toplinske energije, inspekcije
Ciljne skupine	Trgovački lanci, zastupnici i proizvođači peći i kotlova, građani, poduzeća za distribuciju električne i toplinske energije

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**		
Prioritet	**4.6. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz reformu sustava poticaja (usmjerenog prema građanskoj energiji)**		
Naziv mjere	**4.6.1. Kreiranje povoljnog ambijenta za obnovljive izvore energije**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreiranje povoljnog ambijenta za obnovljive izvore energije unaprjeđenjem zakonodavnog i strateškog okvira u ovom području. Okvirna područja djelovanja su: 1. Usvajanje legislativnog okvira za OIE i izrada Akcijskog plana o obnovljivoj energiji 2. Uvođenje shema poticaja za korištenje OIE za grijanje i hlađenje 3. Uvođenje sustava dokazivanja podrijetla energije		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade i usvajanja Zakona	Postojeći Zakon je potrebno ažurirati	Usvojen Zakon o OIE

	2. Status usvajanja dopunjenog zakona	Postojeći Zakon o OIE ne predviđa poticaje za korištenje OIE za grijanje i hlađenje	Usvojen dopunjen Zakon o OIE koji će poticati korištenje OIE za grijanje i hlađenje
	3. Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o dokazivanju podrijetla energije	Usvojen propis o dokazivanju podrijetla energije
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje udjela OIE u ukupnoj proizvodnji električne energije u Brčko distriktu BiH		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 44 668 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nositelji mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, sveučilišta, poduzeća za distribuciju električne i toplinske energije, inspekcije		
Ciljne skupine	Građani, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**
Prioritet	**4.6. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz reformu sustava poticaja (usmjerenog prema građanskoj energiji)**
Naziv mjere	**4.6.2. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije i u transportu**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije i u transportu kroz unaprjeđenje strateškog okvira i sustava poticaja i jačanje infrastrukture za djelomičnu dekarbonizaciju transporta. Okvirna područja djelovanja su: 1. Uvođenje shema poticaja za projekte građanske energije i aukcije 2. Pojednostavljenje procedura dobivanja dozvola za izgradnju postrojenja na OIE uz veću transparentnost 3. Usvajanje i redovito ažuriranje kataloga okolinskih kriterija za izgradnju svih obnovljivih izvora energije 4. Uvođenje poticaja za izgradnju solarnih elektrana na krovovima novih zgrada 5. Izrada studije o izgradnji potrebne infrastrukture za električna i *plug-in* hibridna vozila 6. Poticanje nabave i korištenja hibridnih, električnih i *plug-in* putničkih vozila (subvencije za nabavu, pravo ulaska u „zelena“ gradska područja, jeftiniji/besplatni parking itd.), javna vozila 7. Provedba odluke o minimalnom udjelu tekućih biogoriva na tržištu u maloprodaji (Odluka predložena za Akcijski plan za razinu BiH)

	8. Izgradnja infrastrukture za hibridna, električna i *plug-in* putnička vozila (punjači, zbrinjavanje potrošenih dijelova i sl.)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status usvajanja Zakona	Postojeći Zakon ne predviđa poticaje za građansku energiju	Usvojen dopunjen Zakon o OIE
	2. Status izrade i usvajanja procedura	Postojeće procedure treba ažurirati	Reformirane procedure izdavanja dozvola
	3. Broj kataloga	Ne postoje katalozi kriterija	Usvojeni katalozi kriterija za sve OIE
	4. Status usvajanja zakona	Postojeći zakon ne predviđa poticaje za korištenje solarne energije u novim zgradama	Usvojen dopunjen Zakon o OIE
	5. Status izrade i usvajanja studije	Ne postoji sveobuhvatna analiza	Urađena i usvojena studija
	6. Status usvajanja modela poticaja	Ne postoji bilo kakav način poticaja za hibridna, električna i *plug-in* putnička vozila	Usvojen model poticaja
	7. Stupanj izrade i usvajanja propisa	Postojeću Odluku treba ažurirati	Usvajanje propisa – dopune Zakona o OIE (kvaliteta tekućih goriva – državna razina)
	8. Broj kilometara izgrađenih biciklističkih i pješačkih staza	Nedovoljno razvijena infrastruktura	Izgrađena minimalna infrastruktura
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje udjela OIE u ukupnoj proizvodnji električne energije u Brčko distriktu BiH		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 10 383 328 KM Izvor: 5 % proračunska sredstva, 95 % kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nositelji mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, sveučilišta, poduzeća za distribuciju električne i toplinske energije, inspekcije		

Ciljne skupine	Građani, nevladine organizacije, uvoznici automobila

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**		
Prioritet	**4.7. Smanjenje svjetlosnog zagađenja**		
Naziv mjere	**4.7.1. Usvajanje zakonodavnog okvira za reguliranje svjetlosnog zagađenja**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je usvajanje zakonodavnog okvira i izgradnja kapaciteta za reguliranje svjetlosnog zagađenja. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada i usvajanje Pravilnika o svjetlosnom zagađenju u Brčko distriktu BiH (zone rasvijetljenosti, dopuštene vrijednosti rasvjetljavanja, načini upravljanja rasvjetnim sustavima, inspekcijski nadzor itd.) 2. Jačanje kapaciteta nadležnih institucija (za prostorno planiranje, inspekcije itd.)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade i usvajanja Pravilnika	Pravilnik predviđen Zakonom o zaštiti okoliša	Urađen i usvojen Pravilnik
	2. Stupanj realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti za reguliranje svjetlosnog zagađenja	Proveden program jačanja kapaciteta
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Bolji uvjeti života u sredinama sa izraženim svjetlosnim zagađenjem i doprinos zaštiti životinja koje su osjetljive na njega		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 137 436 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2025.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nositeljii mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, sveučilišta, poduzeća za distribuciju električne i toplinske energije, inspekcije		
Ciljne skuine	Inspekcije, službe Brčko distrikta BiH za izdavanje urbanističkih i građevinskih dozvola, građani		

9.1.5. Mjere za strateški cilj 5 – Kemijska sigurnost i buka

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**		
Prioritet	**5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH**		
Naziv mjere	**5.1.1. Uspostavljanje zakonske osnove za transpoziciju EU zakonodavstva iz područja kemijske sigurnosti**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostaviti zakonsku osnovu za transpoziciju EU zakonodavstva iz područja kemijske sigurnosti: Uredbi REACH (EU br. 1907/2006), CLP (EU br. 1272/2008), PIC (EU br. 649/2012), Uredbe o POPs (EU br. 2019/1021), Uredbe o stavljanju u promet i uporabu biocidnih proizvoda (EU br. 528/ 2012), Uredbe o živi (EU br. 2017/852) i Direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja okoliša azbestom, čime će se usvojiti neophodni zakoni i podzakonski akti, te omogućiti uvjeti za izvještavanje u okviru međunarodnih ugovora i protokola. Okvirna područja djelovanja podijeljena su u više aktivnosti: 1. Usvajanje Zakona o kemikalijama - Izvršavanje izrade i usvajanja svih podzakonskih akata propisanih Zakonom o kemikalijama 2. Izrada i usvajanje Zakona o biocidima - Izrada i usvajanje podzakonskih akata u području upravljanja biocidima 3. Usvajanje podzakonskog akta kojim će se osigurati zabrana uporabe žive i ograničiti stavljanje na tržište proizvoda koje sadrže živu i spojeve žive 4. Usvajanje podzakonskog akta kojim će se zabraniti proizvodnja, stavljanje na tržište i uporaba proizvoda koji sadrže azbestna vlakna, te osigurati posebni uvjeti obilježavanja proizvoda koji sadrže azbest		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Status zakona o kemikalijama	Ne postoji zakon o kemikalijama	Usvojen Zakon o kemikalijama (2023.)
	1.2. Status podzakonskih akata propisanih Zakonom o kemikalijama (17 pravilnika iz područja kemijske sigurnosti, 2 pravilnika iz područja zaštite na radu pri rukovanju s kemikalijama, Spisak klasificiranih supstanci i Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci)	Ne postoje podzakonski akti propisani Zakonom o kemikalijama	Usvojeni podzakonski akti propisani Zakonom o kemikalijama (17 pravilnika iz područja kemijske sigurnosti, 2 pravilnika iz područja zaštite na radu pri rukovanju s kemikalijama, Spisak klasificiranih supstanci i Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci) (2026.)

	2.1. Status zakona o biocidima	Ne postoji zakon o biocidima	Usvojen Zakon o biocidima (2024.)
	2.2. Status podzakonskih akata propisanih Zakonom o biocidima (14 pravilnika)	Ne postoje podzakonski akti propisani Zakonom o biocidima	Usvojeni podzakonski akti propisani Zakonom o biocidima (14 pravilnika) (2026.)
	3. Status podzakonskih akata o zabrani upotrabe žive i ograničenju stavljanje na tržište proizvoda koje sadrže živu i spojeve žive	Ne postoji podzakonski akt kojim se osigurava zabrana uporabe žive i ograničava stavljanje na tržište proizvoda koje sadrže živu i spojeve žive	Usvojen podzakonski akt kojim će se osigurati zabrana uporabe žive i ograničiti stavljanje na tržište proizvoda koje sadrže živu i spojeve žive (2025.)
	4. Status podzakonskih akata o zabrani proizvodnje, stavljanja na tržište i uporabe proizvoda koji sadrže azbestna vlakna	Ne postoji podzakonski akt o zabrani proizvodnje, stavljanja na tržište i uporabe proizvoda koji sadrže azbestna vlakna	Usvojen podzakonski akt kojim će se zabraniti proizvodnja, stavljanje na tržište i uporaba proizvoda koji sadrže azbestna vlakna (2025.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja kemikalijama i napredak u procesu europskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 208 418 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2027.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Nositelj mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Gospodarski sektor (uvoz/izvoz, promet, uporaba kemikalija), predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**
Prioritet	**5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH**
Naziv mjere	**5.1.2. Djelomična transpozicija SEVESO III direktive u zakonodavstvo Brčko distrikta BIH**

Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Ovom mjerom postiže se usklađivanje legislative Brčko distrikta BiH sa zahtjevima SEVESO III direktive (2012/18/EU), u cilju prevencije nesreća većih razmjera i planova intervencija od neadekvatnog rukovanja kemikalijama. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada i usvajanje propisa kojim se utvrđuje sadržaj i način vođenja Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance - Izrada uredbe/pravilnika koji će urediti popis opasnih supstanci, način utvrđivanja količina, granične količine i kriterije za klasifikaciju supstanci kao opasnih i način podnošenja obavještenja o prisutnosti opasnih supstanci i uvjeta skladištenja u postrojenjima koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera po SEVESO direktivi.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Status zakonske osnove i Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Postoji zakonska osnova (Zakon o zaštiti okoliša) za transpoziciju SEVESO III direktive, ali ne postoji Pravilnik o registru postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Izrađen i objavljen Pravilnik o registru postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance kojim je propisan sadržaj i način vođenja Registra (2027.)
	1.2. Status Uredbe/Pravilnika o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne supstance	Ne postoji Uredba/Pravilnik, te nije uspostavljen sustav prijave opasnih supstanci i uvjeta skladištenja SEVESO postrojenja	Usvojena Uredba/Pravilnik o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne supstance (2030.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja kemikalijama i napredak u procesu europskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 9 983 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nositelj mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Ciljne skupine	Gospodarski sektor (industrije koje spadaju u kategoriju onih koje mogu prouzrokovati nesreće većih razmjera, tzv. SEVESO postrojenja) i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**		
Prioritet	**5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH**		
Naziv mjere	**5.1.3. Implementacija Montrealskog protokola, Kigali amandmana i djelomična transpozicija Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluoriranim stakleničim plinovima**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Ovom mjerom se postiže usklađivanje legislative Brčko distrikta BiH sa zahtjevima Montrealskog sporazuma, Kigali amandmana, te EU zakonodavstva kojim su ovi međunarodni ugovori implementirani u članicama EU Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada Pravilnika o upravljanju supstancama koje oštećuju ozonski omotač 2. Izrada propisa kojim će se omogućiti obrazovanje servisera u skladu s programima obuke usklađenim s pravnom stečevinom EU i propisivanje kriterija centara za obrazovanje servisera		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Kompletnost pravnog okvira za implementaciju zahtjeva Kigali amandmana Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluoriranim stakleničkim plinovima u smislu upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač	Na snazi je Pravilnik o postupnom isključivanju supstanci koje oštećuju ozonski omotač (30/06), te je transpozicija Montrealskog protokola na visokoj razini, dok transpozicija Kigali amandmana nije ni započela	Usvojen Pravilnik o upravljanju supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2024.)
	2. Status podzakonskih akata o obrazovanju servisera (u smislu uspostavljanja certificiranja i programa osposobljavanja za poslove i osobe uključene u ugrađivanje, servisiranje, održavanje, popravljanje ili stavljanje izvan pogona opreme F-plinova) i kriterijima za imenovanje centra za obrazovanje servisera	Ne postoji podzakonski akt o obrazovanju servisera i kriterijima za imenovanje centra za obrazovanje servisera	Usvojen propis kojim će se omogućiti obrazovanje servisera i propis kojim će se propisati kriteriji za imenovanje centra za obrazovanje servisera (2024.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđeno upravljanje kemikalijama, smanjenje emisije supstanci koje oštećuju ozonski omotač i smanjen doprinos Brčko distrikta BiH klimatskim promjenama		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	0 KM		
Razdoblje implementacije	2022. – 2024.		

mjere	
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Nositelj mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Ciljne skupine	Gospodarski sektor (operatori sustava za klimatizaciju, hlađenje i grijanje (KGH), serviseri KGH-opreme, centri za edukaciju KGH-servisera) i građani

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**		
Prioritet	**5.2. Uspostavljanje održivog sustava upravljanja kemikalijama i implementacije propisa iz pravne stečevine EU u području kemijske sigurnosti**		
Naziv mjere	**5.2.1. Uspostava registracije kemikalija i biocida, te definiranje uvjeta za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostaviti sustav registracije kemikalija i biocida koju bi obavljali savjetnici za kemikalije, čime će se omogućiti ravnopravno prometovanje kemikalijama i biocidima gospodarstvenika Brčko distrikta BiH u odnosu na gospodarstvenike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada Inventara kemikalija - Izvršavanje izrade Registra proizvođača i uvoznika kemikalija 2. Izrada Popisa biocida 3. Izrada plana i programa obuke osobe zadužene za pravilno upravljanje kemikalijama (savjetnika za kemikalije) i kontinuirane dodatne edukacije - Uspostavljanje uvjeta za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije i njihove dužnosti		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Status inventara kemikalija	Ne postoji inventar kemikalija	Objavljen i redovito ažuriran Inventar kemikalija (2026.)
	1.2. Registar proizvođača i uvoznika kemikalija	Ne postoji registar proizvođača i uvoznika kemikalija	Formiran Registar proizvođača i uvoznika kemikalija (2026.)
	2. Status popisa biocida	Ne postoji popis biocida	Objavljen i redovito ažuriran Popis biocida (2028.)

	3.1. Plan i program obuke savjetnika za kemikalije i kontinuirane dodatne edukacije	Ne postoji Plan i program obuke savjetnika za kemikalije i kontinuirane dodatne edukacije	Izrađen Plan i program obuke savjetnika za kemikalije i kontinuirane dodatne edukacije (2025.)
	3.2. Status definiranih uvjeta za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije i njihove dužnosti	Ne postoje definirani uvjeti za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije i njihove dužnosti	Propisani uvjeti za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije i njihove dužnosti (2025.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Sigurnije korištenje kemikalija i zaštita zdravlja ljudi i okoliša		
Indikativna financsijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 5 476 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Period implementacije mjere	202. – 2028.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Nositelj mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Gospodarski sektor (uvoz/izvoz, promet, uporaba kemikalija), osobe zadužene za pravilno upravljanje kemikalijama (savjetnici za kemikalije), predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**		
Prioritet	**5.2. Uspostavljanje održivog sustava upravljanja kemikalijama i implementacije propisa iz pravne stečevine EU u područja kemijske sigurnosti**		
Naziv mjere	**5.2.2. Uspostavljanje Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostaviti javno dostupan Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance i izvršiti prijavu opasnih supstanci i uvjeta skladištenja od strane poduzeća koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera po SEVESO direktivi. Okvirno područje djelovanja je izrada i javno objavljivanje Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance - Izvršavanje prijave opasnih supstanci (popis opasnih supstanci) s količinama i uvjetima skladištenja od strane poduzeća koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera po SEVESO direktivi.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**

	Status registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Ne postoji registar postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Izrađen i objavljen Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance (2030.)
	Status prijave opasnih supstanci i uvjeta skladištenja SEVESO postrojenja	Nije uspostavljen sustav prijave opasnih supstanci, njihovih količina i uvjeta skladištenja SEVESO postrojenja	Dostupni podatci o vrsti opasnih supstanci, njihovih količina i prijavljeni rizici po stanje sigurnosti SEVESO postrojenja (2030.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja kemikalijama kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 16 428 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nositelji mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Ciljne skupine	Poduzeća koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera po SEVESO direktivi, predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**
Prioritet	**5.2. Uspostavljanje održivog sustava upravljanja kemikalijama i implementacije propisa iz pravne stečevine EU u području kemijske sigurnosti**
Naziv mjere	**5.2.3. Uspostavljanje sustava izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostaviti sustav izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja (klima, grijanje i hlađenje), te organizirati izvođenje obuke servisera po utvrđenom planu i programu, a sve u skladu s pravnom stečevinom EU u području upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač. Okvirna područja djelovanja su: 1. Postizanje tehničkih uvjeta za postojanje i unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja 2. Izrada plana i programa za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i imenovanje edukacijskih centara za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja - Organizacija i izvođenje obuke servisera i uručenje uvjerenja/certifikata

	3. Izvršenje registracije najmanje 30 % operatora/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i 100 % servisnih radionica		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Razina tehničkih uvjeta za unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja	Ne postoje tehnički uvjeti za unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja	Formirana baza podataka/registar uređaja koji sadrži SOOO i zamjenske supstance (2031.)
	2.1. Status plana i programa za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i edukacijskih centara za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja	Ne postoji plan i program za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i nisu imenovani edukacioni centri za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja	Izrađen plan i program i imenovani edukacijski centri za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja (2025.)
	2.2. Stupanj obučenosti servisera	Nije uspostavljena obuka servisera	Obučeni serviseri sa certifikatima/uvjerenjima (2031.)
	3. Broj registriranih operatora/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i servisnih radionica	Nema registriranih operatora/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i servisnih radionica	Registrirano 60 % operatora i KGH-uređaja u bazi podataka i 100 % servisnih radionica (2031.)
Razvojni efekti doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje sigurnosti rukovanja kemikalijama iz rashladne opreme i KGH		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 290 533 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nositelji mjere	Aktivnosti pod područjima djelovanja 1, 2.1. – Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Aktivnosti pod područjem djelovanja 2.2. – Operatori/vlasnici rashladnih i KGH-uređaja, servisne radionice rashladnih i KGH-uređaja Aktivnosti pod područjem djelovanja 3. – Centar za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja		
Ciljne skupine	Gospodarski sektor, operatori/vlasnici rashladnih i KGH-uređaja, servisne radionice rashladnih i KGH-uređaja, Centar za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja, predstavnici institucija i građani		

<table>
<tr><td>Veza sa strateškim ciljem</td><td colspan="3">5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve</td></tr>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">5.3. Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u području kemijske sigurnosti</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">5.3.1. Jačanje tehničkih i kadrovskih kapaciteta Vlade Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je omogućiti pravovremeno jačanje ljudskih i tehničkih kapaciteta u Vladi Brčko distrikta BiH kroz osnivanje Odsjeka (Pododjela) za kemikalije pri Odjelu za zdravstvo i ostale usluge. Stupanjem na snagu Zakona o kemikalijama, a kasnije i Zakona o biocidima bit će potrebno više resursa za njihovu provedbu i ostale administrativne zadatke. Daljnjom transpozicijom EU zakonodavstva će se ukazati potreba za dodatnim angažiranjem kadra, a pogotovo kada se u potpunosti implementira Uredba o stavljanju u promet i uporabu biocidnih proizvoda (EU br. 528/ 2012), a kao što je i navedeno u Akcijskom planu studije „Procjena nacionalnog kapaciteta i spremnosti za provedbu i provedbu REACH, CLP, BPR, POPs i PIC u Albaniji, BiH, Kosovu, Sjevernoj Makedoniji i Turskoj“ (Assessment of the National Capacity and Readiness to Implement and Enforce REACH, CLP, BPR, POPs and ePIC in Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, North Macedonia and Turkey), koju je naručila Europska agencija za kemikalije (ECHA) u ime Europske komisije. Neophodna je i stalna edukacija zaposlenih zbog dinamične zakonske regulative, te znatno jačanje tehničkih kapaciteta, a naročito neposredno po prijemu BiH u Europsku uniju.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Osnivanje Odsjeka (Pododjela) za kemikalije i izvršavanje analize kapaciteta institucija u nadležnim institucijama nakon usvajanja legislative predviđene ovim planom
2. Jačanje ljudskih kapaciteta Odsjeka za kemikalije (Odjel za zdravstvo i ostale usluge) i stalna edukacija zaposlenih u području kemikalija i biocida
3. Jačanje tehničkih kapaciteta Odsjeka za kemikalije (Odjel za zdravstvo i ostale usluge)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status Odsjeka (Pododjela) za kemikalije pri Odjelu za zdravstvo i ostale usluge</td><td>Nije osnovan Odsjek za kemikalije</td><td>Osnovan Odsjek (Pododjel) za kemikalije pri Odjelu za zdravstvo i ostale usluge (2023.)</td></tr>
<tr><td>2. Razina ljudskih kapaciteta na poslovima kemijske sigurnosti</td><td>Nedovoljan broj raspoloživog osoblja na poslovima primjene budućeg Zakona o kemikalijama i Zakona o biocidima</td><td>Najmanje jedna osoba zaposlena isključivo na provedbi zakonodavstva o kemijskim i biocidnim proizvodima (2023.)</td></tr>
<tr><td>3. Razina tehničkih kapaciteta na poslovima kemijske sigurnosti</td><td>Nije uspostavljen informacijski alat za vođenje integralnog inventara kemikalija</td><td>Uspostavljen učinkovit i siguran informacijski alat za učinkovito vođenje Integralnog inventara kemikalija i osigurana IT-potpora koja će bazu održavati i nadograđivati (2024.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Sigurnije korištenje kemikalija, zaštita zdravlja ljudi i okoline</td></tr>
</table>

Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 860 872 KM Izvor: 30 % proračunska sredstva, 70 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2024.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH
Nositelj mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Gospodarski sektor, zdravstveni sektor, predstavnici institucija i građani

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**		
Prioritet	**5.3. Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencije javnih službi u području kemijske sigurnosti**		
Naziv mjere	**5.3.2. Uspostavljanje sustava prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostavljen sustav prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Imenovanje Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH ili izrada sporazuma s nekim od budućih Centara za kontrolu trovanja u Republici Srpskoj, Federaciji BiH ili u regiji (npr. VMA – Beograd, Srbija ili Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada, Zagreb) - Stručna obuka osoblja Centra nadležnog za kontrolu trovanja u slučaju osnivanja vlastitog Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH 2. Održavanje sastanaka između imenovane osobe MCP-a i predstavnika entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u cilju razmjene iskustava i planiranja budućih aktivnosti u cilju prevencije, suzbijanja, liječenja i izvještavanja na temu trovanja prema institucijama u BiH i Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH	Nije formalno imenovana pravna osoba za kontrolu trovanja (CKT)	Izvršeno imenovanje Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH (2027.)

	1.1. Stupanj obučenosti osoblja Centra nadležnog za kontrolu trovanja u slučaju osnivanja vlastitog Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH	Nizak stupanj obučenosti – nije formalno imenovano pravna osoba za kontrolu trovanja (CKT)	Visok stupanj obučenosti osoblja Centra za kontrolu trovanja (2026.)
	2. Broj sastanaka između imenovane osobe MCP-a i predstavnika entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja	Nema sastanaka – nije formalno imenovano pravna osoba za kontrolu trovanja (CKT)	Održan najmanje jedan sastanak na godišnjoj razini od 2027. godine između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja uz prisustvo predstavnika MCP-a (2031.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Sigurnije korištenje kemikalija, zaštita zdravlja ljudi i okoliša		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 13 980 KM Izvor: 100 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH, Centar za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH		
Ciljne skupine	Gospodarski sektor, zdravstveni sektor, predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**
Prioritet	**5.4. Unaprjeđenje znanja korisnika kemikalija i biocida i javnosti u području upravljanja kemikalijama**
Naziv mjere	**5.4.1. Smanjenje razine učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je smanjenje razine učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima kroz kampanje koje će upućivati na štetno djelovanje pojedinih kemikalija i kemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva kroz uključivanje organizacija civilnog društva, istraživačkih i edukacijskih centara. Okvirna područja djelovanja su: 1. Usvajanje nove metodologije izrade statističkog izvješća koji će uključiti podatke o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima, podijeljeno po rodnim i starosnim skupinama 2. Sprovođenje kampanje nadležne institucije koja će upućivati na štetno djelovanje pojedinih kemikalija i kemijskih prozvoda na zdravlje

	stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva - Sprovođenje zajedničke kampanje nadležnih entitetskih/distriktskih ministarstava i Inspektorata o rizicima koji proizlaze iz uporabe kemikalija, radi zaštite zdravlja ljudi, uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva 3. Donošenje odluke o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre kojim bi se podržale aktrivnosti u području kemijske sigurnosti - Raspisivanje javnog poziva za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre na temu podizanja svijesti stanovništva o kemijskoj sigurnosti		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status prikupljanja podataka o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima, podjeljeno po rodnim i starosnim skupinama	Ne prikupljaju se podatci o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima, podjeljeno po rodnim i starosnim skupinama	Uspostavljena nova metodologija izrade statističkog izvješća objavljenog u Statističkom godišnjaku koji će uključiti podatke o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima, podjeljeno po rodnim i starosnim skupinama (2024.)
	2.1. Broj kampanja nadležne institucije koja će upućivati na štetno djelovanje pojedinih kemikalija i kemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Ne postoje kampanje niti zakonski okvir	Jedna kampanja tijekom kalendarske godine (počevši od 2022. godine) Odjela za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH koja će upućivati na štetno djelovanje pojedinih kemikalija i kemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva (2031.)
	2.2. Broj zajedničkih kampanja nadležnih entitetskih/distriktskih ministarstava i Inspektorata (Republike Srpske, Federacije BiH i Brčko distrikta BiH) o rizicima koji proizlaze iz uporabe kemikalija, zbog zaštite zdravlja ljudi, uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Ne postoje kampanje niti zakonski okvir	Jedna zajednička kampanja tijekom tri kalendarske godine nadležnih entitetskih/distriktskih ministarstava i Inspektorata (počevši od 2023. godine) o rizicima koji proizlaze iz uporabe kemikalija, zbog zaštite zdravlja ljudi, uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva (2031.)

	3.1. Status odluke o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre kojim bi se podržale aktivnosti u području kemijske sigurnosti	Ne postoji odluka	Donesena odluka o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre kojim bi se podržale aktivnosti u području kemijske sigurnosti (2023.)
	3.2. Status javnog poziva za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre na temu podizanja svijesti stanovništva o kemijskoj sigurnosti	Nije raspisan javni poziv	Raspisan javni poziv na godišnjoj razini (počevši od 2024. godine) za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre na temu podizanja svijesti stanovništva o kemijskoj sigurnosti (2031.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđeno upravljanje kemikalijama, minimiziranje štetnih učinaka, zaštita zdravlja ljudi i okoliša		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 107 217 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Aktivnosti pod područjima djelovanja 1, 2.1. – Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH Aktivnosti pod područjem djelovanja 2.2. – Inspektorat Brčko distrikta BiH Aktivnosti pod područjima djelovanja 3.1., 3.2. – Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Gospodarski sektor (uvoz/izvoz, promet, uporaba kemikalija), zdravstveni sektor, organizacije civilnog društva, istraživački i edukacijski centri, predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**
Prioritet	**5.4. Unaprjeđenje znanja korisnika kemikalija i biocida i javnosti u području upravljanja kemikalijama**
Naziv mjere	**5.4.2. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području upravljanja kemikalijama i biocidima**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području upravljanja kemikalijama i biocidima, te broj prekršajnih naloga, unaprjeđenjem znanja korisnika kemikalija i biocida, svesti na prihvatljivu razinu (u usporedbi s okruženjem). Okvirna područja djelovanja su: 1. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području upravljanja kemikalijama i biocidima

	- Uspostavljanje sustava praćenja broja i uzroka prekršajnih naloga u području kemikalija i biocida 2. Vršenje kontinuiranih i dodatnih obuka osoba zaduženih za pravilno upravljanje kemikalijama (savjetnika za kemikalije) po planu i programu obuke savjetnika za kemikalije i kontinuirane dodatne edukacije)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Status inspekcijskog nadzora u području upravljanja kemikalijama i biocidima	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama i biocidima	Uspostavljan inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama i biocidima (2024.)
	1.2. Sustav praćenja broja prekršajnih naloga u području kemikalija i biocida	Nema prekršajnih naloga u području kemikalija i biocida jer nije uspostavljen inspekcijski nadzor	Uspostavljen Registar prekršajnih naloga u području upravljanja kemikalijama zbog praćenja broja i uzroka prekršajnih naloga (2031.)
	2. Status održavanja dodatnih obuka osoba zaduženih za pravilno upravljanje kemikalijama	Ne postoje obuke	Izvršene kontinuirane i dodatne obuke osoba zaduženih za pravilno upravljanje kemikalijama (savjetnika za kemikalije) po planu i programu obuke savjetnika za kemikalije (2031.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje odgovornosti upravljanja kemikalijama kroz jačanje ljudskih kapaciteta, inspekcijski nadzor i adekvatnu kaznenu politiku		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 3 665 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Aktivnosti pod područjima djelovanja 1.1.i 1.2. – Inspektorat Brčko distrikta BiH Aktivnosti pod područjem djelovanja 2. – Znanstvenoistraživačke institucije/edukacijski centri u suradnji s Vladom Brčko distrikta BiH/Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH i Inspektorat Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Gospodarski sektor (uvoz/izvoz, promet, uporaba kemikalija), savjetnici za kemikalije, predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**		
Prioritet	**5.5. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasne institucionalne nadležnosti kojim se regulira pravna stečevina EU iz područja buke u okolišu**		
Naziv mjere	**5.5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u okoliš uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Ovom se mjerom postiže djelomična transpozicija EU direktiva i uspostavljanje institucionalnog okvira u područja upravljanja i zaštitom od buke u okolišu, a donošenjem Zakona o zaštiti od buke i podzakonskih akata koji proizlaze iz Zakona o zaštiti od buke. Okvirna područja djelovanja su: 1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o „procjeni i upravljanju bukom u okolišu“ prema zahtjevu Direktive 2002/49/EZ i „o emisiji buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom“ prema zahtjevu Direktive 2000/14/EZ 2. Uspostavljanje podzakonskih akata o „procjeni i upravljanju bukom u okolišu“ prema zahtjevu Direktive 2002/49/EZ i „o emisiji buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom“ prema zahtjevu Direktive 2000/14/EZ		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status zakona o zaštiti od buke	Ne postoji zakon o zaštiti od buke	Usvojen Zakon o zaštiti od buke s jasnim institucionalnim nadležnostima, a u skladu sa zahtjevima Direktive 2002/49/EZ (2024.)
	2. Status podzakonskih akata koji proizlaze iz Zakona o zaštiti od buke	Ne postoje podzakonski akti	Usvojeni podzakonski akti koji proizlaze iz Zakona o zaštiti od buke (2026.)
	3. Status podzakonskih akata vezanih za emisiju buke u okoliš uzrokovanu opremom za uporabu na otvorenom	Ne postoje podzakonski akti	Usvojeni podzakonski akti vezani za emisiju buke u okoliš uzrokovanu opremom za uporabu na otvorenom (2031.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja bukom i napredak u procesu europskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 25 784 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije	2022. – 2031.		

mjere	
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Nositelji mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove u suradnji s Odjelom za zdravstvo i ostale usluge i Odjelom za javnu sigurnost
Ciljne skupine	Gospodarski sektor, prometni sektor, predstavnici institucija i građani

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**		
Prioritet	**5.6. Unaprijeđeno strateško planiranje i monitoring buke u području okoliša**		
Naziv mjere	**5.6.1. Izrada karata buke i akcijskih planova upravljanja bukom**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je izrada karata buke koje predstavljaju prikaz podataka o postojećem ili predviđenom stanju buke pomoću indikatora buke, na kojima je naznačeno prekoračenje bilo koje relevantne propisane granične vrijednosti, te akcijskih planova upravljanja bukom u okolišu i njezinim štetnim učincima, uključujući smanjenje buke ukoliko je to potrebno. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada karata buke 2. Izrada Akcijskih planova upravljanja bukom		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Broj i dužina cestovnih dionica s više od 3 milijuna prijelaza godišnje	Nije poznat službeni broj i dužina cestovnih dionica s više od 3 milijuna prijelaza godišnje	Analizom cestovnog prometa utvrđen službeni broj i dužina cestovnih dionica s više od 3 milijuna prijelaza godišnje u cilju postavljanja prioriteta u izradi karata buke (2025.)
	1.2. Broj stanovnika izloženih većim razinama buke	Ne postoje službeni podatci; Brčko distrikt BiH po posljednjem popisu stanovništa ima 83.516 stanovnika, te ne podliježe obvezi izrade karte buke na temelju broja stanovnika u aglomeraciji (> 100000)	Izvršena i javno objavljena procjena broja stanovnika izloženih većim razinama buke, prema razredima buke i starosnim skupinama (2026.)

	1.3. Karta buke za naseljena područja grada Brčkog	Ne postoji karta buke	Izrađena karta buke s analizom odabranih urbanih područja Brčkog (2026.)
	1.4. Karte buke za dionice cestovnog prometa	Ne postoje karte buke za dionice cestovnog prometa	Izrađene karte buke za analizom odabrane dionice cestovnog i željezničkog prometa (2027.)
	2. Akcijski planovi upravljanja bukom za petogodišnje razdoblje	Ne postoje Akcijski planovi upravljanja bukom	Izrađeni Akcijski planovi upravljanja bukom za petogodišnje razdoblje, a koji će se zasnivati na ulaznim podatcima i rezultatima strateških karata buke (2029.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjena razina buke kojoj je izloženo stanovništvo		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 265 135 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2029.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nositelji mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove u suradnji s Odjelom za zdravstvo i ostale usluge i Odjelom za javnu sigurnost		
Ciljne skupine	Gospodarski sektor, prometni sektor, predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**
Prioritet	**5.7. Unaprjeđenje znanja javnosti o negativnim utjecajima buke, upravljanju bukom u okolišu, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja**
Naziv mjere	**5.7.1. Uspostavljanje mehanizama i načina informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama sa povećanim razinama buke**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je jačanje sustava informiranja javnosti kroz kampanje, projekte podizanja svijesti i preko jedinstvenog informatičkog sustava koji će sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim skupinama stanovništva. Okvirna područja djelovanja su: 1. Uspostavljanje jedinstvenog informatičkog sustava koji će pored grafičkog (GIS zasnovanog) prikaza karata buke sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim skupinama stanovništva 2. Provedba kampanje o štetnosti buke na zdravlje od strane nadležnih institucija

	- Provedba kampanja na razini zdravstvenih institucija o rizicima utjecaja buke na zdravlje, kao i preventivnim mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva 3. Uspostavljanje financijskih sredstava (grant) za projekte podizanja svijesti javnosti u području buke u okolišu 4. Postavljanje displeja uz prometnice u gradskom području za trenutno mjerenje i prikazivanje razine buke		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status informacijskog sustava koji će pored grafičkog (GIS zasnovanog) prikaza karata buke sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim skupinama stanovništva	Nije uspostavljen informacijski sustav	Izrađen jedinstveni informatički sustav prezentacije karte buke (GIS zasnovanog) koji će sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim skupinama stanovništva (2027.)
	2.1. Broj sprovedenih kampanja o štetnosti buke na zdravlje od strane nadležnih institucija	Kampanje se ne sprovode	Organizirana kampanja o štetnosti buke, minimalno jedna u razdoblju od pet godina, od strane nadležnih institucija (2031.)
	2.2. Broj kampanja na razini zdravstvenih institucija o rizicima utjecaja buke na zdravlje, kao i preventivnim mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Kampanje se ne sprovode	Provedene najmanje dvije kampanje na razini zdravstvenih institucija o rizicima utjecaja buke na zdravlje, kao i preventivnim mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva (2031.)
	3. Status odluke o dodjeljivanju granta za projekte podizanja svijesti javnosti u području buke u okolišu	Ne postoji odluka	Usvojena odluka o dodjeljivanju granta za projekte podizanja svijesti javnosti u području buke u okolišu namijenjenog za nevladine organizacije, udruge građana i sl. (2031.)
	4. Broj displeja uz prometnice u gradskom području za trenutačno mjerenje i prikazivanje razine buke	Ne postoje postavljeni displeji	Postavljeni displeji za prikaz izmjerene trenutačne buke na najprometnijim prometnicama i u blizini vrtića, škola i bolnice (2027.)

Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Svijest građana o štetnom utjecaju buke je na višoj razini
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financsiranja	Iznos: 203 827 KM Izvor: 100 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2031.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Nositelji mjere	Aktivnosti pod područjima djelovanja 1, 2.1., 4. – Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Aktivnosti pod područjem djelovanja 2.2. – JZU „Zdravstveni centar Brčko“ Aktivnosti pod područjem djelovanja 3. – Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Gospodarski sektor, prometni sektor, predstavnici institucija i građani

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**		
Prioritet	**5.8. Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u području upravljanja bukom**		
Naziv mjere	**5.8.1. Uspostavljanje mehanizama i načina informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama sa povećanim razinama buke**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kroz jačanje tehničkih kapaciteta i kompetencija nadležnih institucija usvajanje i učinkovito sprovođenje zakonske legislative i uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području buke u okolišu. Okvirna područja djelovanja su: 1. Sprovođenje pilot-projekta strateškog mapiranja buke u dijelovima grada, kao i uz neku od glavnih prometnica zbog stjecanja stručnih i tehničkih kompetencija i utvrđivanja polaznih parametara 2. Izrada plana i programa godišnje obuke javnih službenika u području buke u okolišu 3. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području buke u okolišu		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Razina stečenog iskustva i znanja u strateškom mapiranju buke u dijelovima grada ili uz neku od	Nedostaje iskustvo i znanje u strateškom mapiranju buke u dijelovima grada ili uz	Sproveden pilot-projekt strateškog mapiranja buke u dijelovima grada, kao i

	prometnica	neku od prometnica	uz neku od glavnih prometnica zbog stjecanja stručnih i tehničkih kompetencija (2026.)
	2. Status plana i programa obuke javnih službenika u područja buke u okolišu	Ne postoji plan i program obuke javnih službenika u području buke u okolišu	Organizirana i izvršena obuka po usvojenom planu i programu obuke javnih službenika u području buke u okolišu (2024.)
	3. Status inspekcijskog nadzora u području buke u okolišu	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u području buke u okolišu	Uspostavljen inspekcijski nadzor u području buke u okolišu (2024.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje mehanizama i stepena informisanja stanovništva		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 163 729 KM Izvor: 100 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nositelji mjere	Aktivnosti pod područjima djelovanja 1. i 2. – Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove u suradnji s Odjelom za zdravstvo i ostale usluge i Odjelom za javnu sigurnost Aktivnosti pod područjem djelovanja 3. – Inspektorat Vlade Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Gospodarsi sektor, prometni sektor, predstavnici institucija i građani		

9.1.6. Mjere za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.1. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena**
Naziv mjere	**6.1.1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama**

<table>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir zbog održivog upravljanja šumama i šumskim zemljištem u Brčko distriktu BiH.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Donošenje inoviranih i novih podzakonskih akata kojima se propisuje sadržaj i način izrade šumskogospodarskih osnova (ŠGO) na principima multifunkcionalnosti i zaštite biodiverziteta šumskih ekosustava za privatne i državne šume, obuhvat i metodologija monitoringa zdravstvenog stanja šuma, praćenje indikatora održivog korištenja šuma i izvještavanje, izdavanja licenci za sakupljače ostalih šumskih proizvoda. Donošenje pravilnika kojim se u ŠGO-u uvodi obveza da se prilikom projektiranja vlaka uzima u obzir i erodibilnost zemljišta, karakter terena, kako bi se smanjio utjecaj na odnošenje zemljišnog pokrivača tijekom i nakon završetka izvlačenja drvne mase. Donošenje pravilnika kojim će se ustanoviti regije provenijencija, te propisati način, postupak i uvjeti vrednovanja i priznavanja polaznog materijala šumskog drveća
2. Usvajanje Šumarskog programa Brčko distrikta BiH i donošenje Akcijskog plana
3. Utvrđivanje principa i kriterija održivog upravljanja šumama na kojima će se temeljiti strategije i planovi entiteta i Brčko distrikta BiH, a koji će biti osjetljivi na pitanja društvene nejednakosti, slijedom Strategije EU za šume (COM (2013) 659), kao europskog referentnog okvira za razvoj sektorskih politika koje utječu na šume, te Europskog zelenog plana, mape puta i nove EU strategije za ovo područje koje je u izradi
4. Izrada i usvajanje strategije održivog upravljanja šumskim resursima Brčko distrikta BiH
5. Unaprjeđenje sustava monitoringa šuma i šumskog zemljišta uključivanjem indikatora za razinu II. (druga razina)
6. Održavanje obuke zaposlenih u projektantskim kućama za primjenu nove metodologije izrade šumskogospodarskih osnova, te njihovu primjenu i monitoring. Uraditi 1 šumskogospodarsku osnovu po novoj metodologiji u šumama Brčko distrikta BiH, kao (demonstrativni) pilot-projekt
7. Izvršavanje obuke privatnih vlasnika šuma o izradi ŠGO-a i demonstriranje primjene nove metodologije u državnim šumama Brčko distrikta BiH
8. Donošenje pravnog akta za proglašenje šuma posebne namjene u Brčko distriktu BiH
9. Izvršavanje analize i odabiranje šuma u Brčko distriktu BiH koje će se proglasiti šumama posebne namjene
10. Izrada metoda i usvajanje Pravilnika za usklađeno uzorkovanje, te procjenu i praćenje stanja šuma prema prethodno utvrđenim indikatorima. Utvrđivanje mreže monitoring točaka
11. Izvršavanje obuke i kapacitiranja u šumarstvu Brčko distrikta BiH za vršenje monitoringa stanja šuma prema utvrđenom programu</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status podzakonskih akata</td><td>Brčko distrikt BiH nema podzakonske akte kojima se propisuje sadržaj i način izrade šumskogospodarskih osnova za privatne i državne šume na principima multifunkcionalnosti i zaštite biodiverziteta, obuhvat i metodologija monitoringa zdravstvenog stanja šuma, praćenje indikatora održivog korištenja šuma i izvještavanje, izdavanje licenci za</td><td>Usvojeni inovirani i novi podzakonski akti (2025.)</td></tr>
</table>

		sakupljače nedrvnih šumskih proizvoda	
	2. Status izrade Šumarskog programa i Akcijskog plana	Brčko distrikt BiH nema izrađen Šumarski program i Akcijski plan	Usvojen Šumarski program i usvojen Akcijski plan (2023.)
	3. Status postojanja principa i kriterija održivog upravljanja šumama	Brčko distrikt BiH nije utvrdio principe i kriterije održivog upravljanja, osjetljive na pitanja društvene nejednakosti, slijedom EU strategije za šume, Europskog zelenog plana i mape puta	Principi i kriteriji usvojeni i provedena obuka osoblja Odjela za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, te šumskih uprava za primjenu principa u strateško-planski okvir (2023.)
	4. Status izrade strategije održivog upravljanja šumskim resursima Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema strategiju održivog upravljanja šumskim resursima	Usvojena strategija održivog upravljanja šumskim resursima (2025.)
	5. Status sustava monitoringa u šumarstvu Brčko distrikta BiH	Provođenje monitoringa u šumarstvu Brčko distrikta BiH nije na zadovoljavajućoj razini. Za sada se provodi monitoring samo za prvu razinu	Unaprijeđen sustav monitoringa šuma i šumskog zemljišta s obuhvaćenim indikatorima za drugu razinu (2030.)
	6. Status nove metodologije izrade šumskogospodarskih osnova	Sadašnja metodologija izrade šumskogospodarskih osnova nije zadovoljavajuća, s aspekta znanja i vještina za planiranje po ostalim šumskim funkcijama, planiranje korištenja biomase i ostalih šumskih proizvoda, kao i zaštitne uloge šuma	Provedena obuka osoblja nadležnog za upravljanje šumskim resursima u Odjelu za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, te u projektantskim kućama za primjenu metodologije. Urađena 1 šumskogospodarska osnova, po novoj metodologiji, u državnim šumama Brčko distrikta BiH kao (demonstrativni) pilot-projekt (2025.)
	7. Status primjene nove metodologije i površina šuma Brčko distrikta BiH u kojim je primijenjena	U šumama Brčko distrikta BiH nije primijenjena nova metodologija (0)	Izvršena obuka vlasnika privatnih šuma i demonstrirana primjena nove metodologije u državnim šumama Brčko distrikta BiH

	8. Status postojanja pravnog akta za proglašenje šuma posebne namjene	Brčko distrikt BiH još uvijek nema usvojen pravni akt o proglašenju šuma za šume posebne namjene	Usvojen pravni akt (2026.)
	9. Status proglašenja šuma za šume posebne namjene	U Brčko distriktu BiH još uvijek nema izdvojene šume posebne namjene	5 % šuma Brčko distrikta BiH proglašeno šumama posebne namjene (2030.)
	10. Status postojanja Pravilnika za monitoring zdravstvenog stanja šuma	Nije još uvijek izrađen Pravilnik o metodologiji uzorkovanja za monitoring zdravstvenog stanja šuma u Brčko distriktu BiH	Donesen (usvojen) metodološki Pravilnik i utvrđena mreža monitoring točaka (2023.)
	11. Status obuke za vršenje monitoringa zdravstvenog stanja šuma	Osoblje zaposleno, a nadležno za vršenje monitoringa zdravstvenog stanja šuma Brčko distrikta BiH nema još uvijek dovoljno znanja	Izvršena obuka u šumarstvu Brčko distrikta BiH o vršenju monitoringa u skladu s usvojenom metodologijom (2025.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje sustava strateškog planiranja prirodnih resursa. Poboljšanje koordinacije između različitih razina vlasti kroz stvaranje koherentnog sustava, uz čvrste međusektorske veze i koordinaciju, koji su od suštinskog značaja za učinkovito upravljanje prirodnim resursima		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 949 626 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelj mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Osoblje nadležnog Odjela u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.1. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena**
Naziv mjere	**6.1.2. Povećanje prohodnosti šuma, kapacitiranje šumskih gospodarstava za rano oktrivanje i sprječavanje požara. Smanjenje broja požara i**

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">opožarene površine u šumama za 50 % do 2026. godine u odnosu na sadašnje stanje</td></tr>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je da se smanji broj šumskih požara aktivnostima povećanja prohodnosti šuma i kapacitiranja šumskih gospodarstava za rano otkrivanje i sprječavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su:
1. Izrada planova izgradnje protupožarnih prosjeka s elementima šumskih puteva. Usvajanje Šumarskog programa Brčko distrikta BiH i donošenje Akcijskog plana
2. Izgradnja prosjeka s elementima šumskih puteva u šumama Brčko distrikta BiH
3. Izvršavanje nabave vozila i odgovarajuće tehnike i alata za sječu stabala i izradu protupožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH
4. Postavljanje informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprječavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status izrade planova izgradnje protupožarnih prosjeka</td><td>Nema izrađenih i usvojenih planova izgradnje protuvpožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH</td><td>Urađeni i usvojeni planovi izgradnje protupožarnih prosjeka s elementima šumskih puteva u šumama Brčko distrikta BiH (2023.)</td></tr>
<tr><td>2. Status postojanja protupožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH</td><td>Brčko distrikt BiH nema zadovoljavajuću razinu izgradnje protupožarnih prosjeka u šumama</td><td>U šumama Brčko distrikta BiH izgrađeni prosjeci s elementima šumskih puteva (2026.)</td></tr>
<tr><td>3. Status opremljenosti šuma Brčko distrikta BiH za izradu protupožarnih prosjeka</td><td>Šume Brčko distrikta BiH nisu dovoljno opremljene za izradu protuvpožarnih prosjeka</td><td>Šume Brčko distrikta BiH opremljene vozilima i alatima za sječu stabala i izradu protuvpožarnih prosjeka (2025.)</td></tr>
<tr><td>4. Status postojanja informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprječavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH</td><td>Sadašnji status postavljenih informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprječavanje požara, u svim šumama, nije na zadovoljavajućoj razini</td><td>Na području šuma Brčko distrikta BiH postavljeni informativni panoi i oznake upozorenja za sprječavanje požara (2025.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unaprijeđena sigurnost od požara</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 1 303 072 KM
Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Razdoblje implementacije mjere</td><td colspan="3">2023. – 2026.</td></tr>
</table>

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nositelj mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Osoblje nadležnog odjela u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.1. Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike klimatskih promjena**		
Naziv mjere	**6.1.3. Povećanje površine i produktivnosti visokih šuma**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se povećaju površine pod visokim šumama, kao i njihova produktivnost, te pošumi dio sadašnjih goleti. Okvirna područja djelovanja su: 1. Povećanje površina visokih šuma prevođenjem minimalno 20 % sadašnje površine izdanačkih šuma i šikara Brčko distrikta BiH u viši uzgojni oblik, na površinama na kojima je to moguće 2. Izrada rodno osjetljivog plana pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH 3. Realizacija pošumljavanja na 10 % sadašnjeg teritorija goleti		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status postojanja plana pošumljavanja izdanačkih šuma	Ne postoji izrađen i usvojen plan pošumljavanja u cilju povećanja udjela visokih šuma u Brčko distriktu BiH. Izdanačke šume zauzimaju oko 982,42 ha šuma Brčko distrikta BiH, dok visoke šume zauzimaju tek nešto veću površinu (1149,03 ha)	Usvojen Akcijski plan pošumljavanja u Brčko distriktu BiH (2022–2030.), povećana površina visokih šuma za 20 % do 2030. godine (2030.)
	2. Status postojanja rodno osjetljivog plana pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađen rodno osjetljiv plan pošumljavanja goleti	Usvojen rodno osjetljiv plan pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH (2024.)

	3. Status opremljenosti šuma Brčko distrikta BiH za izradu protuvpožarnih prosjeka	U Brčko distriktu BiH ima 78,19 ha goleti unutar pojasa šuma. Nedovoljno se radi na pošumljavanju postojećih goleti u Brčko distriktu BiH	Pošumljeno 10 % sadašnjih goleti u Brčko distriktu BiH do 2030. godine (2030.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje sustava upravljanja šumama i povećana otpornost Brčko distrikta BiH na klimatske promjene		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 459 266 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelj mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Osoblje nadležnog odjela u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma, stanovništvo, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.1. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena**
Naziv mjere	**6.1.4 Uspostavljanje informacijskog sustava o šumama Brčko distrikta BiH**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostavljanje informacijskog sustava o šumama (ISŠ) Brčko distrikta BiH, koje će stvoriti informacijske pretpostavke za održivo upravljanje šumskim resursima. Okvirno područje djelovanja je uspostavljanje svih modula ISŠ-a, te njihovo dopunjavanje s modulom zaštitnih funkcija šuma prema njihovoj naglašenosti – prioritetu i izrada i uključivanje smjernica za njihovu zaštitu. ISŠ treba sadržavati prioritetne teme za podatke i informacije o šumama, kao što su: osnovni podatci o šumama, priroda i biološka raznolikost, šume i klimatske promjene (utjecaji, prilagodba i ublažavanje), zdravlje i otpornost šuma (prirodni poremećaji, požari i štetočine) i (šuma) bioekonomija. Dio informacijsknog sustava već je razvijen, ali treba nastaviti rad i usklađivanje strukture sa šumarskim informacijskim sustavom EU (FISE). Ovoj aktivnosti treba prethoditi hitno usvajanje i stavljanje podataka u javnost druge (II.) inventure šuma.
Strateški projekti	/

Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost
	Status informacijskog sustava o šumama (ISŠ), usklađenog sa Šumarskim informacijskim sustavom EU (FISE)	Dio informacijskog sustava je već razvijen, ali treba nastaviti rad i usklađivanje strukture sa Šumarskim informacijskim sustavom EU (FISE)	Uspostavljen usklađeni informacijski sustav o šumama (ISŠ) Brčko distrikta BiH (2024.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje upravljanja šumama kroz primjenu novih informacijskih rješenja		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 78 233 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2024.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nostelj mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Osoblje nadležnog odjela u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma, stanovništvo, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.2. Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda**
Naziv mjere	**6.2.1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje ostalim šumskim proizvodima**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir zbog održivog upravljanja ostalim šumskim proizvodima (OŠP) u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Uspostavljanje Registra komercijalnih sakupljača ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda 2. Izrada Akcijskog plana sustava certifikacije u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda 3. Uspostavljanje sustava certifikacije u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status Registra sakupljača OŠP-a	Ljekovito, jestivo i aromatično bilje i drugi ostali šumski proizvodi se eksploatiraju bez dovoljnih saznanja o njihovom stanju, raspoloživosti, ugroženosti i statusu zaštićenosti vrsta (ključnih strana u lancu branja, otkupa i prodaje)	Uspostavljen Registar (2025.)
	2. Status izrade plana certifikacije korištenja ostalih šumskih proizvoda (OŠP)	Plan certifikacije ostalih šumskih proizvoda nije izrađen	Usvojen Akcijski plan (2025.)
	3. Status uspostave sustava certifikacije ostalih šumskih proizvoda	Još uvijek ne postoji sustav certifikacije sakupljača i izvoznika u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda	Uspostavljen funkcionalan sustav certifikacije branja i sakupljanja ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH. Potencijalni korisnici sustava upoznati s pravilima, kriterijima i postupcima certifikacije. Od 2026. godine berba (sakupljanje) ostalih šumskih proizvoda se sprovodi na održiv način. Uključene i žene u ove aktivnosti (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i ostalih šumskih proizvoda kao potencijala za diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti, naročito u ruralnom području		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 210 513 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelj mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		

Ciljne skupine	Osoblje nadležnog odjela u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma, stanovništvo, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.3. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**6.3.1. Uspostavljanje usklađenog institucionalnog, regulatornog i planskog okvira za uspostavu lovišta, upravljanje populacijom i održivo upravljanje lovnom divljači**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se uskladi zakon o lovstvu i podzakonski akti Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU i unaprijedi institucionalni okvir zbog održivog upravljanja lovnom divljači u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Priprema revidiranog Zakona o lovstvu Brčko distrikta BiH s podzakonskim aktima, usklađenog s pravnom stečevinom EU 2. Izvršavanje kategorizacije, ustanovljenja i dodjele lovišta na korištenje u skladu s odredbama Zakona 3. Uspostavljanje stručne službe za nadzor i provedba zakonskih i planskih mjera u svim lovištima Brčko distrikta BiH 4. Izrada planova za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa, usklađene s istim planovima za Republiku Srpsku i Federaciju BiH 5. Izrada lovnih osnova za sva lovnogospodarska područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu s međunarodnim sporazumima		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status zakonskih propisa o lovstvu usklađenih s EU direktivama i međunarodnim sporazumima iz područja biodiverziteta	Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH nije usklađen s EU direktivama i međunarodnim sporazumima iz područja biodiverziteta	Usvojen revidirani Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH, s podzakonskim aktima (2023.)
	2. Status kategorizacije, ustanovljenja i dodjele lovišta na korištenje	Kategorizacija, ustanovljenje i dodjela lovišta na korištenje u Brčko distriktu BiH nisu izvršeni	Ustanovljena lovišta u Brčko distriktu BiH i dodijeljena na korištenje u skladu sa Zakonom (2024.)
	3. Status postojanja stručne službe za nadzor i provedbu zakonskih i planskih mjera	Stručna služba za nadzor i provedbu zakonskih i planskih mjera nije uspostavljena u lovištima Brčko distrikta BiH	Uspostavljena stručna služba u svim lovištima, za nadzor nad provedbom zakonskih mjera (2025.)
	4. Status postojanja planova za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa	U Brčko distriktu BiH nije uspostavljen planski pristup za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa	Usvojeni planovi za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa, usklađeni s istim planovima za Republiku Srpsku i Federaciju BiH (2025.)

	5. Status postojanja lovnih osnova lovnih područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu s konvencijama i EU direktivama	U Brčko distriktu BiH lovne osnove za gospodarsko-lovna područja nisu izrađene tako da uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu s konvencijama i EU direktivama iz područja biodiverziteta	Urađene i donesene lovne osnove za sva gospodarsko-lovna područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu s međunarodnim sporazumima (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja lovnom divljači		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 224 920 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelj mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Osoblje nadležnog odjela u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma, stanovništvo, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.3. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**6.3.2. Uspostavljanje informacijskog sustava u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostava učinkovitog informacijskog sustava o lovstvu u Brčko distriktu BiH. Okvirno područje djelovanja je: uspostavljanje informacijskog sustava u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**

	Status uspostave informacijskog sustava u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH	Informacijski sustav o lovstvu Brčko distrikta BiH nije uspostavljen	Uspostavljen informacijski sustav u sektoru lovstva u Brčko distriktu BiH (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje upravljanja u sektoru lovstva		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 400 000 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelj mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Osoblje nadležnog odjela u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma, gospodarsko-lovna društva, lovačke udruge, stanovništvo, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.4. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način**
Naziv mjere	**6.4.1. Unaprjeđenje zakonskog okvira za održivi razvoj sektora ribarstva, koji će biti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i omogućavanje održivog korištenja i upravljanja ribljim fondom Brčko distrikta BiH**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se zakonska regulativa o ribarstvu uskladi s pravnom stečevinom EU, kao i da se unaprijedi sustav korištenja i upravljanja ribljim fondom Brčko distrikta BiH, da on bude održiv. Okvirna područja djelovanja su: 1. Usklađivanje zakonske regulative u području slatkovodnog ribarstva, usuglašene s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima, te izvršavanje njenog usuglašavanja sa zakonom iz područja voda 2. Izrada Strategije održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH za razdoblje 2023. – 2032. 3. Izrada ribolovne osnove za Brčko distrikt BiH 4. Izrada Pravilnika o usklađivanju ribolovnih osnova Brčko distrikta BiH sa Zakonom o slatkovodnom ribarstvu 5. Izrada Registra plovila i dozvola za gospodarsko ribarstvo na rijeci Savi i Pravilnik (sustav) za izdavanje dozvola 6. Uspostava sustava za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i izvozu ulova riba 7. Izrada modela statističkog praćenja gospodarstava uzgoja slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH 8. Praćenje i izvještavanje indikatora iz područja ribarstva od Agencije za statistiku BiH, područnica/ekspozitura Brčko distrikta BiH

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status postojanja zakona o slatkovodnom ribarstvu usuglašenog s pravnom stečevinom EU i sa zakonom iz područja voda i zahtjevima iz međunarodnih konvencija i EU direktiva iz područja ribarstva i biodiverziteta	Postojeći Zakon o slatkovodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH nije usklađen s pravnom stečevinom EU, te sa zakonom iz područja voda i zahtjevima iz međunarodnih konvencija i EU direktiva iz područja biodiverziteta	Usvojena zakonska regulativa o slatkvodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH usuglašena s pravnom stečevinom EU, te sa zakonom iz područja voda (2024.)
	2. Status postojanja Strategije održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađenu Strategiju održivog razvoja ribarstva	Usvojena Strategija održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH (2023.)
	3. Status postojanja ribolovne osnove	Brčko distrikt BiH nema izrađenu ribolovnu osnovu	Usvojena osnova (2024.)
	4. Status postojanja Pravilnika	Brčko distrikt BiH nema izrađen Pravilnik i ribolovne osnove se izrađuju usklađeno s novim Zakonom o slatkovodnom ribarstvu	Usvojen Pravilnik i ribolovne osnove se izrađuju usklađeno s novim Zakonom o slatkovodnom ribarstvu (2024.)
	5. Status postojanja registra plovila rijekom Savom	Brčko distrikt BiH nema izrađen registar plovila rijekom Savom	Izrađen Registar plovila rijekom Savom (2025.)
	6. Status postojanja sustava za za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba	Brčko distrikt BiH nema uspostavljen sustav za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba	Uspostavljen sustav za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba (2025.)
	7. Status modela statističkog praćenja gospodarstava s uzgojem slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH	Brčko distrikt BiH ima određena statistička praćenja i izvještavanja, ali još nema izrađen i usvojen model statističkog praćenja gospodarstava s uzgojem slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH	Usvojen model statističkog praćenja gospodarstava s uzgojem slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH (2025.)
	8. Status izvještavanja indikatora iz područja ribarstva Brčko distrikta BiH sukladno SDG-u	Brčko distrikt BiH ima Agenciju za statistiku BiH, podružnica/ekspozitura Brčko distrikta BiH koja izvodi određena izvještavanja, ali treba pratiti i izvještavati	Agencija za statistiku BiH, podružnica/ekspozitura Brčko distrikta BiH prati i izvještava indikatore iz područja ribarstva, u skladu s domaćim zakonima i

		indikatore iz područja ribarstva, sukladno SDG-u	međunarodnim sporazumima i sukladno SDG-u (2031.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja u sektoru ribarstva kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 415 206 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelj mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Ribolovne udruge, gospodarski subjekti iz područja ribarstva, stanovništvo, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.4. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način**		
Naziv mjere	**6.4.2. Uspostavljanje informacijskog sustava o ribarstvu Brčko distrikta BiH**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je uspostaviti informacijski sustav o ribarstvu Brčko distrikta BiH. Okvirno područje djelovanja je uspostavljanje informacijskog sustava u sektoru ribarstva Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status uspostave informacijskog sustava o ribarstvu Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema ustanovljen informacijski sustav o ribarstvu	Uspostavljen informacijski sustav u sektoru ribarstva u Brčko distriktu BiH (2026.)

Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja, racionalnije korištenje i zaštita ribljeg fonda
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 293 375 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2026.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nositelj mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Ribolovne udruge, gospodarski subjekti iz područja ribarstva, stanovništvo, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.5. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima**
Naziv mjere	**6.5.1. Stvaranje zakonskog i institucionalnog okvira za integralnu zaštitu zemljišta, usvajanje metoda, mjerenja i indikatora za održivo upravljanje zemljištem, dostizanje neutralnosti degradacije zemljišta do 2030. godine**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir za održivo upravljanje zemljištem i dostizanje neutralnosti degradacije zemljišta do 2030. godine. Okvirna područja djelovanja su: 1. Donošenje Zakona o zaštiti zemljišta i podzakonskih akata 2. Usvajanje Plana monitoringa zemljišta 3. Uspostavljanje mreže monitoring mjesta 4. Izrada Osnove zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH 5. Izrada i usvajanje Strategije održivog upravljanja zemljištem 6. Uspostavljanje katastra degradiranih površina 7. Izrada Akcijskog plana s procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, utvrđivanje kriterija za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih… *gender*) 8. Saniranje degradiranih površina (šljunokopi, kamenolomi, deponije jalovine, erodirane površine), na oko 600 ha 9. Izrada i usuglašavanje metoda, mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa 10. Usklađivanje zakonske regulative iz područja prostornog planiranja sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, Zakonom o šumama i dr. kako bi se spriječilo korištenje najkvalitetnijih bonitetnih kategorija zemljišta za gradnju (da zakonski okvir iz područja prostornog uređenja i građenja na svim razinama podržava učinkovitost sprječavanja nezakonite gradnje)

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status postojanja zakonskog okvira za cjelovitu zaštitu zemljišta	U Brčko distriktu BiH zemljište se štiti različitim zakonima, u ovisnosti o vrsti zemljišta: kroz zakone iz područja poljoprivrede, šumarstva, prostornog uređenja i građenja. Cjeloviti zakonski okvir kojim se uređuje zaštita zemljišta u cjelini još uvijek ne postoji	Usvojen Zakon o zaštiti zemljišta i podzakonski akti (2026.)
	2. Status postojanja plana monitoringa zemljišta	Brčko distrikt BiH nema izrađen i usvojen plan monitoringa zemljišta	Usvojen Plan monitoringa zemljišta (2026.)
	3. Status uspostave mreže monitoring mjesta zemljišta u Brčko distriktu BiH	Brčko distrikt BiH nema uspostavljene mreže lokacija (mjesta) za trajni monitoring stanja zemljišta	Uspostavljena mreža monitoringa zemljišta (2026.)
	4. Status postojanja osnove zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađenu osnovu zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH	Usvojena od Vlade Brčko distrikta BiH Osnova zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH (2026.)
	5. Status postojanja Strategije održivog upravljanja zemljištem	Brčko distrikt BiH nema izrađenu strategiju održivog upravljanja zemljištem	Usvojena Strategija održivog upravljanja zemljištem (2026.)
	6. Status uspostave katastara degradiranih površina za cijeli teritorij Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema uspostavljen katastar degradiranih površina za cijeli teritorij Brčko distrikta BiH	Uspostavljen katastar degradiranih površina za cijeli teritorij Brčko distrikta BiH (2024.)
	7. Status postojanja Akcijskog plana s procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljavanje kriterija za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih… *gender*)	Brčko distrikt BiH nema izrađen Akcijski plan s procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, nema ustanovljene kriterije za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi	Usvojen Akcijski plan s procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, utvrđeni kriteriji za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj

		ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih… *gender*)	ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih… *gender*) (2026.)
	8. Status sanacije degradiranih površina na teritoriju Brčko distrikta BiH, dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH	U Brčko distriktu BiH nije izvršena sanacija degradiranih površina na oko 500 ha degradiranih površina na teritoriju Brčko distrikta BiH, nije dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH	Izvršena sanacija degradiranih površina na oko 500 ha degradiranih površina na teritoriju Brčko distrikta BiH, dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH (2030.)
	9. Status postojanja metoda mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa	Brčko distrikt BiH nema izrađene metodologije za mjerenja i pokazatelje za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa	Usvojene metode mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa (2025.)
	10. Status usklađenosti zakonske regulative (zakoni i podzakonski akti) za očuvanje zemljišta viših bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo	U Brčko distriktu BiH nije još uvijek usklađena zakonska regulativa (zakoni i podzakonski akti), niti je osigurano očuvanje zemljišta vrednijih bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo	Usklađena zakonska regulativa (zakoni i podzakonski akti) i očuvana zemljišta boljih bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo (2030.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Racionalnije korištenje i zaštita zemljišta. Doprinos sigurnosti, smanjenje siromaštva u ruralnim područjima, kao i otklanjanje prepreka razvoju turizma i održivom iskorištavanju drugih prirodnih potencijala		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 2 732 098 KM Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH, Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		

Ciljne skupine	Posjednici zemljišta, udruge poljoprivrednih proizvođača, stanovništvo Brčko distrikta BiH – pojedinci, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.5. Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima**		
Naziv mjere	**6.5.2. Deminiranje zemljišta**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je izvršiti deminiranje cjelokupnog zemljišta Brčko distrikta BiH. Okvirno područje djelovanja je deminiranje preostalog miniranog zemljišta, u potpunosti (100 % teritorija Brčko distrikta BiH) do 2030. godine. Deminiranje se treba vršiti na temelju godišnjih planova deminiranja.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Status deminiranosti zemljišta u Brčko distriktu BiH	Procjenjuje se da u Brčko distriktu BiH ima oko 13,11 km^2 sumnjivih miniranih površina, što čini 2,66 % ukupnog teritorija Brčko distrikta BiH	Izvršiti 100 % deminiranje zemljišta Brčko distrikta BiH (2030.)
Razvojni efektj i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Doprinos sigurnosti, smanjenje siromaštva u ruralnim područjima, kao i otklanjanje prepreka razvoju turizma i održivom korištenju drugih prirodnih potencijala		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 4 116 154 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	BH MAC		
Nositelj mjere	BH MAC		
Ciljne skupine	Posjednici zemljišta, udruge poljoprivrednih proizvođača, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, stanovništvo Brčko distrikta BiH – pojedinci, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**

<table>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">6.6. Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz područja šumarstva, lovstva, ribolova</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">6.6.1. Unaprjeđenje čuvarskih službi da budu modernizirane, mobilne i kapacitirane (moderne tehnologije i ljudstvo) za učinkovito obavljanje čuvarskog nadzora nad prirodnim resursima. Uspostavljanje učinkovitog sustava za smanjenje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribarstva za 30 %</td></tr>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je da se kroz unaprjeđenje čuvarskih službi putem modernizacije i kapacitiranja osigura učinkovitiji sustav nadzora i smanjenje nezakonitih aktivnosti u šumarstvu, lovstvu i ribarstvu do 2030. godine i dalje. Okvirna područja djelovanja su:
1. Nabava softverskog alata za prostorno osmatranje i izvještavanje, opremanje čuvara s pametnim uređajima (npr. pametni telefoni) za evidenciju stanja i fotografiranje, kamere za osmatranje, GIS pozicioniranje povezanim s centralnom bazom podataka
2. Izvršena obuka čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i učinkovitom vršenju čuvarskog nadzora
3. Priprema programa i vršenje kontinuirane obuke čuvara o suvremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status opremljenosti čuvarskih službi</td><td>Čuvarske službe još uvijek nisu opremljene suvremenom opremom za učinkovito obavljanje čuvarskog nadzora nad prirodnim resursima</td><td>Oprema nabavljena i postavljena (2025.)</td></tr>
<tr><td>2. Razina obučenosti čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i učinkovitom vršenju čuvarskog nadzora</td><td>Još uvijek je niska razina obučenosti čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i učinkovitom vršenju čuvarskog nadzora</td><td>Izvršena obuka (2026.)</td></tr>
<tr><td>3. Razina obučenosti čuvarskih službi o suvremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa</td><td>Još uvijek je niska razina obučenosti čuvarskih službi o suvremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa</td><td>Izvršena obuka (2027.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unaprjeđenje kapaciteta čuvarskih službi i smanjenje nezakonitih aktivnosti</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 208 675 KM
Izvor: 100 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije</td></tr>
<tr><td>Razdoblje implementacije mjere</td><td colspan="3">2023. – 2027.</td></tr>
</table>

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nositelji mjere	Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH, Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Posjednici zemljišta, udruge poljoprivrednih proizvođača, koncesionari, vlasnici i korisnici šuma, udruge ribolovaca, lovačke udruge, stanovništvo Brčko distrikta BiH – pojedinci, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.7. Uspostavljanje sustava održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama**		
Naziv mjere	**6.7.1. Uspostavljanje okvira za održivu uporabu i eksploataciju mineralnih sirovina do 2030. godine**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se kroz izradu strategije održivog upravljanja mineralnim sirovinama Brčko distrikta BiH i kroz analizu ležišta, te uspostavu katastra rudarskog otpada i katastra napuštenih rudarskih objekata, osigura održivo korištenje mineralnih sirovina u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada Strategije s akcijskim planom za ekonomično, socijalno i s aspekta zaštite okoliša prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH, koja uključuje uvođenje koncepta kružne ekonomije 2. Izrada programa i planova uvođenja suvremenih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprječavanja nastanka otpada		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status usvojene Strategije s akcijskim planom za ekonomično, socijalno i s aspekta zaštite okoliša prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH, koja uključuje uvođenje koncepta kružne ekonomije	Brčko distrikt BiH nema usvojenu Strategiju s akcijskm planom za ekonomično, socijalno i s aspekta zaštite okoliša prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH, koja uključuje uvođenje koncepta kružne ekonomije	Usvojena Strategija s akcijskim planom za ekonomično, socijalno i s aspekta zaštite okoliša prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH, koja uključuje uvođenje koncepta kružne ekonomije (2024.)
	2. Status postojanja programa i planova uvođenja suvremenih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprječavanja nastanka otpada	Brčko distrikt BiH još uvijek nema izrađene programe i planove uvođenja novih tehnologija u eksploataciji i	Usvojen programi i planovi (2024.)

		korištenju mineralnih sirovina i sprječavanja nastanka otpada	
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje učinkovitosti eksploatacije i uporabe mineralnih sirovina i smanjenje negativnog utjecaja rudarstva na okoliš		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 117 350 KM Izvor: 30 % proračunska sredstva, 70 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2025.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Nadležni odjeli u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Koncesionari, stanovništvo – pojedinci, nevladine organizacije		

9.1.7. Mjere za strateški cilj 7 – Upravljanje okolišem

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.1.1. Donošenje ključnih propisa za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH**
Naziv mjere	**7.1.1. Donošenje ključnih propisa za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se donesu ključni zakoni i podzakonski akti za zaštitu okoliša, koji nedostaju u Brčko distriktu BiH i izvrše izmjene i dopune zastarjelih zakona i podzakonskih akata. Fokus je na propise u domeni horizontalne legislative, posebice na novi Zakon o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja: 1. Izrada i usvajanje ključnih zakona za zaštitu okoliša koji nedostaju u Brčko distriktu BiH, posebice u domeni horizontalne legislative – novi Zakon o zaštiti okoliša 2. Izrada i usvajanje podzakonskih akata za sve važeće zakone u skladu s propisanim obvezama za izradu podzakonskih akata 3. Promoviranje rodno osjetljivog pristupa u svim segmentima zakonodavstva u sektoru upravljanja okolišem i zaštite okoliša

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade/usvajanja novog Zakona o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH	Zastarjeli Zakon nije mijenjan od 2009. godine; Inicirana izrada novog Zakona	Usvojen novi Zakon (2026.)
	2. Kompletnost zakona i podzakonskih akata koji sadrže aspekte horizontalne legislative za zaštitu okoliša	Nepotpuno zakonodavstvo u domeni horizontalne legislative	Usvojeno kompletno zakonodavstvo u domeni horizontalne legislative (2029.)
	3. Stupanj integriranosti rodno osjetljivog pristupa u zakonodavstvo u sektoru upravljanja okolišem	Nije integriran rodno osjetljiv pristup	Potpuno integriran rodno osjetljiv pristup (2030.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje strateškog pristupa upravljanjem okolišem uz uključivanje principa rodne ravnopravnosti i društvene jednakosti		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 166 788 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, Skupštinom Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, resorni odjeli Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za zaštitu okoliša		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**

Prioritet	**7.1. Unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH koji će biti u potpunosti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima**
Naziv mjere	**7.1.2. Unaprjeđenje harmonizacije pravnog okvira za okoliš u Brčko distriktu BiH s pravnom stečevinom EU**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je provesti transpoziciju – značajno povećati stupanj usklađenosti pravnog okvira Brčko distrikta BiH s EU direktivama, za prioritetne direktive u skladu s kapacitetima institucija u Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su: **1. Provedba Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH** - Ažuriranje i potpuna provedba Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU u području okoliša - Usvajanje plana za provedbu i praćenje Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU u području okoliša **2. Izrada i provedba Programa integriranja u EU – u skladu s nadležnostima institucija Brčko distrikta BiH** - Izrada Programa integriranja u EU za područje upravljanja okolišem za Brčko distrikt BiH, kao dijela sveobuhvatnog Programa integriranja u EU za područje upravljanja okolišem za BiH (na bazi četvorogodišnjih razdoblja) (a) Akcijski plan za usklađivanje propisa u Brčko distriktu BiH s pravnom stečevinom EU u području upravljanja okolišem (za četvorogodišnje razdoblje), prema definiranim prioritetima za transponiranje sljedećih EU propisa: - *Direktiva 2011/92/EU o procjeni učinaka pojedinih javnih i privatnih projekata na okoliš izmijenjena Direktivom 2014/52/EU (Direktiva o PUO)* - *Direktiva 2001/42/EC o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (Direktiva o SPUO)* - *Direktiva 2003/4/EC o javnom pristupu informacijama o okolišu i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/313/EEC* - *Direktiva 2003/35/EC o osiguravanju sudjelovanja javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na okoliš i o izmjeni direktiva Vijeća 85/337/EEC i 96/61/EC s obzirom na sudjelovanje javnosti i pristup pravosuđu* - *Direktiva 2004/35/EC o odgovornosti za okoliš u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete u okolišu* - *Direktiva 2007/2/EC o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Europskoj zajednici (INSPIRE direktiva)* - *Direktiva 2008/99/EC o zaštiti okoliša putem kaznenog prava* - *Direktiva 2010/75/EU o industrijskim emisijama* - *Direktiva 2012/18/EU o kontroli opasnosti od velikih nesreća* - *Uredba (EZ) br. 1221/2009 o sustavu ekooznačavanja i sustavu upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja* (b) Pregled institucionalnih kapaciteta Brčko distrikta BiH u sektoru okoliša - Provedba Programa integriranja u EU za područje upravljanja okolišem za Brčko distrikt BiH (prema Programu integriranja ažurirati postojeće i/ili donijeti novo zakonodavstvo koje će osigurati usklađenost zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU u području upravljanja okolišem, te provesti neophodne institucionalne mjere) **3. Usklađivanje zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU**

	- Konstantno praćenje procesa usklađenosti zakonodavstva u području okoliša u Brčko distriktu BiH s pravnom stečevinom EU - Sudjelovanje u procesu izrade Planova za provedbu EU direktiva (DSIP-a) u području okoliša koji predstavljaju okvir za poduzimanje potrebnih aktivnosti i razvoj pripadajućih Akcijskih planova (APID-a) za provedbu direktiva EU u Brčko distriktu BiH - Izrada i usvajanje Akcijskih planova (APID-a) za provedbu prethodno navedenih direktiva EU, prema usvojenim prioritetima - Izrada Akcijskih planova provedbe APID-a - Realizacija Akcijskih planova provedbe APID-a		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Učinkovitost provedbe Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU u području okoliša	Program aproksimacije propisa se ne provodi sustavno	Program aproksimacije propisa se učinkovito provodi (2030.)
	2. Učinkovitost provedbe Programa integriranja u EU za područje upravljanja okolišem u Brčko distriktu BiH	Nije usvojen Program integriranja u EU	Program integriranja u EU se učinkovito provodi u Brčko distriktu BiH (2030.)
	3. Stupanj realizacije Akcijskih planova za provedbu APID-a	Akcijski planovi za APID-e nisu urađeni	Realizirani Akcijski planovi za provedbu APID-a (2030+)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja okolišem i napredak u procesu europskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 324 963 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, Skupštinom Brčko distrikta BiH		

Ciljne skupine	Građani Brčko distrikta BiH, resorni odjelia Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za zaštitu okoliša

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**		
Prioritet	**7.2. Osiguravanje učinkovite provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obveza**		
Naziv mjere	**7.2.1. Doprinos provedbi međunarodnih sporazuma u BiH**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je intenzivirati aktivnosti Brčko distrikta BiH i suradnju s nadležnim institucijama BiH, Federacije BiH i Republike Srpske u smjeru konstruktivnije i djelotvornije implementacije sporazuma koje je BiH ratificirala. Okvirna područja djelovanja su: **1. Sudjelovanje institucija u provedbi međunarodnih sporazuma** - Sudjelovanje u izradi akta na državnoj razini kojim će se formalizirati okvir za provedbu međunarodnih sporazuma i drugih međunarodnih obveza BiH vezan za okoliš - Osiguravanje pristupa tekstovima globalnih, regionalnih i bilateralnih ugovora o okolišu (uključujući i prijevode na službene jezike u BiH) i informacije o statusu provedbe tih ugovora u BiH preko *web*-stranice Vlade Brčko distrikta BiH **2. Sudjelovanje NVO-sektora u pripremi nacionalnih izvješća o provedbi međunarodnih sporazuma** - Uspostavljanje mehanizama za sudjelovanje NVO-sektora iz Brčko distrikta BiH u pripremi nacionalnih izvješća o provedbi multilateralnih ugovora o okolišu **3. Doprinos institucija povećanju učinkovitosti i djelotvornosti razmjene informacija i usklađivanja strategija, zakonodavstva i aktivnosti** u sektoru okoliša između Brčko distrikta BiH, Federacije BiH i Republike Srpske, posebno kroz rad Međuentitetskog tijela za okoliš, u skladu s nadležnostima Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Razina sudjelovanja predstavnika Brčko distrikta BiH u izradi akta na državnoj razini kojom će se formalizirati okvir za provedbu međunarodnih sporazuma i međunarodnih obveza BiH vezan za okoliš	Predstavnici Brčko distrikta BiH nemaju mogućnosti za aktivno sudjelovanje u formalizaciji okvira za provedbu međunarodnih sporazuma u BiH	Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivno sudjeluje u izradi akta na državnoj razini kojim će se formalizirati okvir za provedbu međunarodnih sporazuma u BiH (2023.)

	2. Razina sudjelovanja NVO-sektora iz Brčko distrikta BiH u procesima izrade državnih izvješća o provedbi multilateralnih ugovora o okolišu	Niska razina sudjelovanja NVO-sektora iz Brčko distrikta BiH u procesima izrade državnih izvješća	NVO-sektor iz Brčko distrikta BiH aktivno uključen u izradu državnih izvješća o provedbi multilateralnih ugovora o okolišu (2026.)
	3. Sudjelovanje Brčko distrikta BiH u radu Međuentitetskog tijela za okoliš	Predstavnici Brčko distrikta BiH sudjeluju u radu ovog tijela u svojstvu promatrača	Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivnije sudjeluju i daju doprinos radu Međuentitetskog tijela u skladu s nadležnostima (2030+)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Doprinos stvaranju koherentnog sustava upravljanja s čvrstim međusektorskim vezama i dobrom koordinacijom, koji su od suštinskog značaja za učinkovito i transparentno upravljanje okolišem		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 21 004 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, tematskim radnim skupinama, civilnim društvom, Skupština Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Odgovorne institucije na državnoj razini u BiH, zainteresirane nevladine organizacije, građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.2. Osiguravanje učinkovite provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obveza**
Naziv mjere	**7.2.2. Intenziviranje provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) u Brčko distriktu BiH**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreirati adekvatnu pravnu osnovu za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš, te osigurati dosljednu provedbu strateške procjene za sve slučajeve za koje je strateška procjena obvezna. Okvirna područja djelovanja su:

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">1. Uređivanje pravnog okvira za provedbu SPUO-a
- Izrada i usvajanje podzakonskog akta kojim se detaljno utvrđuje opseg, sadržaj i ocjena strateške studije, na temelju Zakona o zaštiti okoliša
- Uspostavljanje i usvajanje protokola i administrativnih procedura za prekogranične obavijesti i konzultacije u postupku provedbe SPUO-a u suradnji s predstavnicima nadležnih institucija Federacije BiH i Republike Srpske
- Usuglašavanje i usvajanje usuglašene metodologije za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš u suradnji s predstavnicima nadležnih institucija Federacije BiH i Republike Srpske
2. Primjena SPUO-a
- Osiguravanje da strateška procjena utjecaja na okoliš bude urađena za sve dokumente/projekte za koje je SPUO obvezan
3. Promocija primjene SPUO-a
- Rad na podizanju svijesti resornih institucija/pododjela o važnosti strateške procjene utjecaja na okoliš, te omogućavanje njihove obuke po ovom pitanju</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Kompletnost pravnog i metodološkog okvira za provedbu SPUO-a</td><td>Ne postoji adekvatan pravni i metodološki okvir</td><td>Usvojeni podzakonski akti, protokoli, administrativne procedure i metodologija za provedbu SPUO-a
(2025.)</td></tr>
<tr><td>2. Dosljednost u primjeni SPUO-a</td><td>SPUO se ne provodi</td><td>SPUO se redovito provodi za sve dokumente/projekte, u skladu s propisima
(2030+)</td></tr>
<tr><td>3. Razina svijesti resornih institucija/pododjela o važnosti strateške procjene utjecaja na okoliš</td><td>Niska razina</td><td>Visoka razina
(2030+)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unaprjeđenje upravljanja, smanjenje zagađenja i minimiziranje negativnih utjecaja na okoliš, kao i povećanje svijesti partnera o važnosti SPUO-a</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija sizvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 140 440 KM
Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Razdoblje implementacije mjere</td><td colspan="3">2022. –2030.</td></tr>
</table>

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima
Ciljne skupine	Resorni odjeliu Vladi Brčko distrikta BiH, institucije nadležne za provedbu SPUO-a, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**		
Prioritet	**7.2. Osiguravanje učinkovite provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obveza**		
Naziv mjere	**7.2.3. Omogućavanje izdavanja integriranih dozvola za okoliš**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreirati organizacijske i institucionalne preduvjete za izdavanje integriranih dozvola za okoliš u Brčko distriktu BiH. Očekuje se da će ovo biti spor proces, jer je osnovna pretpostavka izmjena Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Provedba analize postojećih upravnih procesa izdavanja dozvola u Brčko distriktu BiH i definiranje koraka za uvođenje integriranih dozvola za okoliš 2. Provedba svih potrebnih radnji i kreiranje preduvjeta za izdavanje integriranih dozvola za okoliš u pravnom i institucionalnom okviru Brčko distrikta BiH (na temelju izmjene Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH) 3. Otpočinjanje procesa izdavanja integriranih dozvola za okoliš		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status analize postojećih upravnih procesa izdavanja dozvola u Brčko distriktu BiH, u kojoj su definirani koraci za uvođenje integriranih dozvola za okoliš	Nije provedena analiza	Provedena analiza i definirani koraci za uvođenje integriranih dozvola (2023.)
	2. Status preduvjeta za izdavanje integriranih dozvola za okoliš u pravnom i institucionalnom okviru Brčko distrikta BiH (prioritetni preduvjet: izmjene Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH)	Ne postoje preduvjeti za izdavanje integriranih dozvola	Kreirani preduvjeti za izdavanje integriranih dozvola za okoliš u pravnom i institucionalnom okviru Brčko distrikta BiH na temelju izmjena Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH

			(2028.)
	3. Broj izdanih integriranih dozvola za okoliš	0	Redovito se izdaju integrirane dozvole (ciljni broj odrediti nakon provedene analize) (2030.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja okolišem i smanjenje zagađenja i minimiziranje negativnih utjecaja na okoliš		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 52 409 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima/institucijama		
Ciljne skupine	Svi subjekti uključeni u proces izdavanja integriranih dozvola i krajnji korisnici		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.2. Osiguravanje učinkovite provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obveza**
Naziv mjere	**7.2.4. Priprema Tehničkih uputa za najbolje raspoložive tehnike (NRT)**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreirati pravne i metodološke preduvjete za primjenu NRT-ova, te potaknuti primjenu NRT-ova za sve djelatnosti za koje je to propisano. Okvirna područja djelovanja odnose se na: **1. Kreiranje pravnog okvira za NRT-ove**: Na temelju Zakona o zaštiti okoliša, donijeti propis kojim se definiraju: (i) djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi, (ii) odnos s referentnim dokumentima za NRT-ove, (iii) primjena drugih dokumenata o NRT-ovima, (iv) kriteriji za određivanje NRT-ova, (v) sadržaj tehničkih uputa o NRT-ovima, (vi) donošenje odluka o načinu rada radnih skupina za izradu i ažuriranje tehničkih uputa o NRT-ovima. **2. Priprema tehničkih uputa za NRT-ove**:

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">- Priprema tehničkih uputa za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi, po prioritetima
- Periodično ažuriranje donesenih Tehničkih uputa
3. Javni pristup tehničkim uputama za NRT-ove: Osiguravanje pristupa referentnim dokumentima NRT-ova putem poveznice na internet-stranici Vlade Brčko distrikta BiH koji upućuje na originalne dokumente (na engleskom jeziku) ili prevedene dokumente na službene jezike BiH (kada prijevodi budu dostupni)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status pravnog okvira – propisa kojim se definiraju detalji o izradi tehničkih uputa i drugih dokumenata za NRT-ove</td><td>Ne postoji pravna osnova – propis</td><td>Donesen propis kojim se definiraju detalji o izradi tehničkih uputa i drugih dokumenata za NRT-ove
(2027.)</td></tr>
<tr><td>2. Status tehničkih uputa za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi, po prioritetima</td><td>Započet je proces pripreme tehničkih uputa za NRT-ove za ograničeni broj djelatnosti</td><td>Pripremljene i ažurne Tehničke upute za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi, po prioritetima
(2028.)</td></tr>
<tr><td>3. Javni pristup referentnim dokumentima NRT-ova putem poveznice na internet-stranici Vlade Brčko distrikta BiH</td><td>Dokumenti NRT-ova nisu javno dostupni</td><td>Osiguran pristup referentnim dokumentima NRT-ova putem poveznice na internet-stranici Vlade Brčko distrikta BiH (2028.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unaprjeđenje upravljanja okolišem i smanjenje zagađenja i minimiziranje negativnih utjecaja na okoliš</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 128 816 KM
Izvor: 100 % proračunska sredstva</td></tr>
<tr><td>Period implementacije mjere</td><td colspan="3">2023. – 2028.</td></tr>
<tr><td>Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere</td><td colspan="3">Vlada Brčko distrikta BiH/Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove</td></tr>
<tr><td>Nositelji mjere</td><td colspan="3">Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima</td></tr>
</table>

Ciljne skupine	Pravni subjekti koji obavljaju djelatnosti za koje se primjenjuju NRT-ovi

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**		
Prioritet	**7.3. Postizanje visoke razine kapaciteta i međusobne koordinacije institucija**		
Naziv mjere	**7.3.1. Povećan broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom okoliša u institucijama Brčko distrikta BiH**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je provesti analizu postojećih ljudskih resursa i organizacijskih kapaciteta institucija koje se bave okolišem, te povećati broj izvršitelja na poslovima okoliša. Pri tome, poseban fokus će biti na povećanju broja inspektora za zaštitu okoliša u Inspektoratu Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja podijeljena su u dva smjera: **1. Povećanje broja zaposlenih i unaprjeđenje organizacije posla u institucijama koje se bave poslovima okoliša** - Izvršavanje detaljne procjene institucionalnih kapaciteta nadležnih institucija (pododjelaa, tijela) u Brčko distriktu BiH - Razvijanje mjera za zadržavanje stručnih osoba u institucijama na temelju analize institucionalnih kapaciteta - Identificiranje prioritetnih mjera kako bi se ojačao kapacitet institucija, s fokusom na strateški pristup novom zapošljavanju i jačanju ljudskih resursa u institucijama, posebice: imenovati organizacijsku jedinicu zaduženu za kontinuirani rad na jačanju institucionalnih kapaciteta i razviti nove sistematizacije za institucije na temelju analize institucionalnih kapaciteta (Napomena: u sklopu ove mjere predvidjeti i izmjene Zakona o javnoj upravi Brčko distrikta BiH) - Predlaganje neophodnih mjera kako bi se ojačao kapacitet postojećih institucija (reorganizacija i jačanje resora okoliša u nadležnim tijelima), posebice uspostavom Fonda za zaštitu okoliša na temelju analize institucionalnih kapaciteta - Uspostavljanje Odjela za okliš u Vladi Brčko distrikta BiH - Osnivanje Sektora za kemikalije i izvršavanje analize kapaciteta institucija u nadležnim institucijama nakon usvajanja legislative predviđene ovim planom - Uspostavljena formalno-pravna osnova i intenzivirana suradnja između institucija Brčko distrikta BiH i entitetskih fondova za okoliš - Uspostavljena formalno-pravna osnova i intenzivirana suradnja između institucija Brčko distrikta BiH i entitetskih agencija za zaštitu okoliša (nakon osnivanja entitetskih agencija za zaštitu okoliša) - Izrada detaljne procjene potreba za stručnim usavršavanjem u resornim institucijama (pododjeli, tijela) - Priprema planova obuka za sve relevantne institucije, na aktualne teme, na temelju analize **2. Povećanje broja inspektora za zaštitu okoliša** - Izvršavanje analize kapaciteta, organizacije i rada inspekcija u okviru Inspektorata Brčko distrikta BiH (inspekcije za zaštitu okoliša) - Predlaganje neophodnih mjera kako bi se poboljšalo djelovanje inspekcija na temelju analize		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata	**Indikatori**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**

mjere	**(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**(2021.)**	
	1.1. Sustavnost pristupa za uvođenje unaprjeđenja na temelju analize potreba i kapaciteta institucija	Ne postoji sustavan pristup analiziranju potreba i kapaciteta institucija u resoru okoliša	Definirane mjere za jačanje kapaciteta institucija, prvenstveno u domeni ljudskih resursa: - mjere za zadržavanje stručnih osoba u institucijama; - zapošljavanje novih kadrova. Definirane mjere za poboljšanje rada inspekcija (2027.)
	1.2. Funkcionalnost institucija za bavljenje poslovima okoliša	Postojeća institucionalna organizacija nije učinkovita	Doneseni novi propisi o unutarnjoj organizaciji Vlade Brčko distrikta BiH; Uspostavljen Fond za zaštitu okoliša; Uspostavljen Odjel za okoliš u Vladi Brčko distrikta BiH; Osnovan Sektor za kemikalije; Doneseni pravni akti o formaliziranju suradnje između institucija okoliša Brčko distrikta BiH i entitetskih fondova i agencija za okoliš (2024.)
	1.3. Sustavnost u definiranju i provedbi programa stručnog usavršavanja	Ne postoji sustavan pristup stručnom usavršavanju svih institucija u resoru okoliša	Planovi obuka za ciljne skupine/institucije su pripremljeni u skladu s procjenom potreba za stručnim usavršavanjem; redovito se provode i ažuriraju (2027.)
	2. Broj inspektora za okoliš	1	Povećan broj inspektora (2025.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja okolišem kroz jačanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiiranja	Iznos: 1 090 431 KM Izvor: 30 % proračunska sredstva, 70 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2027.		

Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u suradnji s resornim odjelima i institucijama
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima i institucijama nadležnim za izvođenje obuka, uključujući Odjel za zdravstvo, pravosudne organe i Inspektorat Brčko distrikta BiH
Ciljna skupina	Zaposleni u institucijama za okoliš

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**		
Prioritet	**7.4. Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka**		
Naziv mjere	**7.4.1. Osiguravanje javno dostupnih, kompletnih i ažurnih informacija o životnokolišu**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostaviti sustave za redovito objavljivanje ažurnih informacija o okolišu, tako da su informacije dostupne građanima na jednostavan način, prvenstveno putem *web*-stranica odgovornih institucija. Preduvjet za realizaciju ove mjere je uspostava informacijskog sustava za okoliš (ref. mjera 7.5.1.). Okvirna područja djelovanja su: 1. Vršenje kontinuirane edukacije zaposlenih u resornim tijelima o primjeni odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama 2. Omogućavanje javnosti dostupnost svih relevantnih informacija o okolišu na *web*-stranici Vlade Brčko distrikta BiH, uključujući: podatke iz baza podataka/informacijskog sustava o okolišu (PRTR registar, Registar ekoloških dozvola i povezanih procjena utjecaja na okoliš), izvješća o stanju okoliša i druge relevantne informacije o okolišu 3. Omogućavanje javnosti službene komunikacije s nadležnim organima putem elektroničke pošte		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Dosljednost primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama	Zaposleni posjeduju osnovna znanja o primjeni Zakona	Zaposleni posjeduju napredna znanja za dosljednu i učinkovitu primjenu Zakona (2030.)
	2. Dostupnost informacija o okolišu za javnost	Informacije o okolišu se ne objavljuju sustavno/redovito	Relevantne informacije o okolišu dostupne su putem *web*-stranice Vlade Brčko distrikta BiH (2030.)

	3. Učinkovitost komunikacije javnosti s nadležnim organima	Konvencionalni kanali komunikacije su uspostavljeni, ali nisu dovoljno učinkoviti	Uspostavljeni su novi kanali komunikacije između organa uprave i građana, posebice putem elektroničke pošte (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje primjene principa dobrog upravljanja kroz veću transparentnost i nove mehanizme sudjelovanja javnosti		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 68 015 KM Izvor: 100 % proračunska sredstva		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u suradnji s Odjelom za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima i institucijama nadležnim za izvođenje obuka		
Ciljna skupina	Građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.4. Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka**
Naziv mjere	**7.4.2. Razvijanje svijesti građana o važnosti očuvanja okoliša**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je razviti kontinuirane kampanje i druge informativne i edukativne aktivnosti, kako bi građani izgradili svijest o važnosti očuvanja prirode i okoliša za buduće generacije. Konačni cilj je da budu spremni da mijenjaju ponašanje. Okvirna područja djelovanja su: **1. Kontinuirana provedba javnih kampanja** za podizanje svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša, značaju i ugroženosti prirodnih resursa, te povezanosti s klimatskim promjenama koje će predvidjeti posebno osmišljene aktivnosti usmjerene ka djeci, mladima, odraslima (ženama i

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">muškarcima), stanovništvu u urbanim i ruralnim područjima, predstavnicima gospodarstva i industrije, marginaliziranim skupinama, itd. Predstaviti rodno osjetljive inovativne pristupe u zaštiti prirode i upravljanju prirodnim resursima... (radionice, medijska i kampanja putem društevnih mreža)
2. Ostvarivanje kontinuirane suradnje s medijima s ciljem provođenja promotivnih aktivnosti, informativnih i kampanja za podizanje svijesti javnosti o važnosti zaštite okoliša uz posebno formulirane poruke prema odabranoj zainteresiranoj javnosti (mladi itd.)
3. Rad na jačanju svijesti šire javnosti kroz:
- Aktiviranje mjesnih zajednica u smislu promocije koncepta zaštite okoliša
- Uspostavljanje dugoročnih edukativnih programa o pitanjima zaštite okoliša
4. Jačanje ljudskih kapaciteta gospodarstva kroz potporu transfera znanja
5. Uspostavljanje poveznica između okoliša i rodne dimenzije
- Ostvarivanje suradnje partnerskih institucija i civilnog sektora vezane za kreiranje znanja i podizanje svijesti o povezanosti okoliša i rodne dimenzije</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Organiziranje dugoročnih kampanja za podizanje svijesti</td><td>Ne postoje dugoročne kampanje za podizanje svijesti</td><td>Uspostavljene dugoročne kampanje za podizanje svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša, uz posebno osmišljene aktivnosti usmjerene ka djeci, mladima, odraslima (2030.)</td></tr>
<tr><td>2. Kvaliteta suradnje s medijima na organizaciji kampanja za podizanje svijesti o zaštiti okoliša</td><td>Ne postoje dugoročne medijske kampanje za podizanje svijesti</td><td>Ostvarena uspješna suaradnja institucija s medijima i provedene promotivne aktivnosti, informativne kampanje i kampanje za podizanje svijesti javnosti o važnosti zaštite okoliša, uz posebno formulirane poruke prema odabranoj zainteresiranoj javnosti (mladi, itd.) (2030.)</td></tr>
<tr><td>3. Sustavnost u provedbi edukacija o zaštiti okoliša</td><td>Ne postoje dugoročni edukativni programi</td><td>Uspostavljeni dugoročni edukativni programi o pitanjima zaštite okoliša (2030.)</td></tr>
</table>

	4. Ljudski kapaciteti gospodarstva za doprinos poboljšanjima u okolišu	Niska razina ljudskih kapaciteta gospodarstva	Ojačani ljudski kapaciteti gospodarstva zahvaljujući transferu znanja (2030.)
	5. Razina znanja zaposlenih u institucijama okoliša o povezanosti okoliša i rodne dimenzije	Niska razina znanja	Usvojena znanja i povećana svijest o povezanosti okoliša i rodne dimenzije među zaposlenima (2030.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana svijest gospodarstva i stanovništva o značaju zaštite okoliša. Integriranje rodne perspektive u politke kroz jačanje kapaciteta zaposlenih u institucijama		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 372 806 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u suradnji s Odjelom za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s medijima, Pododjelom za potporu MZ i NVO, drugim institucijama, Komisijom za ravnopravnost spolova Skupštine Brčko distrikta BiH, gospodarskim subjektima, Gospodarskom komorom i organizacijama civilnog društva		
Ciljna skupina	Građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.4. Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka**
Naziv mjere	**7.4.3. Kvalitetnije sudjelovanje građana i organizacija civilnog društva u procesima odlučivanja o okolišu**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je ojačati mehanizme za sudjelovanje građana i organizacija civilnog društva u procesima odlučivanja o okolišu, posebnice u procesima procjene utjecaja na okoliš i izdavanja okolišnih dozvola. Kroz ovu mjeru realizirat će se aktivnosti s organizacijama civilnog društva, kako bi se povećala njihova znanja o načinima sudjelovanja i dobili relevantni komentari u javnim konzultacijama. Okvirna područja djelovanja su: 1. Provedba obuka predstavnika relevantnih institucija/tijela u cilju jačanja kapaciteta za organiziranje učinkovitih postupaka sudjelovanja javnosti

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">2. Ažuriranje baza podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u području okoliša i drugim područjima (ravnopravnost spolova, društvena jednakost, siromaštvo), te uspostava suradnje u postupcima pripreme zakona, podzakonskih i drugih akata, strategija, politika i programa, kao i u procesima procjene utjecaja na okoliš i izdavanja okolišnih dozvola – posebice u sklopu rada Savjetodavnog vijeća za zaštitu okoliša
(Napomena: Novim Zakonom o zaštiti okoliša bit će točno definirana potreba uspostave Savjetodavnog vijeća za zaštitu okoliša)
3. Kreiranje poticajnih aktivnosti za uključivanje mladih u procese donošenja odluka po pitanju okoliša</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Razina znanja odgovornih službenika u resornim institucijama o organiziranju učinkovitih postupaka sudjelovanja javnosti</td><td>Ne unaprjeđuju se znanja službenika o organiziranju učinkovitih postupaka sudjelovanja javnosti</td><td>Redovito se provode obuke predstavnika relevantnih institucija/tijela za organiziranje učinkovitih postupaka sudjelovanja javnosti (2030.)</td></tr>
<tr><td>2.1. Baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u području okoliša i drugim područjima (ravnopravnost spolova, društvena jednakost, siromaštvo)</td><td>Ne postoje ažurne baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva</td><td>Ažurne baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u području okoliša i drugim područjima (2030.)</td></tr>
<tr><td>2.2. Savjetodavno vijeće za zaštitu okoliša</td><td>Nije uspostavljeno</td><td>Uspostavljeno Savjetodavno vijeće za zaštitu okoliša (u skladu s odredbama Zakona o zaštiti okoliša) (2030.)</td></tr>
<tr><td>3. Programi za poticanje mladih na sudjelovanje u donošenju odluka po pitanju okoliša</td><td>Ne postoje programi usmjereni na mlade</td><td>Kreirani poticajni programi za sudjelovanje mladih u donošenje odluka po pitanju okoliša (2030.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Jačanje primjene principa dobrog upravljanja kroz veću transparentnost i nove mehanizme sudjelovanja javnosti, posebice pripadnika i pripadnica ranjivih skupina</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 98 381 KM
Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Razdoblje implementacije mjere</td><td colspan="3">2022. – 2030.</td></tr>
</table>

Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u suradnji s Odjelom za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima (posebice Pododjelom za potporu MZ i NVO), institucijama i organizacijama civilnog društva
Ciljne skupine	Građani, organizacije civilnog društva

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.5. Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH**
Naziv mjere	**7.5.1. Uspostava cjelovitog informacijskog sustava o okolišu**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreirati preduvjete za uspostavu cjelovitog sustava informiranja o okolišu u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH, koji uključuje i informacijski sustav zaštite voda, u skladu sa Zakonom o vodama Brčko distrikta BiH. S obzirom na to da je uspostava funkcionalnog informacijskog sustava dugoročan proces, kroz ovu mjeru će se u tekućem strateškom razdoblju stvoriti pretpostavke za potpunu uspostavu i funkcionalnost sustava. Okvirna područja djelovanja su: **1. Uspostavljanje jedinstvenog informacijskog sustava zaštite okoliša** u Brčko distriktu BiH i određivanje odgovornih institucija, u skladu s odrebama Zakona o zaštiti okoliša **2. Kreiranje metodološkog i pravnog okvira** - Izrada i usvajanje metodologije razmjene podataka o okolišu između institucija u Brčko distriktu BiH, koja je usklađena s obvezama izvještavanja BiH prema međunarodnim tijelima i kompatibilna s drugim informacijskim sustavima za okoliš u Brčko distriktu BiH (prostorno planiranje, biodiverzitet, kvaliteta voda, otpad itd.), uključujući: odlučivanje o setu pokazatelja okoliša koji će se mjeriti i koji su usklađeni s međunarodnim metodologijama; način razmjene podataka među institucijama; osiguravanje otvorenog pristupa podatcima za javnost - Donošenje propisa o razmjeni podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH na temelju usvojene metodologije **3. Jačanje institucionalnih sustava za prikupljanje i validaciju podataka** - Jačanje institucionalnih sustava za prikupljanje podataka o okolišu (koji su razvrstani po: geografskim lokacijama, vrsti naselja (urbano-ruralno), spolu, pripadnosti marginaliziranim skupinama, visini prihoda, stupnju obrazovanja i drugim kategorijama koje su primjenjive za pojedine vrste podataka) - Jačanje suradnje s relevantnim predstavnicima sektora civilnog društva u području okoliša u cilju poboljšanja mogućnosti prikupljanja

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">relevantnih podataka
- Uspostava sustava validacije podataka o okolišu koji će se koristiti za provjeru svih prikupljenih podataka i informacija, kao i načina/metoda na koji su podatci prikupljeni</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1.1. Jedinstven informacijski sustav zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH</td><td>Ne postoji jedinstven informacijski sustav zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH</td><td>Uspostavljen jedinstven informacijski sustav zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH (2030.)</td></tr>
<tr><td>1.2. Institucije odgovorne za funkcioniranje informacijskog sustava o okolišu</td><td>Odgovornosti za funkcioniranje informacijskog sustava nisu adekvatno definirane</td><td>Određene odgovorne institucije (2030.)</td></tr>
<tr><td>2.1. Metodologija razmjene podataka o okolišu između institucija u Brčko distriktu BiH</td><td>Ne postoji metodologija</td><td>Usvojena metodologija koja je usklađena s obvezama izvještavanja BiH prema međunarodnim tijelima i kompatibilna s drugim informacijskim sustavima za okoliš u Brčko distriktu BiH (2025.)</td></tr>
<tr><td>2.2. Propis o razmjeni podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH na temelju usvojene metodologije</td><td>Nije donesen propis</td><td>Donesen propis
(2026.)</td></tr>
<tr><td>3. Sustavi za prikupljanje podataka o okolišu</td><td>Nisu dovoljno razvijeni sustavi za prikupljanje podataka o okolišu</td><td>Uspostavljeni funkcionalni institucionalni sustavi za prikupljanje podataka o okolišu koji su razvrstani prema usvojenim klasifikacijama (2027.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unaprjeđenje upravljanja okolišem kroz veću dostupnost kvalitetnih podataka koji omogućavaju da se buduće politike kreiraju na temelju činjenica i odgovarajućih analiza</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 491 238 KM
Izvor: 10 % proračunska sredstva, 90 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Razdoblje implementacije</td><td colspan="3">2022. – 2030.</td></tr>
</table>

mjere	
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u suradnji s Odjelom za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima
Ciljne skupine	Institucije koje se bave pitanjima okoliša, gospodarski sektor, akademska zajednica, građani

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.5. Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH**
Naziv mjere	**7.5.2. Unaprjeđenje statistike o okolišu**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pružiti potporu resornim institucijama da unaprijede statistiku o okolišu, koja je usklađena sa zahtjevima EUROSTAT-a, tri RIO konvencije, UNECE-a i Okvira za realizaciju ciljeva održivog razvoja. Realizacijom ove mjere uspostavit će se funkcionalan proces praćenja, prikupljanja i validacije podataka o okolišu s ciljem izvještavanja u skladu s međunarodnim ugovorima. Okvirna područja djelovanja su: 1. Sudjelovanje u izradi studijske analize koja će dati prijedlog proširenog seta indikatora koje treba pratiti po svim područjima. Analiza će dati prijedloge o načinu prikupljanja podataka s jasno definiranom ulogom institucija Brčko distrikta BiH u osiguravanju podataka, te dati procjene potreba za obukom kadrova (nadograditi izvješća iz projekta „Jačanje institucija za zaštitu okoliša u BiH i priprema za pretpristupne fondove (EnvIS)“). Pri tome, uključiti zahtjeve za izvještavanjem od strane EEA, EUROSTAT-a, Ciljeva održivog razvoja, tri RIO konvencije, UNECE-a, itd., te razvrstavati podatke po spolu, starosti, visini primanja, mjestu stanovanja, gdje god je to moguće 2. Sudjelovanje u radu radne skupine koju će koordinirati MVTEO BiH i koju će činiti institucije svih razina, a koja će davati stručne prijedloge i koordinirati realizaciju zaključaka i prijedloga studijske analize 3. Izrada i provedba Plana obuke i osposobljavanja svih institucija Brčko distrikta BiH uključenih u izvještavanje na temelju studijske analize 4. Sudjelovanje u implementaciji Strategije praćenja stanja okoliša, upravljanja podatcima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na razini BiH (prijedlog teksta Strategije dan je u Izvješću „Praćenje stanja okoliša, upravljanje podatcima i Strategija izvještavanja“ izrađenom u okviru projekta „Jačanje institucija za zaštitu okoliša u BiH i priprema za pretpristupne fondove (EnvIS)“) 5. Sudjelovanje u implementaciji strateškog dokumenta i Uredbe o EIONET-u, nakon izrade i usvajanja ovih dokumenata na razini BiH kroz izradu odgovarajućeg strateškog instrumenta Brčko distrikta BiH i Akcijskog plana za provedbu Uredbe o EIONET-a BiH na teritoriju Brčko distrikta BiH (u skladu sa Strategijom aproksimacije propisa pravnoj stečevini EU području zaštite životne sredine/okoliša Brčko distrikta BiH)

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Studijska analiza koja sadrži prijedlog proširenog seta indikatora koje treba pratiti po svim područjima	Nije urađena studijska analiza	Urađena studijska analiza (2024.)
	2. Sudjelovanje predstavnika Brčko distrikta BiH u radu radne skupine koju koordinira MVTEO BiH i koju čine institucije svih razina, a koja daje stručne prijedloge i koordinira realizaciju zaključaka i prijedloga studijske analize	Predstavnici Brčko distrikta BiH ne sudjeluju aktivno u radu radne skupine	Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivno sudjeluju u radu radne skupine (2030.)
	3. Učinkovitost provedbe plana obuke i osposobljavanja institucija u Brčko distriktu BiH, koje su uključene u izvještavanje	Ne postoji plan obuke	Učinkovito se provodi Plan obuke i osposobljavanja institucija u Brčko distriktu BiH, koje su uključene u izvještavanje (2030.)
	4. Sudjelovanje institucija Brčko distrikta BiH u implementaciji Strategije praćenja stanja okoliša, upravljanja podatcima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na razini BiH	Strategija nije usvojena na razini BiH	Institucije Brčko distrikta BiH sudjeluju u implementaciji Strategije praćenja stanja okoliša, upravljanja podatcima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na razini BiH (2026.)
	5. Sudjelovanje institucija Brčko distrikta BiH u implementaciji strateškog dokumenta i Uredbe o EIONET-u, nakon izrade i usvajanja ovih dokumenata na razini BiH	Dokumenti nisu usvojeni na razini BiH	Kreiran odgovarajući strateški instrument Brčko distrikta BiH i Akcijski plan za provedbu Uredbe o EIONET-u BiH na teritoriju Brčko distrikta BiH (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvoj statističkog sustava koji omogućava da se buduće politike kreiraju na temelju činjenica i odgovarajućih analiza		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima	Iznos: 104 542 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		

financiranja	
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2030.
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u suradnji s Odjelom za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, MVTEO
Ciljne skupine	Međunarodna tijela, Institucije koje se bave pitanjima okoiša, gospodarski sektor, akademska zajednica, građani

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.5. Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH**
Naziv mjere	**7.5.3. Uspostava funkcionalnog sustava razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pružiti potporu institucijama Brčko distrikta BiH da uspostave funkcionalni sustav razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu s Aneksima I., II. i III. INSPIRE direktive. Okvirna područja djelovanja odnose se na: 1. Izradu i usvajanje metodologije razmjene prostornih podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH, kako bi se osigurali adekvatni mehanizmi i kriteriji za razmjenu prostornih informacija u skladu s INSPIRE direktivom. Izrada metodologije uključuje: - organizacijsku osnovu i procedure razmjene prostornih podataka - odabir setova indikatora usklađenih s međunarodnim metodologijama - način osiguravanja otvorenog pristupa prostornim podatcima 2. Određivanje institucija koje će biti uključene u pojedine zadatke, kako bi se osiguralo da mreža institucija omogućava razmjenu prostornih podatka i povezane usluge na temelju usvojene metodologije 3. Izrada, uspostavljanje i upravljanje sustavom razmjene prostornih podataka u skladu s Aneksima I., II. i III. INSPIRE direktive i uslugama između institucija
Strateški projekti	/

Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Metodologija razmjene prostornih podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH	Nije usvojena metodologija	Usvojena metodologija (2026.)
	2. Institucionalne odgovornosti za razmjenu prostornih podatka i povezane usluge	Zadatci nisu adekvatno delegirani	Određene institucije za pojedine zadatke i omogućena razmjena prostornih podatka i povezane usluge (2028.)
	3. Sustav razmjene prostornih podataka između institucija	Nije uspostavljen sustav razmjene prostornih podataka između institucija	Učinkovit sustav razmjene prostornih podataka u skladu s Aneksima I., II. i III. INSPIRE direktive i uslugama između institucija (2030.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja okolišem kroz veću dostupnost podataka koji omogućavaju da se politike kreiraju na temelju činjenica i odgovarajućih analiza		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 147 991 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u suradnji s Odjelom za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odjelj za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima		
Ciljne skupine	Međunarodna tijela, Institucije koje se bave prostornim podatcima i pitanjima okoliša, gospodarski sektor, akademska zajednica, građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.5. Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH**

<table>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">7.5.4. Uspostava funkcionalnog PRTR registra u Brčko distriktu BiH</td></tr>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je pružiti potporu institucijama u Brčko distriktu BiH da uspostave funkcionalan PRTR registar koji je usklađen s registrima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj. Proces izvještavanja podataka iz PRTR registara treba biti reguliran prema institucijama BiH.
U skladu s nadležnostima Brčko distrikta BiH, okvirna područja djelovanja su:
1. Ažuriranje pravnog okvira i institucionalnih aranžmana za uspostavu efikasnog PRTR registra u Brčko distriktu BiH, čime će se definirati kanali komunikacije i linije izvještavanja, te procedure vezane za objavljivanje podataka
2. Uspostavljanje funkcionalne i održive PRTR baze podataka, po metodologiji koja je usuglašena s Federacijom BiH i Republikom Srpskom (jednistveni obrasci, vrste i broj zagađujućih materija, iste mjerne jedinice i dr.)
3. Osiguravanje javnog pristupa podatcima iz PRTR registra putem web-portala</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Pravne i institucionalne pretpostavke za PRTR registar u Brčko distriktu BiH</td><td>Pravilnik o registru postrojenja i zagađivača nije donesen u Brčko distriktu BiH</td><td>Ažuran pravni okvir – donesen Pravilnik i uspostavljeni institucionalni aranžmani za PRTR registar u Brčko distriktu BiH (2026.)</td></tr>
<tr><td>2. PRTR baza podataka u Brčko distriktu BiH</td><td>Registar postrojenja i zagađivača nije u funkciji u Brčko distriktu BiH</td><td>Uspostavljena funkcionalna i održiva PRTR baza podataka, po metodologiji koja je usuglašena s Federacijom BiH i Republikom Srpskom
(2026.)</td></tr>
<tr><td>3. Javni pristup podatcima iz PRTR registra</td><td>Registar postrojenja i zagađivača nije u funkciji u Brčko distriktu BiH</td><td>Osiguran javni pristup podatcima iz PRTR registra putem web-portala (2026.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Poboljšano donošenje odluka na svim razinama vlasti i unaprjeđenje dostupnosti informacija koji imaju veliki značaj u smanjenju zagađenja okoliša</td></tr>
<tr><td>Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja</td><td colspan="3">Iznos: 73 249 KM
Izvor: 100 % proračunska sredstva</td></tr>
<tr><td>Razdoblje implementacije mjere</td><td colspan="3">2022. – 2026.</td></tr>
</table>

Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u suradnji s Odjelom za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH
Nositelji mjere	Odjelj za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji sa drugim resornim odjelima, MVTEO
Ciljne skupijne	Međunarodna tijela, institucije koje se bave prostornim podatcima i pitanjima okoliša, gospodarski sektor, akademska zajednica, građani

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**		
Prioritet	**7.5. Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**7.5.5. Redovito izvještavanje o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pružiti potporu institucijama u Brčko distriktu BiH da redovito rade i objavljuju izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH, u skladu s propisanom obvezom izrade Izvješća. Okvirna područja djelovanja odnose se na: 1. Redovitu izradu izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH i njihovo objavljivanje, u skladu s propisanom zakonskom obvezom o izradi i objavljivanju takvih izvješća svake dvije godine 2. Organizaciju edukacije kadrova za upravljanje centralnim sustavom prikupljanja i obrade podataka, te uspostavljanje institucionalnih kapaciteta za analiziranje prikupljenih i validiranih podataka, vodeći računa o specifičnostima pojedinih lokacija i skupina (uz korištenje podataka koji su razvrstani po geografskim lokacijama, vrsti naselja (urbano-ruralno), spolu, pripadnosti marginaliziranim skupinama, visini prihoda, stupnju obrazovanja, i drugim kategorijama koje su primjenjive za pojedine vrste podataka), u svrhu izrade izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH 3. Izradu i usvajanje Akcijskog plana za provedbu direktive standardiziranom izvještavanju (SRDSIP) na teritoriju Brčko distrikta BiH (ova mjera je u skladu s Programom aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH) 4. Unaprjeđenje sustava praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja koji se odnose na tematsko područje okoliša, uz kreiranje dodatnih indikatora i klasifikacija koje predviđaju razvrstavanje podataka po geografskim lokacijama, vrsti naselja (urbano-ruralno), polu, pripadnosti marginalizovanim grupama, visini prihoda, stepenu obrazovanja, i drugim kategorijama koje su primjenjive za pojedine vrste podataka)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**

	1. Izvještaji o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH	Ne rade se izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH	Izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH redovito se rade i objavljuju, u skladu s propisanom obvezom o izradi i objavljivanju takvih izvješćasvake dvije godine (2030.)
	2. Institucionalni kapaciteti za analiziranje prikupljenih i validiranih podataka, vodeći računa o razvrstavanju podataka po usvojenim klasifikacijama	Institucionalni kapaciteti nisu adekvatni	Uspostavljeni institucionalni kapaciteti (2030.)
	3. Usvojen Akcijski plan za provođenje direktive standardiziranom izvještavanju (SRDSIP) na teritoriju Brčko distrikta BiH	Nije usvojen Akcijski plan	Usvojen Akcijski plan (2025.)
	4. Sustav praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja koji se odnose na tematsko područje okoliđa, uz kreiranje dodatnih indikatora i klasifikacija	Sustav praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja je u inicijalnoj fazi	Unaprijeđen sustav praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje transparentnosti i dostupnosti informacija, kao i jačanje međusektorske komunikacije i koordinacije po pitanjima zaštite okoliša		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 186 330 KM Izvor: 70 % proračunska sredstva, 30 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022. – 2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u suradnji sa Odjelom za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima i Agencijom za statistiku BiH		
Ciljne skupine	Međunarodna tijela, institucije koje se bave pitanjima okoliša, gospodarski sektor, akademska zajednica, građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.6. Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika**
Naziv mjere	**7.6.1. Integracija zahtjeva okoliša u sektorske politike i propise**

<table>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je inicirati institucionalne i pravne promjene radi integracije zahtjeva zaštite okoliša u sektore koji su usko povezani s okolišem, kao što su energetika, transport, rudarstvo, poljoprivreda, šumarstvo, zdravstveni sektor, turizam, obrazovni sektor, ravnopravnost spolova, socijalna zaštita.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Integracija zahtjeva okoliša u politike i zakonodavstvo u drugim sektorima (resorima)
- Uspostavljanje multidisciplinarnog i intersektorskog tijela za praćenje realizacije strategije i projekata koji imaju utjecaj na okoliš, koje će proaktivno komentirati nacrte pripremljenih sektorskih pravnih i političkih dokumenata
- Unaprjeđenje suaradnje između resornih pododjela, institucija i tijela u Brčko distriktu BiH u sektoru okoliša s institucijama iz drugih sektora (kao što su energetika, transport, rudarstvo, poljoprivreda, šumarstvo, zdravstveni sektor, turizam, obrazovni sektor, ravnopravnost spolova, socijalna zaštita)
- Uspostavljanje aktivne suradnje Vlade Brčko distrikta BiH s predstavnicima gospodarstva, nevladinog sektora i ostalih ključnih aktera po pitanju zaštite okoliša
- Jačanje kapaciteta zaposlenih u svim odjelima Vlade Brčko distrikta BiH za osnovno razumijevanje zahtjeva sektora zaštite okoliša
- Osiguravanje potpune integracije principa zaštite okoliša u druge sektore (prije svega komunalna infrastruktura), te promocija gospodarskih aktivnosti koje se oslanjaju ili čak i promoviraju očuvan okoliš
- Uspostavljanje mehanizma za usklađivanje prostornog planiranja s principima dobrog upravljanja, korištenja i optimalne organizacije prostora, posebice kroz komponentu izrade jedinstvenog sustava informacija o prostoru Brčko distrikta BiH u svrhu planiranja, korištenja i zaštite prostora Brčko distrikta BiH
2. Integracija zahtjeva Strategije prilagodbe klimatskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike u Brčko distriktu BiH: Za sektore koji su izloženi visokom riziku i osjetljivi na klimatske utjecaje (vodni resursi/upravljanje vodama, šumarstvo/šumski resursi, ljudsko zdravlje, bioraznolikost i osjetljivi ekosustavi) integrirati prilagodbu klimatskim promjenama u sektorske razvojne politike, strategije, programe i planove</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Stupanj integracije principa zaštite okoliša integrirani u druge sektore (prije svega komunalna infrastruktura)</td><td>Nizak stupanj integracije</td><td>U potpunosti integrirani principi zaštite okoliša u druge sektore
(2030.)</td></tr>
</table>

	2. Stupanj integracije zahtjeva prilagodbe klimatskim promjenama u sektorske razvojne politike, strategije, programe i planove	Nulti stupanj integracije	U potpunosti integrirani zahtjevi prilagodbe klimatskim promjenama u sektorske razvojne politike, strategije, programe i planove (2028.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Doprinos stvaranju koherentnog sustava s čvrstim međusektorskim vezama i dobrom koordinacijom koji su od suštinskog značaja za učinkovito upravljanje okolišem		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 387 790 KM Izvor: 70 % proračunska sredstva, 30 % sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim resornim odjelima, posebice s odjelima nadležnim za upravljanje vodama, šumarstvo, ljudsko zdravlje, bioraznolikost		
Ciljne skupine	Sve institucije Brčko distrikta BiH, zainteresirana javnost i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**
Prioritet	**7.6. Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika**
Naziv mjere	**7.6.2. Integracija principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i siromaštva u politike zaštite okoliša**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je osigurati institucionalne mehanizme i kapacitete za potpunu integraciju standarda i principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i siromaštva u politike okoliša u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Institucionalizacija procedura za integriranje standarda ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i siromaštva u sve faze upravljanja okolišem (planiranje, realizacija, praćenje, izvještavanje, evaluacija) 2. Unaprjeđenje razine znanja i svijesti o povezanosti okoliša i rodne dimenzije kroz suradnju nadležnih institucija i jačanje institucionalnog mehanizma za ravnopravnost spolova u Brčko distriktu BiH 3. Unaprjeđenje kapaciteta institucija za korištenje alata poput rodne analize, procjene *gender* utjecaja, rodno odgovornog budžetiranja, *gender*

	indeksa u području okoliša pri planiranju, provedbi, praćenju i ocjeni politika, programa i projekata u području upravljanja okolišem		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Procedure za integriranje standarda ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i siromaštva u sve faze upravljanja okolišem	Procedure nisu razvijene	Procedure su institucionalizirane (2025.)
	2. Razina znanja i svijesti o povezanosti okoliša i rodne dimenzije kroz suradnju nadležnih institucija i jačanje institucionalnog mehanizma za ravnopravnost spolova u Brčko distriktu BiH	Niska razina znanja i svijesti	Povećana razina znanja i svijesti (2025.)
	3. Stupanj kapaciteta institucija za korištenje alata poput rodne analize, procjene *gender* utjecaja, rodno odgovornog budžetiranja, *gender* indeksa u području okoliša pri planiranju, provedbi, praćenju i ocjeni politika, programa i projekata u području upravljanja okolišem	Niski kapaciteti institucija	Poboljšani kapaciteti institucija (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Osiguravanje da svi muškarci i žene, posebno siromašni i ranjivi potpuno i djelotvorno sudjeluju u donošenju odluka koje se tiču područja okoliša		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 106 069 KM Izvor: 100 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2026.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u suradnji s resornim odjelima		
Nositelji mjere	Resorni odjeli nadležni za izradu propisa u suradnji s Komisijom za ravnopravnost spolova Skupštine Brčko distrikta BiH		
Ciljne skupine	Institucije nadležne za provedbu propisa za okoliš, građani, osjetljive skupine		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**		
Prioritet	**7.6. Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika**		
Naziv mjere	**7.6.3. Kreiranje modela za tranziciju ka kružnoj ekonomiji**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je stvaranje pretpostavki u pravnom i institucionalnom okviru za primjenu koncepta kružne ekonomije u Brčko distriktu BiH. Okvirno područje djelovanja odnosi se na definiranje i usvajanje modela za tranziciju ka kružnoj ekonomiji za Brčko distrikt BiH.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Formalno-pravni akti koji definiraju model za tranziciju ka kružnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH	Ne postoje formalno-pravni akti za kružnu ekonomiju	Usvojeni formalno-pravni akti za kružnu ekonomiju (2027.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Ekonomska i ekološka korist kroz uspješnije korištenje materijalnih resursa i kroz povećanje učinkovitosti upravljanja, inovacije i suradnju između privatnog i znanstvenoistraživačkog sektora		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 41 927 KM Izvor: 100 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2027.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nositelji mjere	Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u suradnji s drugim relevantnim institucijama		
Ciljne skupine	Poduzeća, korisnici usluga/potrošači		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**

<table>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">7.7. Usuglašavanje i stavljanje u primjenu učinkovitih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu okoliša</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">7.7.1. Poboljšanje institucionalnog i pravnog okvira za financiranje projekata zaštite okoliša</td></tr>
<tr><td>Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je poboljšati kapacitete institucija za namjensko financiranje projekata u području okoliša i unaprijediti legislativu, čime će se stvoriti osnova za prikupljanje sredstava putem naknada i drugih vrsta ekonomskih instrumenata za zaštitu okoliša.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Uspostava mehanizma za namjensko financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH, prvenstveno razmatranjem opcija za osnivanje Fonda za zaštitu okoliša:
- Uspostavljanje mehanizma za namjensko financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH – razmatranje opcije osnivanja Fonda za zaštitu okoliša (u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša)
- Propisivanje obveze nadležnih institucija da izvještavaju o namjenskom utrošku sredstava za projekte zaštite okoliša u jedinstvenu bazu podataka u skladu s uspostavljenim mehanizmom financiranja projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH
2. Poboljšanje propisa za definiranje ekonomskih instrumenata za zaštitu okoliša
- Sustavno sagledavanje i „reformiranje“ svih vrsta naknada koje se odnose na okoliš i koje dijelom pokrivaju aspekte okoliša (koncesije i dr.)
- Propisivanje adekvatne naknade za korisnike okoliša, energijsku učinkovitost, odlaganje otpada itd. u skladu sa usvojenim novim zakonima iz područja okoliša
3. Uvođenje novih inovativnih i poticajnih ekonomskih mehanizama:
- Kreiranje novih ekonomskih instrumenata za zaštitu okoliša, vodeći računa o marginaliziranim skupinama i principima rodno odgovornog financiranja projekata okoliša – posebno sagledati mjeru iz Strategije zaštite okoliša Brčko distrikta BiH: Uvođenje sustava okolinskih poreza i promocija koncepta „zagađivač plaća“, u skladu s novim zakonima iz područja okoliša
- Uvođenje revolving fondova, subvencija i dr. mehanizama za područje zaštite okoliša
4. Značajnije korištenje fondova EU i drugih međunarodnih fondova
- Jačanje kapaciteta za upravljanje projektima, privlačenje sredstava i provedba projekata iz EU i drugih međunarodnih fondova u sektoru zaštite okoliša</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1.1. Postojanje mehanizama za namjensko financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH</td><td>Ne postoji mehanizam</td><td>Uspostavljen učinkovit mehanizam za namjensko financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH (2028.)
(Opcija: osnovan Fond za zaštitu okoliša –</td></tr>
</table>

			odlučiti naknadno)
	1.2. Obveza nadležnih institucija da izvještavaju o namjenskom utrošku sredstava za projekte zaštite okoliša u jedinstvenu bazu podataka	Nije propisana obveza	Propisana obveza (2030.)
	2. Propisi za uvođenje naknada za korisnike okoliša, energijsku učinkovitosr, odlaganje otpada itd.	Naknade nisu adekvatno propisane	Doneseni propisi kojima su detaljno definirane naknade za korisnike okoliša (u skladu s usvojenim novim zakonima iz područja okoliša) (2028.)
	3. Inovativni ekonomski instrumenti za zaštitu okoliša	Ekonomski instrumenti nisu inovativni	Reformirane sve vrste naknada koje se odnose na okoliš i koje dijelom pokrivaju aspekte okoliša (koncesije i dr.), vodeći računa o marginaliziranim skupinama i principima rodno odgovornog financiranja projekata; Uvedeni revolving fondovi, subvencije i dr. mehanizmi za područje zaštite okoliša (2030.) Uspostavljen revolving fond za sufinanciranje projekata energijske učinkovitosti (2024.) *(v. ključni strateški projekt 3.3.2.2. u Strategiji razvoja Brčko distrikta BiH 2021. – 2027.)*
	4. Kapaciteti za upravljanje projektima, privlačenje sredstava i provedbu projekata iz EU i drugih međunarodnih fondova u sektoru zaštite okoliša	Nedovoljni kapaciteti	Uspostavljeni funkcionalni kapaciteti (2026.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje dostupnih financijskih resursa za upravljanje okolišem kroz jačanje institucionalnih kapaciteta i ljudskih resursa za koordinirano i strateško upravljanje projektima		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima	Iznos: 933 929 KM Izvor: 20 % proračunska sredstva, 80 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		

financiranja	
Razdoblje implementacije mjere	2022. – 2030.
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Uprava za financije Brčko distrikta BiH
Nositelji mjere	Uprava za financije Brčko distrikta BiH, Odjel za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Brčko distrikta BiH, Odjel za komunalne poslove, Porezna uprava Brčko distrikta BiH
Ciljne skupine	Korisnici – obveznici plaćanja naknada, institucije koje upravljaju naknadama, korisnici sredstava iz fondova od prikupljenih naknada

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unaprjeđenje upravljanja okolišem**		
Prioritet	**7.8. Uspostavljanje sustava za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje učinaka u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u okolišu**		
Naziv mjere	**7.8.1. Unaprjeđenje obrazovnih programa, istraživanja i inovacija u području okoliša**		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pružiti potporu obrazovnim, znanstvenim i istraživačkim institucijama da poboljšaju obrazovne programe, kvalitetu istraživanja i uvođenje inovacija u području okoliša. Osnovna pretpostavka za ova poboljšanja je sustavno financiranje navedenih područja. Okvirna područja djelovanja su: 1. Periodično inoviranje planova za integriranje problematike zaštite okoliša u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH 2. Uspostavljanje namjenskih proračuna odjela u Brčko distriktu BiH za ulaganje u inovacije i razvoj, te primjenu novih tehnologija s ciljem smanjenja zagađenja, u skladu sa Zakonom o proračunu Brčko distrikta BiH 3. Uspostavljanje namjenskih proračuna odjela u Brčko distriktu BiH za potporu neformalnom obrazovanju u području okoliša, u skladu sa Zakonom o proračunu Brčko distrikta BiH 4. Unaprjeđenje kapaciteta za istraživanja u području okoliša apliciranjem na međunarodne projekte 5. Ostvarivanje suradnje s gospodarstvom – uključiti gospodarstvo u financiranje istraživanja u području okoliša (suradnju fakulteta i gospodarstva)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata	**Indikatori**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**

mjere	(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	(2021.)	
	1. Integriranje problematike zaštite okoliša u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH	Zaštita okoliša integrirana je u nastavni plan srednjoškolskog obrazovanja, ali nisu razvijeni sveobuhvatni i dugoročni planovi za integraciju okoliša u sve oblike obrazovanja u dugom razdoblju u skladu s modernim pristupima	Inovativni i ažurni planovi za integriranje problematike zaštite okoliša u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH (2020.)
	2. Namjenski proračuni odjela u Brčko distriktu BiH za ulaganje u inovacije i razvoj, te primjenu novih tehnologija s ciljem smanjenja zagađenja	Ne postoje namjenski proračuni	Uspostavljeni namjenski proračuni odjela u Brčko distriktu BiH (2025.)
	3. Sustavno financiranje neformalnog obrazovanja u području okoliša	Ne postoji sustavno financiranje neformalnog obrazovanja u području okoliša	Uspostavljeni namjenski proračuni odjela u Brčko distriktu BiH za potporu neformalnom obrazovanju u području okoliša (2025.)
	4. Kapaciteti za istraživanja u području okoliša apliciranjem na međunarodne projekte	Nisu razvijeni kapaciteti za istraživanja	Uspostavljeni funkcionalni kapaciteti za istraživanja u području okoliša apliciranjem na međunarodne projekte (2026.)
	5.1. Suradnja između javnih institucija i gospodarstva na polju zajedničkog financiranja istraživanja u području okoliša	Povremena suradnja	Ostvarena aktivna suradnja između javnih institucija i gospodarstva (2029.)
	5.2. Suradnja između fakulteta i gospodarstva	Povremena suradnja	Uspostavljena konstruktivna suradnja između fakulteta i gospodarstva (2030.)
Razvojni efekt i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje obrazovnog procesa i povećanje kompetencija svih aktera za integraciju zaštite okoliša i održivog korištenja u sve razine obrazovanja		
Indikativna financijska konstrukcija s izvorima financiranja	Iznos: 77 258 KM Izvor: 100 % kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Razdoblje implementacije mjere	2023. – 2030.		

Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Uprava za financije Brčko distrikta BiH, resorni odjeli
Nositelji mjere	Odjel za obrazovanje, Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH, Uprava za financije Brčko distrikta BiH, resorni odjeli, institucije za visoko obrazovanje, gospodarski subjekti, Gospodarska komora
Ciljne skupine	Učenici, studenti, akademska zajednica, gospodarski subjekti, istraživačke i znanstvene institucije

9.2. Aneks 2. Sažeti pregled strateškog dokumenta

9.2.1. Upravljanje vodama

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANCIJSKI IZVORI		
1. Strateški cilj	**Zaštita kvalitete vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Udio vodnih tijela koja imaju vodu odgovarajuće kvalitete	Površinske vode: 18,5 % VT – nizak rizik, 74 % – pod rizikom, 7,5 % – visok rizik od nedostizanja ciljeva okoliša VT podzemnih voda – uvjetno pod pritiskom/rizikom od nedostizanja ciljeva okoliša (2016.)	Postizanje dobrog statusa vodnih tijela površinskih i podzemnih voda u skladu s dinamikom predviđenom Planom upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (za sva vodna tijela do 2039. godine)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		10,1	193,1	203,2

1.1. Prioritet	**Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s EU legislativom**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj ažurnosti pravnog okvira iz područja vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH	Pravni okvir iz područja vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH nije ažuran (2021.): - nije usvojen Nacrt zakona o vodama; - nisu izrađena podzakonski akti vezani za sektor voda; - Zakon o zaštiti voda (posljednje izmjene 2007. godine)	Doneseni su ključni zakoni i podzakonski akti iz područja vodnog zakonodavstva (2025.)
		Stupanj harmonizacije pravnog okvira iz područja vodnog	Pravni okvir iz područja vodnog zakonodavstva nije harmoniziran s	Pravni okvir iz područja vodnog zakonodavstva je

		zakonodavstva u Brčko distriktu BiH s vodnim direktivama EU	vodnim direktivama EU (2021.)	djelomično harmoniziran s 8 direktiva (postignut visok stupanj usklađenosti ili potpuna usklađenost Direktiva u području upravljanja vodama) (2031.)
		Status izrade, usvajanja i realizacije Akcijskih planova za provedbu EU direktiva (APID-a)	Nisu izrađeni Akcijski planovi za provedbu vodnih direktiva EU (APID-i). APID Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ je izrađen, ali DSIP na razini MVTEO-a nije prihvaćen, te stoga ni APID nije službben (2021.)	Izrađeni su i usvojeni Akcijski planovi za provedbu vodnih direktiva EU i kontinuirano se provode (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		2,7	50,7	53,4

1.1.1. Mjera	Unaprjeđenje zakonske i podzakonske regulative u Brčko distriktu BiH iz područja vodnog zakonodavstva	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status usvajanja Nacrta zakona o vodama	Na snazi Zakon o vodama Republike Srpske iz 1998. godine koji nije u skladu s ODV-om EU; 2016. godine izrađen Nacrt zakona o vodama Brčko distrikta BiH koji nije usvojen	Usvojen Nacrt zakona o vodama (2022.)
		2. Broj prilagođenih podzakonskih akata u području upravljanja vodama	0 (U uporabi su podzakonski akti iz Republike Srpske)	5 (2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,057	0	0,057
1.1.2. Mjera	Povećanje stupnja usklađenosti zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU u	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

	području vodnih resursa	1. Status izrade liste prioriteta za transpoziciju Direktiva o vodama, te za institucionalne mjere za područje upravljanja vodama (za četvorogodišnja razdoblja)	U procesu izrade (2021.)	Izrađena i usvojena lista prioriteta (2022.)
		2. Status usvajanja Akcijskog plana transpozicije EU propisa o vodama u Brčko distriktu BiH, te za institucionalne mjere za područje upravljanja vodama (za četvorogodišnja razdoblja)	-	Izrađen i usvojen Akcijski plan (2023.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,004	0	0,004
1.1.3. Mjera	Sprovođenje direktiva EU iz područja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status usvajanja APID-a Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ	APID EU direktive 2007/60/EZ nije izrađen	Usvojen APID EU direktive 22007/60/EZ
		2. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o zaštiti vode od zagađenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora 91/676/EZ	DSIP i APID EU direktive 91/676/EZ nisu izrađeni	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 91/676/EZ
		3. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o upravljanju kvalitetom vode za kupanje 2006/7/EZ	DSIP i APID EU direktive 2006/7/EZ nisu izrađeni	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2006/7/EZ
		4. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive	DSIP i APID EU direktive 2006/118/EZ nisu izrađeni	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive

		o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja kvalitete 2006/118/EZ		2006/118/EZ
		5. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o standardima kvalitete okoliša u području vodne politike 2013/39/EZ	DSIP i APID EU direktive 2013/39/EZ nisu izrađeni	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2013/39/EZ
		6. Stupanj realizacije APID-a vodnih direktiva	-	Visok stupanj realizacije APID-a (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		2,6	50,7	53,4

1.2. Prioritet	**Unaprjeđenje strateškog i sustavnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status usvajanja strateških i planskih dokumenata Brčko distrikta BiH iz područja upravljanja vodnim resursima	- Strategija upravljanja vodama Brčko distrikta BiH nije izrađena (2021.) - Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (prvi ciklus) – usvojen 2016. godine, neophodno ažuriranje	Usvojeni strateški i planski dokumenti iz područja upravljanja vodnim resursima u Brčko distriktu BiH (2026.)
		Status uspostavljanja Vodnog informacijskog sustava	Vodni informacijski sustav Brčko distrikta BiH ne postoji	Uspostavljen Vodni informacijski sustav (2030.)
		Broj građana i nevladinih organizacija koje sudjeluju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima	Mali broj građana i nevladinih organizacija koje sudjeluju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima (2021.)	Povećan broj građana i i nevladinih organizacija koje sudjeluju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,134	2,1	2,2

1.2.1. Mjera	Usvajanje strateških i planskih dokumenata kojima se osigurava integralno upravljanje vodama u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Broj strateških dokumenata u području upravljanja vodama	0	1 (2024.)
		2. Status usvajanja Pregleda značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH	Pregled značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH nije izrađen (2021.)	Izrađen i usvojen Pregled značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (2025.)
		3. Broj planskih dokumenata u području upravljanja vodama	0 (Nisu pokrenute aktivnosti na ažuriranju Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH) (2021.)	1 (Ažuriran i usvojen Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH - drugi ciklus) (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,065	1,2	1,3
1.2.2. Mjera	Uspostavljanje vodnog informacijskog sustava Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status izrade Projekta uspostavljanja Vodnog informacijskog sustava	Projekt nije izrađen	Izrađen Projekt (2028.)
		2. Funkcionalnost Vodnog informacijskog sustava Brčko distrikta BiH	Vodni informacijski sustav nije uspostavljen (2021.)	Uspostavljen i funkcionalan Vodni informacijski sustav (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,291	0,291
1.2.3. Mjera	Povećanje sudjelovanja javnosti u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja u skladu sa zakonskom regulativom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Broj usvojenih podzakonskih akata vezanih za sudjelovanje javnosti u procesima upravljanja vodama	0 (Pitanja sudjelovanja javnosti i jačanja svijesti građana definirana Zakonom o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH (2004.) i Zakonom o zaštiti voda Brčko distrikta	1 (2023.)

			BiH (2004.) – potrebno izraditi podzakonske akte)	
		2. Broj nevladinih organizacija i pripadnika stručne javnosti i šire javnosti u procesima donošenja odluka koje se odnose na vode	Stručna i šira javnost nisu dovoljno aktivni (2021.)	10 NVO (Aktivno sudjelovanje javnosti u procesima donošenja odluka u sektoru voda) (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,069	0,621	0,690

		Indikatori prioriteta	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
1.3. Prioritet	**Sprječavanje pogoršanja i unaprjeđenje statusa vodnih tijela na teritoriju Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika**	Dostizanje ciljeva zaštite okoliša vezanih za status vodnih tijela	Površinske vode: 18,5 % VT – nizak rizik, 74 % – pod rizikom, 7,5 % – visok rizik od nedostizanja ciljeva okoliša. VT podzemnih voda – uvjetno pod pritiskom/rizikom od nedostizanja ciljeva okoliša (2016.)	Postizanje najmanje dobrog statusa vodnih tijela površinskih i podzemnih voda u skladu s dinamikom predviđenom Planom upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (za sva vodna tijela do 2039. godine)
		Udio vodnih tijela površinskih i podzemnih voda na kojima se provodi monitoring	Monitoring se provodi na 16,7 % vodnih tijela površinskih voda – nedovoljna frekvencija, nisu obuhvaćeni svi elementi koji se koriste za ocjenu statusa voda. Ne postoji sustavni monitoring podzemnih voda	Uspostavljen adekvatan monitoring na svim vodnim tijelima površinskih i podzemnih voda (2031.)
		Učinkovitost vodoprivredne inspekcije	Vodoprivredna inspekcija je učinkovita – postoji prostor za povećanje učinkovitosti (2021.)	Visoka učinkovitost inspekcijskih nadzora osigurava: - da svi korisnici voda poštuju i sprovode uvjete

				propisane vodnim aktima; - spriječeno nepropisno zahvaćanje i korištenje voda (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		5,6	89,9	95,6

1.3.1. Mjera	Unaprjeđenje **kvalitete površinskih i podzemnih voda**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271/EZ	DSIP i APID EU direktive 91/271/EZ izrađeni su 2014. godine i neophodno ih je revidirati	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 91/271/EZ (2024.)
		2. Stupanj realizacije APID-a Direktive 91/271/EZ	-	Visok stupanj realizacije APID-a (2031.)
		3. Broj konceptualnih rješenja kanaliziranja otpadnih voda	0	1 (2023.)
		4. Dužina izgrađenih kolektora i broj PPOV-a	0	20 km kolektora i 1 PPOV (2027.)
		5. Dužina rekonstruirane kanalizacijske mreže	-	2,5 km
		6. Status usvajanja podzakonskog akta i Akcijskog plana upravljanja kanalizacijskim muljem	Nisu izrađeni (2021.)	Izrađen i usvojen podzakonski akt i Akcijski plan upravljanja kanalizacijskim muljem (2027.)
		7. Status uspostavljanja katastra zagađivača	Ne postoji katastar zagađivača	Uspostavljen katastar zagađivača (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		4,7	89,9	94,6
1.3.2. Mjera	Provedba monitoringa površinskih i	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti**

	podzemnih voda			**indikatora**
		1. Broj osmatračkih stanica i osmatračkih profila uključenih u program monitoringa	Monitoring se provodi s dva mjerenja godišnje na rijekama Tinji, Brki i Savi i na potoku Blizna	Povećan broj osmatračkih stanica i osmatračkih profila (2028.)
		2. Broj urađenih izvješća monitoringa površinskih voda	1 godišnje (Monitoring kvalitete i kvantitete površinskih voda provodi se u skladu s godišnjim planom i izvješća se izrađuju na godišnjoj razini – postoji prostor za daljnje unaprjeđenje u pogledu frekvencije i broja parametara koji se određuju)	1 godišnje (Monitoringom obuhvaćeni svi elementi kvalitete predviđeni ODV-om) (2031.)
		3. Broj urađenih izvješća monitoringa podzemnih voda	0 (Sustavni monitoring kvalitete i kvantitete podzemnih vodnih tijela nije uspostavljen)	Uspostavljen i funkcionalan sustavni monitoring kvalitete i kvantitete podzemnih vodnih tijela. Redovito izvještavanje na godišnjoj razini (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,583	0	0,583
1.3.3. Mjera	Unaprjeđenje učinkovitosti vodne inspekcije	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Funkcionalnost rada vodoprivredne inspekcije	Postoji prostor za poboljšanje rada vodoprivredne inspekcije (2021.)	Povećana funkcionalnost rada kroz unaprijeđenu tehničku opremljenost i uspostavljen inspekcijski informacioni sistem (2024.)
		Transparentnost izvještavanja vodoprivredne inspekcije o ispunjavanju obveza predviđenih izdanim vodnim dozvolama kojima se osigurava ispunjavanje ciljeva okoliša	Ne izrađuju se izvješća o ispunjavanju obveza iz vodnih dozvola budući da nije izrađena odgovarajuća zakonska regulativa (2021.)	Uspostavljeno transparetno izvještavanje kroz: a) Usvojen odgovarajući zakonski propis (2023.), b) Izrađena

		vezanih za zaštitu voda		i objavljena izvješća na godišnjoj razini (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,378	0	0,378

1.4. Prioritet	**Uspostavljanje održivog i učinkovitog korištenja vodnih resursa**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Postotak stanovništva koje koristi pitku vodu iz sustava kojima se sigurno upravlja	70 % (2020.)	90 % (2031.)
		Postotak gubitaka vode u okviru sustava javne vodoopskrbe	Više od 50 % (2020.)	25 % (2031.)
		Unaprjeđenje planiranja i upravljanja korištenjem vode u industriji i gospodarstvu	Planiranje i upravljanje korištenjem vode u industriji i gospodarstvu je u inicijalnoj fazi	Uspostavljeno održivo upravljanje korištenjem vode u industriji i gospodarstvu (2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,442	31,2	31,7

1.4.1. Mjera	Povećanje pokrivenosti stanovništva javnom vodoopskrbom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Kvaliteta doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o vodi za ljudsku uporabu 2020/2184	DSIP i APID EU direktive 2020/2184 nisu izrađeni	Osiguran značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2020/2184 (2023.)
		2. Stupanj realizacije APID-a Direktive 2020/2184	-	Visok stupanj realizacije APID-a Direktive 2020/2184 (2031.)
		3. Broj konceptualnih rješenja vodoopskrbe	0	1 (2023.)
		4. Dužina izgrađenog transportnog cjevovoda	-	14 km (2027.)

		5. Funkcionalnost sustava vodoopskrbe u ruralnim područjima	Malim lokalnim vodovodima upravljaju mjesne zajednice koje ne ulažu adekvatno u njihovo održavanje, zbog čega se javljaju veliki gubitci u sustavu i upitna je zdravstvena sigurnost vode (2021.)	Povećana funkcionalnost malih lokalnih vodovoda realizacijom Studije o održivim modelima upravljanja lokalnim sustavima vodoopskrbe u ruralnim područjima Brčko distrikta BiH (2028.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,430	8,1	8,6
1.4.2. Mjera	Smanjenje količine neprihodovane vode u vodovodnim sustavima	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Dužina rekonstruirane vodovodne mreže	-	10 km (2027.)
		2. Status donošenja Prijedloga kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sustavima	Nije izrađen prijedlog mjera	Izrađen prijedlog mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sustavima (2024.)
		3. Stupanj realizacije prijedloga mjera	-	Visok stupanj (izvršena sanacija i zamjena postojeće i izgradnja nove infrastrukture u skladu s utvrđenim prioritetima) (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	22,9	22,9
1.4.3. Mjera	Uspostavljanje održivog korištenja vode u industriji i gospodarstvu	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status izrade Studije za uspostavu sustava rezervacije podzemnih i površinskih voda koje se mogu koristiti za javnu vodoopskrbu	Nije izrađena	Izrađena i objavljena Studija (2025.)

		Proračun (milijun KM)	Ostali izvori (milijun KM)	Ukupno (milijun KM)
		0,012	0,113	0,125

		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
1.5. Prioritet	**Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava**	Stupanj zaštite od štetnog djelovanja ekstremnih hidroloških pojava (od prevlaživanja zemljišta i plavljenja unutarnjim i vanjskm vodama, štetnog djelovanja erozije i bujica, kao i od štetnog djelovanja suše)	- Nedovoljno razvijena infrastruktura; - Plan upravljanja poplavnim rizikom u BiH je u procesu izrade (2021.)	Postignut visok stupanj zaštite kroz: - unaprjeđenje postojeće i izgradnju nove infrastrukture; - realizaciju programa mjera definiranih u okviru Planova upravljanja rizicima od poplava (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,995	18,9	19,9

		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
1.5.1. Mjera	Unaprjeđenje **sustava zaštite od ekstremnih hidroloških pojava**	1. Status izrade Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica	Ne postoji Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica	Izrađen Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica (2024.)
		2. Stupanj realizacije Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica	-	U potpunosti realiziran Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica (2025.)
		3. Status izrade hidrološkog prognoznog modela	Uspostavljen je hidrološki prognozni modeli rijeke Tinje (2021.)	Uspostavljen je hidrološki prognozni model za cijelo područje Brčko distrikta BiH (2023.)
		4. Stupanj realizacije mjera definiranih u okviru Planova upravljanja rizicima od poplava (I., II. i III. ciklus)	Plan upravljanja poplavnim rizikom u BiH – u procesu izrade (2021.)	Izrađena i objavljena dvogodišnja Izvješća o realizaciji planiranih

				programa mjera (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,995	18,9	19,9

1.6. Prioritet	**Osiguravanje financijske održivosti sektora voda**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj unaprjeđenja sustava financiranja sektora voda	Postojeći sustav financiranja ne omogućava tekuće niti investicijsko održavanje sektora voda (2020.)	Unaprijeđen sustav financiranja sektora voda uz poštivanje principa „korisnik plaća i zagađivač plaća“ (2026.)
		Djelotvornost i učinkovitost korištenja dostupnih fondova EU i drugih međunarodnih fondova za zaštitu vodnih resursa	Relativno niska djelotvornost i učinkovitost uslijed nedovoljnih insitucionalnih kapaciteta u sektoru voda (2021.)	Djelotvorno i učinkovito korištenje dostupnih fondova (2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,101	0,163	0,264

1.6.1. Mjera	**Unaprjeđenje sustava financiranja sektora voda**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status provedbe analize ekonomskog stanja svih segmentata upravljanja vodama	-	Provedena analiza (2024.)
		2. Ažurnost propisa o vodnim naknadama	Pravilnik o posebnoj vodoprivrednoj naknadi za izvađeni materijal iz vodotoka u Brčko distriktu BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 23/13); Zakonom o zaštiti voda propisana Posebna vodoprivredna naknada za registraciju motornih vozila	Ažurirani propisi o vodnim naknadama (2026.)

			(„Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, br. 5/04, 01/05 i 19/07)	
		3. Cijena vodnih usluga	Približno 60 % realne cijene (2020.)	Uspostavljena realna ekonomska cijena vodnih usluga kroz revidiranje metodologije utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga i usvojen odgovarajući propis (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,040	0,163	0,204
1.6.2. Mjera	Jačanje kapaciteta za povlačenje sredstava iz međunarodnih fondova	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Formiranje stručnog tima za ekonomsko i financijsko planiranje i programiranje povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova	Nije formiran stručni tim	Formiran stručni tim (2023.)
		2. Stupanj realizacije mjera predviđenih Programom obuke	Program obuke nije izrađen	Izrađeno i objavljeno izvješće o potpunoj realizaciji mjera iz Programa obuke (2025.)
		3. Broj odobrenih projekata u okviru EU fondova i programa regionalne suradnje u području upravljanja vodama u BD BiH	-	Najmanje 5 (2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,060	0	0,060

9.2.2. Upravljanje otpadom

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANCIJSKI IZVORI

2. Strateški cilj	**Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Troškovi u zaštitu životne sredine/okoliša – otpad	Iznos investicija u upravljanju otpadom – 915.000 KM (2021.)	Povećane investicije u upravljanje otpadom u odnosu na baznu godinu (2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		6,5	65,9	72,4

2.1. Prioritet	**Unaprjeđenje pravnog i strateškog okvira u području upravljanja otpadom s EU principima**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Ocjena usklađenosti propisa i planova iz područja upravljanja otpadom s obvezama koje proistječu iz pravne stečevine Europske unije i međunarodnih sporazuma	Pravni i strateški okvir za upravljanje otpadom u nije usklađen sa pravnom stečevinom EU (2021.)	Pravni i strateški okvir za upravljanje otpadom u Brčko distriktu BiH je potpuno usklađen s 11 EU direktiva i Bazelskom konvencijom (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,086	0,775	0,861

2.1.1. Mjera	Usklađivanje propisa, politika i planskih dokumenata iz **područja upravljanja otpadom s obvezama koje proistječu iz pravne stečevine Europske unije i međunarodnih sporazuma**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade i usvajanja Akcijskih planova za implementaciju Direktive o otpadu i Direktive o odlagalištima	Nisu izrađeni i usvojeni Akcijski planovi	Izrađena i usvojena 2 Akcijska plana (2026.)
		Usklađenost propisa s Direktivama i smjernicama Europske unije za područje upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije	Propisi nisu usklađeni s Direktivama i smjernicama Europske unije za područje upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije	Ostvarena potpuna usklađenost propisa s Direktivama i smjernicama Europske unije za područje upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske

				konvencije (2026.)
		Broj izrađenih Planova upravljanja otpadom	Plan upravljanja otpadom (PUO) nije izrađen	Izrađen i usvojen novi Plan upravljanja otpadom (2026.)
		Broj referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama iz područja upravljanja otpadom	0	2 (2029.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,086	0,775	0,861

2.2. Prioritet	**Uvođenje različitih ekonomskih i financijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti financijski održivo i po životnu sredinu/okoliš prihvatljivo upravljanje otpadom**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj financijskih instrumenata za održivo upravljanje čvrstim otpadom koji podržavaju tranziciju ka kružnoj ekonomiji	0 (2021.)	Minimalno 3 (2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,009	0	0,009

2.2.1. Mjera	Revizija postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i financijskih instrumenta i mehanizma u području upravljanja otpadom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status prijedloga za nove ekonomske i financijske instrumente	Prijedlog nije izrađen	Prijedlog izrađen i pokrenute aktivnosti na uvođenju novih financijskih instrumenata (2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,009	0	0,009

2.3. Prioritet	**Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja komunalnim otpadom**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Financijska i operativna održivost komunalnog sektora	Pretežno mala financijska i operativna održivost poduzeća u komunalnom sektoru (2021.)	Povećana financijska i operativna održivosti poduzeća u komunalnom sektoru u odnosu na polazno stanje (2032.)
		Prikupljeni i odloženi komunalni otpad	Prikupljeni otpad: 27779 t/g 100 % se odlaže	Preusmjeravanje otpada s deponije na druge vrste obrade s konačnim ciljem odlaganja manje od 60 % mase proizvedenog komunalnog otpada na deponiji u odnosu na baznu godinu (2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		4,9	42,6	47,5

2.3.1. Mjera	Reforma sektora upravljanja komunalnim otpadom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status formiranja Radne skupine za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom	Nije formirana Radna skupina za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom	Formirana Radna skupina za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom (2025.)
		2. Status izrade Smjernica za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom	Ne postoje Smjernice za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom	Izrađene Smjernice za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom (2027.)
		3. Učinkovitost i djelotvornost rada komunalnog poduzeća	Niska razina učinkovitosti i djelotvornosti rada komunalnog	Povećana razina učinkovitosti i

			poduzeća	djelotvornosti rada komunalnog poduzeća u odnosu na polazno stanje (2032.)
		4. Broj stručnih skupova (radionice, savjetovanja, obuke)	1 (godišnje)	4 (godišnje)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,309	1,2	1,5
2.3.2. Mjera	Nabava opreme i izgradnja infrastrukture za upravljanje komunalnim otpadom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Količina otpada iz kućanstava prikupljenog javnim odvozom 1.2. Postotak stanovnika obuhvaćenih javnim odvozom otpada	27779 t/g 80 % (2018.)	1.1. Povećana količina otpada iz kućanstava prikupljena javnim odvozom tako da se prikupi najmanje 95 % generiranog komunalnog otpada 1.2. Povećan broj stanovnika obuhvaćen organiziranim prikupljanjem komunalnog otpada na 100 % u urbanim područjima i 90 % u ruralnim područjima
		2. Količina odvojeno sakupljenog otpada	0 % od količine prikupljenog otpada (2020.)	Min. 35 % od količine prikupljenog otpada (2032.)
		3. Kapaciteti za preradu i zbrinjavanje otpada (građevine)	3.1. Broj reciklažnih dvorišta za odvojeno sakupljanje vrsta iz komunalnog otpada: 0 3.2. Broj deponija – po vrstama: 5 regionalnih i 31 općinska deponija	Povećan broj kapaciteta za preradu i zbrinjavanje otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)

			3.3. Broj postrojenja za preradu otpada u okviru centara za upravljanje otpadom: 0	
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		4,4	39,7	44,2
2.3.3. Mjera	Program smanjenja količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Količina proizvedenog otpada u godini po stanovniku (kg/stan./dan)	1,1 kg/stan./dan (2020.)	Manje od 0,9 kg/stan./dan (2032.)
		2. Količina odloženog biorazgradivog otpada na deponiju	100 %	Stvoriti pretpostavke za odvojeno prikupljanje 10 % mase proizvedenog biorazgradivog otpada koji je sastavni dio komunalnog otpada (2032.)
		3. Količina prerađenog otpada po postupcima prerade R, po vrsti postupka, posebno za komunalni otpad	0 %	Povećanje količine prerađenog otpada po postupcima prerade u odnosu na baznu godinu (2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,177	1,5	1,7

2.4. Prioritet	**Uspostavljanje sustava za upravljanje posebnim kategorijama otpada**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Količina zbrinutog otpada po postupcima prerade R – posebne kategorije otpada	Podatak je dostupan samo za razinu BiH i iznosi 225.993 t/g (2020.)	Povećanje količine otpada koja se zbrinjava postupcima prerade R za 50 % u odnosu na baznu godinu (2032.)

		Proračun (milijun KM)	Ostali izvori (milijun KM)	Ukupno (milijun KM)
		1	20,7	21,8

		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
2.4.1. Mjera	Stvaranje **uvjeta za adekvatno prikupljanje i zbrinjavanje posebnih kategorija otpada**	1.1. Stopa recikliranja ambalažnog otpada (%) 1.2. Stopa recikliranja EE otpada (%)	Polazni cilji ne postoji Polazni cilji ne postoji	1.1. Ciljevi za ambalažni otpad: - 40 % (po težini ambalažnog otpada) će se reciklirati 1.2. Ciljevi za EE otpad: - prikupiti 45 % od količine opreme stavljene na tržište (2032.)
		2.1. Stopa recikliranja baterija i akumulatora (%) 2.2. Stopa recikliranja otpadnih guma (%) 2.3. Stopa recikliranja otpadnih ulja (%) 2.4. Stopa recikliranja otpadnih vozila (%)	Polazni ciljevi nisu postavljeni	- Odvojeno prikupljanje, ponovna uporaba i reciklaža 45 % (po prosječnoj težini) baterija i akumulatora u odnosu na količinu stavljenu na tržište u 2021. godini; - Potpuna zabrana odlaganja otpadnih guma i recikliranje ili ponovno iskorištavanje najmanje 70 % prikupljenih otpadnih guma (s obzirom na to da je omogućeno suspaljivanje u cementarama); - Na godišnjoj razini, počevši od 2025. godine, prikupljanje i propisno

				zbrinjavanje 40 % prodane količine ulja (mineralnih i sintetičkih) koje je postalo rabljeno ulje; - Reciklaža 85 % otpadnih vozila (po prosječnoj težini po otpadnom vozilu)
		3. Količina proizvedenog građevinskog i ruševnog otpada u godini – ukupno (t/god.)	Nije poznato (definirati studijom)	Minimalno 30 % povećanje registriranih količina proizvedenog građevinskog i ruševnog otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)
		4. Količina proizvedenih nus-proizvoda životinjskog podrijetla u godini – ukupno (t/god.)	Podatci nisu dostupni	Za ovaj se indikator ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
		5. Količina proizvedenog medicinskog otpada u godini – ukupno (t/god.)	Podatci nisu dostupni	Za ovaj se indikator ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
		6. Količina otpada iz poljoprivrede i šumarstva	Podatci nisu dostupni	Za ovaj se indikator ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		1	20,7	21,8
2.4.2. Mjera	Jačanje tržišta otpada namijenjenog recikliranju	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status formiranja burze otpada	Burza otpada nije formirana	Formirana i funkcionalna burza otpada (2030.)

		2. Ulaganja u reciklažnu industriju	0	Kontinuirani rast godišnjih sredstava uloženih u reciklažnu industriju (2032.)
		3. Status neformalnih sakupljača u sustavu reciklaže	Neformalni sakupljači nisu formalno prepoznati kao dio sustava reciklaže	Neformalni sakupljači su formalno prepoznati kao dio sustava reciklaže (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0	0

2.5. Prioritet	**Unaprjeđenje sustava evidencije i izvještavanja o otpadu**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Pouzdanost podataka o otpadu koji se dobivaju iz sustava evidencije i izvještavanja	Sustav evidencije i izvještavanja ne daje pouzdane podatke o otpadu:- Ne postoji obveza određivanja količine i sastava otpada; - Ne postoji informarmacijski sustav upravljanja otpadom	Sustav evidencije i izvještavanja daje pouzdane podatke o otpadu: - Uvedena zakonska obveza određivanja količine i sastava otpada za komunalna poduzeća (2024.); - Uspostavljen informacijski sustav upravljanja otpadom (do 2028.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,064	0,150	0,215

2.5.1. Mjera	Jačanje **sustava evidencije i izvještavanja o otpadu**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status donošenja podzakonskog	Nije donesen podzakonski akt	Podzakonski akt o

		akta o obveznom određivanju količine i sastava otpada		obveznom određivanju količine i sastava otpada objavljen u „Službenim glasniku Brčko distrikta BiH“ (2024.)
		2. Status informacijskog sustava	Informacijski sustav nije uspostavljen	Uspostavljen informacijski sustav, u sustav se registriraju novi korisnici, obuka se redovito provodi (2028.) (2024. – 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,064	0,150	0,215

2.6. Prioritet	**Uspostavljanje sustava za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Raspoloživost potrebnih kapaciteta za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom	Nedovoljni kapaciteti	Uspostavljeni kapatiteti (2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,362	1,4	1,8

2.6.1. Mjera	Analiza postojećih i potrebnih kapaciteta za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Količina proizvedenog industrijskog otpada u godini	Nije poznata (odredit će se kroz analizu stanja)	Minimalno 20 % povećanje količina proizvedenog industrijskog otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)

		2. Količina proizvedenog opasnog otpada u godini	Nije poznata (odredit će se kroz analizu stanja)	Minimalno 30 % povećanje registriranih količina proizvedenog opasnog otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)
		3. Broj kontaminiranih lokacija	Nije poznat (odredit će se kroz analizu stanja)	Smanjen broj za 50 % (2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,362	1,4	1,8

2.7. Prioritet	**Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status provedbe projekata o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada	Provodi se mali broj projekata o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada (2021.)	Provodi se značajan broj projekata godišnje o podizanju svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada (2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,019	0,174	0,193

2.7.1. Mjera	Provedba suvremenih edukativno-informativnih, rodno osjetljivih i kampanja jačanja svijesti	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti	Niska generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti	Visoka generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti (2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,019	0,174	0,193

9.2.3. Biodiverzitet i zaštita prirode

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANCIJSKI IZVORI		
3. Strateški cilj	**Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj uspostave zaštićenih područja	Nisu uspostavljena zaštićena područja	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		3,2	8,6	11,8

3.1. Prioritet	**Unaprjeđenje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj usklađenosti zakonskih i podzakonskih propisa s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima	Nedovoljna usklađenost zakonske i podzakonske regulative	Veći stupanj usklađenosti zakonskih i podzakonskih propisa u skladu s EU regulativom i ratificiranim konvencijama (do 2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,038	0,347	0,386

3.1.1. Mjera	Usklađivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode s pravnom stečevinom EU, te koordinacije provedbe/primjene međunarodnih sporazuma i konvencija	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Stupanj usuglašenosti Zakona o zaštiti prirode s pravnom stečevinom EU	Zakon o zaštiti prirode nije u potpunosti usuglašen s pravnom stečevinom EU	Veći stupanj usuglašenosti Zakona o zaštiti prirode s pravnom stečevinom EU i međunarodnim konvencijama (do 2025.)
		2. Stupanj usuglašenosti ostalih zakona i podzakonskih akata s pravnom stečevinom EU	Brojni zakoni (npr. Zakon o lovstvu) nisu usuglašeni s pravnom stečevinom EU i međunarodnim regulativama, a tiču se zaštite	Veći stupanj usuglašenosti svih zakona i podzakonskih akata (do 2025.)

			prirode	
		3. Broj novih zakona i propisa	Neophodno je više zakona, propisa i strategija za punu implementaciju međunarodnih sporazuma	Usvojeni novi zakoni i podzakonski akti (do 2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,038	0,347	0,386

3.2. Prioritet	**Jačanje institucija nadležnih za provedbu propisa i aktivnosti u zaštiti prirode**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj aktivnosti ka uspostavi Odsjeka za zaštitu prirode	Ne postoji odjel/odsjek u čijoj isključivoj nadležnosti su aktivnosti na očuvanju biodiverziteta i zaštiti prirode	Uspostavljen Odsjek za zaštitu prirode (do 2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,202	1,8	2,02

3.2.1. Mjera	Uspostavljanje Odsjeka za zaštitu prirode	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj uspostave Odsjeka za zaštitu prirode	Ne postoji stručna institucija za zaštitu prirode i implementaciju pravne stečevine EU	Uspostavljen Odsjek za zaštitu prirode (do 2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,202	1,8	2,02

3.3. Prioritet	**Uspostavljanje i unaprjeđenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj uspostavljenog sustava redovitog monitoringa biodiverziteta	Ne postoji sustav monitoringa biodiverziteta	Uspostavljen sustav redovitog monitoringa (do 2032.)
		Razina materijalne potpore nevladinim organizacijama	Potpora nevladinim organizacijama nije adekvatna	Uspostavljena materijalna potpora nevladinim organizacijama (do 2032.)

		Razina uspostave informacijskog sustava za zaštitu prirode u skladu s INSPIRE direktivnom	Ne postoji jedinstven informacijski sustav	Uspostavljen informacijski sustav za zaštitu prirode u skladu s INSPIRE direktivnom (do 2027.)
		Stupanj uspostavljenih ljudskih i tehničkih kapaciteta u zaštićenim područjima	Nisu izdvojena niti uspostavljena zaštićena područja, a s njima i kapaciteti	Izgrađeni ljudski i tehnički kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima (do 2032.)
		Stupanj unaprjeđenja inspekcijske službe	Nedovoljno aktivnosti na kontroli provedbe Zakona o zaštiti prirode	Unaprijeđena služba za inspekcijski nadzor u provedbi Zakona o zaštiti prirode (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,272	1,2	1,5

3.3.1. Mjera	Izgradnja sustava redovitog **monitoringa stanja biodiverziteta i aktivnosti na zaštiti prirode**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj razmijenjenih podataka o stanju biodiverziteta i aktivnostima na zaštiti prirode	Trenutačno ne postoji prikupljanje podataka i izvještavanja po zahtjevima pravne stečevine EU	Unaprijeđen sustav redovitog praćenja stanja prirode (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,190	0,444	0,634
3.3.2. Mjera	Osiguravanje materijalne potpore nevladinim organizacijama registriranim za praćenje stanja biološke raznolikosti	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Razina osiguranih sredstava za praćenje stanja biološke raznolikosti	Nisu planirana sredstva za praćenje stanja biološke raznolikosti	Osigurana materijalna potpora za praćenje stanja biološke raznolikosti (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,068	0,068
3.3.3. Mjera	Uspostavljanje informacijskog sustava za zaštitu prirode	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

		Stupanj uspostave informacijskog sustava	Ne postoji jedinstven informacijski sustav o stanju prirode	Uspostavljen informacijski sustav za zaštitu prirode (do 2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,009	0,009
3.3.4. Mjera	Izgradnja ljudskih i tehničkih kapaciteta za zaštitu prirode u zaštićenim područjima i područjima Plana Natura 2000, u skladu s prioritetnim ciljevima NBSAP-a	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj kapaciteta za zaštitu prirode u zaštićenim područjima	Ne postoje razvijeni kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima u dovoljnoj mjeri	Izgrađeni ljudski i tehnički kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,038	0,347	0,386
3.3.5. Mjera	Unaprjeđenje službe za inspekcijski nadzor u provedbi Zakona o zaštiti prirode	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj razvoja inspekcijskih kapaciteta i inspekcijskih nadzora	Nedovoljno razvijeni inspekcijski kapaciteti u cilju provedbe Zakona o zaštiti prirode	Unaprijeđeni inspekcijski kapaciteti u cilju praćenja implementacije zakonske regulative (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,043	0,387	0,430

3.4. Prioritet	**Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosustavnoj, specijskoj i genetičkoj razini, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj inventarizacije biodiverziteta	Nije urađena detaljna inventarizacija biodiverziteta	Izvršena inventarizacija flore, faune, fungije i genetičkog diverziteta i identificirane ugrožene vrste (do 2032.)

		Razina podataka potrebna za izradu karte staništa	Ne postoji karta staništa	Urađena karta staništa (do 2032.)
		Broj migratornih ptica	Ne postoje podatci o migratornim pticama	Popis vrsta migratornih ptica (do 2029.)
		Broj invazivnih vrsta	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Lista invazivnih vrsta i akcijski plan (do 2025.)
		Stupanj revidiranosti liste invazivnih vrsta	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Revidirana lista invazivnih vrsta (2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		2,04	4,4	6,4

3.4.1. Mjera	Inventarizacija flore, faune, fungije, genetičkog diverziteta i ugroženih vrsta	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj urađene inventure biološke raznolikosti	Ne postoji popis biološke raznolikosti	Urađena inventarizacija biološke raznolikosti (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		1,8	4,4	6,3
3.4.2. Mjera	Priprema karte staništa	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj realizacije u izradi karte staništa	Ne postoji karta staništa	Karta staništa (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,029	0	0,029
3.4.3. Mjera	Popisivanje migratornih afričko-azijskih vrsta ptica na područjima od posebnog značaja na njihovim migratornim putevima	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Razina popisanih vrsta migratornih ptica	Ne postoji popis migratornih ptica	Popis vrsta migratornih ptica (do 2029.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,012	0	0,012
3.4.4. Mjera	Usvajanje Liste invazivnih vrsta s akcijskim	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti**

	planom djelovanja			**indikatora**
		Razina popisa invazivnih vrsta s definiranim mjerama kroz akcijski plan	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Usvojena Lista invazivnih vrsta s akcijskim planom (do 2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,029	0	0,029
3.4.5. Mjera	Revizija Liste invazivnih vrsta	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Razina revidiranja Liste invazivnih vrsta s akcijskim planom	Po usvajanju Liste invazivnih vrsta nameće se potreba njene revizije	Revidirana Lista invazivnih vrsta (do 2032.)
		Budžet (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,075	0	0,075

3.5. Prioritet	**Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17 % teritorija Brčko distrikta BiH**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj promocije značaja ekološke mreže	Nije uspostavljena ekološka mreža	Provedena javna kampanja promocije ekološke mreže (do 2025.)
		Stupanj konzultativnog procesa		Proveden konzultativni proces sa zajednicama lokalne samouprave i interesnim stranama u svim područjima Plana za ekološku mrežu (do 2026.)
		Stupanj uspostave ekološke mreže		Uspostavljena ekološka mreža (do 2032.)
		Stupanj uspostave zaštićenih područja	Nisu uspostavljena zaštićena područja	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,398	0,601	0,999

3.5.1. Mjera	Provedba javne kampanje **promocije ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Razina javne kampanje	Nije uspostavljena kampanja o potrebi uspostavljanja ekološke mreže	Provedena javna kampanja promocije ekološke mreže (do 2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,017	0,041	0,059
3.5.2. Mjera	Provedba konzultativnog procesa sa zajednicama lokalne samouprave i interesnim stranama u svim područjima Plana za ekološku mrežu	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj realizacije aktivnosti na uspostavljanju ekološke mreže	Nisu izvšene pripreme u cilju uspostavljanja ekološke mreže	Urađen plan, osigurana sredstva i postignuta suglasnost u lokalnim zajednicama na području ekološke mreže (do 2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,172	0,073	0,246
3.5.3. Mjera	Uspostavljanje ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj uspostave ekološke mreže	Nije uspostavljena ekološka mreža	Uspostavljena ekološka mreža (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,036	0,085	0,122
3.5.4. Mjera	Uspostavljanje zaštićenih područja	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj uspostave i broj zaštićenih područja ili postotak teritorija	Identificirano je 11 područja – parkova prirode	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,171	0,399	0,571

3.6. Prioritet	**Unaprjeđenje međusektorske suradnje i političke potpore u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj implementacije post 2020 NBSAP-a	Nije izrađen i implementiran post 2020 NBSAP-a	Implementiran post 2020 NBSAP-a (do 2025.)
		Stupanj integracije zaštite i održive uporabe biodiverziteta u sve sektorske politike	Ne postoji integracija aktivnosti među sektorima na zaštiti i održivoj uporabi biodiverziteta	Integrirana zaštita i održiva uporaba biodiverziteta u sve sektorske politike (do 2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,064	0	0,064

3.6.1. Mjera	Osiguravanje političke **potpore za implementaciju post 2020 NBSAP-a**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Razina potpore za implementaciju post 2020 NBSAP-a	Po usvajanju NBSAP-a do 2020, potrebno je uraditi novi	Osigurana potpore za implementaciju post 2020 NBSAP-a (do 2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,010	0	0,010
3.6.2. Mjera	Integriranje zaštite i održive uporabe biodiverziteta u sve sektorske politike	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Stupanj izrade i usuglašenih uputa	Nedovoljna multisektorska aktivnost na očuvanju i zaštiti prirode	Upute za međusektorsku suradnju (do 2025.)
		2. Broj (površina) područja koja su prepoznata kao zaštićena područja pod drugim učinkovitim mjerama očuvanja	Nisu identificirana područja pod drugim učinkovitim mjerama očuvanja (OECM)	Identificirana područja pod drugim učinkovitim mjerama očuvanja (OECM) (do 2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,053	0	0,053

3.7. Prioritet	**Jačanje znanstveno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

	znanstvene zajednice i donositelja odluka	Razina odluka baziranih na zaključcima i preporukama multidisciplinarnih analiza o stanju prirode	U tijeku je proces Procjena stanja prirode (IPBES) u BiH iz kojeg će slijediti zaključci i preporuke za donositelje odluka	U donošenju odluka koje imaju utjecaja na stanje biološke raznolikosti koriste se zaključci, poruke i scenariji multidisciplinarnih analiza o stanju prirode (2032.)
		Broj organiziranih diskusija	Nedovoljno dijaloga među predstavnicima znanstvene zajednice i donositelja odluka	Svake godine organiziraju se tri okrugla stola za razmjenu informacija (dijalog) između znanstvene zajednice i donositelja odluka o stanju prirode i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode (do 2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,153	0	0,153

3.7.1. Mjera	Primjena zaključaka, poruka i **scenarija multidisciplinarnih analiza o stanju prirode i najnovijih relevantnih znanstvenih** podataka u donošenju odluka koje imaju **utjecaja na stanje biološke raznolikosti**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj odluka baziranih na znanstveno utemeljenim zaključcima	Odluke u segmentu zaštite prirode ne donese se uvijek na bazi znanstveno baziranih rezultata	Odluke bazirane na znanstveno utemeljenim i usuglašenim zaključcima dostupne su javnosti (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,083	0	0,083

3.7.2. Mjera	Uspostavljanje dijaloga između znanstvene zajednice i donositelja odluka o stanju prirode	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

	i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode	1. Visina financijskih sredstava i stupanj usuglašenog Plana i programa za realizaciju rasprava	Odluke se donose često bez prethodno provjerenih činjenica i znanstveno dokazanih postavki	Osigurana financijska sredstva i usuglašen Plan i program održavanja rasprava o stanju biodiverziteta i prirodnih resursa (do 2025.)
		2. Stupanj informiranosti građanstva i broj odluka baziranih na znanstveno utemeljenim činjenicama		Veća informiranost javnosti i veći broj odluka utemeljenih na znanstvenim činjenicama (do 2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,070	0	0,070

3.8. Prioritet	**Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosustavnim uslugama, prezentiranje i činjenje dostupnim drugim sektorskim politikama**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj učinkovitosti nevladinih organizacija	Nedovoljna angažiranost nevladin organizacija u aktivnostima očuvan biodiverziteta i zaštite prirode	Razvijena učinkovita mreža nevladinih organizacija koje prate stanje biološke raznolikosti, aktivno sudjeluju u donošenju odluka i promoviraju održivi razvoj (do 2032.)
		Stupanj potpore u edukaciji nastavnog kadra	Nedovoljna kompetentnost nastavn osoblja u promociji značaja biodiverzite kroz obrazovni ciklus	Uspostavljena materijalna podrška za edukaciju nastavnog kadra na svim nivoima obrazovanja (do 2032.)
		Stupanj analize znanja i shvaćanja značaja pojma biodiverziteta	Nedovoljna svijest i znanje o znača biodiverziteta	Urađena analiza javne svijesti o značaju biodiverziteta (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**

		0,009	0,177	0,187

3.8.1. Mjera	Uspostavljanje dijaloga između znanstvene zajednice i donositelja odluka o stanju prirode i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Visina financijskih sredstava i stupanj usuglašenog Plana i programa za realizaciju rasprava	Odluke se donose često bez prethodno provjerenih činjenica i znanstveno dokazanih postavki	Osigurana financijska sredstva i usuglašen Plan i program održavanja rasprava o stanju biodiverziteta i prirodnih resursa (do 2025.)
		2. Stupanj informiranosti građanstva i broj odluka baziranih na znanstveno utemeljenim činjenicama		Veća informiranost javnosti i veći broj odluka utemeljenih na znanstvenim činjenicama (do 2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,157	0,157

3.8.2. Mjera	Osiguravanje materijalne **potpore za edukaciju nastavnog kadra na svim razinama obrazovanja u području zaštite biološke raznolikosti i održivog upravljanja koristima od prirode**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj zastupljenosti značaja biodiverziteta u nastavnom procesu	Nedovoljno znanja o značaju biodiverziteta kroz osnove obrazovanja	Unaprijediti nastavni proces na svim razinama s aspekta veće zastupljenosti značaja biodiverziteta (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,009	0	0,009

3.8.3. Mjera	Unaprjeđenje stanja javne svijesti o biološkoj raznolikosti i **ekosustavnim servisma uzimajući u obzir različite starosne, spolne, ekonomske i obrazovne skupine**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj razvoja javne svijesti o značaju biodiverziteta	Nizak stepen javne svijesti o značaju biodiverziteta	Unaprijeđeno stanje javne svijesti o

				biodiverzitetu (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,019	0,019

3.9. Prioritet	**Mobiliziranje domaćih i međunarodnih financijskih sredstava za biodiverzitet**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Visina (iznos) domaćih i međunarodnih sredstava za očuvanje biodiverziteta i zaštitu prirode	Postojeća sredstva nisu dovoljna za zaštitu prirode i zaštitu koristi od prirode za stanovništvo	Osigurana sredstva u punom iznosu za realizaciju ovog Akcijskog plana (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,040	0	0,040

3.9.1. Mjera	Razvoj učinkovite mreže nevladinih organizacija koje prate stanje biološke raznolikosti, aktivno sudjeluju u donošenju odluka i promoviraju održivi razvoj	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj projekata NVO-sektora za zaštitu i očuvanje prirode	Nedovoljna zastupljenost i angažiranost NVO-a	Aktivno sudjelovanje nevladinih organizacija po svim pitanjima očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode (do 2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,040	0	0,040

9.2.4. Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija

Redni broj i oznaka	**NAZIV**	**INDIKATORI I FINANCIJSKI IZVORI**		
4. Strateški cilj	**Unaprjeđenje ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama i poboljšanje kvalitete zraka**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Ukupne emisije stakleničkih plinova, isključujući ponore	400* (2016.)	330 (2030.)

		(Gg CO_2-eq1))		
		Emisije stakleničkih plinova po USD 1 BDP-a	0,9 kgCO_2ekv/1USD BDP**	...
		Zagađenost zraka: zagađenost zraka s PM10, srednja godišnja vrijednost (mikrogrami po kubnom metru)	60,6***	40
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		5,9	91,8	97,7

4.1. Prioritet	**Smanjenje zagađivanja zraka zagađujućim materijama na razine koje su sigurne za ljudsko zdravlje**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj usklađenosti postrojenja s NRT-ovima	Nizak stupanj usklađenosti postrojenja s NRT-ovima	Usklađivanje svih industrijskih postrojenja s najbolje raspoloživim tehnikama do 2032. godine
		Postotak smanjenja emisija iz kućnih ložišta	Velike emisije iz kućnih ložišta	Smanjenje emisije iz kućnih ložišta za 20 % do 2032. godine u odnosu na baznu godinu (odrediti u ovisnosti za koju godinu se izradi inventar)
		Postotak smanjenja emisija zagađujućih materija iz transporta	Dopuštene visoke vrijednosti sumpora u tekućim gorivima, prosječna starost vozila preko 15 godina, neznatan udio električnih i hibridnih vozila, nerazvijena infrastruktura za električna vozila	Smanjenje emisije zagađujućih materija iz transporta za 30 % do 2030. godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		2,2	41,2	43,4

4.1.1. Mjera	Smanjenje emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje i usklađivanje svih industrijskih postrojenja s **najboljim raspoloživim tehnikama**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj usvojenih BREF-ova za NRT-ove	Nepostojanje urađenih ni usvojenih BREF-ova za Brčko distrikt BiH	Izrađeni i usvojeni referentni dokumenti u suradnji s entitetima
		Broj ekoloških dozvola koje traže usuglašavanje industrijskih procesa s usvojenim NRT-ovima	Nepoznat broj ekoloških dozvola koje su u suglasnosti s BREF-ovima EU	Izdane/obnovljene ekološke dozvole za sva industrijska postrojenja
		Stupanj realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti za uvođenje i nadzor nad provedbom zahtjeva iz ekoloških dozvola	Urađen i proveden program jačanja kapaciteta
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,050	0,203	0,254
4.1.2. Mjera	Smanjenje zagađivanja zraka iz lokalnih izvora	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status usvajanja zakona	Postojeći zakon ne regulira kvalitetu čvrstih goriva i peći i kotlova	Usvojen Zakon o zaštiti zraka koji definira kvalitetu (čvrstih) goriva i zabranjuje prodaju necertificiranih peći i kotlova
		Status usvajanja modela poticaja	Ne postoji model poticaja	Usvojen model poticanja
		Stupanj izgrađenosti sustava	Ne postoji sustav	Izgrađen sistem u skladu sa SECAP-om
		Stupanj izgrađenosti sustava	Ne postoji sustav	Izgrađen sustav daljinskog grijanja (u skladu sa SECAP-om)
		Status usvajanja propisa	Postojeći propis je potrebno mijenjati	Usvojen propis o tehničkom prijemu zgrada
		Stupanj izgrađenosti infrastrukture	Ne postoje modeli za poticanje nemotoriziranog prijevoza, infrastruktura nerazvijena	Usvojen model i izgrađena minimalna infrastruktura
		Status usvojenosti mehanizama	Ne postoje poticaji za razvoj javnog prijevoza	Usvojeni mehanizmi

		Status izmjene sustava oporezivanja vozila	Postojeći sustav oporezivanja obeshrabruje nabavvku i korištenje malozagađujućih vozila	Usvojen unaprijeđeni sustav oporezivanja (u koordinaciji s državnom i entitetskom razinom)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		2,1	41	43,1

4.2. Prioritet	**Unaprjeđenje sustava upravljanja kvalitetom zraka koji podržava donošenje strateških odluka i informira građane o kvaliteti zraka**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj stanica za kvalitetu zraka stavljenih u kontinuirani režim rada	Postoji samo jedna mjerna stanica koja ne radi kontinuirano	Pokrivenost cijele teritorije Brčko distrikta BiH mrežom stanica do 2025. godine
		Stupanj informiranosti građana o kvaliteti zraka	Nedovoljno razvijen sustav informiranja građana o kvaliteti zraka	Uspostavljen sistem informisanja građana u realnom i integrisanom vremenu o kvalitetu vazduha od 2023. godine
		Funkcionalnost sustava izvještavanja	Ne postoji cjelovit sustav izvještavanja o emisijama zagađujućih materija i GHG-a prema međunarodnim institucijama	Razvijen sustav izvještavanja prema međunarodnim institucijama o emisijama i kvaliteti zraka do 2025. godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,158	1,4	1,5

4.2.1. Mjera	Unaprjeđenje **sustava monitoringa zraka**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade i usvajanja studije	Ne postoji studija	Urađena i usvojena studija (plan) s definiranim svim elementima iz mjere
		Broj mjernih stanica stavljenih u funkciju	Postoji jedna mjerna stanica	Nabavljena i instalirana oprema – mjerne stanice

		Stupanj provedenosti programa jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta u institucijama Brčko distrikta BiH	Ljudski i materijalni kapaciteti institucija Brčko distrikta BiH nedovoljni	Proveden program jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,098	0,889	0,988
4.2.2. Mjera	Razvoj sustava izvještavanja prema međunarodnim institucijama i koordinacija unaprjeđenja sustava informiranja građana o kvaliteti zraka	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade programa	Nedovoljno razvijen sustav informiranja građana o kvaliteti zraka	Usvojen program informiranja
		Stupanj realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti nadležnih institucija	Proveden program jačanja kapaciteta
		Status izrade plana	Ne postoji Plan sanacije	Urađen i usvojen Plan sanacije kvalitete zraka
		Status uspostavljanja informacijskog sustava	Ne postoji informacijski sustav	Uspostavljen informacijski sustav za kvalitetu zraka
		Broj polutanata za koji je imenovan referentni laboratorij	Ne postoje referentni laboratoriji	Imenovani referentni laboratoriji
		Status izrade i usvajanja Zakona o zaštiti zraka	Postojeći Zakon je potrebno dopuniti	Usvojene dopune Zakona o zaštiti zraka
		Status usvajanja propisa	Ne postoji poseban propis koji na jasan način definira način dostavljanja podataka o emisijama	Usvojen propis o načinu dostavljanja podataka o emisijama
		Broj izvješća o emisijama	Ne postoji izvještavanje o mjerenjima emisija	Urađeni inventari zagađivanja
		Status izrade baznog modela	Ne postoji bazni model za monitoring kvalitete zraka	Urađen bazni model za monitoring kvalitete zraka za potrebe prostornog planiranja
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,059	0,538	0,597

4.3. Prioritet	**Smanjenje utjecaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija stakleničkih plinova i povećanjem ponora ugljika**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Postotak smanjenja emisija GHG-a	Ne postoji inventar emisija; ukupne emisije u BiH 2014. 26,062 Gg, procjene za Brčko distrikt BiH su 400 Gg u 2016. godini	Smanjenje ukupne emisije GHG-a za 41,85 % do 2030. u odnosu na 2013. godinu (cilj preuzet iz SECAP-a)
		Postotak smanjenja emisija GHG-a iz velikih postrojenja	Ne postoji evidencija emisija iz velikih postrojenja	Smanjenje emisije iz velikih postrojenja (ekvivalent EU ETS) za 28,7 % do 2030. u odnosu na 2014. godinu (razina BiH)
		Postotak povećanja ponora	Iznos ponora u 2014. je 6.398 Gg (razina BiH), ne postoje procjene za Brčko distrikt BiH	Povećanje ponora GHG-a za 10 % do 2030. u odnosu na 2014. godinu
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,745	14,1	14,9

4.3.1. Mjera	Smanjenje **utjecaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade i usvajanja Strategije	Nepostojanje integralne Strategije klimatskih promjena	Usvojen Pravilnik
		Stupanj realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti Brčko distrikta BiH	Proveden program jačanja kapaciteta
		Status usvajanja uredbe	Ne postoji uredba o mehanizmu monitoringa i izvještavanja	Usvojena uredba o mehanizmu monitoringa i izvještavanja
		Status izrade i usvajanja Zakona o klimatskim promjenama	Ne postoji Zakon o klimatskim promjenama	Usvojen Zakon o klimatskim promjenama
		Status izrade i usvajanja SECAP-a	Ne postoji SECAP	Urađeni i usvojeni SECAP-i
		Status izrade prijedloga	Direktiva o ETS-u nije transponirana	Urađen prijedlog u suradnji s MVTEO-om
		Status imenovanja institucije	Ne postoji imenovano tijelo za uspostavljanje i rad ETS-a	Imenovana institucija Brčko distrikta BiH

		Status izrade i usvajanja Strategije	Nepostojanje Strategije povećanja ponora ugljika	Urađena i usvojena Strategija povećanja ponora GHG-a
		Status usvajanja modela	Nepostojanje modela za poticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva	Usvojen model za poticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva na degradiranim zemljištima
		Status usvajanja mehanizama	Nepostojanje mehanizma i izvora financiranja	Usvojen mehanizam i izvori financiranja
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,745	14,1	14,9

		Indikatori prioriteta	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
4.4. Prioritet	**Jačanje otpornosti na utjecaje klimatskih promjena**	Uspostavljenost funkcionalnog i cjelovitog sustava evidencija šteta	Ne postoji sustav evidencije šteta	Uspostavljen sustav evidencije šteta do 2025. godine
		Postotak navodnjavanog poljoprivrednog zemljišta	Mali dio poljoprivrednog zemljišta se navodnjava	Navodnjavanje do 30 % poljoprivredog zemljišta do 2032. godine
		Stupanj izgrađenosti kapaciteta	Niska razina kapaciteta zaštite od požara	Visoka razina izgrađenosti kapaciteta za zaštitu od požara
		Stupanj izgrađenosti kapaciteta	Niska razina kapaciteta za zaštitu od poplava	Visoka razina izgrađenosti kapaciteta za zaštitu od poplava
		Uspostavljenost funkcionalnog sustava ranog upozoravanja	Ne postoji sustav koordinacije ranog upozoravanja	Uspostavljen sustav upozoravanja do 2025. godine
		Uspostavljenost funkcionalnog i cjelovitog sustava za koordinaciju i praćenje provedbe mjera prilagodbe	Ne postoji sustav za koordinaciju i praćenje provedbe mjera	Uspostavljen sustav za koordinaciju i praćenje provedbe mjera do 2025.

		klimatskim promjenama		godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		1,5	14	15,6

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
4.4.1. Mjera	Izgradnja institucionalnih kapaciteta i znanja za jačanje otpornosti na klimatske promjene	Status realizacije programa jačanja kapaciteta i unaprjeđenje znanja	Nedovoljno znanje i kapaciteti	Unaprijeđeno znanje i povećan kapacitet kroz provedene programe jačanja kapaciteta
		Status imenovanja tijela	Nepostojanje tijela za vođenje evidencije šteta od klimatskih promjena	Imenovano tijelo za uspostavu sustava i vođenje evidencije šteta
		Status realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti za prognoziranje opasnih meteoroloških i hidroloških pojava	Proveden program jačanja kapaciteta
		Status uspostavljanja sustava za koordinaciju	Nepostojanje koordinacije	Definiran način koordinacije
		Status izrade i usvajanja izvješća o procjeni rizika	Nepostojanje kvartalnih izvješća	Usvojena kvartalna izvješća o procjeni rizika od ekstremnih klimatskih promjena
		Status izrade i usvajanja Akcijskog plana	Nepostojanje Akcijskog plana	Urađen i usvojen Akcijski plan
		Status uspostavljanja sustava za koordinaciju i praćenje provedbe mjera	Nepostojanje sustava za koordinaciju i praćenje provedbe mjera	Uspostavljen sustav za koordinaciju i praćenje provedbe mjera prilagodbe klimatskim promjenama
		Status definiranja načina prikupljanja sredstava	Nepostojanje sustava prikupljanja I korištenja sredstava za realizaciju mjera za prilagodbu klimatskim promjenama	Definiran način prikupljanja i korištenja sredstava za mjere za prilagodbu klimatskim promjenama

		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,041	0,375	0,417
4.4.2. Mjera	Izgradnja infrastrukturnih kapaciteta za jačanje otpornosti na klimatske promjene	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade programa	Nepostojanje programa	Urađen i usvojen program
		Status izrade načina poticanja	Nedovoljno poticanje nabave opreme za navodnjavanje	Definiran način poticanja
		Status izrade studije	Nepostojanje studije	Izrađene studije
		Status nabave opreme i broj zaposlenih osoba	Nedovoljan broj zaposlenih i neadekvatna oprema	Nabavljena oprema i zaposlen potreban broj osoba
		Status izrade studije	Ne postoji procjena potreba	Urađena i usvojena studija
		Status izgrađenosti kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti	Ojačani institucionalni i infrastrukturni kapaciteti
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		1,5	13,6	15,2

4.5. Prioritet	**Povećanje energijske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima uz uvođenje poticajnih mehanizama**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Postotak smanjenja potrošnje finalne energije	U 2019. godini za potrebe potrošača na teritoriju Brčko distrikta BiH nabavljeno je 271.869.917 kWh električne energije (ne postoji adekvatna energetska statistika)	Smanjenje potrošnje finalne energije za 13 % do 2030. u odnosu na 2019. godinu
		Postotak smanjenja potrošnje finalne energije u zgradarstvu	Niska učinkovitost potrošnje energije u zgradarstvu	Smanjenje potrošnje energije u zgradarstvu za 58 % do 2030. u odnosu na 2012. godinu
		Postotak smanjenja potrošnje finalne energije u industriji	Udio industrije u FEC-u 21 %	Smanjenje potrošnje finalne energije u industriji za 3,3 % do 2030. u odnosu na 2018. godinu

		Postotak smanjenja potrošnje primarne energije	Ne postoje podatci o potrošnji primarne energije	Smanjenje potrošnje primarne energije za 11 % do 2030. godine u odnosu na baznu godinu
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,690	10,9	11,6

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
4.5.1. Mjera	Kreiranje povoljnog ambijenta za **energijsku učinkovitost i smanjenje potrošnje finalne energije**	Status izrade i usvajanja zakona	Nepostojanje zakona	Usvojen zakon
		Razina provedbe kampanje i broj osnovanih savjetodavnih centara	Niska razina svijesti o energijskoj učinkovitosti, nepostojanje savjetodavnih centara	Osnovana savjetovališta
		Status usvajanja izmjene Zakona o javnim nabavama	Postojeći Zakon o javnim nabavama ne omogućava zelene nabave	Izmijenjen Zakon o javnim nabavama
		Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o obligacijskim shemama	Usvojen propis o obligacijskim shemama Brčko distrikta BiH
		Status izrade i usvajanja modela	Ne postoji sustavni model za EE javne rasvjete	Urađen i usvojen model
		Postotak kućanskih aparata na tržištu koji imaju *Energy Labelling*	Ne postoji službeni sustav označavanja energijske učinkovitosti na uređajima	Usvojen Pravilnik na Zakon o EE
		Stupanj izrade SECPA-a	Nepostojanje SECAP-a	Urađen i usvojen model
		Stupanj izrade modela	Nepostojanje modela	Usvojen model
		Status usvajanja unaprijeđenog zakona i broj usvojenih pravilnika	Postojeći Zakon o EE nije definirao neke aspekte EE i nedostaju neki pravilnici	Usvojene izmjene i dopune Zakona, usvojeni nedostajući pravilnici
		Status usvajanja i postotak provedbe strategije	Strategija urađena, ali nije usvojena	Usvojena i provedena strategija obnove zgrada
		Stupanj provedbe energetskog audita	Nepostojanje energetskog audita	Proveden energetski audit

		Stupanj uspostavljanja mreže	Nepostojanje mreže	Uspostavljena mreža
		Status imenovanja	Nepostojanje energetskog menadžera	Imenovan energetski menadžer
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,145	0,583	0,729
4.5.2. Mjera	Smanjenje potrošnje primarne energije	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o obveznoj usuglašenosti s *EcoDesignom*	Usvojen propis (Pravilnik na Zakon o EE)
		Status usvajanja sustava poticaja	Ne postoji sveobuhvatan sustav u cijeloj Federaciji BiH	Uveden sustav poticaja
		Postotak smanjenja gubitaka energije u distribuciji toplinske i električne energije	Postojeći gubitci, posebice u distribuciji topline, relativno veliki	Smanjeni gubitci energije
		Status usvajanja unaprijeđenog sustava subvencioniranja kogeneracije	Ne postoje kvote za poticanje kogeneracije	Unaprijeđen postojeći sustav subvencioniranja kogeneracije
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,544	10,3	10,8

4.6. Prioritet	**Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz uvođenje pravednog sustava poticaja**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Postotak udjela OIE u FEC-u	Udio OIE u 2018. 35,97 %	Udio OIE u FEC-u 43,75 % do 2030. godine
		Postotak udjela OIE u proizvodnji električne energije	Električna energija se uvozi u Brčko distriktu BiH, nema značajne proizvodnje	Udio OIE u proizvodnji električne energije 46 % do 2030. (proizvodnja u Brčko distriktu BiH i nabava – uvoz)
		Postotak udjela OIE u transportu	Udio OIE u 2018. ispod 1 %	Udio OIE u transportu 9 % do 2030. godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**

		0,528	9,8	10,4

4.6.1. Mjera	Kreiranje povoljnog ambijenta za obnovljive izvore energije	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade i usvajanja zakona	Postojeći zakon je potrebno ažurirati	Usvojen Zakon o OIE
		Status usvajanja dopunjenog zakona	Postojeći Zakon o OIE ne predviđa poticaje za korištenje OIE za grijanje i hlađenje	Usvojen dopunjen Zakon o OIE koji će poticati korištenje OIE za grijanje i hlađenje
		Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o dokazivanju podrijetla energije	Usvojen propis o dokazivanju podrijetla energije
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,008	0,035	0,044
4.6.2. Mjera	Povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije i u transportu	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status usvajanja zakona	Postojeći zakon ne predviđa poticaje za građansku energiju	Usvojen dopunjen Zakon o OIE
		Status izrade i usvajanja procedura	Postojeće procedure treba ažurirati	Reformirane procedure izdavanja dozvola
		Broj kataloga	Ne postoje katalozi kriterija	Usvojeni katalozi kriterija za sve OIE
		Status usvajanja zakona	Postojeći zakon ne predviđa poticaje za korištenje solarne energije u novim zgradama	Usvojen dopunjen Zakon o OIE
		Status izrade i usvajanja studije	Ne postoji sveobuhvatna analiza	Urađena i usvojena studija
		Status usvajanja modela poticaja	Ne postoji bilo kakav način poticaja za hibridna, električna i *plug-in* putnička vozila	Usvojen model poticaja
		Stupanj izrade i usvajanja propisa	Postojeću Odluku treba ažurirati	Usvajanje propisa – dopune Zakona o OIE

				(kvaliteta tekućih goriva – državna razina)
		Broj kilometara izgrađenih biciklističkih i pješačkih staza	Nedovoljno razvijena infrastruktura	Izgrađena minimalna infrastruktura
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,519	9,8	10,3

4.7. Prioritet	**Smanjenje svjetlosnog zagađenja**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status usvajanja zakonodavnog okvira	Nepostojanje zakonodavnog okvira o svjetlosnom zagađenju	Usvojen zakonodavni okvir
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,027	0,109	0,137

4.7.1. Mjera	Usvajanje zakonodavnog okvira za **reguliranje svjetlosnog zagađenja**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade i usvajanja Pravilnika	Pravilnik predviđen Zakonom o zaštiti okoliša	Urađen i usvojen Pravilnik
		Stupanj realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti za reguliranje svjetlosnog zagađenja	Proveden program jačanja kapaciteta
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,027	0,109	0,137

9.2.5. Kemijska sigurnost i buka

Redni broj i oznaka	**NAZIV**	**INDIKATORI I FINANCIJSKI IZVORI**		
5. Strateški cilj	**Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvalitete života za sve**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Razina učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog	ND	ND

		rukovanja kemijskim proizvodima		
		Postotak stanovnika izloženih buci, prema razredima buke i starosnim skupinama	ND	ND
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,649	1,5	2,1

		Indikatori prioriteta	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
5.1. Prioritet	**Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja kemikalijama u skladu s potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom stečevinom EU iz područja kemijske sigurnosti, te usklađen na svim razinama vlasti u BiH**	Stupanj transpozicije EU zakonodavstva: REACH (Uredba (EU) br. 1907/2006), CLP (Uredba (EU) br. 1272/2008), PIC (Uredba (EU) br. 649/2012), Uredba o POPs (Uredba (EU) br. 2019/1021)	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju EU zakonodavstva (2021.)	Djelomična transpozicija EU zakonodavstva i to: REACH (Uredba (EU) br. 1907/2006), CLP (Uredba (EU) br. 1272/2008), PIC (Uredba (EU) br. 649/2012) i Uredba o POPs (Uredba (EU) br. 2019/1021). (2027.)
		Stupanj transpozicije Uredbe o stavljanju u promet i uporabu biocidnih proizvoda (Uredba (EU) br. 528/2012).	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju Uredbe o stavljanju u promet i uporabi biocidnih proizvoda (2021.)	Djelomična transpozicija Uredbe o stavljanju u promet i uporabi biocidnih proizvoda (Uredba (EU) br. 528/2012) (2025.)
		Stupanj transpozicije Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852) -(2021.)	Djelomična transpozicija Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852) (2026.)
		Stupanj transpozicije EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine/okoliša azbestom	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine/okoliša azbestom (2021.)	Djelomična transpozicija EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine/okoliša azbestom (2026.)
		Stupanj transpozicije Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o supstancama koje	Ne postoji zakonska osniva za transpoziciju Uredbe (EZ) br.	Djelomična transpozicija Uredbe (EZ) br. 1005/2009

		oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluoriranim stakleničkim plinovima	1005/2009 o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluoriranim stakleničkim plinovima (2021.)	o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluoriranim stakleničkim plinovima (2025.)
		Stupanj transpozicije SEVESO III direktive	Ne postoji zakonska osnova za transpoziciju	Djelomična transpozicija SEVESO III direktive (2028.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,208	0	0,208

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
5.1.1. Mjera	Uspostavljanje zakonske osnove za transpoziciju EU zakonodavstva iz području kemijske sigurnosti, te Minamata konvencije	1.1. Status Zakona o kemikalijama	Ne postoji Zakon o kemikalijama	Usvojen Zakon o kemikalijama (2023.)
		1.2. Status podzakonskih akata propisanih Zakonom o kemikalijama (17 pravilnika iz područja kemijske sigurnosti, 2 pravilnika iz području zaštite na radu pri rukovanju s kemikalijama, Popis klasificiranih supstanci i Popis posebno zabrinjavajućih supstanci)	Ne postoje podzakonski akti propisani Zakonom o kemikalijama	Usvojeni podzakonski akti propisani Zakonom o kemikalijama (17 pravilnika iz područja kemijske sigurnosti, 2 pravilnika iz područja zaštite na radu pri rukovanju s kemikalijama, Spisak klasificiranih supstanci i Popis posebno zabrinjavajućih supstanci) (2026.)
		2.1. Status Zakona o biocidima	Ne postoji Zakon o biocidima	Usvojen Zakon o biocidima (2024.)
		2.2. Status podzakonskih akata propisanih Zakonom o biocidima (14 pravilnika)	Ne postoje podzakonski akti propisani Zakonom o biocidima	Usvojeni podzakonski akti propisani Zakonom o biocidima (14 pravilnika) (2026.)

		3. Status podzakonskih akata o zabrani uporabe žive i ograničenju stavljanja na tržište proizvoda koji sadrže živu i spojeve žive	Ne postoji podzakonski akt kojim se osigurava zabrana uporabe žive i ograničava stavljanje na tržište proizvoda koji sadrže živu i spojeve žive	Usvojen podzakonski akt kojim će se osigurati zabrana uporabe žive i ograničiti stavljanje na tržište proizvoda koji sadrže živu i spojeve žive (2025.)
		4. Status podzakonskih akata o zabrani proizvodnje, stavljanja na tržište i uporabe proizvoda koji sadrže azbestna vlakna	Ne postoji podzakonski akt o zabrani proizvodnje, stavljanja na tržište i uporabe proizvoda koji sadrže azbestna vlakna	Usvojen podzakonski akt kojim će se zabraniti proizvodnja, stavljanje na tržište i uporaba proizvoda koji sadrže azbestna vlakna (2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,208	0	0,208
5.1.2. Mjera	Djelomična transpozicija SEVESO III direktive u zakonodavstvo Brčko distrikta BIH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Status zakonske osnove i Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Postoji zakonska osnova (Zakon o zaštiti okoliša) za transpoziciju SEVESO III direktive, ali ne postoji Pravilnik o registru postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Izrađen i objavljen Pravilnik o registru postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance kojim je propisan sadržaj i način vođenja Registra; (2027.)
		1.2. Status Uredbe/Pravilnika o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne supstance	Ne postoji Uredba/Pravilnik, te nije uspostavljen sustav prijave opasnih supstanci i uvjeta skladištenja SEVESO postrojenja	Usvojena Uredba/Pravilnik o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne supstance (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,009	0	0,009
5.1.3. Mjera	Implementacija Montrealskog protokola, Kigali amandmana i djelomična transpozicija Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o tvarima koje oštećuju	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Kompletnost pravnog okvira za	Na snazi je Pravilnik o postepenom	Usvojen Pravilnik o

	ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluoriranim stakleničkim plinovima	implementaciju zahtjeva Kigali amandmana Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluorieanim stakleničkim plinovima u smislu upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač	isključivanju supstanci koje oštećuju ozonski omotač (30/06), te je transpozicija Montrealskog protokola na visokom nivou dok transpozicija Kigali amandmana nije ni započela	upravljanju supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2024.)
		2. Status podzakonskih akata o obrazovanju servisera (u smislu uspostavljanja certificiranja i programa osposobljavanja za poslove i osobe uključene u ugrađivanje, servisiranje, održavanje, popravljanje ili stavljanje izvan pogona opreme F-plinova) i kriterijima za imenovanje centra za obrazovanje servisera	Ne postoji podzakonski akt o obrazovanju servisera i kriterijima za imenovanje centra za obrazovanje servisera	Usvojen propis kojim će se omogućiti obrazovanje servisera i propis kojim će se propisati kriteriji za imenovanje centra za obrazovanje servisera (2024.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0	0

		Indikatori prioriteta	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
5.2. Prioritet	**Uspostavljanje održivog sustava upravljanja kemikalijama i implementacije propisa iz pravne stečevine EU u području kemijske sigurnosti**	Status registracije kemikalija i prometovanja kemikalijama gospodarstvenika Brčko distrikta BiH	Ne postoji sustav registracije kemikalija, čime je onemogućeno ravnopravno prometovanje kemikalijama gospodarstvenika Brčko distrikta BiH u odnosu na gospodarstvenike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH (2021.)	Uspostavljen sustav registracije kemikalija i ravnopravnog prometovanja kemikalijama gospodarstvenika Brčko distrikta BiH u odnosu na gospodarstvenike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH (2027.)
		Status Registra i inventara većih nesreća	Nije uspostavljen Registar i inventar većih nesreća (2021.)	Uspostavljen sustav Registra i inventara većih nesreća (2031.)
		Razina izvještavanja po pitanju	Nije uspostavljeno izvještavanje po	Uspostavljen sustav

		registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu s pravnom stečevinom EU u području upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač	pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu s pravnom stečevinom EU u području upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2021.)	izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu s pravnom stečevinom EU u području upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2028.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,080	0,232	0,312

5.2.1. Mjera	Uspostava registracije kemikalija i biocida, te definiranje uvjeta za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1, Status Inventara kemikalija	Ne postoji Inventar kemikalija	Objavljen i redovito ažuriran Inventar kemikalija (2026.)
		1.2. Registar proizvođača i uvoznika kemikalija	Ne postoji Registar proizvođača i uvoznika kemikalija	Formiran Registar proizvođača i uvoznika kemikalija (2026.)
		2. Status popisa biocida	Ne postoji popis biocida	Objavljen i redovito ažuriran popis biocida (2028.)
		3.1. Plan i program obuke savjetnika za kemikalije i kontinuirane dodatne edukacije	Ne postoji Plan i program obuke savjetnika za kemikalije i kontinuirane dodatne edukacije	Izrađen Plan i program obuke savjetnika za kemikalije i kontinuirane dodatne edukacije (2025.)
		3.2. Status definiranih uvjeta za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije i njihove dužnosti	Ne postoje definirani uvjeti za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije i njihove dužnosti	Propisani uvjeti za obavljanje poslova savjetnika za kemikalije i njihove dužnosti (2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,005	0	0,005

5.2.2. Mjera	Uspostavljanje Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Status Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Ne postoji Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Izrađen i objavljen Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance (2030.)
		1.2. Status prijave opasnih supstanci i uvjeta skladištenja SEVESO postrojenja	Nije uspostavljen sustav prijave opasnih supstanci, njihovih količina i uvjeta skladištenja SEVESO postrojenja	Dostupni podatci o vrsti opasnih supstanci, njihovih količina i prijavljeni rizici po stanje sigurnosti SEVESO postrojenja (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,016	0	0,016
5.2.3. Mjera	Uspostavljanje sustava izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Razina tehničkih uvjeta za unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja	Ne postoje tehnički uvjeti za unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja	Formirana baza podataka/registar uređaja koji sadrži SOOO i zamjenske supstance (2031.)
		2.1. Status plana i programa za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i edukacijskih centara za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja	Ne postoji plan i program za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i nisu imenovani edukacijski centri za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja	Izrađen plan i program i imenovani edukacijski centri za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja (2025.)
		2.2. Stupanj obučenosti servisera	Nije uspostavljena obuka servisera	Obučeni serviseri s certifikatom/uvjerenjem (2031.)
		3. Broj registriranih operatora/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i servisnih radionica	Nema registriranih operatora/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i servisnih radionica	Registrirano 60 % operatora i KGH-uređaja u bazi podataka i 100 % servisnih radionica (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**

		0,058	0,232	0,290

5.3. Prioritet	**Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencije javnih službi u području kemijske sigurnosti**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status Odsjeka (Pododjela) za kemikalije pri Odjelu za zdravstvo i ostale usluge Vlade BD BiH	Nije osnovan Odsjek za kemikalije (2021.)	Osnovan Odsjek (Pododjel) za kemikalije pri Odjelu za zdravstvo i ostale usluge s najmanje jednom zaposlenom osobom isključivo na provedbi zakonodavstva o kemijskim i biocidnim proizvodima (2023.)
		Razina sustava prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH	Nije uspostavljen sustav prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH	Uspostavljen sustav prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH. (2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,258	0,616	0,860

5.3.1. Mjera	Jačanje tehničkih i kadrovskih kapaciteta Vlade Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		a) Status Odsjeka (Pododjela) za kemikalije pri Odjelu za zdravstvo i ostale usluge	Nije osnovan Odsjek za kemikalije	Osnovan Odsjek (Pododjel) za kemikalije pri Odjelu za zdravstvo i ostale usluge; (2023)

		b) Razina ljudskih kapaciteta na poslovima kemijske sigurnosti	Nedovoljan broj raspoloživog osoblja na poslovima primjene budućeg Zakona o kemikalijama i Zakona o biocidima	Najmanje jedna osoba zaposlena isključivo na provedbi zakonodavstva o kemijskim i biocidnim proizvodima (2023.)
		c) Razina tehničkih kapaciteta na poslovima kemijske sigurnosti	Nije uspostavljen informacijski alat za vođenje Integralnog inventara kemikalija	Uspostavljen učinkovit i siguran informacijski alat za učinkovito vođenje Integralnog inventara kemikalija i osigurana IT potpora, koja će bazu održavati i nadograđivati (2024.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,258	0,602	0,860

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
5.3.2. Mjera	Uspostavljanje sustava prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja kemikalijama	a) Status Centra za kontrolu trovanja za BD BiH	Nije formalno imenovana pravna osoba za kontrolu trovanja (CKT)	Izvršeno imenovanje Centra za kontrolu trovanja za BD BiH (2027.)
		a1) Stupanj obučenosti osoblja Centra nadležnog za kontrolu trovanja u slučaju osnivanja vlastitog Centra za kontrolu trovanja za BD BiH	Nizak stupanj obučenosti – nije formalno imenovana pravna osoba za kontrolu trovanja (CKT);	Visok stupanj obučenosti osoblja Centra za kontrolu trovanja (2026.)
		b) Broj sastanaka između imenovane osobe MCP-a i predstavnika entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja	Nema sastanaka – nije formalno imenovana pravna osoba za kontrolu trovanja (CKT)	Održan najmanje jedan sastanak na godišnjoj razini od 2027. godine između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja uz prisustvo predstavnika MCP-a (2031.)

		Proračun (milijun KM)	Ostali izvori (milijun KM)	Ukupno (milijun KM)
		0	0,013	0,013

		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
5.4. Prioritet	**Unaprjeđenje znanja korisnika kemikalija i biocida i opće javnosti u području upravljanja kemikalijama**	Učestalost oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima za 20 % do 2030. godine	Nema podataka (2021.)	Smanjena razina učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima za 20 % (2030.)
		Status inspekcijskog nadzora u području upravljanja khemikalijama i biocidima	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama i biocidima (2021.)	Uspostavljen inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama i biocidima (2024.)
		Broj prekršajnih naloga koji uključuju uzrok u području khemikalija i biocida	Nema podataka jer nije uspostavljen inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama i biocidima (2021.)	Broj prekršajnih naloga, unaprjeđenjem znanja korisnika kemikalija i biocida, svesti na prihvatljivu razinu (u usporedbi s okruženjem) (2032.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,014	0,096	0,110

		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
5.4.1. Mjera	Smanjenje razine učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima	1. Status prikupljanja podataka o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima, podijeljen po	Ne prikupljaju se podatci o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima, podijeljeni	Uspostavljena nova metodologija izrade statističkog izvješća objavljenog u Statističkom

		rodnim i starosnim skupinama	po rodnim i starosnim skupinama	godišnjaku koji će uključiti podatke o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja kemijskim proizvodima, podijeljen po rodnim i starosnim skupinama (2024.)
		2.1. Broj kampanja nadležne institutcije koja će upućivati na štetno djelovanje pojedinih kemikalija i kemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Ne postoje kampanje niti zakonski okvir	Jedna kampanja tijekom kalendarske godine (počevši od 2022. godine) Odjela za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH koja će upućivati na štetno djelovanje pojedinih kemikalija i kemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva (2031.)
		2.2. Broj zajedničkih kampanja nadležnih entitetskih/distriktskih ministarstava i Inspektorata (Republika Srpska, Federacija BiH i Brčko distrikta BiH) o rizicima koji proizlaze iz uporabe kemikalija, radi zaštite zdravlja ljudi, uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Ne postoje kampanje niti zakonski okvir	Jedna zajednička kampanja tijekom tri kalendarske godine nadležnih entitetskih/distriktskih ministarstava i Inspektorata (počevši od 2023. godine) o rizicima koji proizlaze iz uporabe kemikalija, radi zaštite zdravlja ljudi, uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva

				(2031.)
		3.1. Status odluke o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre kojim bi se podržale aktivnosti u području kemijske sigurnosti	Ne postoji odluka	Donesena odluka o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre kojim bi se podržale aktivnosti u području kemijske sigurnosti (2023.)
		3.2. Status javnog poziva za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre na temu podizanja svijesti stanovništva o kemijskoj sigurnosti	Nije raspisan javni poziv	Raspisan javni poziv na godišnjoj razini (počevši od 2024. godine) za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacijske centre na temu podizanja svijesti stanovništva o kemijskoj sigurnosti (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,010	0,096	0,107
5.4.2. Mjera	Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u području upravljanja kemikalijama i biocidima	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Status inspekcijskog nadzora u području upravljanja kemikalijama i biocidima	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama i biocidima	Uspostavljen inspekcijski nadzor u području upravljanja kemikalijama i biocidima (2024.)
		1.2. Sustav praćenja broja prekršajnih naloga u području kemikalija i biocida	Nema prekršajnih naloga u području kemikalija i biocida jer nije uspostavljen inspekcijski nadzor	Uspostavljen Registar prekršajnih naloga u području upravljanja kemikalijama radi praćenja broja i uzroka prekršajnih naloga (2031.)
		2. Status održavanja dodatnih obuka osoba zaduženih za pravilno	Ne postoje obuke	Izvršene kontinuirane i dodatne obuke osoba

		upravljanje kemikalijama		zaduženih za pravilno upravljanje kemikalijama (savjetnika za kemikalije) po Planu i programu obuke savjetnika za kemikalije (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,003	0	0,003

5.5. Prioritet	**Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasne institucionalne nadležnosti kojima se regulira pravna stečevina EU iz područja buke u okolišu**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ	Nije uspostavljen zakonodavni okvir i institucionalna nadležnost o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ (2021.)	Uspostavljen zakonodavni okvir i institucionalna nadležnost o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u okolišu uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,025	0	0,025

5.5.1. Mjera	Uspostavljanje zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u okoliš uzrokovane opremom za uporabu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status Zakona o zaštiti od buke	Ne postoji Zakon o zaštiti od buke	Usvojen Zakon o zaštiti od buke s jasnim institucionalnim nadležnostima, a u skladu sa zahtjevima Direktive 2002/49/EZ (2024.)

		2. Status podzakonskih akata koji proizlaze iz Zakona o zaštiti od buke	Ne postoje podzakonski akti	Usvojeni podzakonski akti koji proizlaze iz Zakona o zaštiti od buke (2026.)
		3. Status podzakonskih akata vezanih za emisiju buke u okoliš uzrokovanu opremom za uporabu na otvorenom	Ne postoje podzakonski akti	Usvojeni podzakonski akti vezani za emisiju buke u okoliš uzrokovanu opremom za uporabu na otvorenom (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,025	0	0,025

5.6. Prioritet	**Unaprijeđeno strateško planiranje i monitoring buke u području okoliša**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status strateške karte buke za petogodišnje razdoblje	Ne postoji izrađena strateška karta buke za petogodišnje razdoblje (2021.)	Izrađena strateška karta buke za petogodišnje razdoblje (2027.)
		Status Akcijskog plana upravljanja bukom za petogodišnje razdoblje	Ne postoji Akcijski plan upravljanja bukom za petogodišnje razdoblje (2021.)	Izrađen Akcijski plan upravljanja bukom za petogodišnje razdoblje (2029.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,053	0,212	0,265

5.6.1. Mjera	Izrada karata buke i akcijskih planova upravljanja bukom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Broj i dužina cestovnih dionica s više od 3 milijuna prijelaza godišnje	Nije poznat službeni broj i dužina cestovnih dionica s više od 3 milijuna prijelaza godišnje	Analizom cestovnog prometa utvrđen službeni broj i dužina cestovnih dionica s više od 3 milijuna prijelaza godišnje u cilju postavljanja prioriteta u izradi karata buke (2025.)

		1.2. Broj stanovnika izloženih većim razinama buke	Ne postoje službeni podatci; Brčko distrikt BiH po posljednjem popisu stanovništa ima 83.516 stanovnika, te ne podliježe obvezi izrade karte buke na temelju broja stanovnika u aglomeraciji (> 100000)	Izvršena i javno objavljena procjena broja stanovnika izloženih većim razinama buke, prema razredima buke i starosnim skupinama (2026.)
		1.3. Karta buke za naseljena područja grada Brčkog	Ne postoji karta buke	Izrađena karta buke za analizom odabrana urbana područja Brčkog (2026.)
		1.4. Karte buke za dionice cestovnog prometa	Ne postoje karte buke za dionice cestovnog prometa	Izrađene karte buke za analizom odabrane dionice cestovnog i željezničkog prometa (2027.)
		2. Akcijskii planovi upravljanja bukom za petogodišnje razdoblje	Ne postoje Akcijskii planovi upravljanja bukom	Izrađeni Akcijski planovi upravljanja bukom za petogodišnje razdoblje, a koji će se zasnivati na ulaznim podatcima i rezultatima strateških karata buke (2029.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,053	0,212	0,265

5.7. Prioritet	**Unaprjeđenje znanja javnosti o negativnim utjecajima buke, upravljanju bukom u okolišu, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama s povećanim razinama buke	Nema informirsanja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama s povećanim razinama buke (2021.)	Uspostavljen mehanizam i način informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama s povećanim razinama buke (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,203	0,203

		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
5.7.1. Mjera	Uspostavljanje mehanizama i načina informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama s povećanim razinama buke	1. Status informacijskog sustava koji će pored grafičkog (GIS zasnovanog) prikaza karata buke sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci po određenim razredima i dobnim skupinama stanovništva	Nije uspostavljen informacijski sustav	Izrađen jedinstveni informatički sustav prezentacije karte buke (GIS zasnovanog) koji će sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim skupinama stanovništva (2027.)
		2.1. Broj sprovedenih kampanja o štetnosti buke na zdravlje od strane nadležnih institucija	Kampanje se ne sprovode	Organizirana kampanja o štetnosti buke, minimalno jedna u razdoblju od pet godina, od strane nadležnih institucija (2031.)
		2.2. Broj kampanja na razini zdravstvenih institucija o rizicima utjecaja buke na zdravlje, kao i preventivnim mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Kampanje se ne sprovode	Provedene najmanje dvije kampanje na razini zdravstvenih institucija o rizicima utjecaja buke na zdravlje, kao i preventivnim mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva (2031.)
		3. Status odluke o dodjeljivanju granta za projekte podizanja svijesti javnosti u području buke u okolišu	Ne postoji odluka	Usvojena odluka o dodjeljivanju granta za projekte podizanja svijesti javnosti u području buke u okolišu namijenjenog za

				nevladine organizacije, udruge građana i sl. (2031.)
		4. Broj displeja uz prometnice u gradskom području za trenutačno mjerenje i prikazivanje razine buke	Ne postoje postavljeni displeji	Postavljeni displeji za prikaz izmjerene trenutačne buke na najprometnijim prometnicama i u blizini vrtića, škola i bolnice (2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,203	0,203

5.8. Prioritet	**Unaprjeđenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u području upravljanja bukom**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Razina tehničkih kapaciteta i kompetencija nadležnih institucija u području upravljanja bukom	Nedovoljni tehnički kapaciteti i kompetencije nadležnih institucija u području upravljanja bukom (2021.)	Unaprijeđeni tehnički kapaciteti i kompetencije nadležnih institucija u području upravljanja bukom (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,163	0,163

5.8.1. Mjera	Uspostavljanje mehanizama i načina informiranja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama s povećanim razinama buke	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Razina stečenog iskustva i znanja u strateškom mapiranju buke u dijelovima grada ili uz neku od prometnica	Nedostaje iskustvo i znanje u strateškom mapiranju buke u dijelovima grada ili uz neku od prometnica	Sproveden pilot-projekt strateškog mapiranja buke u dijelovima grada, kao i uz neku od glavnih prometnica radi stjecanja stručnih i tehničkih kompetencija (2026.)
		2. Status plana i programa obuke javnih službenika u području buke u	Ne postoji plan i program obuke javnih službenika u području buke u	Organizirana i izvršena obuka po usvojenom planu

		okolišu	okolišu	i programu obuke javnih službenika u području buke u okolišu (2024.)
		3. Status inspekcijskog nadzora u području buke u okolišu	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u području buke u okolišu	Uspostavljen inspekcijski nadzor u području buke u okolišu (2024.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,163	0,163

9.2.6. Održivo upravljanje resursima

Redni broj i oznaka	**NAZIV**	**INDIKATORI I FINANCIJSKI IZVORI**		
6. Strateški cilj	**Osiguravanje održivog korištenja prirodnih resursa**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Postotak površine pod šumama posebne namjene	Pod šumama posebne namjene nalazi se mali postotak šuma u vlasništvu Brčko distrikta BiH (2021.)	Povećana površina pod šumama posebne namjene do 5 % od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta Brčko distrikta BiH do 2030. godine
		Stupanj uspostave sustav za održivo upravljanje zemljištem i dostizanja neutralnosti degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji stupanj uspostave sustava za održivo upravljanje zemljištem u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućoj razini	Uspostavljen sustav za zaštitu, uređenje, korištenje, monitoring i unaprjeđenje kvalitete zemljišta do 2030. godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		1,8	9,6	11,5

6.1. Prioritet	**Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa,**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj ažurnosti zakonskog i strateškog okvira za održivo	Zakonski i strateški okvir za održivo upravljanje šumama i šumskim	Kreiran unaprijeđen zakonski i strateški okvir za

	kao i integracije rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena	upravljanje šumama i šumskim resursima	resursima nije u dovoljnoj mjeri ažuriran kada je u pitanju održivo upravljanje šumama i šumskim resursima	održivo upravljanje šumama i šumskim resursima do 2025. godine
		Postotak površine pod šumama posebne namjene	Pod šumama posebne namjene nalazi se mali postotak šuma u vlasništvu Brčko distrikta BiH (2021.)	Povećana površina pod šumama posebne namjene do 5 % od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta Brčko distrikta BiH do 2030. godine
		Status institucionalnog okvira za održivo gospodarenje šumskim resursima u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji status institucionalnog okvira za održivo gospodarenje šumskim resursima nije na zadovoljavajućoj razini (2021.)	Uspostavljen operativni institucionalni okvir za održivo gospodarenje šumskim resursima u Brčko distriktu BiH do 2031. godine
		Status monitoringa zdravstvenog stanja šuma Brčko distrikta BiH	Na području Brčko distrikta BiH ne postoji sustavno i funkcionalno praćenje zdravstvenog stanja šuma (2021.)	Uspostavljen funkcionalan redoviti monitoring zdravstvenog stanja šuma do 2025. godine
		Površina šuma zahvaćena požarima u Brčko distriktu BiH (ha)	Za proteklo razdoblje u Brčko distriktu BiH registriran je broj od 9 požara, opožareno 156,73 ha svih šuma. Svi registrirani požari bili su prizemni i utvrđena je šteta u iznosu od 1.350.230 KM (Izvor: Šumskogospodarska osnova za šume u vlasništvu Brčko distrikta BiH s rokom važenja od 01. 01. 2021. do 31. 12. 2030.)	Osigurana povećana prohodnost šuma, šume Brčko distrikta BiH kapacitirane za rano otkrivanje i sprječavanje požara, za najmanje 50 % u odnosu na sadašnje stanje do 2026. godine
		Površina (u postotcima i u ha) pod visokim šumama u Brčko distriktu BiH	Ukupna površina izdanačkih šuma za ŠGP. Brčko distrikt BiH iznosi 989,42 ha, od toga neminirana površina iznosi 871,67 ha, a minirana 117,75 ha. Goleti	Povećan udio visokih šuma u Brčko distriktu BiH za 20 % i pošumljeno 10 % sadašnjih goleti Brčko distrikta BiH do 2030.

			zauzimaju 6,41 ha (Izvor: Šumskogospodarska osnova za šume u vlasništvu Brčko distrikta BiH s rokom važenja od 01. 01. 2021. do 31. 12. 2030.)	godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,278	2,5	2,7

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
6.1.1. Mjera	Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama	1. Status podzakonskih akata	Brčko distrikt BiH nema podzakonske akte kojima se propisuje sadržaj i način izrade šumskogospodarskih osnova za privatne i državne šume na principima multifunkcionalnosti i zaštite biodiverziteta, obuhvat i metodologija monitoringa zdravstvenog stanja šuma, praćenje indikatora održivog korištenja šuma i izvještavanje, izdavanje licenci za sakupljače nedrvnih šumskih proizvoda	Usvojeni inovirani i novi podzakonski akti (2025.)
		2. Status izrade Šumarskog programa i Akcijskog plana	Brčko distrikt BiH nema izrađen šumarski program i Akcijski plan	Usvojen Šumarski program i usvojen Akcijski plan (2023.)
		3. Status postojanja principa i kriterija održivog upravljanja šumama	Brčko distrikt BiH nije utvrdio principe i kriterije održivog upravljanja, osjetljive na pitanja društvene nejednakosti, slijedom EU strategije za šume, Europskog zelenog plana i mape puta	Principi i kriteriji usvojeni i provedena obuka osoblja Odjela za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, te šumskih uprava za primjenu principa u strateško-planski okvir (2023.)

		4. Status izrade Strategije održivog upravljanja šumskim resursima Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema Strategiju održivog upravljanja šumskim resursima	Usvojena Strategija održivog upravljanja šumskim resursima (2025.)
		5. Status sustava monitoringa u šumarstvu Brčko distrikta BiH	Provođenje monitoringa u šumarstvu Brčko distrikta BiH nije na zadovoljavajućoj razini. Za sada se provodi monitoring samo za prvu razinu	Unaprijeđen sustav monitoringa šuma i šumskog zemljišta s obuhvaćenim indikatorima za drugu razinu (2030.)
		6.. Status nove metodologije izrade šumskogospodarskih osnova	Sadašnja metodologija izrade šumskogospodarskih osnova nije zadovoljavajuća, s aspekta znanja i vještina za planiranje po ostalim šumskim funkcijama, planiranje korištenja biomase i ostalih šumskih proizvoda, kao i zaštitne uloge šuma	Provedena obuka osoblja nadležnog za upravljanje šumskim resursima, u Odjelu za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, te u projektantskim kućama za primjenu metodologije. Urađena 1 šumskogospodarska osnova, po novoj metodologiji, u jednoj gospodarskoj jedninici ŠGP Brčko distrikta BiH kao (demonstrativni) pilot-projekt (2025.)
		7. Status primjene nove metodologije i broj gospodarskih jedinica ŠGP Brčko distrikta BiH u kojim je primijenjena	Ni u jednoj gospodarsoj jedinici ŠGP-a nije primijenjena nova metodologija (0)	Izvršena obuka vlasnika privatnih šuma i demonstrirana primjena nove metodologije u obje (2) gospodarske jedinice ŠGP-a Brčko distrikta BiH
		8. Status postojanja pravnog akta za proglašenje šuma posebne namjene	Brčko distrikt BiH još uvijek nema usvojen pravni akt o proglašenju šuma za šume posebne namjene	Usvojen pravni akt (2026.)
		9. Status proglašenja šuma za šume posebne namjene	U Brčko distriktu BiH još uvijek nema izdvojene šume posebne namjene	5 % šuma Brčko distrikta BiH proglašeno šumama posebne namjene (2030.)

		10. Status postojanja Pravilnika za monitoring zdravstvenog stanja šuma	Nije još uvijek izrađen Pravilnik o metodologiji uzorkovanja za monitoring zdravstvenog stanja šuma u Brčko distriktu BiH	Donesen (usvojen) metodološki Pravilnik i utvrđena mreža monitoring točaka (2023.)
		11. Status obuke za vršenje monitoringa zdravstvenog stanja šuma	Osoblje zaposleno, a nadležno za vršenje monitoringa zdravstvenog stanja šuma u gospodarskim jedinicama nema još uvijek dovoljno znanja	Izvršena obuka gospodarskih jedinica (G.J.) ŠGP-a Brčko distrikta BiH o vršenju monitoringa u skladu s usvojenom metodologijom (2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,094	0,854	0,949
6.1.2. Mjera	Povećanje prohodnosti šuma, kapacitiranje šumskih gospodarstava za rano otkrivanje i sprječavanje požara. Smanjenje broja požara i opožarene površine u šumama za 50 % do 2026. godine u odnosu na sadašnje stanje	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status izrade planova izgradnje protupožarnih prosjeka	Nema izrađenih i usvojenih planova izgradnje protupožarnih prosjeka za šume Brčko distrikta BiH	Urađeni i usvojeni planovi izgradnje protupožarnih prosjeka s elementima šumskih puteva za područja obje gospodarske jedinice ŠGP-a Brčko distrikta BiH (2023.)
		2. Status postojanja protupožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema zadovoljavajuću razinu izgradnje protupožarnih prosjeka u šumama	Na području obje gospodarske jedinice ŠGP-a Brčko distrikta BiH izgrađeni prosjeci s elementima šumskih puteva (2026.)
		3. Status opremljenosti gospodarskih jedinica ŠGP-a Brčko distrikta BiH za izradu protupožarnih prosjeka	Gospodarske jedinice ŠGP-a Brčko distrikta BiH nisu dovoljno opremljene za izradu protupožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH	Gospodarske jedinice ŠGP Brčko distrikta BiH opremljene vozilima i alatima za sječu stabala i izradu protupožarnih prosjeka (2025.)
		4. Status postojanja informativnih	Sadašnji status postavljenih	Na području obje

		panoa i oznaka upozorenja za sprječavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH	informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprječavanje požara, u svim šumama, nije na zadovoljavajućoj razini	gospodarske jedinice (G.J.) ŠGP-a Brčko distrikta BiH postavljeni informativni panoi i oznake upozorenja za sprječavanje požara (2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,130	1,1	1,3
6.1.3. Mjera	Povećanje površine i produktivnosti visokih šuma	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status postojanja plana pošumljavanja izdanačkih šuma	Ne postoji izrađen i usvojen plan pošumljavanja u cilju povećanja udjela visokih šuma u Brčko distriktu BiH. Izdanačke šume zauzimaju oko 982,42 ha u obje gospodarske jedinice ŠGP-a Brčko distrikta BiH, dok visoke šume zauzimaju tek nešto veću površinu (1149,03 ha)	Usvojen Akcijski plan pošumljavanja u Brčko distriktu BiH (2022. – 2030.), povećana površina visokih šuma za 20 % do 2030. godine (2030.)
		2. Status postojanja rodno osjetljivog plana pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađen rodno osjetljiv plan pošumljavanja goleti	Usvojen rodno osjetljiv plan pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH (2024.)
		3. Status opremljenosti gospodarskih jedinica ŠGP-a Brčko distrikta BiH za izradu protupožarnih prosjeka	U Brčko distriktu BiH ima 78,19 ha goleti unutar pojasa šuma. Gospodarske jedinice ŠGP-a i privatni šumovlasnici nedovoljno rade na pošumljavanju postojećih goleti u Brčko distriktu BiH	Pošumljeno 10 % sadašnjih goleti u Brčko distriktu BiH do 2030. godine (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,045	0,413	0,459
6.1.4. Mjera	Uspostavljanje informacijskog sustava o šumama Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

		1. Status informacijskog sustava o šumama (ISŠ), usklađenog s Šumarskim informacijskim sustavom EU (FISE)	Dio informacijskog sustava je već razvijen, ali treba nastaviti rad i usklađivanje strukture sa Šumarskim informacijskim sustavom EU (FISE)	Uspostavljen usklađeni informacijski sustav o šumama (ISŠ) Brčko distrikta BiH (2024.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,007	0,070	0,078

6.2. Prioritet	**Unaprjeđenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH	Strateški i zakonski okvir koji tretira problematiku ostalih proizvoda šuma u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućoj razini, stoga ne osigurava ekonomsku korist za vlasnike, lokalnu zajednicu i korisnike šume	Uspostavljen sustav kontrole sakupljanja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda do 2026. godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,042	0,168	0,210

6.2.1. Mjera	Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje ostalim šumskim proizvodima	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status Registra sakupljača OŠP-a	Ljekovito, jestivo i aromatično bilje i drugi ostali šumski proizvodi eksploatiraju se bez dovoljnih saznanja o njihovom stanju, raspoloživosti, ugroženosti i statusu zaštićenosti vrsta (ključnih strana u lancu branja, otkupa i prodaje)	Uspostavljen Registar (2025.)
		2. Status izrade plana certifikacije korištenja ostalih šumskih proizvoda (OŠP)	Plan certifikacije ostalih šumskih proizvoda nije izrađen	Usvojen Akcijski plan (2025.)
		3. Status uspostave sustava	Još uvijek ne postoji sustav	Uspostavljen funkcionalan

		certifikacije ostalih šumskih proizvoda	certifikacije sakupljača i izvoznika u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda	sustav certifikacije branja i sakupljanja ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH. Potencijalni korisnici sustava upoznati s pravilima, kriterijima i postupcima certifikacije. Od 2026. berba (sakupljanje) ostalih šumskih proizvoda sprovodi se na održiv način. Uključene i žene u ove aktivnosti (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,042	0,168	0,210

6.3. Prioritet	**Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH	Sadašnji status zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućoj razini	Uspostavljen i usklađen institucionalni, regulatorni i planski okvir za uspostavu lovišta, upravljanje populacijom i planski uzgoj divljači do 2026. godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,264	0,360	0,624

6.3.1. Mjera	Uspostavljanje usklađenog institucionalnog, regulatornog i planskog okvira za uspostavu lovišta, upravljanje populacijom i održivo upravljanje lovnom divljači	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status zakonskih propisa o lovstvu usklađenih s EU direktivama i međunarodnim sporazumima iz	Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH nije usklađen s EU direktivama i međunarodnim sporazumima iz	Usvojen revidirani Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH s podzakonskim aktima

		područja biodiverziteta	područja biodiverziteta	(2023.)
		2. Status kategorizacije, ustanovljenja i dodjele lovišta na korištenje	Kategorizacija, ustanovljenje i dodjela lovišta na korištenje u Brčko distriktu BiH nisu izvršeni	Ustanovljena lovišta u Brčko distriktu BiH i dodijeljena na korištenje u skladu sa Zakonom (2024.)
		3. Status postojanja stručne službe za nadzor i provedbu zakonskih i planskih mjera	Stručna služba za nadzor i provedbu zakonskih i planskih mjera nije uspostavljena u lovištima Brčko distrikta BiH	Uspostavljena stručna služba u svim lovištima, za nadzor nad provedbom zakonskih mjera (2025.)
		4. Status postojanja planova za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa	U Brčko distriktu BiH nije uspostavljen planski pristup za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa	Usvojeni planovi za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa, usklađeni s istim planovima za Republiku Srpsku i Federaciju BiH (2025.)
		5. Status postojanja lovnih osnova lovnih područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu s konvencijama i EU direktivama	U Brčko distriktu BiH lovne osnove, za gospodarsko-lovna područja, nisu izrađene tako da uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu s konvencijama i EU direktivama iz područja biodiverziteta	Urađene i donesene lovne osnove za sva gospodarsko-lovna područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu s međunarodnim sporazumima (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,224	0	0,224
6.3.2. Mjera	Uspostavljanje informacijskog sustava u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status uspostave informacijskog sustava u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH	Informacioni sistem o lovstvu Brčko distrikta BiH BiH nije uspostavljen	Uspostavljen informacioni sistem u sektoru lovstva u Brčko distriktu BiH (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,040	0,360	0,400

		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
6.4. Prioritet	**Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način**	Status zakonskog okvira i njegova usklađenost s pravnom stečevinom EU, kada je u pitanju upravljanje ribljim fondom u Brčko distriktu BiH na održiv način	Neusklađeni zakoni i podzakonski akti s pravnom stečevinom EU i međunarodnim direktivama u području korištenja i upravljanja ribljim fondom u Brčko distriktu BiH na održiv način	Kreirana zakonska regulativa u području akvakulture u Brčko distriktu BiH, te unaprijeđen sustav planiranja i upravljanja ribljim fondom do 2031. godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,141	0,566	0,708

		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
6.4.1. Mjera	Unaprjeđenje zakonskog okvira za održivi razvoj sektora ribarstva, koji će biti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i omogućiti održivo korištenje i upravljanje ribljim fondom Brčko distrikta BiH	1. Status postojanja zakona o slatkovodnom ribarstvu usuglašenog s pravnom stečevinom EU i sa zakonom iz područja voda i zahtjevima iz međunarodnih konvencija i EU direktiva iz područja ribarstva i biodiverziteta	Postojeći Zakon o slatkovodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH nije usklađen s pravnom stečevinom EU, te sa zakonom iz područja voda i zahtjevima iz međunarodnih konvencija i EU direktiva iz područja biodiverziteta	Usvojena zakonska regulativa o slatkovodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH usuglašena s pravnom stečevinom EU, te sa zakonom iz područja voda (2024.)
		2. Status postojanja Strategije održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađenu Strategiju održivog razvoja ribarstva	Usvojena Strategija održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH (2023.)
		3. Status postojanja ribolovne osnove	Brčko distrikt BiH nema izrađenu ribolovnu osnovu	Usvojena osnova (2024.)
		4. Status postojanja Pravilnika	Brčko distrikt BiH nema izrađen Pravilnik i ribolovne osnove se izrađuju usklađeno s novim Zakonom o slatkovodnom ribarstvu	Usvojen Pravilnik i ribolovne osnove se izrađuju usklađeno s novim Zakonom o slatkovodnom ribarstvu (2024.)
		5. Status postojanja Registra plovila rijekom Savom	Brčko distrikt BiH nema izrađen Registar plovila rijekom Savom	Izrađen Registar plovila rijekom Savom (2025.)

		6. Status postojanja sustava za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba	Brčko distrikt BiH nema uspostavljen sustav za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba	Uspostavljen sustav za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba (2025.)
		7. Status modela statističkog praćenja gospodarstava s uzgojem slatkovodne ribe prema usvojenoj metodologiji za BiH	Brčko distrikt BiH ima određena statistička praćenja i izvještavanja, ali još nema izrađen i usvojen model statističkog praćenja gospodarstava s uzgojem slatkovodne ribe prema usvojenoj metodologiji za BiH	Usvojen model statističkog praćenja gospodarstava s uzgojem slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH (2025.)
		8. Status izvještavanja indikatora iz područja ribarstva Brčko distrikta BiH sukladno SDG-u	Brčko distrikt BiH ima Agenciju za statistiku BiH, podružnica/ekspozitura Brčko distrikta BiH, koja izvodi određena izvještavanja, ali treba pratiti i izvještavati indikatore iz područja ribarstva, sukladno SDG-u	Agencija za statistiku BiH, podružnica/ekspozitura Brčko distrikta BiH prati i izvještava indikatore iz područja ribarstva, u skladu s domaćim zakonima i međunarodnim sporazumima i sukladno SDG-u (2031.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,083	0,332	0,415
6.4.2. Mjera	Uspostavljanje informacijskog sustava o ribarstvu Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status uspostave informacijskog sustava o ribarstvu Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema ustanovljen informacijski sustav o ribarstvu	Uspostavljen informacijski sustav u sektoru ribarstva u Brčko distriktu BiH (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,058	0,234	0,293

6.5. Prioritet	**Unaprjeđenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

	zemljišnim resursima	Stupanj uspostave sustava za održivo upravljanje zemljištem i dostizanja neutralnosti degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji stupanj uspostave sustava za održivo upravljanje zemljištem u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućoj razini	Uspostavljen sustav za zaštitu, uređenje, korištenje, monitoring i unaprjeđenje kvalitete zemljišta do 2030. godine
		Postotak teritorija Brčko distrikta BiH kontaminiranog zemljišta minama	U Brčko distriktu ima oko 13,11 km^2 miniranih površina (MES i NUS), što čini 2,66 % ukupnog teritorija Brčko distrikta BiH	Izvršeno potpuno demineriranje zemljišta na cjelokupnom (100 %) teritoriju Brčko distrikta BiH do 2030. godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		1	5,7	6,8

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
6.5.1. Mjera	Stvaranje zakonskog i institucionalnog okvira za integralnu zaštitu zemljišta, usvajanje metoda, mjerenja i indikatora za održivo upravljanje zemljištem, dostizanje neutralnosti degradacije zemljišta, do 2030. godine	1. Status postojanja zakonskog okvira za cjelovitu zaštitu zemljišta	U Brčko distriktu BiH zemljište se štiti različitim zakonima, u ovisnosti o vrsti zemljišta: kroz zakone iz područja poljoprivrede, šumarstva, prostornog uređenja i građenja. Cjeloviti zakonski okvir kojim se uređuje zaštita zemljišta u cjelini još uvijek ne postoji	Usvojen Zakon o zaštiti zemljišta i podzakonski akti (2026.)
		2. Status postojanja Plana monitoringa zemljišta	Brčko distrikt BiH nema izrađen i usvojen Plan monitoringa zemljišta	Usvojen Plan monitoringa zemljišta (2026.)
		3. Status uspostave mreže monitoring mjesta zemljišta u Brčko distriktu BiH	Brčko distrikt BiH nema uspostavljene mreže lokacija (mjesta) za trajni monitoring stanja zemljišta	Uspostavljena mreža monitoringa zemljišta (2026.)
		4. Status postojanja Osnove zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađenu Osnovu zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH	Usvojena od Vlade Brčko distrikta BiH Osnova zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog

				zemljišta Brčko distrikta BiH (2026.)
		5. Status postojanja Strategije održivog upravljanja zemljištem	Brčko distrikt BiH nema izrađenu Strategiju održivog upravljanja zemljištem	Usvojena Strategija održivog upravljanja zemljištem (2026.)
		6. Status uspostave katastara degradiranih površina za cijeli teritorij Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema uspostavljen katastar degradiranih površina za cijeli teritorij Brčko distrikta BiH	Uspostavljen katastar degradiranih površina za cijeli teritorij Brčko distrikta BiH (2024.)
		7. Status postojanja Akcijskog plana s procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljavanje kriterija za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih… *gender*)	Brčko distrikt BiH nema izrađen Akcijski plan s procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljene kriterije za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih… *gender*)	Usvojen Akcijski plan s procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljeni kriteriji za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih… *gender*) (2026.)
		8. Status sanacije degradiranih površina na teritoriju Brčko distrikta BiH, dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH	U Brčko distriktu BiH nije izvršena sanacija degradiranih površina na oko 500 ha degradiranih površina na teritoriju Brčko distrikta BiH, nije dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH	Izvršena sanacija degradiranih površina na oko 500 ha degradiranih površina na teritoriju Brčko distrikta BiH, dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH (2030.)
		9. Status postojanja metoda mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa	Brčko distrikt BiH nema izrađene metodologije za mjerenja i pokazatelje za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa	Usvojene metode mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa (2025.)

		10. Status usklađenosti zakonske regulative (zakoni i podzakonski akti) za očuvanje zemljišta viših bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo	U Brčko distriktu BiH nije još uvijek usklađena zakonska regulativa (zakoni i podzakonski akti), niti je osigurano i očuvanje zemljišta vrednijih bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo	Usklađena zakonska regulativa (zakoni i podzakonski akti) i očuvana zemljišta boljih bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,273	2,4	2,7
6.5.2. Mjera	Deminiranje zemljišta	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status deminiranosti zemljišta u Brčko distriktu BiH	Procjenjuje se da u Brčko distriktu ima oko 13,11 km^2 sumnjivih miniranih površina, što čini 2,66 % ukupnog teritorija Brčko distrikta BiH, vidjeti „Izvješće o protuminskom djelovanju za 2019. godinu“ (Centar za uklanjanje mina u BiH, 2019.) U Strategiji razvoja Brčko distrikta BiH 2021. – 2027., Nacrt, navodi se drugačiji podatak – površine od oko 502,22 ha ili oko 1,01 % teritorija Brčko distrikta BiH koji je kontaminiran s MES-om i NUS-om	Izvršiti 100 % deminiranje zemljišta Brčko distrikta BiH (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,823	3,2	4,1

6.6. Prioritet	**Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz područja šumarstva, lovstva, ribolova**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

		Status opremljenosti čuvarskih službi iz područja šumarstva, lovstva i ribolova	Sadašnji status opremljenosti čuvarskih službi iz područja šumarstva, lovstva i ribolova nije na zadovoljavajućoj razini	Čuvarske službe modernizirane, mobilne i opremljene (moderne tehnologije i ljudstvo) za učinkovito vršenje čuvarskog nadzora. Uspostavljen je učinkovit sustav za prevenciju i smanjenje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribolova za 30 %, do 2027. godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,208	0,208

6.6.1. Mjera	Unaprjeđenje čuvarskih službi da budu modernizirane, mobilne i kapacitirane (moderne tehnologije i ljudstvo) za učinkovito obavljanje čuvarskog nadzora nad prirodnim resursima. Uspostavljanje učinkovitog sustava za smanjenje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribarstva za 30 %	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status opremljenosti čuvarskih službi	Čuvarske službe još uvijek nisu opremljene suvremenom opremom za učinkovito obavljanje čuvarskog nadzora nad prirodnim resursima	Oprema nabavljena i postavljena (2025.)
		Razina obučenosti čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i učinkovitom vršenju čuvarskog nadzora	Još uvijek je niska razina obučenosti čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i učinkovitom vršenju čuvarskog nadzora	Izvršena obuka (2026.)
		Razina obučenosti čuvarskih službi o suvremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa	Još uvijek je niska razina obučenosti čuvarskih službi o suvremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa	Izvršena obuka (2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**

		0	0,208	0,208

6.7. Prioritet	**Uspostavljanje sustava održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status okvira za održivu eksploataciju i korištenje mineralnih sirovina u Brčko distriktu BiH	Potpuno odsustvo strategije u odnosu na osiguravanje mineralnih sirovina bitnih za ekonomiju Brčko distrikta BiH	Uspostavljen sveobuhvatan (strateški i zakonski) okvir za održivu eksploataciju i korištenje mineralnih sirovina do 2024. godine
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,035	0,082	0,117

6.7.1. Mjera	Uspostavljanje okvira za održivu uporabu i eksploataciju mineralnih sirovina do 2030. godine	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status usvojene Strategije s akcijskim planom za ekonomično, socijalno i, s aspekta zaštite okoliša, prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH koja uključuje uvođenje koncepta kružne ekonomije	Brčko distrikt BiH nema usvojenu Strategiju s akcijskim planom za ekonomično, socijalno i, s aspekta zaštite okoliša, prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH koja uključuje uvođenje koncepta kružne ekonomije	Usvojena Strategija s akcijskim planom za ekonomično, socijalno i, s aspekta zaštite okoliša, prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH koja uključuje uvođenje koncepta kružne ekonomije (2024.)
		2. Status postojanja programa i planova uvođenja suvremenih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprječavanja nastanka otpada	Brčko distrikt BiH još uvijek nema izrađene programe i planove uvođenja novih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprječavanja nastanka otpada	Usvojeni programi i planovi (2024.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,035	0,082	0,117

9.2.7. Upravljanje okolišem

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANCIJSKI IZVORI		
7. Strateški cilj	**Unaprjeđenje upravljanja okolišem**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Troškovi za zaštitu okoliša (KM)	Ukupno investicije: N/D Ukup. tekući troškovi: N/D (2020.)	…
		…	…	…
		…	…	…
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		1,5	3,4	5

7.1. Prioritet	**Unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH koji će biti u potpunosti harmoniziran s pravnom stečevinom EU i međunarodnim sporazumima**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stupanj ažurnosti pravnog okvira za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH	Pravni okvir za zaštitu okoliša Brčko distrikta BiH nije ažuran (2021.): - Utvrđen nedostatak određenih pravnih akata; Značajnih promjena u Zakonu o zaštiti okoliša nije bilo od 2009. godine	Doneseni su ključni zakoni i podzakonski akti za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH, posebno u domeni horizontalne legislative – novi Zakon o zaštiti okoliša (2030.)
		Stupanj harmonizacije pravnog okvira za zaštitu okoliša Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU	Pravni okvir za zaštitu okoliša Brčko distrikta BiH je: - djelomično harmoniziran s 4 direktive; - nije harmoniziran s 3 direktive (2021.)	Pravni okvir za zaštitu okoliša Brčko distrikta BiH je djelomično harmoniziran sa 7 direktiva (značajno povećan stupanj usklađenosti u odnosu na polazno stanje) (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,098	0,393	0,491

7.1.1. Mjera	Donošenje ključnih propisa za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Status izrade/usvajanja novog Zakona o zaštiti okoliša Brčko distrikta BiH	Zastarjeli Zakon – nije mijenjan od 2009. godine; Inicirana izrada novog Zakona	Usvojen novi Zakon (2026.)
		Kompletnost zakona i podzakonskih akata koji sadrže aspekte horizontalne legislative za zaštitu okoliša	Nepotpuno zakonodavstvo u domeni horizontalne legislative	Usvojeno potpuno zakonodavstvo u domeni horizontalne legislative (2029.)
		Stupanj integriranosti rodno osjetljivog pristupa u zakonodavstvo u sektoru upravljanja okolišem	Nije integriran rodno osjetljiv pristup	Potpuno integriran rodno osjetljiv pristup (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,033	0,133	0,166
7.1.2. Mjera	Unaprjeđenje harmonizacije pravnog okvira za okoliš u Brčko distriktu BiH s pravnom stečevinom EU	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Učinkovitost provedbe Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH s pravnom stečevinom EU u području okoliša	Program aproksimacije propisa se ne provodi sustavno	Program aproksimacije propisa se učinkovito provodi (2030.)
		Učinkovitost provedbe Programa integriranja u EU za područje upravljanja okolišem u Brčko distriktu BiH	Nije usvojen Program integriranja u EU	Program integriranja u EU se učinkovito provodi u Brčko distriku BiH (2030.)
		Stupanj realizacije Akcijskih planova za provedbu APID-a	Akcijski planovi za APID-e nisu urađeni	Realizirani Akcijski planovi za provedbu APID-a (2030.+)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,064	0,259	0,324

		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
7.2. Prioritet	**Osiguravanje učinkovite provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obveza**	Stupanj provedbe međunarodnih sporazuma	Nizak stepen provođenja međunarodnih sporazuma (2021.)	Značajno povećan stepen provođenja međunarodnih sporazuma (2030.)
		Broj provedenih postupaka strateške procjene utjecaja na okoliš u Brčko distriktu BiH	0 (2021.)	Strateška procjena utjecaja na okoliš provodi se u svim projektima zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH, za koje je primjenjivo (2027.)
		Uspostava preduvjeta za izdavanje integriranih dozvola za okoliš	Ne postoje preduvjeti za izdavanje integriranih dozvola za okoliš (2021.)	Osigurani preduvjeti za izdavanje integriranih dozvola za okoliš (2030.)
		Stupanj pripremljenosti uputa o najboljim raspoloživim tehnikama (NRT) i referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama (BREF)	Tehničke upute o NRT-ovima i BREF-ovima nisu pripremljene (na službenim jezicima u BiH) (2021.)	Pripremljene Tehničke upute za NRT-ove i BREF-ove za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi (na službenim jezicima u BiH) (2028.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,216	0,126	0,342

		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
7.2.1. Mjera	Doprinos provedbi međunarodnih sporazuma u BiH	Razina sudjelovanja predstavnika Brčko distrikta BiH u izradi akta na državnoj razini kojim će se formalizirati okvir za provedbu međunarodnih sporazuma i međunarodnih obveza BiH vezan za okoliš	Predstavnici Brčko distrikta BiH nemaju mogućnosti za aktivno sudjelovanje u formalizaciji okvira za provedbu međunarodnih sporazuma u BiH	Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivno sudjeluju u izradi akta na državnoj razini kojim će se formalizirati okvir za provedbu međunarodnih sporazuma u BiH (2023.)
		Razina sudjelovanja NVO-sektora iz	Niska razina sudjelovanja NVO-	NVO-sektor iz Brčko

		Brčko distrikta BiH u procese izrade državnih izvješća o provedbi multilateralnih ugovora o okolišu	sektora iz Brčko distrikta BiH u procese izrade državnih izvješća	distrikta BiH aktivno uključen u izradu državnih izvješća o provedbi multilateralnih ugovora o okolišu (2026.)
		Sudjelovanje Brčko distrikta BiH u radu Međuentitetskog tijela za okoliš	Predstavnici Brčko distrikta BiH sudjeluju u radu ovog tijela, u svojstvu posmatrača	Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivnije sudjeluju i daju doprinos radu Međuentitetskog tijela, u skladu s nadležnostima (2030.+)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,021	0	0,021
7.2.2. Mjera	Dosljedna provedba strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Kompletnost pravnog i metodološkog okvira za provedbu SPUO-a	Ne postoji adekvatan pravni i metodološki okvir	Usvojeni podzakonski akti, protokoli, administrativne procedure i metodologija za provedbu SPUO-a (2025.)
		Dosljednost u primjeni SPUO-a	SPUO se ne provodi	SPUO se redovito provodi za sve dokumente/projekte u skladu s propisima (2030.+)
		Razina svijesti resornih institucija/pododjela o važnosti strateške procjene utjecaja na okoliš	Niska razina	Visoka razina (2030.+)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,014	0,126	0,140
7.2.3. Mjera	Omogućavanje izdavanja integriranih dozvola za okoliš	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status analize postojećih upravnih	Nije provedena analiza	Provedena analiza i

		procesa izdavanja dozvola u Brčko distriktu BiH u kojoj su definirani koraci za uvođenje integriranih dozvola za okoliš		definirani koraci za uvođenje integriranih dozvola (2023.)
		2 – 3. Broj izdanih integriranih dozvola za okoliš	0	Redovito se izdaju integrirane dozvole (ciljni broj odrediti nakon provedene analize) (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,052	0	0,052
7.2.4. Mjera	Priprema Tehničkih uputa za najbolje raspoložive tehnike (NRT)	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status pravnog okvira – propisa kojim se definiraju detalji o izradi Tehničkih uputa i drugih dokumenata za NRT-ove	Ne postoji pravna osnova – propis	Donesen propis kojim se definiraju detalji o izradi Tehničkih uputa i drugih dokumenata za NRT-ove (2027.)
		Broj pripremljenih Tehničkih uputa za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi po prioritetima	Pripremljene Tehničke upute za 7 djelatnosti	Pripremljene Tehničke upute za sve djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi (2028.)
		Javni pristup referentnim dokumentima NRT-ova putem poveznice na internet-stranici Vlade Brčko distrikta BiH	Dokumenti NRT-ova nisu javno dostupni	Osiguran pristup referentnim dokumentima NRT-ova putem poveznice na internet-stranici Vlade Brčko distrikta BiH (2028.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,128	0	0,128

7.3. Prioritet	**Postizanje visoke razine kapaciteta i međusobne koordinacije institucija**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj inspektora za zaštitu okoliša	Inspekcijski nadzor obavlja jedan	Povećan broj inspektora za

			inspektor za zaštitu okoliša (2021.)	zaštitu okoliša u Inspektoratu Brčko distrikta BiH (2025.)
		Broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom okoliša u resornim odjelima u Vladi Brčko distrikta BiH	Nedovoljan broj zaposlenih u resornim odjelima, iako je stanje u visokom stupnju usklađeno s Organizacijskim planom (2021.)	Povećan broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom okoliša u resornim odjelima (2028.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,327	0,763	1,09

7.3.1. Mjera	Povećan broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom okoliša u institucijama Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Sustavnost pristupa za uvođenje unaprjeđenja na temelju analize potreba i kapaciteta institucija	Ne postoji sustavan pristup analiziranju potreba i kapaciteta institucija u resoru okoliša	Definirane mjere za jačanje kapaciteta institucija, prvenstveno u domeni ljudskih resursa: - mjere za zadržavanje stručnih osoba u institucijama; - zapošljavanje novih kadrova. Definirane mjere za poboljšanje rada inspekcija (2027.)
		1.2. Funkcionalnost institucija za bavljenje poslovima okoliša	Postojeća institucionalna organizacija nije učinkovita	Doneseni novi propisi o unutarnjoj organizaciji Vlade Brčko distrikta BiH; Uspostavljen Fond za zaštitu okoliša; Uspostavljen Odjel za okoliš u Vladi Brčko

				distrikta BiH; Osnovan Sektor za kemikalije; Doneseni pravni akti o formaliziranju suradnje između institucija okoliša Brčko distrikta BiH i entitetskih fondova i agencija za okoliš (2024.)
		1.3. Sustavnost u definiranju i provedbi programa stručnog usavršavanja	Ne postoji sustavan pristup stručnom usavršavanju svih institucija u resoru okoliša	Planovi obuka za ciljne skupine/institucije su pripremljeni u skladu s procjenom potreba za stručnim usavršavanjem; redovito se provode i ažuriraju (2027.)
		2. Analiza kapaciteta, organizacije i rada inspekcija u okviru Inspektorata Brčko distrikta BiH	Nije provedena analiza	Provedena je analiza i realizirajju se mjere za poboljšanja (2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,327	0,763	1,09

7.4. Prioritet	**Osiguravanje visoke razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša i veći stupanj uključenosti javnosti u proces donošenja odluka**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Javna dostupnost podataka o okolišu	Kompletni i ažurni podatci o okolišu nisu dostupni javnosti na jednostavan način	Potpune i ažurne informacije o okolišu dostupne su javnosti na jednostavan način, prvenstveno putem *web*-stranica odgovornih institucija (2030.)
		Stupanj svijesti građana o važnosti očuvanja okoliša/prirode za buduće	Nedostatak svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša/prirode za	Građani pokazuju razvijenu svijesti o važnosti očuvanja

		generacije	buduće generacije (2021.)	okoliša/prirode za buduće generacije (2025.)
		Broj građana i organizacija civilnog društva koji sudjeluju u procesima odlučivanja o okolišu i daju relevantne komentare	Mali broj građana i organizacija civilnog društva sudjeluje u procesima odlučivanja o okolišu i daje relevantne komentare (2021.)	Povećan broj građana i organizacija civilnog društva sudjeluje u procesima odlučivanja o okolišu i daje relevantne komentare (2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,162	0,376	0,539

7.4.1. Mjera	Osiguravanje javno dostupnih, potpunih i ažurnih informacija o okolišu	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Dosljednost primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama	Zaposleni posjeduju osnovna znanja o primjeni Zakona	Zaposleni posjeduju napredna znanja za dosljednu i učinkovitu primjenu Zakona (2030.)
		Učinkovitost komunikacije javnosti s nadležnim organima	Konvencionalni kanali komunikacije su uspostavljeni, ali nisu dovoljno učinkoviti	Uspostavljeni su novi kanali komunikacije između organa uprave i građana, posebice putem elektroničke pošte (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,068	0	0,068
7.4.2. Mjera	Razvijanje svijesti građana o važnosti očuvanja okoliša	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Organiziranje dugoročnih kampanja za podizanje svijesti	Ne postoje dugoročne kampanje za podizanje svijesti	Uspostavljene dugoročne kampanje za podizanje svijesti javnosti o važnosti očuvanja okoliša, uz posebno osmišljene

				aktivnosti usmjerene ka djeci, mladima, odraslima (2030.)
		Kvaliteta suradnje s medijima na organizaciji kampanja za podizanje svijesti o zaštiti okoliša	Ne postoje dugoročne medijske kampanje za podizanje svijesti	Ostvarena uspješna suradnja institucija s medijima i provedene promotivne aktivnosti, informativne kampanje i kampanje za podizanje svijesti javnosti o važnosti zaštite okoliša, uz posebno formulirane poruke prema odabranim zainteresiranim javnostima (mladi itd.) (2030.)
		Sustavnost u provedbi edukacija o zaštiti okoliša	Ne postoje dugoročni edukativni programi	Uspostavljeni dugoročni edukativni programi o pitanjima zaštite okoliša (2030.)
		Ljudski kapaciteti gospodarstva za doprinos poboljšanjima u okolišu	Niska razina ljudskih kapaciteta gospodarstva	Ojačani ljudski kapaciteti gospodarstva zahvaljujući transferu znanja (2030.)
		Razina znanja zaposlenih u institucijama okoliša o povezanosti okoliša i rodne dimenzije	Niska razina znanja	Usvojena znanja i povećana svijest o povezanosti okoliša i rodne dimenzije među zaposlenima (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,074	0,298	0,372
7.4.3. Mjera	Kvalitetnije sudjelovanje građana i organizacija civilnog društva u procesima odlučivanja o okolišu	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Razina znanja odgovornih službenika u resornim institucijama o organiziranju učinkovitih postupaka	Ne unaprjeđuju se znanja službenika o organiziranju učinkovitih postupaka sudjelovanja	Redovito se provode obuke predstavnika relevantnih

		sudjelovanja javnosti	javnosti	institucija/tijela za organiziranje učinkovitih postupaka sudjelovanja javnosti (2030.)
		2.1. Baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u području okoliša i drugim područjima (ravnopravnost spolova, društvena jednakost, siromaštvo)	Ne postoje ažurne baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva	Ažurne baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u području okoliša i drugim područjima (2030.)
		2.2. Savjetodavno vijeće za zaštitu okoliša	Nije uspostavljeno	Uspostavljeno Savjetodavno vijeće za zaštitu okoliša (u skladu s odredbama Zakona o zaštiti okoliša) (2030.)
		Programi za poticanje mladih na sudjelovanje u donošenju odluka po pitanju okoliša	Ne postoje programi usmjereni na mlade	Kreirani poticajni programi za sudjelovanje mladih u donošenju odluka po pitanju okoliša (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,019	0,078	0,098

		Indikatori prioriteta	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
7.5. Prioritet	**Uspostavljanje učinkovitog i transparentnog sustava prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH**	Funkcionalnost cjelovitog sustava informiranja o okolišu u Brčko distriktu BiH	Nije uspostavljen cjelovit sustav informiranja o okolišu u Brčko distriktu BiH (2021.)	Djelomična funkcionalnost – korištenje ključnih modula sustava (2030.)
		Funkcionalnost procesa praćenja, prikupljanja i validacije podataka i statistike o okolišu, s ciljem izvještavanja u skladu s međunarodnim ugovorima	Postoje djelomično razvijeni sustavi prikupljanja i izvještavanja podataka o okolišu, ali to je nedovoljno za adekvatno izvještavanje prema međunarodnim tijelima (2021.)	Uspostavljen funkcionalan proces praćenja, prikupljanja i validacije podataka o okolišu i unaprijeđena statistika o okolišu (u skladu sa zahtjevima EUROSTAT-a, 3 RIO konvencije, UNECE-a,

				SDG-a) (2026.)
		Funkcionalnost sustava razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu s INSPIRE direktivom	INSPIRE direktiva nije transponirana u Brčko distriktu BiH (2021.)	Uspostavljen funkcionalni sustav razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu s Aneksima I-, II. i III. INSPIRE direktive (2030.)
		Funkcionalnost PRTR registra	PRTR registar nije u funkciji u Brčko distriktu BiH (Pravilnik o registru postrojenja i zagađivača nije donesen u Brčko distriktu BiH) (2021.)	PRTR registar Brčko distrikta BiH funkcionalan i usklađen s registrima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj (2026.)
		Javna dostupnost izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH	Nema podataka o izradi periodičnih izvješća o stanju okoliša (2021.)	Izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH se redovito rade i objavljuju, u skladu s propisanom obvzom izrade Izvješća (2023.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,303	0,700	1

7.5.1. Mjera	Uspostava cjelovitog informacijskog sustava o okolišu	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Jedinstven informacijski sustav zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH	Ne postoji jedinstven informacijski sustav zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH	Uspostavljen jedinstven informacijski sustav zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH (2030.)
		1.2. Institucije odgovorne za funkcioniranje informacijskog sustava o okolišu	Odgovornosti za funkcioniranje informacijskog sustava nisu adekvatno definirane	Određene odgovorne institucije (2030.)
		2.1. Metodologija razmjene podataka o okolišu između institucija u Brčko distriktu BiH	Ne postoji metodologija	Usvojena metodologija koja je usklađena s obvezama izvještavanja

				BiH prema međunarodnim tijelima i kompatibilna s drugim informacijskim sustavima za okoliš u Brčko distriktu BiH (2025.)
		2.2. Propis o razmjeni podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH na temelju usvojene metodologije	Nije donesen propis	Donesen propis (2026.)
		Sustavi za prikupljanje podataka o okolišu	Nisu dovoljno razvijeni sustavi za prikupljanje podataka o okolišu	Uspostavljeni funkcionalni institucionalni sustavi za prikupljanje podataka o okolišu koji su razvrstani prema usvojenim klasifikacijama (2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,049	0,442	0,491
7.5.2. Mjera	Unaprjeđenje statistike o okolišu	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Studijska analiza koja sadrži prijedlog proširenog seta indikatora koje treba pratiti po svim područjima	Nije urađena studijska analiza	Urađena studijska analiza (2024.)
		Sudjelovanje predstavnika Brčko distrikta BiH u radu radne skupine koju koordinira MVTEO BiH i koju čine institucije svih razina, a koja daje stručne prijedloge i koordinira realizaciju zaključaka i prijedloga studijske analize	Predstavnici Brčko distrikta BiH ne sudjeluju aktivno u radu radne skupine	Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivno sudjeluju u radu radne skupine (2030.)
		Učinkovitost provedbe Plana obuke i osposobljavanja institucija u Brčko distriktu BiH koje su uključene u izvještavanje	Ne postoji Plan obuke	Učinkovito se provodi Plan obuke i osposobljavanja institucija u Brčko distriktu BiH, koje su uključene u izvještavanje

				(2030.)
		Sudjelovanje institucija Brčko distrikta BiH u implementaciji Strategije praćenja stanja okoliša, upravljanja podatcima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na razini BiH	Strategija nije usvojena na razini BiH	Institucije Brčko distrikta BiH sudjeluju u implementaciji Strategije praćenja stanja okoliša, upravljanja podatcima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na razini BiH (2026.)
		Sudjelovanje institucija Brčko distrikta BiH u implementaciji strateškog dokumenta i Uredbe o EIONET-u, nakon izrade i usvajanja ovih dokumenata na razini BiH	Dokumenti nisu usvojeni na razini BiH	Kreiran odgovarajući strateški instrument Brčko distrikta BiH i Akcijski plan za provedbu Uredbe o EIONET-u BiH na teritoriju Brčko distrikta BiH (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,020	0,083	0,104
7.5.3. Mjera	Uspostava funkcionalnog sustava razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Metodologija razmjene prostornih podataka o okolišu u Brčko distriktu BiH	Nije usvojena metodologija	Usvojena metodologija (2026.)
		2 – 3. Institucionalne odgovornosti za razmjenu prostornih podatka i povezane usluge	Zadatci nisu adekvatno delegirani	Određene institucije za pojedine zadatke i omogućena razmjena prostornih podatka i povezane usluge (2028.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,029	0,118	0,147

7.5.4. Mjera	Uspostava funkcionalnog PRTR registra u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Pravne i institucionalne pretpostavke za PRTR registar u Brčko distriktu BiH	Pravilnik o registru postrojenja i zagađivača nije donesen u Brčko distiktu BiH	Ažuran pravni okvir – donesen Pravilnik i uspostavljeni institucionalni aranžmani za PRTR registar u Brčko distriktu BiH (2026.)
		PRTR baza podataka u Brčko distriktu BiH	Registar postrojenja i zagađivača nije u funkciji u Brčko distriktu BiH	Uspostavljena funkcionalna i održiva PRTR baza podataka po metodologiji koja je usuglašena s Federacijom BiH i Republikom Srpskom (2026.)
		Javni pristup podatcima iz PRTR registra	Registar postrojenja i zagađivača nije u funkciji u Brčko distriktu BiH	Osiguran javni pristup podatcima iz PRTR registra putem *web*-portala (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,073	0	0,073
7.5.5. Mjera	Redovito izvještavanje o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH	Ne rade se izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH	Izvješća o stanju okoliša u Brčko distriktu BiH redovito se rade, u skladu s propisanom obvezom o izradi i objavljivanju takvih izvješća svake dvije godine (2030.)
		Institucionalni kapaciteti za analiziranje prikupljenih i validiranih podataka, vodeći računa o razvrstavanju podataka po usvojenim	Institucionalni kapaciteti nisu adekvatni	Uspostavljeni institucionalni kapaciteti (2030.)

		klasifikacijama		
		Usvojen Akcijski plan za provedbu direktive standardiziranom izvještavanju (SRDSIP) na teritoriju Brčko distrikta BiH	Nije usvojen Akcijski plan	Usvojen Akcijski plan (2025.)
		Sustav praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja koji se odnose na tematsko područje okoliša, uz kreiranje dodatnih indikatora i klasifikacija	Sustav praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja je u inicijalnoj fazi	Unaprijeđen sustav praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,130	0,055	0,186

7.6. Prioritet	**Postizanje visoke razine međusektorske i intersektorske integracije javnih politika**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Razina integracije zahtjeva okoliša u sektorske politike i zakonodavstvo	Niska razina – proces integracije tek predstoji (2021.)	Visoka razina (2030.)
		Razina integracije zahtjeva Strategije prilagodbe klimatskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike u Brčko distriktu BiH	Niska razina – proces integracije tek predstoji (2021.)	Visoka razina (2028.)
		Razina integracije standarda i principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i pitanja siromaštva u politike zaštite okoliša u Brčko distriktu BiH	Niska razina (2021.)	Visoka razina (2025.)
		Stupanj razvijenosti modela za tranziciju ka kružnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH	Razmišljanja o tranziciji ka cirkularnoj ekonomiji su u inicijalnoj fazi u Brčko distriktu BiH (2021.)	Kreiran i usvojen model za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH (2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**

		0,271	0,264	0,535

7.6.1. Mjera	Integracija zahtjeva okoliša u sektorske politike i propise	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1 – 2. Stupanj funkcionalnosti međuinstitucionalne suradnje u svrhu integracije zahtjeva okoliša u druge sektore	Nizak stupanj funkcionalnosti	Ostvarena funkcionalna međusektorska suradnja (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,271	0,116	0,387
7.6.2. Mjera	Integracija principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i siromaštva u politike zaštite okoliša	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procedure za integriranje standarda ravnopravnosti spolova, društvene jednakosti i siromaštva u sve faze upravljanja okolišem	Procedure nisu razvijene	Procedure su institucionalizirane (2025.)
		Razina znanja i svijesti o povezanosti okoliša i rodne dimenzije kroz suradnju nadležnih institucija i jačanje institucionalnog mehanizma za ravnopravnost spolova u Brčko distriktu BiH	Niska razina znanja i svijesti	Povećana razina znanja i svijesti (2025.)
		Stupanj kapaciteta institucija za korištenje alata poput rodne analize, procjene *gender* utjecaja, rodno odgovornog budžetiranja, *gender* indeksa u području okoliša pri planiranju, provedbi, praćenju i ocjeni politika, programa i projekata u području upravljanja okolišem	Niski kapaciteti institucija	Poboljšani kapaciteti institucija (2026.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**

		0	0,106	0,106
7.6.3. Mjera	Kreiranje modela za tranziciju ka kružnoj ekonomiji	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Formalno-pravni akti koji definiraju model za tranziciju ka kružnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH	Ne postoje formalno-pravni akti za kružnu ekonomiju	Usvojeni formalno-pravni akti za kružnu ekonomiju (2027.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,041	0,041

7.7. Prioritet	**Usuglašavanje i stavljanje u primjenu učinkovitih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu okoliša**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Funkcionalnost mehanizama za financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH	Ne postoji funkcionalan mehanizam za financiranje projekata za zaštitu okoliša (poput namjenskog fonda). Svi projekti se financiraju preko jedinstvenog računa (2021.)	Uspostavljen je mehanizam za namjensko financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH (opcija: osnivanje Fonda za zaštitu okoliša) (2030.)
		Stupanj u kojem su ekonomski instrumenti za zaštitu okoliša adekvatno i sveobuhvatno propisani	Ekonomski instrumenti za zaštitu okoliša nisu adekvatno propisani (prvenstveno naknade za zaštitu resursa) (2021.)	Adekvatno su propisani ekonomski instrumenti za zaštitu okoliša (2028.)
		Zastupljenost inovativnih i poticajnih ekonomskih mehanizama za financiranje zaštite okoliša	Nisu zastupljeni inovativni i poticajni ekonomski mehanizmi (2021.)	Uvedeni novi inovativni i poticajni ekonomski mehanizmi (2030.)
		Stupanj korištenja fondova EU i drugih međunarodnih fondova dostupnih za zaštitu okoliša i komplementarne sektore	Nedovoljan – nizak stupanj korištenja fondova (2021.)	Značajnije korištenje fondova (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,186	0,747	0,933

		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
7.7.1. Mjera	Poboljšanje institucionalnog i pravnog okvira za financiranje projekata zaštite okoliša	1.1. Postojanje mehanizama za namjensko financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH	Ne postoji mehanizam	Uspostavljen učinkovit mehanizam za namjensko financiranje projekata za zaštitu okoliša u Brčko distriktu BiH (2028.) *(Opcija: osnovan Fond za zaštitu okoliša – odlučiti naknadno)*
		1.2. Obveza nadležnih institucija da izvještavaju o namjenskom utrošku sredstava za projekte zaštite okoliša u jedinstvenu bazu podataka	Nije propisana obveza	Propisana obveza (2030.)
		2. Propisi za uvođenje naknada za korisnike okoliša, energijsku učinkovitost, odlaganje otpada itd.	Naknade nisu adekvatno propisane	Doneseni propisi kojima su detaljno definirane naknade za korisnike okoliša (u skladu s usvojenim novim zakonima iz području okoliša) (2028.)
		3. Inovativni ekonomski instrumenti za zaštitu okoliša	Ekonomski instrumenti nisu inovativni	Reformirane sve vrste naknada koje se odnose na okoliš i koje dijelom pokrivaju aspekte okoliša (koncesije i dr.), vodeći računa o marginaliziranim skupinama i principima rodno-odgovornog financiranja projekata; Uvedeni revolving fondovi, subvencije i dr. mehanizmi za područje zaštite okoliša (2030.)

				Uspostavljen revolving fond za sufinanciranje projekata energijske učinkovitosti (2024.) *(v. ključni strateški projekt3.3.2.2. u Strategiji razvoja Brčko distrikta BiH 2021. – 2027.)*
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0,186	0,747	0,933

7.8. Prioritet	**Uspostavljanje sustava za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje učinaka u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u okolišu**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Pouzdanost financiranja za projekte i aktivnosti zaštite okoliša u obrazovnim i istraživačkim institucijama u Brčko distriktu BiH	Ne postoji namjenski dio proračuna Brčko distrikta BiH za ulaganja u obrazovanje, istraživanje i inovacije u području okoliša (2021.)	Financiranje je redovito i osigurava se iz nekoliko izvora, prvenstveno iz proračuna Brčko distrikta BiH i međunarodnih fondova (2025.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,077	0,077

7.8.1. Mjera	Unaprjeđenje obrazovnih programa, istraživanja i inovacija u području okoliša	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Integriranje problematike zaštite okoliša u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH	Zaštita okoliša integrirana je u nastavni plan srednjoškolskog obrazovanja, ali nisu razvijeni sveobuhvatni i dugoročni planovi za integraciju okoliša u sve oblike obrazovanja u dugom razdoblju, u skladu s modernim pristupima	Inovativni i ažurni planovi za integriranje problematike zaštite okoliša u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH (2020.)

		5. Namjenski proračuni odjela u Brčko distriktu BiH za ulaganje u inovacije i razvoj, te primjenu novih tehnologija s ciljem smanjenja zagađenja	Ne postoje namjenski proračuni	Uspostavljeni namjenski proračuni odjela u Brčko distriktu BiH (2025.)
		Sustavno financiranje neformalnog obrazovanja u području okoliša	Ne postoji sustavno financiranje neformalnog obrazovanja u području okoliša	Uspostavljeni namjenski proračuni odjela u Brčko distriktu BiH za potporu neformalnom obrazovanju u području okoliša (2025.)
		Kapaciteti za istraživanja u području okoliša apliciranjem na međunarodne projekte	Nisu razvijeni kapaciteti za istraživanja	Uspostavljeni funkcionalni kapaciteti za istraživanja u području okoliša apliciranjem na međunarodne projekte (2026.)
		5.1. Suradnja između javnih institucija i gospodarstva na polju zajedničkog financiranja istraživanja u području okoliša	Povremena suradnja	Ostvarena aktivna suradnja između javnih institucija i gospodarstva (2029.)
		5.2. Suradnja između fakulteta i gospodarstva	Povremena suradnja	Uspostavljena konstruktivna suradnja između fakulteta i gospodarstva (2030.)
		Proračun (milijun KM)	**Ostali izvori (milijun KM)**	**Ukupno (milijun KM)**
		0	0,077	0,077

9.3. Aneks 3: Indikativni financijski okvir

INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR					
ZA RAZDOBLJE VAŽENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA					
Redni broj i oznaka	Struktura financiranja (u %)*	Ukupno KM	Proračun institucije (KM)	Ostali izvori	
				(KM)	
Upravljanje vodama	**50,3 %**	**203.297.428**	**10.102.996**	**193.194.432**	
1.1. Prioritet	26 %	53.487.018	2.733.723	50.753.295	
1.1.1. Mjera	0,1 %	57.559	57.559	0	Proračunska sredstva
1.1.2. Mjera	0,01 %	4.938	4.938	0	Proračunska sredstva
1.1.3. Mjera	100 %	53.424.521	2.671.226	50.753.295	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.2. Prioritet	1 %	2.286.685	134.283	2.152.402	
1.2.1. Mjera	57 %	1.305.108	65.255	1.239.852	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
1.2.2. Mjera	13 %	291.300	0	291.300	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.2.3. Mjera	30 %	690.277	69.028	621.249	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.3. Prioritet	47 %	95.620.943	5.695.422	89.925.521	
1.3.1. Mjera	99 %	94.658.444	4.732.922	89.925.521	Proračunska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.3.2. Mjera	1 %	583.595	583.595	0	Proračunska sredstva

1.3.3. Mjera	0,4 %	378.905	378.905	0	Proračunska sredstva
1.4. Prioritet	16 %	31.726.106	442.854	31.283.252	
1.4.1. Mjera	27 %	8.605.520	430.276	8.175.244	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
1.4.2. Mjera	72 %	22.994.805	0	22.994.805	Kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
1.4.3. Mjera	0 %	125.781	12.578	113.203	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
1.5. Prioritet	10 %	19.912.085	995.604	18.916.480	
1.5.1. Mjera	100 %	19.912.085	995.604	18.916.480	Proračunska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.6. Prioritet	0,1 %	264.592	101.110	163.482	
1.6.1. Mjera	77 %	204.352	40.870	163.482	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.6.2. Mjera	23 %	60.240	60.240	0	Proračunska sredstva
Upravljanje otpadom	18 %	72.449.286	6.541.454	65.907.832	
2.1. Prioritet	1 %	861.339	86.134	775.205	
2.1.1. Mjera	100 %	861.339	86.134	775.205	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
2.2. Prioritet	0,01 %	9.501	9.501	0	
2.2.1. Mjera	100 %	9.501	9.501	0	Proračunska sredstva
2.3. Prioritet	66 %	47.532.900	4.907.849	42.625.051	
2.3.1. Mjera	3 %	1.545.591	309.118	1.236.473	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije

2.3.2. Mjera	93 %	44.215.047	4.421.505	39.793.542	Proračunska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
2.3.3. Mjera	4 %	1.772.262	177.226	1.595.036	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
2.4. Prioritet	30 %	21.822.227	1.091.111	20.731.115	
2.4.1. Mjera	100 %	21.822.227	1.091.111	20.731.115	Proračunska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
2.4.2. Mjera	0 %	0	0	0	
2.5. Prioritet	0,3 %	215.626	64.688	150.938	
2.5.1. Mjera	100 %	215.626	64.688	150.938	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
2.6. Prioritet	3 %	1.814.020	362.804	1.451.216	
2.6.1. Mjera	100 %	1.814.020	362.804	1.451.216	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
2.7. Prioritet	0,3 %	193.672	19.367	174.305	
2.7.1. Mjera	100 %	193.672	19.367	174.305	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Biodiverzitet i zaštita prirode	3 %	11.846.010	3.220.529	8.625.481	
3.1. Prioritet	3 %	386.182	38.618	347.564	
3.1.1. Mjera	100 %	386.182	38.618	347.564	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.2. Prioritet	17 %	2.024.879	202.488	1.822.391	
3.2.1. Mjera	100 %	2.024.879	202.488	1.822.391	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.3. Prioritet	13 %	1.530.620	272.214	1.258.406	
3.3.1. Mjera	41 %	634.966	190.490	444.476	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
3.3.2. Mjera	4 %	68.454	0	68.454	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora

3.3.3. Mjera	1 %	9.953	0	9.953	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.3.4. Mjera	25 %	386.337	38.634	347.704	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.3.5. Mjera	28 %	430.910	43.091	387.819	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.4. Prioritet	55 %	6.459.816	2.041.021	4.418.795	
3.4.1. Mjera	98 %	6.312.564	1.893.769	4.418.795	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.4.2. Mjera	0,5 %	29.987	29.987	0	Proračunska sredstva
3.4.3. Mjera	0,2 %	12.321	12.321	0	Proračunska sredstva
3.4.4. Mjera	0,5 %	29.782	29.782	0	Proračunska sredstva
3.4.5. Mjera	1 %	75.163	75.163	0	Proračunska sredstva
3.5. Prioritet	8 %	999.458	398.455	601.003	
3.5.1. Mjera	6 %	59.372	17.812	41.560	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.5.2. Mjera	25 %	246.544	172.581	73.963	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.5.3. Mjera	12 %	122.308	36.692	85.615	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.5.4. Mjera	57 %	571.235	171.371	399.865	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.6. Prioritet	1 %	64.040	64.040	0	
3.6.1. Mjera	16 %	10.124	10.124	0	Proračunska sredstva
3.6.2. Mjera	84 %	53.916	53.916	0	Proračunska sredstva
3.7. Prioritet	1 %	153.904	153.904	0	
3.7.1. Mjera	54 %	83.017	83.017	0	Proračunska sredstva
3.7.2. Mjera	46 %	70.887	70.887	0	Proračunska sredstva
3.8. Prioritet	2 %	187.102	9.779	177.323	
3.8.1. Mjera	84 %	157.765	0	157.765	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
3.8.2. Mjera	5 %	9.779	9.779	0	Proračunska sredstva
3.8.3. Mjera	10 %	19.558	0	19.558	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije

3.9. Prioritet	**0,3 %**	**40.009**	**40.009**	**0**	
3.9.1. Mjera	**100 %**	**40.009**	**40.009**	**0**	**Proračunska sredstva**
Kvaliteta zraka, klimatske promjene i energija	**24,2 %**	**97.741.864**	**5.922.362**	**91.819.502**	
4.1. Prioritet	**44 %**	**43.448.741**	**2.210.663**	**41.238.078**	
4.1.1. Mjera	**1 %**	**254.837**	**50.967**	**203.869**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
4.1.2. Mjera	**99 %**	**43.193.904**	**2.159.695**	**41.034.209**	**Proračunska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije**
4.2. Prioritet	**2 %**	**1.586.140**	**158.614**	**1.427.526**	
4.2.1. Mjera	**62 %**	**988.205**	**98.820**	**889.384**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
4.2.2. Mjera	**38 %**	**597.935**	**59.794**	**538.142**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije**
4.3. Prioritet	**15 %**	**14.907.631**	**745.382**	**14.162.249**	
4.3.1. Mjera	**100 %**	**14.907.631**	**745.382**	**14.162.249**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije**
4.4. Prioritet	**16 %**	**15.619.602**	**1.561.960**	**14.057.642**	
4.4.1. Mjera	**3 %**	**417.624**	**41.762**	**375.862**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije**
4.4.2. Mjera	**97 %**	**15.201.978**	**1.520.198**	**13.681.780**	**Proračunska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije**
4.5. Prioritet	**12 %**	**11.614.318**	**690.156**	**10.924.162**	
4.5.1. Mjera	**6 %**	**729.602**	**145.920**	**583.681**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
4.5.2. Mjera	**94 %**	**10.884.717**	**544.236**	**10.340.481**	**Proračunska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije**

4.6. Prioritet	**11 %**	**10.427.996**	**528.100**	**9.899.896**	
4.6.1. Mjera	**0,4 %**	**44.668**	**8.934**	**35.735**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
4.6.2. Mjera	**100 %**	**10.383.328**	**519.166**	**9.864.162**	**Proračunska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije**
4.7. Prioritet	**0,1 %**	**137.436**	**27.487**	**109.949**	
4.7.1. Mjera	**100 %**	**137.436**	**27.487**	**109.949**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
Kemijska sigurnost i buka	**0,5 %**	**2.175.045**	**649.869**	**1.525.175**	
5.1. Prioritet	**10 %**	**218.400**	**218.400**	**0**	
5.1.1. Mjera	**95 %**	**208.418**	**208.418**	**0**	**Proračunska sredstva**
5.1.2. Mjera	**5 %**	**9.983**	**9983**	**0**	**Proračunska sredstva**
5.1.3. Mjera	**0 %**	**0**	**0**	**0**	
5.2. Prioritet	**14 %**	**312.436**	**80.010**	**232.426**	
5.2.1. Mjera	**2 %**	**5.476**	**5.476**	**0**	**Proračunska sredstva**
5.2.2. Mjera	**5 %**	**16.428**	**16.428**	**0**	**Proračunska sredstva**
5.2.3. Mjera	**93 %**	**290.533**	**58.107**	**232.426**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
5.3. Prioritet	**40 %**	**874.852**	**258.262**	**616.590**	
5.3.1. Mjera	**98 %**	**860.872**	**258.262**	**602.610**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
5.3.2. Mjera	**2 %**	**13.980**	**0**	**13.980**	**Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
5.4. Prioritet	**5 %**	**110.882**	**14.387**	**96.495**	
5.4.1. Mjera	**97 %**	**107.217**	**10.722**	**96.495**	**Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
5.4.2. Mjera	**3 %**	**3.665**	**3.665**	**0**	**Proračunska sredstva**
5.5. Prioritet	**1 %**	**25.784**	**25.784**	**0**	
5.5.1. Mjera	**100 %**	**25.784**	**25.784**	**0**	**Proračunska sredstva**
5.6. Prioritet	**12 %**	**265.135**	**53.027**	**212.108**	

5.6.1. Mjera	100 %	265.135	53.027	212.108	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
5.7. Prioritet	9 %	203.827	0	203.827	
5.7.1. Mjera	100 %	203.827	0	203.827	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
5.8. Prioritet	8 %	163.729	0	163.729	
5.8.1. Mjera	100 %	163.729	0	163.729	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Održivo upravljanje resursima	2,8 %	11.508.488	1.859.404	9.649.083	
6.1. Prioritet	24 %	2.790.197	279.020	2.511.178	
6.1.1. Mjera	34 %	949.626	94.963	854.663	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
6.1.2. Mjera	47 %	1.303.072	130.307	1.172.765	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
6.1.3. Mjera	16 %	459.266	45.927	413.340	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
6.1.4. Mjera	3 %	78.233	7.823	70.410	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
6.2. Prioritet	1,8 %	210.513	42.103	168.410	
6.2.1. Mjera	100 %	210.513	42.103	168.410	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
6.3. Prioritet	5 %	624.920	264.920	360.000	
6.3.1. Mjera	36 %	224.920	224.920	0	Proračunska sredstva
6.3.2. Mjera	64 %	400.000	40.000	360.000	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
6.4. Prioritet	6,2 %	708.580	141.716	566.864	
6.4.1. Mjera	59 %	415.206	83.041	332.165	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
6.4.2. Mjera	41 %	293.375	58.675	234.700	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
6.5. Prioritet	60 %	6.848.252	1.096.441	5.751.812	

6.5.1. Mjera	40 %	2.732.098	273.210	2.458.888	Proračunska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
6.5.2. Mjera	60 %	4.116.154	823.231	3.292.923	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
6.6. Prioritet	2 %	208.675	0	208.675	
6.6.1. Mjera	100 %	208.675	0	208.675	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
6.7. Prioritet	1 %	117.350	35.205	82.145	
6.7.1. Mjera	100 %	117.350	35.205	82.145	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Upravljanje okolišem	1,2 %	5.014.376	1.565.555	3.448.822	
7.1. Prioritet	10 %	491.751	98.350	393.401	
7.1.1. Mjera	34 %	166.788	33.358	133.430	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
7.1.2. Mjera	66 %	324.963	64.993	259.970	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
7.2. Prioritet	7 %	342.669	216.274	126.396	
7.2.1. Mjera	6 %	21.004	21.004	0	Proračunska sredstva
7.2.2. Mjera	41 %	140.440	14.044	126.396	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
7.2.3. Mjera	15 %	52.409	52.409	0	Proračunska sredstva
7.2.4. Mjera	38 %	128.816	128.816	0	Proračunska sredstva
7.3. Prioritet	22 %	1.090.431	327.129	763.302	
7.3.1. Mjera	100 %	1.090.431	327.129	763.302	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
7.4. Prioritet	11 %	539.202	162.252	376.949	
7.4.1. Mjera	13 %	68.015	68.015	0	Proračunska sredstva
7.4.2. Mjera	69 %	372.806	74.561	298.245	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora

7.4.3. Mjera	18 %	98.381	19.676	78.705	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
7.5. Prioritet	20 %	1.003.351	303.311	700.040	
7.5.1. Mjera	49 %	491.238	49.124	442.114	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
7.5.2. Mjera	10 %	104.542	20.908	83.634	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
7.5.3. Mjera	15 %	147.991	29.598	118.393	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
7.5.4. Mjera	7 %	73.249	73.249	0	Proračunska sredstva
7.5.5. Mjera	19 %	186.330	130.431	55.899	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
7.6. Prioritet	11 %	535.786	271.453	264.333	
7.6.1. Mjera	72 %	387.790	271.453	116.337	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
7.6.2. Mjera	20 %	106.069	0	106.069	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
7.6.3. Mjera	8 %	41.927	0	41.927	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
7.7. Prioritet	19 %	933.929	186.786	747.143	
7.7.1. Mjera	100 %	933.929	186.786	747.143	Proračunska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
7.8. Prioritet	2 %	77.258	0	77.258	
7.8.1. Mjera	100 %	77.258	0	77.258	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
Ukupno iz strateškog dokumenta**	100 %	404.032.497	29.862.170	374.170.327	
PREGLED PO IZVORIMA					
(iznosi u KM i postotci)					

Proračunska sredstva	Kreditna sredstva	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora	Ostale donacije
29.862.170	112.251.098	256.680.844	5.238.385
7,39 %	27,78 %	63,53 %	1,30 %